

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Dragsholm Birks justitsprotokol (tingbog) 1723-25; afskrift af Christopher Emil Hagedorn. Påbegyndt 2. januar, version 1.0 af 13. januar 2021.

Prokollens første 11 sider mangler helt.

De første bevarede sider 12-16 er defekte.

Den første side med bevaret foliering er side 17.

5. november 1723

(Starten defekt... En sag om et strandet(?) skib lastet med noget smør og nogle kister. Nogle folk har vist bjerget noget af godset, og brugt som undskyldning at de ikke ville have, at det skulle skylle bort. Sand oven i kisterne... oplagen af bølgerne... lå ved strandsiderne...) Tolderen skulle gøre oplysning. Kontrolløren Sr. Andreas Holst gjorde lige beretning med toldereren sr. Aront Goldtzier såvidt den første aften angår, med det tillæg at de klæder, som var i kisterne da de kom til toldboden, fandtes ikke udi samme kiste... ved strandbredden. Videre tilkendegav kontrolløren, at morgenen derefter kom han nær ved stranden til strandrideren for at efterse om noget fandtes som kunne fortoldes, men da han intet af slig varer (...) forretning (..) skal være gjort eller har (...) viste han ikke af samme uden at for omrørte aften d: 9. november da han var ved stranden fandtes mange kister og skrin, ham forekom ungefær 67(?) ved stranden på bunden med sand, udi øvrigt (...), og da toldereren tillige med ham kom om aftenen til stranden var en del bønder der på stranden, og den største kiste, som var opbrudt, syntes muligt at kunne være oplået af søen, men om nogen af de andre på den måde kunne være opkommet vidste han ikke. Strandrideren sr. Levin Levetsen foregav hans skriftlige indlæg af 4. nov. 1723 som efter begæring blev læst og påskrevet, hvorefter Christensen hos ham ville fornemme om han (...)agte jo at kunne både pigen og de 2de mandspersoner (...) han foregiver at have mødt sig, af navn og sted hvor de bor, hvortil han svarede, at på de tider kendte han ikke kvindfolket, ej heller endnu, og kendte han ved samme tid de tvende mandspersoner, dasom (...) da boede i Rørvig sogn eller var der bekendte (...) kender han dem og syntes at det var Lars Jensens sønner i Nakke, den ene af navn Jens, den anden ved han ikke navnet på. Kier tilspurgte strandrideren hvor han hvordan han kan vide at det var Lars Jensens sønner i Nakke, eftersom han i sit skriftlige indgivende (...) der ikke at kende de ommeldte 2de personer, som mødte ham ved stranden den 9. november 1722, og ej heller ved at navngive den ene her (... ..) han forhen haver svaret, og ej heller ved om (...) pige som Levetsen mødte på lyngen enten (...) hende tilhørte eller ej, ikke heller ved om for (..) havde båret samme sæk fra stranden (...) og ej talte med hende, ikke heller så hende ha(...) fat på samme sæk, ikke heller ved at be(...) Jensens sønner i Nakke at de har ført noget olovligt strandet gods fra stranden, som hans skriftlige indlæg videre forklarer. Ellers erklærede han , at hvad sig angår den skriftlige forretning, som skal være forfattet om forklaringen angående hvad som fandtes i fornævnte sæk, at han som ikke var det danske sprog mægtig forstået det ord /: at han tog sækken fra forbemeldte fruentimmer :/ således at han tog sækken til sig efter at fruentimmeren var gået derfra, og derfor (?) skade var tiden så kort at han udi fik til at igennemlæse forretningen af 11. november 1722, men som fandt at alle de andre skrev under, undtagen kontrolløren, som han ikke så skrev under, eller nogen skrev hans navn, så så kun et blad i forretningen at noget var specificeret, men ej læste det, såsom tiden var kort, og vedkommende havde ej tid at bie, men (...) igennemlæse det, hvorfor han skrev under i takke (...) ikke var noget indført anderledes end passeret.

Sidste sag fortsat. Strandrideren Levin Levetsen indfandt sig for retten og fremlagde sin skriftlige forklaring, at en af dem, som mødte ham den første aften ved stranden, var en af Lars Jensens sønner, navnlig Jens, som vedkendte sig den sæk der havde stået på marken med klæder udi, og som foromrørte kvindfolk gik fra, og sagde foromrørte Jens Larsen: "Det er min sæk", hvortil deponenten svarede: "Kendes I Eder ved sækken, så må i og kende det kvindfolk, som var hos", hvilket Jens benægtede ej at kende hende, men "kanske hun ville gå til toldboden eller strandrideren med tøjet og give det tilkende", hvortil deponenten svarede igen "Ja, jeg ikke kommen der over så havde hun nok (båren?) det hjem"; dertil svarede Jens "Vel muligt". Ellers svarede Levin Levitsen, at det var en gammel sæk med hul på, og han vidste ikke om der var noget navn på den, og han så heller ikke at Jens Larsen tog sækken derfra eller bemægtigede sig den videre, men om aftenen lagde Levin sækken på nogle køjeklæder, og om morgenen så han den ikke, og han ved ikke om han er der endnu eller ej, (...) tid køjeklæderne dagen efter blev oppebjerget var den der ikke. Efter at eden af lovbogen for de indstævnedede og tilstædeværende vidner af dommeren for dem var blevet oplæst, med formaning om at enhver sig vel ville betænke og ej vidne andet end de med god samvittighed kan tilstå, ej heller at forglemme noget at hvis de kan være vidende, derefter fremkom Thomas Danielsen i Rørvig, som svarede til stævнемål, at morgenen efter han hørt om aftenen at strandrideren havde fået (...) det strandede skiberum kom han ned ved stranden (...) det samme kom og strandrideren (... en gammel?) mand der og var vagt, navnlig Jochum Otte ("Jacom Otte") af Rørvig, (...) lå skibsvraget ganske i stykker slagen, og vandet ... bleven ... og gået derfra, og syntes umuligt t noget derudi kunne bjerges til landet i den tilstand som det da var, og en del kister og skrin, som stod straks derhos på landet, og om de stod på bunden eller ej kan deponenten ej erindre, men de vare i en hobe tilsammen og (?) var åbne, men ingen af kisterne stod eller lå på hinanden, hvilke kister samme dag blev opført til toldboden, og deponenten så ikke andet i dem end sand, da de var ved stranden, men et pakfad stod derhos, som blev opført til toldboden, og der oplagen, hvorudi befandt en del sengeklæder. Kiær tilspurgte deponenten om han er noget (...)des at fornævnte kister eller skrin var opbrudte førend strandrideren sr. Levin Levetsen kom til stranden første gang eller ej, andet om han er noget vidende om den påskrift, som Levin Levetsen skal have berettet udi den forretning af dato 11. november 1722 angående det ommeldte fruentimmer eller pige hos befundne sæk, med videre de 2de af Nakke, hvoraf den ene har været en smed, om samme den tid af ham er enten hørt eller set den? Deponenten svarede hertil, at han om kisten og skrinenes opbrydelse ej er noget bevidst, hvorledes de var opkomne, men de var åbne, som førhen er forklaret. Og hvaf forretningen i sig selv ellers angåe, da har deponenten ej samme underskrevet ... videre tilfælde end de specificerede var(er?) om for (...). Den øvrige påskrift angående, pige ... de 2de personer af Nakke er han ganske ubevidst [og] hørte intet derom den tid af tale, og i så måde frafalder forretningen og ved ej heller at det alle i ringeste lidet eller meget af skibredskab eller andet, i hvad navn haves kan, nogen kan have skjult. Johan Frandsen af Rørvig fremkom for retten og tilstod at have været bud til tolderen efter Levin Levitsens begæring, at han ville komme ned til stranden, men deponenten var hverken på stranden eller ved hvad der der passerede om forømmeldte skibsvrag og gods, og ved ej heller at nogen har fået noget eller skjult noget deraf. Ole Hansen af Rørvig fremkom og udsagde, at forgangne år efter høst kom han en dag ud for at hente sine bæster, og som han red langs med stranden så han et skibsvrag som på på et rev, og nogle kister og skrin derhos, og vinden var da på denne side af samme vrag ind til landet, og han red så derfra, hvorefter han mødte to drenge, Peder Jochumsen (Peder Jocomsen) og Peder Larsen, begge af Rørvig, som havde en hat med en snor om, som de berettede at have fundet ved stranden et fag vest for vraget; han red så hjem og gav strandrideren tilkende at vraget var der, hvorpå han på strandriderens begæring spændte for sin vogn og agede ned til stranden, og da de kom udenfor byen mødte de foromrørte 2de drenge med den fundne hat, som strandrideren tog til sig, og da de kom længere ned ved stranden på lyngen blev de var på et kvinde menneske stående der (om hun havde noget tøj hos sig eller ej ved deponenten ikke). Strandrideren stod så af vognen og gik hen imod kvindemennesket, og deponenten kørte

ned af stranden, og imidlertid så han at kvinden gik fra stedet og over lyngen op ad Nykøbing til. Straks derefter kom strandrideren og viftede med hatten, og deponenten kørte så til ham, [og så at han] havde en sæk med noget tøj udi, som de lagde på vognen, og strandrideren sagde at (...) på det sted som kvindfolket fra gik, kørte så ned imod vraget og mødte dem på vejen lidt på den ...stre side af vraget 2de ridende karle, som var Lars Jensens sønner af Nakke, navnlig Jens og Lars, og strandrideren gik ved vognen tillige med deponenten, og havde fat på et jollesejl som de slæbte op fra stranden, men om strandridern talte med fornævnte Jens og Lars, det ved vidnet ikke, men de fulgte med tilbage hvor vraget lå, og red så straks derfra bort, og så intet at de havde noget af skibets gods med sig og var ej heller af deres heste hos fornævnte vrag, og vidste ej heller at erindre om noget kunne være talt imellem strandrideren og dem, men en af bemeldte personer hjalp dem op på vognen med jollesejlet førend de kom til vraget, og erindrede han sig ikke om der blev talt noget af bemeldte personer om den sæk, som var på vognen; og da deponenten og strandridren endnu var ved vraget kom der kørende over lyngen Christen Hansens karl Børge, men hvem der havde bestilt ham, eller om han var bestilt at komme der, ved han ikke, men han fik et læs gods på vognen så vel og deponenten hvilket de førte til toldboden, men forklarede ellers at vandet fra det første da deponenten så vraget var faldet, så at de da kunne komme til nogle kister og skrin, hvoraf en lå åben, halvt fuldt af sand, og de øvrige kan han ej erindre om de var åbne eller ej udover 2de deraf som de fik til læs tillige med noget smør, og da de kom på toldboden blev fornævnte kister indbåret og eftersat af toldereren og hans folk, hvorpå deponenten vendte sig og gik ud af døren (...) blev taget en kvindfolkekjole ud af den ene (...) gik han ud, og vidste ikke hvad der var (...) og kørte så hjem med sin vogn, og var siden ved stranden, så længe der var noget at bjerge. De 2de drenge Peder Jochumsen og Peder Larsen, omtrent 12 år, som berettede at de var ude en aften og ledte efter får, og da de kom ned ved stranden så de et skibsvrag, men der var så meget vand, at de ikke kunne komme dertil, og fandt de da en hat med en snor om, som var flydt op, hvilken de tog til sig. Så mødte dem Ole Hansen af Rørvig som var ridende, og red op til byen, og de gik bag efter, og de mødte strandrideren ved byen, som fik hatten; videre ved de ikke. Jochum Otte af Rørvig fremkom og udsagde, at da næst foromrørte tvende drenge var kommet til byen, da gik han til toldboden for at lade toldereren vide om det strandede skibsrøm, men da han kom da havde Johan Frandsen allerede efter strandriderens begæring ladet toldereren det vide, hvorpå toldereren og kontrolløren kom ned til stranden, og toldereren ordinerede deponenten tillige med Paul Skomager til at være vagter ved stranden, og da han kom ned til stranden var kister og skrin båret sammen og lågene derpå var åbne, og han blev vagt der om natten, og om morgenen derefter begyndte de at køre op fra stranden imens han der var vagt, og ellers befandt vraget sig ganske i stykker da han om aftenen først så det, og kunne ikke skønne at noget derudi kunne bjerges til lands; og på parternes videre spørgsmål svarede ej at være bevidst videre nogen at have bekommet noget af fornævnte strandede gods eller vrag, enten udi penge eller andre måder, undtagen den sidste dag af bjergningen. Da blev af en lille pige på stranden fundet 2de spanskrør og nogle træpinde, som hun leverede til strandrideren, og samme pige var Anders Brydes datter Dorthe Marie af Rørvig, et lille barn. Poul Skomager af Rørvig mødte for retten, og udsagde, at han så i Rørvig at strandrideren og Ole Hansen kørte ned til stranden, og noget derefter gik han derned, og da han så at strandrideren og Ole Hansen gik og bar sammen på tøjjet, men så eller mødte ingen andre samme tid, hvorpå deponenten blev der hos Jochum Otte en stund ud på natten. Da han gik hjem, fordi han var våd og frossen, fik han, som fandtes ved stranden, tre sylle og en fyrtrude som han tog hjem med sig. Om skibsvragets tilstand gjorde han lige udsigende som Jochum Otte og de andre, og ved ej ellers at nogen har bekommet noget af godset eller vraget. Peder Jensen, husmand i Rørvig, fremkom og udsagde, at andendagen om morgenen, da godset var opført og intet tilbage uden det gamle rådne vrag og skibsredskabet [var tilbage], var han nede ved stranden og hjalp til med at samle sammen og bryde i stykker hvad som ikke kunne føres væk på vogne, hvilket var så råddent at de kunne bryde det i stykker med deres bare hænder, og da han kom der, var derhos intet rør at finde, ej heller en køl; kølsvinen lå langt

derfra, den ene mast var borte, og den anden rest skilt ad; og han blev der den nat til dagen derefter om middagen som vagt ved det gamle vrage og skibsredskab. Jacob Jacobsen i Nakke fremstod for retten og vidnede ved ed og opragte fingre efter loven, at han ganske og aldeles intet var bevist på spørgsmål at svare vedkommende denne sag. Hans Pedersen sammesteds, hos sin fader, fremstod og under lige ed forklarede at hen heller intet vidste. Derefter fremkom for retten Jens Larsen, som er afgangne Lars Jensens søn af Nakke, og udsagde, at forleden år den 9. november imod aftenen, da kom han ridende sammen med sin broder ned til stranden fra Rørvigs vej(?) af, og så et vrage der på stranden, og så også strandrideren komme der til, havende en sæk med sig, som der var noget udi, hvilken sæk deponenten sagde ved stranden at vedkende sig, selvom den ikke var hans, og han ikke ved hvem den tilhørte, eller var der var i den, og han heller ikke havde lånt nogen sæk til nogen på samme tid; ellers befandt han vraget, som lå i vandet ganske i stykker, og siderne sammeslåede, og da han red ud, vidste han ikke af noget vrage at sige førend han kom til stranden, hvor han befandt kister og skrin i lige tilstand som de andre har forklaret, og han red så sammen med sin broder derfra, og havde ej noget med sig af fornævnte skib eller gods, og han ved ej heller at nogen havde nogen udi en sæk samlet for at bære derfra, hvorpå han her for retten erbød sig at gøre sin ed om forlanges. Lars Larsen, fornævnte Jens Larsen broder, fremkom og gjorde lige udsigende som sin broder, hvorpå han også erbød sin ed, og lagde dette til, at da han var ved strandbredden fandt han en gammel hat oppe i "dopperne", som han red hen med til strandrideren, og da han havde beset den, sagde han: "Det er skarn!" - såsom der var [revet] et stykke af det ene hjørne - "Den kan I beholde", og han tog så samme hjem med sig, og den er endnu i forvaring, ubrugt, som gerne skal komme til stede når forlanges. Mads Andersen, som er Anders Madsens søn i Rørvig, gjorde sin ed efter loven, at han ej vidste noget om sagen. Rasmus Andersen af Rørvig gjorde også ed efter loven, at han ej noget vidste om sagen. Niels Gjødesen af Rørvig gjorde i lige måde sin ed, at han ej vidste noget om sagen. Niels Larsen i Rørvig gjorde ligeledes sin ed, at han ej vidste noget om sagen. Thomas Larsen sammesteds gjorde sin ed at han ej noget er vidende; Rasmus Larsen i Rørvig gjorde sin ed at han ej noget er vidende; Mårten Jørgensens søn Jens mødte og gjorde sin ed at han ej vidste noget om sagen; Mette Madsdatter, tjenende Morten Jørgensen, gjorde sin ed at hun i denne omrørte sag ej noget er vidende; Peder Larsen sammesteds gjorde sin ed, ligesom næst forrige Anders Brydes søn Christen fremkom, en ung dreng som endnu ikke har været til alters, og de vidste ej noget om sagen. Lars Andersen sammesteds vidste intet om sagen; Jørgen Christensen vidste intet; Jens Jensen vidste intet; Hans Berentsen vidste intet; Ole Pedersen vidste intet; Lars Mikkelsen vidste intet; Lars Nielsen husmand gjorde sin ed og vidende, at han var med til at opsanke og bjerge af skibsvraget, men vidste ej videre; Svend Nielsen vidste intet; Jens Dinesen vidste intet; Niels Eriksen, Jens Larsen, Dines Jørgensen, Ole Andersen og Peder Pedersen, alle husmænd af Rørvig, gjorde hver for sig deres ed med opragte fingre efter loven, at dem i forermeldte sag ej noget i ringeste måder er vidende; Niels Hansen i Nakke vidste intet, Mikkell Pedersen, Jens Nielsen med sin karl Jens Olsen og Søren Pedersen, alle af Nakke, vidste intet; tjenestedreng Lars Pedersen hos Søren Pedersen, 19(??) år gl., udsagde at han intet vidste om sagen; Anders Olsen, Mogens Jensen tjenende Lars Jensens enke, Børge Olsen og søn Jens Børgesen, Peder Olsen og søn Ole Pedersen gjorde samtlige deres ed, at de intet vidste om denne sag. Peder Larsen og pige Kirsten Tønnesdatter og indsidderne Bodil Larsdatter og Lars Hansen gjorde deres ed, at de intet vidste i denne sag. Ole Nielsen, gamle Niels Olsen, unge Niels Olsen, Villum Larsen og dreng Ole Pedersen vidste intet i sagen; Kirsten Pedersdatter, Jens Pedersen Tingmand, Anders Pedersen, Dorthe Pedersdatter og Niels Larsen med søn Lars Nielsen gjorde deres ed, at de intet vidste i denne sag; Mikkell Larsen, Lars Pedersen, Niels Rasmussen /husmand/ Bendt Nielsen, Svend Poulsen (Svend Povelsen) soldat og Johan Mortensen gjorde deres ed at de intet vidste i denne sag; Aurom Olsen, Peder Lund, Christen Hansen, Peder Larsen og Niels Pedersen gjorde deres ed efter loven, at de i forberemdelte sag ej noget derom er vidende. De øvrige indstævnedede mødte ikke, hvorfor Christensen begærede dem af retten forelagt at møde førstkommande 19. november for at eksamineres i sagen.

Derefter mødte for retten Claus Busing af Egebjerg med sin svigersøn Niels Kiærgaard sammesteds, formedelst hans legemes svagheit, som efter allerunderdanigste pligt lod retten give til oplysning, så vidt som ham kunne vedkomme, såsom han ikke formedelst svagheit den 9. 10. og 11. november 1722 selv var ved det omtvistede skibsvrag og gods' befindelse og bjergelse, og foreviste retten genpart af de til højjædle og velbårne hr. etatsråd og amtmand Johan Christoph von Schönbach, som under hans fuldmægtiges Sr. Espen Hansens hånd dels deraf er verifiveret, nemlig således: No. 1. Kopi af et instrument og registrering på de bjergede varer af ermeldte skibsrøm dateret 11. nov. 1722, som Kiærgaard formedelst Sr. Christian Christensen selv fra amtmanden derpå havde bekommet ligelydende genpart til sig taget; No. 2 er en missiv til Claus Busing fra højjædlede hr. etatsråd, som formedelst den ej rekvireres Kiærgaard beholdt; No. 3 kopi af en beskikkelse fra ermeldte Claus Busing til strandvisitør sr. Levin Levitsen angående en del af det bjergede gods dateret 13. nov. 1722; No. 4 kopi af en beskikkelse til gamle, nu salig, Jens Larsen i Nakke, med derpå tegnede svar af næstnævnte dato; No. 5, en original synattest og besigtigelse på et dødt saligt menneske som skal have været skipper på det forulykkede og strandede skibsrøm dateret 22. december 1722; No. 6 et ditto over en kvindeperson tillige med specifikation på hvad på hende fandtes dateret 26. dec. 1722; No. 7 en ditto ligesom no. 6 på tvende salig mandspersoner dateret 7. januar 1723; No. 8 et ditto over en mandsperson dateret 3. april 1723; hvilke sidste seks dokumenter forblev i retten til parternes eftersyn og sagens oplysning, og Christensen imodtog samme dokumenter, som han siden i retten igen skal levere; videre ved Busing ikke at kan give tiloplysning, men skulle han erindre sig mere til den begærede laugdag for de udeblevne, er han dertil overbødig at gøre sin forklaring, såvel som hvad ellers at ham til sagens oplysning kunne forlanges at give sit svar på. Dommeren forelagde de udi forbemeldte sag indstævnedede vidner, som ikke for retten har mødt, laugdag til i dag 14 dage personlig for retten at møde, deres edelig vidne eller forklaring i sagen at aflægge, såfremt de ikke med den straf loven derom bryder vil vorde (...)et, hvilket dommeren befalede tingmændene af Rørvig ottende på kirkestævne at gøre bekendt.

(Retten igen betjent af den ordinære dommer). Sr. Christian Christensen af Holbæk mødte på vegne af etatsråd Peder Bentzen til Agersvold, fremstillede kaldsmænd Christen Andersen og Rasmus Snedker, begge af Særslev, som havde givet 8 dages varsel til Christopher Schaubert på hans tilholdssted i Højby Præstegård for at påhøre vidne samt bevisligheder, tilsvare spørgsmål og dom at lide, ang. den af ham gjorte forening om et gadehus på Agersvolds gods i Hjembæk by, som Niels Christensen bødker sammesteds tilforn har beboet, at tage i fæste, med hvad ellers derom i retten kunne forefalde. Derefter fremstod for retten Hans Larsen, boende i Hjembæk, og vidnede efter loven at sidst afvigte sommer, noget før Mikkelsdag, kom indstævnedede Christopher Schouber til vidnet i hans hus, og bad ham følge sig til Agersvold til ridefogden for at påhøre, at han blev forenet om Niels Christensen bødkers hus, og derpå fulgtes de til Agersvold tillige med Niels Bødker, hvor de da mødte etatsråd Bentzen på broen ved gården, so mspurgte hvad de ville, da Schober tilstod om at have accorderet med Niels Bødker at tage hans hus i fæste i Hjembæk og give årligt til afgift deraf 4 rdl., samt at tiltræde huset til Mikkelsdag dette år, og Niels Bødker skulle have 1 rdl. til opladelse, som etatsråd Bentzen lovede at godtgøre ham, og bad dem gå til ridefogden at skrive dem imellem, men da de gik ind blev vidnet udenfor på broen. Herluf Kier af Ulkerup på velærv. mag. Peder Holm i Højby hans begæring, på vegne af hans tjener Christoph Schæuber, mødte og anhørte dette givne stævne mål og førte vidne, som er på løse ord upåtalte i så lang tid, ellers i øvrigt tilspurgte Kiær vidnet om noget for enten fæstebrev eller lejekontrakt imellem Schouber og vedkommende kan være gjort, han dt vil gøre bekendt; 2det om han til endelig slutning ommeldte tid er vidende at Schaubert har begæret fæstebrev på fornævnte hus og gjort fuldkommelig forening derom, hvorpå forlanges svar. Til det første vidste vidnet ikke at svare; vidnet svarede, at Schouber tilstod da han kom ud, at det blev gjort skriftligt

imellem dem, og ellers vidste han ikke videre derom, end hvad han forhen har forklaret. Opsat til 19. november.

12. november 1723.

Tingmænd Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Hørgensen i Grevinge.

Udi den sag velærv. Andreas Grønberg, sognepræst for Oddens menighed, lod begynde her ved retten d. 29. okt. sidst, kontra Mikkel Larsen i Overby, lod bemeldte mand i retten levere sit skriftlige og underskrevne indlæg dateret Oddens præstegård den 12. november 1723, som blev læst og påskrevet, hvorefter Mikkel Larsen efter givne laugdag blev af retten påråbt om han sig noget til befrielse kunne have af indvende, at han det da ville fremkomme. Herluf Kiær ("Hærlof Kiær") af Ulkerup, på vegne af den indstævnedes Mikkel Larsen, mødte og anførte hvis imod ham passeret er, hvorimod sr. Kiær replikerte at Mikkel Larsen ikke nægter at betale, til præsten hr. Andreas Grønberg, en høstdags arbejde af sig og hustru, efter sædvanlige måde, nemlig af sig 8 sk. og af hustru 6 sk. når forlanges, men hvad skolestadepenge er anbelangende, da påstår Mikkel Larsen der for at være befriet af anledning lovens pag. 412 art. 1, item 418 art. 13, i henseende han tjener både til kongen og kirken, og allerhelst som han kræves for flere år end er, så menes at samme er lovstridigt imod lovens pag. 853 art. 53, hvilket alt indstilles til ret og retfærdigheds medhandling, og i øvrigt lover i fald han for tiende og rettighed at svare bliver frikendt, da at betale stolestadepenge efter loven. Hr. Andreas Grønberg reserverede sig til sit i retten leverede indlæg og indlod alting under en forsvarlig kendelse, og var dom begærende, hvorefter sagen blev optaget til doms, som skal blive afsagt om 3 uger.

Herluf Kiær af Ulkerup, på velbyrdige frue sal. assessor Wildenrats enkes vegne, fremstillede de her af retten udmeldre 4 mænd sideleden 8. oktober navnlig formand Andreas Jensen i Højby, Hans Poulsen i Tengselmark, Jens Nielsen i Sognerup og Anders Mikkelsen sammesteds, som irettelagde deres af retten meddelte takst af meldte dato, dernæst deres forfattede afsigt af dags dago med deres underskrifter, som blev læst og påskrevet, og originalen tilsendt fruen.

Herluf Kiær, på vegne af K.M. skovrider sr. Klipping, mødte og begærede 2 mænd udnævnt til at syne K.M. skiv i Ods herred; de skal møde skovrideren i Lestrup førstkommende mandag 22. november. Dertil udnævntes formand Peder Larse ni Rode, Jacob Pedersen i Vig, Niels Jensen i Højby og Mads Pedersen sammesteds. Synet skal afhjemles 26. november.

Hr. Hans Bærach Schanche, sognepræst for Fårevejle menighed, ved Herluf Kiær af Ulkerup, mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Claus Tosbro af Ulkerup og Niels Jensen af Jyderup, som hjemlede at til i dag, efter en skriftlig kaldsseddel under Kiærs hånd dateret 5. nov. 1723, har indstævnet birkeskriveren sr. Niels Madsen i Høve med videre indhold, som efter begæring skal være læst og i akten tilført; derefter irettelagde Kiær et udlæg af landmålingsprotokollen meddelt under landstingshører Abroes hånd og segl dateret Sorø den 26. juli 1723, som blev læst og påskrevet; dernæst et beskikkelsesdokument under hr. Schankes hånd til sr. Niels Madsen af dato Fårevejle præstegård den 4. august 1723, ligeledes læst og påskrevet. Niels Madsen mødte og begærede anstand. Opsat 14 dage.

19. november 1723.

Tingmænd Jens Pedersen i Nakke, Hans Jensen i Eskildstrup, Jens Pedersen i Holmstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Henrik Jørgensen i Grevinge, Peder Andersen i Glostrup, Niels Jensen i Jyderup og Mikkel Børgesen i Vindekilde.

Opsat fra 5. november. Sr. Christen Christensen af Holbæk på vegne af rådmand Bech af København fremæskede de sidst udeblevne bønder af Ods herred, betræffende hvad de til bemeldte rådmand Bech er skyldige. Da mødte af Kollekolle Jens Nielsen som betalte sin restans med 9 mk, Niels Pedersen sammesteds betalt 2 rdl. 4 sk., Mogens Jensen ibd. betalte også sin fordring med 2 rdl. 1 mk. Af Starreklint mødre Søren Jensen og tilstod fordringen, Laurs Madsen sammesteds, tilforn i Hørve, mødte og fremviste kvittering at have betalt 5 mk. 12 sk. og tilstod at være endnu skyldig 3 rdl. 10 sk. Alle de øvrige indstævnedede mødte ikke efter rettens ... gangs pårøbning, hvorfor Christensen på citantens vegne tilholdt sig forrige irettesættelse, og begærede dom. Dommeren optog sagen til dom. I betragtning med lovlig kald er bevist vedkommende lovligt at være kaldet, og siden forelagt laugdag i 14 dage til i dag, så de ej med uvidenhed kan undskylde, der og desforuden over de udeblevne forhen er erhvervet dom; så anlovede dommeren dom udi sagen, at skal blive afsagt om 6 uger. Derhos erindrede dommeren sr. Christen Christensen, som fuldmægtig, at tilkendegive retten hvor mange af de udeblevne, som sig med betaling inden i dag 3de igen måtte indfinde, hvilket og sr. Christensen anlovede dommeren at gøre bekendt.

Udi den sag sr. Christian Christensen af Holbæk har ladet begynde på de af skibsrummet den 9. november 1722 strandede og derved forulykkede arvingers vegne, fremkom byfogden Morten Hansen Grundtvig af Nykøbing, som betjente retten i samme dag. Christian Christensen mødte for retten og fremæskede dem som til i dag er forelagt at møde, hvorefter byfogden foretog sig edens forklaring af loven at oplæse, og da samme var forrettet formanede enhver at blive ved sandhed og vogte sig for (?). Da fremstod for retten degnen i Rørvig, vellærte Zander Henriksen, som gjorde sin ed efter loven, at han aldeles intet i denne sag er vidende. Dernæst fremstod Anders Madsen i Rørvig med sin datter Anne såvelsom Jens Brydes bige Sidsel Nielsdatter, og under lige svorne ed enhver for sig forklarede aldeles intet udi denne sag at være bevist. Derefter fremstod Morten Pedersen, sognefoged i Rørvig, som uden ed gjorde følgende forklaring: at om aftenen, som det blev spargeret at skibsrummet var strandet, var hos dem en skipper af København, som begærte af ham at han ville følge ham ned til stranden tillige med Thomas Danielsen, og eftersom de ej ville, men bad ham bie til om morgenen, da de begge fulgtes med samme skipper fra toldboden om til det strandede vrage, og da de kom dertil forefandt de vrage i tvende stykker, det ene liggende nordøst og det andet sydvest, så vel som han på den tid uden kompas kunne slutte, og en husmand, navnlig Jochum Otte, gik vagt hos det fra stranden opbårne tøj, bestående af en del kister og andet, som var samlede på et sted, og var han ved en af kisterne, som strandrideren stod hos, som han opløsnede låget på, og var derudi et stykke kød og et stykke brød blandt en del sand. Flere af kisterne så han ikke efter, enten de var åbne eller ikke, førend dagen efter, da de var kommet på toldboden, hvor han da så, at nogle af kisterne var åbne, hvoraf en hængte hængslerne løse bag ved låget, hvor da enten det var gjort af menneskelige hænder eller ikke vidste han ikke, eller i stranden oplagen førend det kom i land. Christensen tilspurgte ham om han ikke har været overværende på toldboden den 11. november 1722, da at det bjergede gods er blevet eftersat og registreret, og derom såvelsom hvad videre samme tid er forefaldet, underskrevet en forretning, tillige med rettens middel og toldereren, strandrideren og Thomas Danielsen, hvortil han svarede, at han havde været ved samme forretning og den underskrevet, såvel og at strandrideren samme tid talte om at have set et kvindemenneske på lyngen hos en sæk, med videre forretningens indhold. Ellers berettede han, at ungefær en 6 ugers tid derefter fandtes skipperen til ommeldte strandede skib Oluf Samuelsen, men deponenten var ikke ved stranden den tid han blev fundet, men blev derefter ført i hans hus, og af rettens middel besigtiget, og derefter på hans efterleverskes bekostning begravet, juledag (...)

blev atter fundet et kvindemenneske ved stranden, som deponenten var med derefter at føre, og efter at det blev fundet at 2de små drenge og blev hun så synet og derefter begravet, og hvad tøj hun havde på sig efter derom gjorde forretnings omhandling hos deponenten, nogle dage derefter er atter fundet tvende mandspersoner ved stranden, den ene i en klud med en rød kjole hvoraf sluttes han var militærisk, og dagen efter den anden, en skibsmænd, som siden erfares at have været styrmand på det forulykkede skib, hvilke blev synede og derefter begravne, og på dem fundet det tøj, som forretningen af 7. januar formelder, som endnu er hos deponenten. Hvad de øvrige fundne døde mennesker angår, da har deponenten ikke været hos, enten da de er opførte eller begravne, og videre vidste han ikke at oplyse sagen med. Videre tilkendegav han, at hans tjenestekarl Peder Pedersen er i lovligt forfald på hjemsidestranden at hendte brænde, men formedelst modbør ikke har kunnet komme tilbage, og var Morten Pedersen overbødig at aflægge sin ed, at bemeldte hans tjenestekarl ikke var hjemme 8te dage før eller 8te dage efter det forulykkede skibs strandning, og således ikke kan vide noget i sagen at forklare. Derefter fremkom Morten Pedersens søn Mikkel Mortensen, som er 15 år gammel, men havde ikke været til guds bord endnu, hvorfor han uden ed berettede, at han havde været med at opage 8 læs af det strandede skibsvrag, som blev i stykker hugget og ført til toldboden, og mere ved han ikke. Ole Andersen af Rørvig fremstod, og ved efter loven svor og vandt, at han ej ved videre i sagen at forklare, end at han var med at opage skibsmasten og båden fra stranden til toldboden, så havde han og bæret med da de tvende sidstfundne døde blev begravne, på den måde som forretningen af 12. maj indeholder. Rasmus Andersens søn Niels Rasmussen fremkom og gjorde sin ed efter loven, at han intet ved om sagen, men havde været med da de tvende sidstfundne mennesker blev begravne, og derom gjorde lige beretning som Ole Andersen. Peder Rasmussen i Rørvig fremkom, gjorde sin ed, og vidnede at han havde været med til at opføre en del af det strandede gods til toldboden, og den første, nemlig mandag, aften været ved stranden og set skibsvraget mens vandet var så højt, at ingen kunne komme dertil, så havde han også set kister og skrin stå ved stranden, men om de alle stod eller lå ved han ikke, ej heller var så nær ved dem at se hvad tilstand de var udi, og da han kom hjem med sin vogn fra bjergningen fandt han en hat i vognen liggende under sædet, som han tog ind og tørrede, og derefter har leveret den på toldboden. Samme hat var med en hvid snor om, og en silke eller taft(?)dusk på siden. Derefter fremstod Peder Rasmussens søn Lars Pedersen, 14 år gammel, ej været til guds bord, og uden ed forklarede intet at være bevidst i denne sag, undtagen at han kørte for tolderen første aften til stranden. Endnu fremstod Peder Rasmussens datter Mette Pedersdatter, 15 år gammel, og hun ved ej heller noget til oplysning, og gjorde ej heller ed såsom hun ej har været til guds bord. Peder Larsens søn Lars Pedersen, 15 år gammel, har ej været til alters, berettede slet intet at være vidende om sagen, som skete uden ed. Mikkel Pedersen, tjenende Lars Andersen i Rørvig, 14 år gammel, ej til alters, berettede uden ed at han ej ved videre at oplyse, end han var en af de der havde fundet det ene af de sidste sal. mennesker som er opkomne, som lå ved stranden oven på sandet imellem sø og strand, og var ikkun been og rad på ham at se, og hovedet borte. Niels Hansen, tjenende Jørgen Christensen, gjorde sin ed og vidnede, at han havde været med og fundet det døde menneske, som sidstnævnte Mikkel Pedersen har forklaret om, og befandt det ligeledes som Mikkel har forklaret. Hans Berentsens dreng Hans Jochumsen, 14 år gammel, fremstod og uden ed, såsom han ikke har været til guds bord, berettede intet om sagen i ringeste at være bevidst. Poul Madsens dreng Ole Pedersen, 14 år, ej til alters, bidste intet. Ole Pedersens steddatter Bodil Larsdatter, 12 år, ej til alters, viste intet. Lars Mikkelsens dreng Mikkel Rasmussen, 13 år, vidste intet. Søren Nielsens datter Maren Sørensdatter, 13 år, vidste intet. Dernæst fremstod af Rørvig By efterskrevne, som gjorde deres ed efter loven, nemlig Karen Rasmusdatter, Daniel Thomassen, Karen Larsdatter, Peder Jensen, Maren Nielsdatter, Maren Larsdatter, Sidse Jochumsdatter, Lars Thomassen, Børge Rasmussen, Margrethe Hansdatter, Christen Pedersen, Maren Larsdatter, Lars Jacobsen, Morten Jørgensen, Anders Bryde, Niels Andersen, Jens Bryde [Jens Nielsen Bryde], Kirsten Jensdatter, Sidsel Pedersdatter, Poul Madsen, Lucie Olsdatter (el. Lucia Olesdatter), Birte Larsdatter, Karen

Nielsdatter, Bodil Larsdatter, Birte Larsdatter (#2), Søren Nielsen, Jens Larsen Smed, Anders Pedersen, Peder Rasmussen, Lucie Jensdatter (el. Lusia Jensdatter), Jens Nielsen og Nicolai Neuhart, som aldeles intet i sagen var vidende. Af Nakke fremstod Oluf Jensen tjenende Oluf Hansen, 15 år gl., ej været til alters, vidste intet. Oluf Andersen hos Anders Olsen, 15 år, ej været til alters, vidste intet. Sidsel Larsdatter, salig Lars Jensens datter af Nakke, fremstod for retten, men førend hun blev eksamineret måtte Christensen tilspørge strandrideren Levin Levetsen, som ved retten er til stede, om han kan nægte, at dette menneske Sidsel Larsdatter er den person, som han attraperede på lyngen, og som gik fra den sæk han tog til sig i vognen med klæder udi; helst efterdi de mange af ham tilstandende forre(...) beviser at det var en af Lars Jensens døtre i Nakke. Levin Levitsen holdt sig til sin for 14 dage siden indleverede beretning, som var skriftlig, at han ej kender det fruentimmer som forlod sækken, og endnu tilstår om han blev tilladt at gøre sin ed, ja mere om han ved at tie skulle gå til sin død, der på at han ikke kender det menneske som gik fra sækken, om hun end denne tid stod for hans øjne, thi den samme var altså så langt fra sækken da han tog den til sig, at han ej kunne se hvem det var. Christensen tog sig forbeholden imod strandridern Levitsen, hvad han sin tid og sted kan have og på det, sandhed ikke skulle blive skjult, begærede han at dommeren ville selv eksaminere den nu mødende Sidsel Larsdatter, om hun tør ske(?) gaa jo at have været på lyngen med en sæk fuldt med adskillige kvindeklæder, og den samme forladt da strandrideren kom kørende, sprang af vognen agt og den, dog at hende ikke ed tilstedes førend videre sags drift. Dommeren, efter begæring, eksaminerede hende, som forklarede at hun ikke har været ved stranden i 10 år, og ved heller slet intet deraf at sige, enten af sæk eller hvad der var udi. Peder Olsens datter Bodil Pedersdatter, 13 år, ej været til alters, fremstod og uden ed vidste intet at forklare. Jens Pedersen tingmands søn Jørgen Jensen, 13 år gl., vidste intet i sagen. Til sidst fremstod af Nakke by: Peder Mogensen, Anne Olufsdatter, Bodil Nielsdatter, Mads Børgesen, Unge Lars Jensen, Lisbeth Jensdatter, Unge Jens Pedersen, Dorthé Peders, Anne Larsdatter, Bodil Børgesdatter, Laurs Madsen, Lucie Hansdatter (el. Ludse Handsdatter), Birte Olesdatter, Sidsel ...sdatter, Peder Sørensen, Anne Nielsdatter, Gjertrud ...dses, Lucie Nicolaisdatter (el. Ludsia Nicolausdatter), Maren Ibsdatter, Anne Jensdatter, Søren Pedersen, Jens Sørensen, Bodil Madsdatter, (..ren?) Hanses, Bodil Pedersdatter og Ellen Truelsdatter, som enhver for sig gjorde deres ed med opragte fingre efter loven, at de ganske og aldeles intet var bevidst, som kunne være sagen til oplysning. Christensen forbeholdt sig imod de udeblevne lovlig tiltale, og nu irettelagde, først en attest under 4 mænds hænder af dato 3. august 1723 til bevis på hvem den afdøde skipper (Villads Udesens?) børn og arvinger er; 2det en ditto fra mag. Iver Brinck i Khavn af 10. aug. 1723 til bevis hvem styrmanden Thoer Henriksens hustru og arvinger; 3de en ditto fra borgmester og råd udi Roskilde af dato 23. okt. 1723 til bevis hvem den afdøde passager Poul Buuses arvinger er; 4de en attest af 20. maj 1723 fra adskillige udi Jylland til bevis hvem passageren Karen Jensdatters arvinger er, 5te en ditto fra Jylland af 15. og 16. maj 1723 til bevis hvem Kirsten Christensdatters arvinger er, 6de en ditto af 14. januar 1723 til bevis hvem Poul Cariats arvinger er; 7de en ditto fra hr. kaptajn Stuphuth af 15. januar 1723 til bevis hvem grenadier Willum Jensen Høgs hustru og arvinger er; endelig for det 8tende producerede han en specifikation på hvad enhver af de forulykkede har haft med sig inden skibsborde, som vedkommende angiver tilbyder ved ed at bekræfte, som alt begæertes læst, påskrevet og i akten tilført. Derhos indleverede sr. Herluf Kiær tilbage i retten de sidste gang producerede og af retten udlånte synsforretninger, imod de i dag producerede dokumenter, og hvis videre han agter fornødent, tog sig reserveret, som ordineret forsvar på K.M. bønders vegne, hvad han i sin tid kunne have at påanke.

Claus Büsing af Egebjerg lod efter 14 dages opsættelse ved sin svigersøn Niels Kiærgaard sammesteds levere en skriftlig forretning af 12. maj 1723 over tvende døde og uden syn og besigtigelse af Rørvigs bymnd begravne mennesker, som han ville formode at være tjenelig til sagens oplysning. Videre vidste birkefogden Claus Büsing ikke at give til efterretning, eftersom hans brodersøn på hans vegne har været

ved de af Kiærgaard irettelagte forretninger, formedelst Büsings svaghed, som bedist er, og bemeldte hans brodersøn Hans Büsing er alt 3 uger førend dette stævнемål blv forkyndet udi Egebjerg bortrejst til København i tjeneste, dermed han formoder for videre tiltale at være forskånet, imod forhåbning reserverer da sit indsigende, sr. Christian Christensen efter alt hvad som i denne sag passeret er, og var tingsvidne begærende.

Opsat fra 5. november. Christian Christensen p.v.a. etatsråd Peder Bentzon ctr. Christopher Schauber (Schouber, Skauber, Skouber). Opsat 4 uger.

26. november 1723. (fol. 26)

Tingmænd Anders Andersen i Fårevejle, Niels Jensen i Jyderup, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Læst K.M. forordning om de på dragon- og soldaterlægdene i danmark delateree march og udredningspenges efterladelse til året 1720s udgang, samt hvorledes samme fra året 1721s begyndelse og fremdeles skal svares og forholdes. [...]

Dom i den sag mellem amtsforvalter Jürgen Langefeldt ctr. Jørgen Rasmussen bøsseemager.

K.M. amtsforv. Jørgen Langefeldt lod ved fuldmægtig sr. Stephen Clausen til alle og enhver bekendtgøre, at skifte og deling afholdes 29. november 1723 efter Poul Madsens afgangne hustru i Rørvig, som er på mandag; nok onsdagen den 1. december 1723 holdes skifte efter Peder Andersens afgangne hustru Karen Rasmusdatter, som bøde og døde i Grevinge; samme dag holdes skifte efter Lars Madsens afgangne hustru Kirsten Jensdatter, som boede og døde i Odstrup.

Den sag mellem hr. Schanche i Fårevejle ctr. sr. Niels Madsen i Høve; opsat 8 dage.

De af retten den 12. november sidst udmeldte mænd afhjemlede deres syn på skovene.

3. december 1723 (fol. 27)

Tingmænd Mikkel Bojesen i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Hans Jensen i Eskildstrup, Jens Pedersen i Holmstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Anders Andersen i Fårevejle.

Læst K.M. forordning om når sigtelses- eller benægtelseseder må aflægges. [...]

Efter hr. etatsråd og amtmand Schönbechs ordre af 23. november 1723 blev for retten første gang læst amtskriver Rabens specifikation over de på Kalundborg, Dragsholm og Sæbygårds amter, såvel hans anbetroede distrikt, vedkommende resterende march og udredningspenge til året 1720s udgang, for en efter allernådigste forordning af 19. februar 1707 ophævede bataillesamling i aug. og en ophævede var kompagniforsamling i marts, dateret 20. november 1723, som blev anbefalet tingmændene over alt tvende sognestævner at bekendtgøre, at i fald nogen skulle findes, som noget derpå har betalt, de det da næste ting sig her for retten har at tilkendegive.

På hr. amtforvalter Langefeldts vegne mødte Herluf Kiær af Ulkerup og begærede det indførte forlig imellem Lars Hansen i Jyderup og Peder Madsen kromand i Fårevejle angående slagsmål, tingsvidne beskrevet til at bilægge sine regnskaber med. Dernæst den dom beskrevet afsagt over landsoldaten Henrik Madsen, da værende i Asmindrup hos Laurids Pedersen, for slagsmålsbøder øvet på Peder Hellesen sammesteds, såvel og den dom afsagt over Jørgen Rasmussen bøssebogholder, før boende i Vig, med allerforderligste at få beskrevet, som retten konsenterede.

På hr. Hans Barach Schanckes vegne mødte Herluf Kiær af Ulkerup og først tilspurgte sr. Niels Madsen i den indstævnte sag sidst optagen for 8 dage siden, om han nogen tid har haft mere end Asnæs sogns halve kongetiende i fæste? Hvortil Niels Madsen svarede "Nej". For det andet tilspurgte Kiær sr. Niels Madsen om han ikke årligt til hr. Jacob Dall og hans formand har svaret årlig afgift af fornævnte halve kirketiende, så de har været fornøjede? Dertil svarede Niels Madsen, at hn årligt har svaret til sl. hr. Jacob Dahl og hans formand 3 tdr. byg, undtagen når mølle eller skovvängen var fælled, da ingen krævede ham noget. For det tredje, om sr. Niels Madsen kan nægte jo at være krævet af hr. Hans Barach Schanche fornævnte afgift otte gange, men ikke til mindelighed sig har ladet bekomme til betaling? Hvortil Niels Madsen svarede, at han ej kan erindre sig at være krævet fornævnte afgift førend i fjor og i år. Dernæst refererede Kiær sig til sidst her udi retten lagte forlig, og derpå faldende landstingsdom af dato afsagt den 1. juli 1701, udtaget af landstingsprotokollen sidstleden 26. juli, hvormed han formener, at sr. Niels Madsen er pligtig samme akkorderede og tildømte afgift, nemlig 3 tdr. big, efter hvert års kirkekøb resterende, som var [...], tilsammen 23 rdl. 4 mk. 8 sk. at betale, hvilket bevises med provsten hr. Andreas Chrystalsins attest, som til rettens efterretning fremvises for afvigte 5 års satte kirkekøb, og som sr. Niels Madsen har aftvunget hr. Schanche denne proces, og ej i mendelighed har villet betale forommeldte afgift af hans ifæstehavende halve kongetiende, som til Fårevejles kald er annekseret, hvilket end og bevises med irettelagte beskikkelsesdokument af 4. august 1723, foruden at han ikke kan nægte, om han det ville erindre, ofre tilforn samme har været krævet, men ikke som meldt har villet fornøje citanten sin rettighed, men videre ført velbemeldte hr. Schanche i større vidtløftighed tid efter anden til at bevise sin ret med, og den derpå fulgte modvillighed i det han har måtte udlæse af landstingsprotokollen det her irettelagte udtog, som kostede 2 rdl., item til beskikkelsen og samme at lade forkynde 2 mk. 8 sk., hvilket sr. Niels Madsen med afgiftens betaling retten finder ellers kunne have sparet, det bedrager sig foruden rejser og tidsspilde in summa 26 rdl. 1 mk. Af slig formening satte Kier udi rette med kraftigste påstand, om ikke sr. Niels Madsen bør betale efter producerede forlig ved landstinget og derpå konfirmerede doms indhold for resterende 6 års afgift, som meldt, såsom landstingsdommen har stået sin grataltet efter loven, og er i så måder usvækkelig; item den af sr. Niels Madsen forvaldte og ibragte omkostning, i alt 8 rdl., hvilket indlades under dommerens kendelse, og var Kiær så dom begærende, eftersom sr. Niels Madsen til skadesløs forlig ikke er at bekomme. -- Niels Madsen, som havde anhørt alt forindførte, formodede at hr. Schanche handlede det moderadeste ske kunde, i betragtning han er en gammel svag mand, og så godt som intet eller lidt at leve af, altså kunne Niels Madsen ikke frafalde det forlig, som er i rettelagt af landstingsprotokollen, hvorfor han underkaster sig retten til mildeste medhandling og doms afsigelse. Dommeren, som efter parternes tilførte måtte fornemme intet var mere udi sagen at indvende, optog den derfor til doms afsigelse til næste sogning efter jul.

10. december 1723 (fol. 29)

Tingmænd: Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup, Isak Jørgensen i Atterup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Hans Andersen i Vig.

Dom afsagt i den sag mellem Mikkel Larsen husmand af Overby ctr. sognepræsten Anders Grønberg til Oddens menighed.

Velædle og velbyrdige frue Wibeche Margrethe Welling, salig hr. assessor Christian Wildenrats efterleverske, frue til Annabjerg- og Ellingegårde, lod ved byfoged Morten Hansen Grundtvig af Nykøbing fremstille kaldsmænd Hans Larsen af Ubberup og Søren Jespersen af Muusbyhuset, som afhjemlede at til i dag have givet 8 dages varsel her til birket, at have indstævnet en del af Vig og Rørvig sognes kirkegods, for hvad restans de skyldig er til velbemelte frue for resterende stolestadepenge til kirkerne, nemlig: VIG BY: Ole Nielsen for 3 år, Arild Nielsen for 2 år, Peder Thomassen for 8 år, Daniel Pedersen for 2 år, Ole Olesen for 5 år, Peder Heidemand for 5 år, Jens Andersen for 9 år, Peder Møller for 11 år, Søren Hedboe for 8 år, Søren Olsen for 12 år, Niels Pedersen for 4 år, Hans Andersen for 4 år, Poul Hvid (el. Pouel Hviid) for 6 år, Søren Eriksen for 1 år, Peder Skomager for 2 år, Rasmus Christophersen for 1 år, Jens Hansen for 4 år, Johan Ramsteen for 1 år, Juditte for 10 år og Margrethe Larses for 6 år. LILLE EGEBJERG: Ole Andersen for 3 år, Søren Hovkarl for 3 år, Niels rasmussen for 4 år, Lars Olsen for 5 år og Peder Pedersen for 1 år. HØNSINGE: Poul Skrædder for 8 år, Jens Smed for 7 år, Peder Skomager for 10 år, Erik Pedersen for 1 år, Jacob Larsen for 2 år, Niels Larsen for 1 år, Anders Hjulmand (el. Anders Juelmand) for 9 år, Anders Møller for 5 år, Poul Nielsen for 2 år, Nicolaus (el. Nelaus) for ... år og Søren Sørensen for 4 år. JYDERUP: Skomager for 8 år, Niels Jensen for 7 år, Lars Glarmester for 9 år, Bendt Olsen for 3 år, Ole Skrædder for 9 år og Ole Jensen for 4 år. KELSTRUP: Christen Madsen for 7 år, Lars Madsen for 4 år, Niels Svendsen for 4 år, Jens Birk (el. Jens Birck) for 7 år og Peder Jyde for 1 år. BOGNÆS: Peder Nielsen for 5 år. SIDDINGE: Ole Mikkelsen for 10 år, Mikkel Pedersen for 6 år og Niels Skåning for 7 år. ESKILDSTRUP: Anders Larsen for 4 år, Peder Arildsen for 2 år, Hans Jensen for 6 år, Ole Ibsen for 3 år, Christian Dönck for 4 år og Peder Nielsen for 7 år. ULSTRUP: Kjeld for 6 år og Anders Post for 3 år. RODE: Niels Larsen for 14 år, Ole Jensen for 4 år og Jens Larsen for 2 år. KOLLEKOLLE: Stephen Mogensen for 3 år. RØRVIG BY: Mikkel Larsen for 5(?) år, Nicolai rytter for 1 år og Johan Frandsen for 8 år. NAKKE: Niels Pedersen for 6 år, Jens Larsen smed for 1 år. De indstævnedede og forhen specificerede blev af retten lydelig påråbt, hvor af kun 2 eller 3 mødte, hvilke begærte sagens anstand til besvarelse til i dag 14 dage, undtagen Niels Pederse ni Nakke som selv for retten tilkendegav, at han tiender til kirken, og formoder derfor efter loven af være fri, ved hvilket svar byfogden for så vidt fandt sig fornøjet, og ville det velårne herskab nærmere forestille, og da derom forskaffe udførlig forklaring til i dag 14 dage. Jens Larsen Smed i Nakk mødte og foregav at han ej har betalt noget af det søgende, og agtede ikke heller, såsom han står i en stol som ligger til den ødegårds grund, som hans salig fader [Lars Jensen] har haft, og hans broder Lars Larsen nu har i brug, dermed han formener sig at være fri. De udeblevne blev af retten forelagt laugdag til i dag 14 dage, som tingmændene har på sognestævne at gøre bekendt til hvilken tid sagen opstår. På fruens vegne anlovede byfogden at gøre irrettesættelse udi sagen når de indstævnte eller deres fuldmægtig har ladet tilføre hvad fornøden eragtes.

K.M. skovrider, ædle Johan Klipping, mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Hans Beve og Niels Olsen i Unnerud, som afhjemlede efter loven til i dag med 8 dages varsel at have indstævnet Niels Jensen bødker af Bråde til spørgsmål at svare og vidner at anhøre, betræffende en riseg, vognstang stor, som bemeldte Niels Jensen skal have hugget i Kongsøer, med videre i sagen kan forefalde, alt til et lovskikket tingsvidnes erhvervelse. Kaldsmændene afhjemlede også tillige ting og tid at have indstævnet efterskrevne, deres sandheds vidner udi sagen at aflægge, nemlig Peder Andersen, Hans Jacobsen, gl. Jens Andersen og Ole Larsen samt Jens Laursen, alle af Bråde. Efter afhjemlingen blev Niels Jensen bødker påråbt, om de indførte kald at protestere. Niels Jensen bødker mødte og havde intet imod givne kald at sige. Derefter sr. Klipping begærede de indstævnte vidner måtte stedes til forhør, og da fremstod for retten Peder Andersen, Hans Jacobsen, gamle Jens Andersen, Ole Larsen og Jens Larsen, alle af Bråde, som efter at edens forklaring af

lovel for dem var oplæst [etc.] gjorde enhver for sig deres ed i guds sandhed at være bevidst, at dagen efter, som mændene havde været på skovsynet, var de tillige med de andre deres bymænd omkring i byen at ransage om egetømmer, og da fandt de udi Niels Jensen bødkers kålhav en lille ruhuggen risege, vognstang tyk, men ved ikke at gøre nogen forklaring enten Niels Bødker selv har hugget den fra Rode eller hvor han den bekommet havde, kunne ej heller få nogen beskien(?) såsom manden ej selv var hjemme, og videre vidste vidnerne ikke i sagen. Klipping gjorde så spørgsmål til Niels Jensen bødker, hvor han var kommet til samme risege, og hvem der havde givet ham forlov at hugge den dertil? Niels Jensen bødker svarede, at 8 dage førend omvundne ransagning skete, var han i skoven at sanke sig lidt gammelt brændt at tørre et par skæpper korn med, og havde sin datter med, og da de gik og samlede småbrænde, og han var lidt fra hende, kaldte hun på ham, og sagde "Sikken en ligger her!", og da han så den var hugget fra rode tog han den med sig, i tanke det ej lå nogen magt på, og tænkte ej at han skulle blive søgt derfor. Klipping begærede tingsvidnet beskrevet.

Velædle og velb. frue Wibeche Margrethe Welling, sl. hr. kancelliasessor Christian Wildenrats enke, frue til Annebjerg og Ellingegårde, lod ved byfoged Morten Hansen Grundtvig af Nykøbing fremstille kaldsmænd Hans Larsen af Ubberup og Søren Jespersen i Muusbyehuset, begge af Højby sogn, som afhjemlede efter loven til i dag med 8 dages varsel her til birketinget at have indstævnet Svend Pedersen, nu værende på Annebjerggård, imod vidner og beviseligheder at anhøre, på spørgsmål at svare, og dom at lide, angående hans værende pligt og rettighed, som han bør pleje til velbemeldte frue efter loven, på hvis gods og grund han er født og derfra i nogle år har været undviget. Dernæst afhjemlede samme kaldsmænd at have indstævnet efterskrevne vidner om sagens beskaffenhed at oplyse ved ed, nemlig Svend Pedersens forældre Peder Svendsen og hustru Anne i Hønsinge, Mikkel Jensen og hustru Karen Isaksdatter sammesteds, og Mogens Jensen i Kollekolle; i lige måde er indstævnet Mads Andersen i Lille Egebjerg, i hvis tjeneste bemeldte Svend Pedersen blev befundet, om noget i sagen kan forefalde ham angående. Så er og for processens skyld til samme tid indstævnet den konstituerede fuldmægtig til K.M. bønderns forsvar sr. Herluf Kiær i Ulkerup, om han udi denne sag noget kan have at svare. Kiærs tjener Claus Ditlevsen irettelagde sin husbondes indlæg af dags dago. På Kiærs tilførte svarede byfogden kort, at som alle vedkommende lovligt er stævnet efter afhjemlede kald og varsel, hvilket og fuldmægtigen over ryttergodset sr. Kiær selv tilstår på vedkommendes vegne lovligt at være stævnet, så formoder byfogden, at som både den person, som sagen rejser sig af, så og de indstævnede vidner nu personligt for retten er til stede, vil han formode at den velforordnede dommer ikke nægter vidnerne udi sagen at antage og eksaminere imod lovens pag. 52 art. 9, som ellers ville give nye bekostninger, ikke allene for velbemeldte frue, men end og for de som nu er indstævnet og til stede, flere unødige tingrejser derom at gøre. Det sr. Kiær påstår, at Mogens Jensen i Kollekolle ikke udi denne sag bør at antages til at vidne, formedelst han skal have været en af de mænd, som skal have været med, da Svend Pedersen blev ført fra Lille Egebjerg og til Annebjerggård, så vil byfogden dog formode, at Mogens Jensens vidne ikke udi retten kan blive nægtet at imodtages, thi om Mogens Jensen haver været med at bortføre Svend Pedersen til Annebjerggård, så er det een sag, og når fruen derfor lovligt bliver søgt eller tiltalt, lader hun da svare udi den sag hvis hun holder for nødig. Det Mogens Jensen nu er indstævnet for er allene at vidne og gøre forklaring på hvis grund Svend Pedersen er født, med hvis videre i sagen kan dependere, hvorefter byfogden formodede rettens assistance og vidnerne at måtte blive stedet til forhør. så att retten ikke for ermeldte frue ved unødig ophold spildes. Retten interloqverede, som det indførte og afhjemlede kald udtrykkelig melder at sr. Kiær som forsvar for K.M. bønder er lovligt stævnet, det han og selv i sit indlæg tilstår, og den af byfogden sr. Morten Hansen Grundtvig assignerede artikel forbyder vidners nægtelse, så understod dommeren sig ikke dem jo til forhør at stede til den ende, at de indstævnede vidner stedes til fornør, så mange til til stede er, dog med kondition i anledning af lovens pag. 106 art. 7, at vidnerne skal svare til begge parters

spørgsmål, og sr. Kiær har vist sit lovlige forfald, at de da i dag 14 dage møder under den nu her for retten gørende ed på kontrapartens spørgsmål at svare, under deres faldsmål efter loven. Hvad angår Mogens Jensen i Kollekolle, da enten det som byfogden siger skal regnes i een sag eller ej, siden dommeren sig nok skal vide at tage i agt om lovens bydende, angående villige vidner i den henseende han stedes til forhør, dog på ovenbemeldte måde, hvilket begge parterne holder sig efterrettelige. Derefter fremstod for retten Peder Svendsen, boende i Hønsinge, som gjorde sin ed efter loven, ham i sandhed at være bevidst, at hans søn Svend Pedersen, som for retten også var til stede, er født udi et velbårne fruen tilhørende hus i Hønsinge, hvor Gregers Andersen nu bor. Derhos berettede han, at han samme tid havde i fæste en halvgårds ødejord K.M. tilhørende, som han brugte og avlede ind til samme hus, og skal hans søn være en 27 el. 28 år gammel, hvilket han ej kunne vide til visse, og efter at hans søn var født, flyttede han selv i en gård i benævnte Hønsinge, som den tid var hospitalsgods, men nu hører til Annebjerggård og beboes af Lars Olsen, hvilken gård ham med vilje og venskab kvitterede det samme år som salig assessor Leegaard havde købt godset, så han ikke blev ham noget skyldig. Videre vidste han ikke at forklare denne gang. Derefter fremstod Mikkel Jensen, boende i benævnte Hønsinge Annebjerggårds gods, som vidnede under ed i guds sandhed at være bevidst, ligesom forhen indførte vidne Peder Svendsen har vidnet og forklaret, i alle sine ord og punkter overensstemmende, og lagde dette til: at de kender Peder Svendsens søn Svend Pedersen, som for retten er ti l stede, at det er den samme som omtvistes. Derefter fremstod Mikkel Jensens hustru Karne Isaksdatter samt Mogens Jensen af Kollekolle, som hver for sig gjorde deres ed, at i guds sandhed være bevidst det samme som Peder Svendsen og Mikkel Jensen førhen har vidnet og sagt, hvorefter vidnerne endnu blev erindret den nyligt udi retten givne interlocitori dom. Derefter, til at bevise hvad år hr. assessor Leegaard, da ejer af Annebjerggård, har købt en del hospitalsgods udi Hønsinge by, fremlagde byfogden et skøde på K.M. stemplet papir til 4 rdl. dateret 21. april 1700, udgivet og underskrevet af biskop Bornemand m.fl. hospitalsdirektører, hvoraf kan ses hvad år Peder Svendsen er kommet fra gården, som førhen er vidnet om. Slutningen af samme skøde blev for retten læst og påskrevet, som byfogden igen til sig tog, og som dommeren ved interlocitoriekendelse var forelagt vidnerne i dag 14 dage førstkommende personlig for retten at møde og svare på spørgsmål af kontraparten sr. Kiær, så lod byfogden til den tid bero på fruens vegne.

Efter etatsråd og amtmand Schönbachs ordre af 27. november 1723 blev læst 2den gang amtskriver Rabens specifikation over resterende march og udredningspenge.

Afhjemling: Steenstrup bys ager og eng udi alle tre vanger, ved reb og alenmål lignet og delt imellem bymændene, således at enhver nu har og ved sig lige lod og del udi de 3de Steenstrup bys tilliggende marker, efter de af formand Anders Jensen i Højby, Hans Poulsen i Tengselmark, Jens Nielsen i Sognerup og Anders Mikkelsen sammesteds opsatte markskel.

Dom over Mikkel Larsen, husmand i Overby: Såsom hr. Anders Grønberg i Overby, sognepræst til Oddens menighed, her til birketinget på justitståd Tausens og egne vegne efter loven og aktens videre indhold har ladet indstævne Mikkel Laursen husmand, boende i Overby, beskikkelsesvidne at anhøre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående resterende stolestadepenge eller kirkeskat til Oddens kirke, samt for resterende hans og hustruens høstdage til ermeldte hr. Anders Grønberg, hvorefter for retten fremkom Mads Nielsen og Ole Laursen, begge af Overby, som vidnede hver for sig ved ed efter loven, at de for 3 år siden var efter præsten hr. Grønbergs begæring hos fornævnte Mikkel Laursen for at fornemme om han i mindelighed ville tilfredsstille præsten for resterende kirkeskat og høstdage, hvortil Mikkel Larsen svarede, at han kunne ikke videre sige der til, end han ville selv komme til præsten hr. Grønberg, så ville de vel komme til rette der om. Fredagen den 12. november 1723 lod hr. Grønberg udi retten indleveret sit

skriftlige indlæg, hvoudi han vidtløftigt demonstrerede sagens beskaffenhed: 1) at hvad de fordrende stolestadepenge eller kirkeskat angående, a fordrer han ej videre end fra den 22. juli 1721 og til dato, kirkens sager ham af kirkens patron har været og endnu er betroet, men hvad høstdagende angående, da fordrer han kun for indeværende år 10 sk. for hver person; 2) foregiver velmeldte hr. Grønberg hvad beskaffenhed, det har, med en lille have beliggende til Mikkel Larsens iboende hus, nemlig at den er indelukket af byens gadejord, og at Mikkel Larsen ej har givet nogen tiende af hvad derudi har været sået og høstet, enten til kirken eller præsten, thi skulle tiende af sådan en have kunde befri en husmand, da var de punkter i loven forgæves at husmænd skal give stolestadepenge og gøre høstdage, thi der er næppe nogen husmand som jo har en have, og dersom han ikke havde nogen have kunne han efter Mikkel Larsen (...) indelukke sig selv have af gårdmændenes gadejord og fægang, hvoraf han kunne give en håndfuld tiende til kirken og præsten, og dermed være fri, både for stolestadepenge og høstdage; 3) endelig påstår hr. Grønberg at Mikkel Larsen bliver tilfundet ej allene at betale stolestadepenge fra den ovenomrørte tid og høstdag for indeværende år, men end og at han betaler til hr. Grønberg sagens omkostninger med videre forbemeldte indlægs indhold og formelding. Hvorimod på den indstævnte Mikkel Larsens vegne efter aktens indhold var mødt sr. Herluf Kiær af Ulkerup, som foregav at Mikkel Larsen ikke nægter at betale til præsten en høstdags arbejde af sig og hustru efter sædvane nemlig af sig 8 sk. og af hustruen 6 sk. når forlanges, men hvad stolestadepenge er anbelangende, da påstår Mikkel Larsen derfor at være befriet af anledning af lovens pag. 418 art. 13 i henseende han tiender både til kongen og kirken, og allerhelst som han kræves for flere år end et, så menes at samme er lovstridigt imod lovens pag. 853 art. 53, som indstilles til forsvarlig medhandling, og i øvrigt han lover i fald han for tiendens rettighed at svare bliver frikendt, da at betale stolestadepenge efter loven. -- Da efter tiltale, gensvar, sagens befundne og overvejende beskaffenhed, blev således for retten kendt og afsagt: At som sr. Herluf Kiær af Ulkerup ej på den indstævnte Mikkel Larsens vegne beviser at Mikkel udi de åringer han søges for har givet nogen tiende af den ved hans hus beliggende have, langt mindre efter K.M. lovs 2. bogs 23. kap. 13 art. pag. 418 givet til kirken årligt 8 sk., så tilfindes foremeldte Mikkel Larsen at betale til Oddens sogns kirke udi 3 år, nemlig 1721, -22 og -23 årligt 8 sk er 1 mk. 8 sk., i lige måde tilfindes han efter lovens 2. bogs 12 kap. 5 art. pag 302 efter Herluf Kiærs udi akten indførte tilståelse at betale den fordrende høstdag for sig 8 sk. og for hans hustru 6 sk., er 14 sk., og som akten udviser at Mikkel Larsen selv har været årsag til denne imod ham begyndte proces, så tilfindes han dessen forårsagede omkostning at betale med 2 sldr., er tilsammen 2 sldr. 2 mk. 6 sk., og det til velmeldte hans sognepræst hr. Anders Grønberg, inden 15 dage efter denne afsagte dom, eller lide nam og udlæg udi hans bo og gods hvor det findes efter loven.

17. december 1723 (fol. 34b)

Tingmænd: Mikkel Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Jens Pedersen i Nakke, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

K.M. skovrider Johan Klipping lader aflyse, at ingen efter dags dato må findes udi K.M. skove i Ods herred, enten med økse eller med heste og vogn, medmindre de derpå har seddel.

3. gang læst amtskriver Rabens specifikation over resterende march og udredningspenge. Hvis nogen resterer skal de tilkendegive det til næste tingdag, eller senest til tingdagen derefter.

Opsat fra 19. november. Prokurator Christian Christensen af Holbæk på vegne af etatsråd Bendsen til Agersvold, begyndt 6. november, ctr. Christopher Schouber i Højby. Udi den sag fremsendte bemeldte

Christensen til retten et indlæg af dato Holbæk den 16. december 1723, som blev læst og påskrevet og i akten tilføjet. I lige måde fulgte ved samme indlæg et tingsvidne udstedt af Mierle Studtze (fejl for Merløv-Tuse) herred den 9. december 1723, også læst og påskrevet etc. Den indstævnedede Christoher Schouber blev 3. gang påråbt, men mødte ikke. Retten forelagde ham laugdag til næste tingdag efter jul, som er 7. januar 1724.

Såsom tiden nu er, at kvæg og bæster overalt er indtaget, og fornemmes mange spørger efter hvad for dem endnu er borte, så befalte retten tingmændene over alt på sognestævnerne at tillyse, at hvem som har indtaget noget fremmed kreatur, at de dermed møder her til næste tingdag, for samme at oplyse, med mindre det siden efter loven skal agtes for uhjemlet, i fald det hos dem betræffes. Til den ende, de ligeledes tillyser, at hvem som har mistet noget samme tid møder.

Udi de tvende sager som fru Wibeche Margrethe Welling, sl. hr. assessor Wildenrats til Annebjerg- og Ellingegårder sidste tingdag har begyndt, var hun ved skrivelse af dags dato til retten begærende anstand i sagerne til næste sogning efter jul, det og sr. Herluf Kiær ved skrivelse til retten, som bøndernes forsvar i begge sognene, var fornøget med, og derhos begærede, at de forelagte vidnesbyrd udi den sag ctr. Søren Pedersen måtte påny af retten advares berørte tid at møde. Den anden sag er ctr. Svend Pedersen. Sagerne opsat til 24. december.

24. december 1723 (fol. 35b)

Tingmænd som 17. december

Peder Jacobsen i Skaverup lader oplyse en sort kviekalv, det højre øre afskåret og et skår under det venstre, som af Jens Pedersen i Nakke og Mikkil Bojesen i Vindekilde er vurderet for 3 mk.

Lars Hansen Skåning (el. Skoning) i Højby lader oplyse en ravnsort hestepag i 2. år, uden et eneste hvidt hår på, og intet brænde- eller andet mærke, vurderet af overnævnte to mænd for 4 sldr.

Søren Hofkarl i Lille Egebjerg oplyste en hvid hvidhornet vædder, uklippet, intet mærke, vurderet af samme mænd for 1 mk. 8 sk.

Erik Andersen i Siddinge lader oplyse et hvidt galtsvin, umærket, lidt brun på rumpen, i 2. år, vurderet af Peder Andersen og Niels Andersen i Siddinge for 2 mk.

Hans Hansen i Vig lader oplyse en brun hest, to ridser i det højre øre og et i det venstre, og "brudt i Sale stæden", omkring 20 år gammel, vurderet af Peder Andersen i Glostrup og Jens Pedersen i Holmstrup til 4 mk.

Efter forhen 3de tingdages tillysning er af retten, angående de fra 1707 til 1720 resterende march- og udredningspenge for en ophævet bataillonsamling i august og en ophævet kompagnisamling i marts, årligt i fornævnte tid, efter tillysningens vidners indhold, mødte for retten af Universitetets Gods her i Ods herred, Vig sogn, Ulstrup by: Peder Hansen (måske Peder Jensen?), Anders Andersen og Lars Andersen, som foregav at de årligt i fornævnte tid har betalt samme march- og udredningspenge, undertiden til Kalundborg amtshus, og undertiden til ridefogderne, hvorom de til bevis producerede en del kvitteringer,

så som en fra Kalundborg amtshus af 3. juli 1709 på 3 mk. 2 sk. [...m.fl. kvitteringer... en af dato 11. april 1715 nævner nu at Anders Andersens ENKE i Ulstrup har betalt pengene.]

Anno 1724

Gud forleene os En glædelig Fre Dag og Løcksallig Nydt Aaar for Christi Schyld Amen

7. januar 1724 (fol. 36b)

Tingmænd som forrige gange.

Afsagt dom over hr. rådmand Anders Beck udi København, hans gældnere udi Dragsholms birk, pag. ____.
Christen Christensen begærede dommen beskrevet.

Afsagt dom imellem hr. Hans Schancke udi Fårevejle på den ene, og Niels Madsen tingskriver udi Høbe på den anden side. På hr. Schanches vegne mødte Herluf Kiær af Ulkerup, og begærede dommen beskreven; hertil leverede han penge til tre ark stemplet papir.

Herluf Kiær, på vegne af Søren Olsen møller af Engelstrup, mødte for retten og tilkendegav, at nu i afvigne store guds storm, som var dagen efter julehelligdag, omblæste hans vejrmølle, for Engelstrup by stående, og slogs ganske i stykker, ham til største skade, og som han har 3 tdr. jord af K.M. i Engelstrup i fæste, og har lidt den store skade, som han ikke af egen magt kan forvinde, eller fornævnte mølle igen at lade opsætte, og ingen flere møller er udi Grevinge sogn, beboerne til stor forlod(?) og svækkelse, til andre møller langvejs fra at køre; af slig omstændigheder er han i tanker allerunderdanigst at søge høje øvrigheds rekommendation at få noget hjælp, sin mølle igen at få opsat, og til den ende fremstillede tvende mænd, Anders Larsen og Niels Larsen, begge af Engelstrup, for at bevidne hvorledes det sig med fornævnte mølle er andraget; som for retten fremstod efter at eden af lovbogen for dem var oplæst, og enhver for sig med ed og opragte fingre efter loven vidnede, at sidst afvigte næste sognedag efter julehelligt var en stor guds storm, hvor da blev omblæst fornævnte Søren Olsens ejendomsvejrmølle ved Engelstrup by, og blev slået ganske i stykker hvad tømmer der var udi, undtagen "Koele"(?)-hjulet, som synes igen at kunne bruges, item den ene sten, som er forblevet hel. Ellers forklarede vidnerne på spørgsmål, at Søren Olsen møller forgangen år gjorde en stor reparation på møllen med aksel, sten og videre tømmer, hvorudover han har sat sig i gæld, og så godt som nu er ganske forarmet. Søren Olsen ellers erklærede, at han nu på kort tid har bekostet til reparation på møllen 70 sletdaler, så "det nu var ganske dygtig", så han ikke ville tage den skade for 200 rigsdaler, men som han nu af sådan ulykkelig hændelse er blevet hjemløst, og er i gæld. Foruden var han af retten begærende tingsvidner beskrevet til højøvrigheds videre forestilling til videre nådigste forhjælpning, som retten konsenterede, og blev dertil leveret stemplet papir.

I den sag indstævnet af sr. Christian Christensen på etatsråd Peder Bendsens vegne ctr. Christopher Schauber i Højby mødte da nu for retten Christopher Schauber og benægtede de over ham førte vidners udsigende, at han ikke nogen tid har gjort sluttelig akkord eller kontrakt, eller indgået noget fæste med etatsråd Bentsen eller nogen anden om det omtvistede gadehus i Hjembæk. Dernæst mødte på Schoubers vegne Herluf Kiær af Ulkerup og irettelagde på Schoubers vegne besvaring i sagen, bilagt med stemplet papir, som efter begæring blev læst og påskrevet, hvorefter Schauber indlod sagen under dom. Christian Christensen lod begære sagens anstand til besvaring til om 14 dage, da han nærmere agtede at gøre forklaring om sagen, hvilket retten tillod.

Udi den sag som frue Wibeche, salig Wildenraths enke ved retten har ladet gøre den 10. december imod en del af Vig og Rørvig sognes husmænd for resterende kirkeskat eller stolestadepenge, var mødt byfogden Morten Hansen Grundtvig, og for det første svarede imod husmandne i Nakke tilførte Niels Pedersen, at han vil påstå at være fri for de 8 sk. kirkeskat årlig, formedelst at han skal have et lille stykke jordsmon beliggende til hans hus, som i matrikelen skal være anslagen, men som med salig Wildenrats tiendebog over Nakke by at ermeldte husmand ikke kan tiende 1/3 del neg udi 2de år, og det 3de år slet intet; så vil byfogden formode at sådan liden tiende ikke kan være tilstrækkelig imod de 8 sk. kirkeskat, som årligt skal betales, men at han bør betale de 8 sk. årlig. Angående husmanden Jens Larsen i Nakke [vist salig Lars Jensens søn], som har i retten foregivet at blive befriet for de 8 sk. årlig til kirken, formedelst hans broder [vist Lars Larsen, gårdmand på en ødegård i Nakke efter faderen Lars Jensens død] der i byen har tilladt ham at besidde et stolestade i kirken, som tilhører en ødegård hans broder har i fæste; så vil byfogden formode, at han ikke derved kan blive befriet, thi om en bonde haver 2de gårdsparter i fæste, så behøver han dog ikke et stolestade for sig selv at besidde, og ikke kan vedkomme at tillade det andre at besidde, uden kirkernes patrons vilje og tilladelse. Derefter satte byfogden i rette, med formening, at alle forhen udi akten indførte husmænd bør efter lovens pag. 418 art. 13 hvert år at betale til kirken 8 sk. både for de forhen resterende år, så vidt de sig ikke ved ed kan befri at have betal, såvelsom for efterfølgende år, så og enhver derforuden at betale til processens omkostning, for hvert år de ikke har betalt kirken sin rettighed 4 sk., hvorefter byfogden indlod sagen til doms påkendelse. -- På de indstævnedes husmænds vegne, som ikke har betalt, mødte Herluf Kiær af Ulkerup, som var begærende om nogen dom eller tingsvidne var forhvervet for det søgende årlig efter lovens pag. 864(?) art. 53, det da her i retten måtte produceres, hvorefter enhver kunne vide hvad han var pligtig at betale, og indtil det sker, formoder Kiær at ingen kan tilfinde dem videre end for 1 år at betale, såsom de siger at have betalt alt hvad de har været krævet, så beretter de og at have betalt, for deres afdøde lig, kirkegårdslejersted, som formenes at ingen lov forbinder dem til at svare både kirketiende og lejerstedsbegravelse i kirkegården; er Kiær derfor i tanker med påstand at dommeren ikke tilfinder dem begge dele, såsom det er ingen præven(?), og i øvrigt erbyder de dem straks gøreligen at vil rette for sig, for sidste år formoder så efter lovens anledning pag. 53 art. 11 indlader så alting under dommerens forsvarlige handling. På sr. Kiærs tilførte svarede byfogden først, at ingen dom eller tingsvidner er søgt af sl. assessor Wildenrat over husmændene, men de af ham og hans enkefrue til denne fod(?) er bleven betroet, som byfogden formoder ikke at kan hindre denne søgende, men at en må betro en anden en gæld så længe han synes, når det ikke er over 20 år, og formoder byfogden at den af sr. Kiær assignerede lovens art. ikke kan henhøre til nogen befrielse for husmændene at med dem årlig skulle gøres afregning og søges til tings, såsom de ikke er de bønder som efter loven yder landgilde. For det andet, at sr. Kiær siger, at husmændene betaler penge til kirkens patroner for deres ligs begravelse på kirkegården, og af desårsag mener ikke at kan tilkomme at betale begge dele, så vil byfogden formode, at det er denne sag ganske uvedkommende, thi skulle kirkens patron tage eller prætendere penge for begravelsessteder, som husmændene kunne fornemme(?) ikke at have rettighed at betale, da kan de derfor ved lov og ret søge kirkens patron. For det tredje siger Kiær, at husmændene vil betale for alt sidste år, da i fald kirkens patron er fornøjet med det ene års tilbud frafaldes den post så vidt omkostningen angår, men om dom i sagen forlanges og de....terede vordes tilkendt de øvrige år at betale, da igentages forrige gjorte påstand. For det fjerde formoder byfogden, at om nogen af de indstævnedes vil fragå, ikke for så mange år at være skyldige, som de søges for, de da det bør ved deres ed at fragå, som byfogden på fruens vegne efter sidste udgangne K.M. forordning vil tillade, som om sigtelse og eder er udgangen, hvilket alt indstilles til dommerens kendelse. -- Kiær, på de indstævnedes vegne, refererede sig til loven, at hvo som sigter bør bevise, og ikke heller er det konformt med sidste allernådigste K.M. forordning om sigtelse og ed, at disse forommeldte bønder og husmænd bør pålægges ed, og ellers som byfogden (...?) at den

alligrerede art. 53 pag. 854 ikke skulle vedkomme disse, da formener Kiær at loven ikke gør forskel imellem bønder, men vel imellem gårdmænd og husmænd, thi bønder er de, der beboer enten gård eller hus, som har et sted på landet enten i fæste eller i leje, og har da sit navn af boende som generelt kaldes bønder, som formenes, at alle, som bor i et hered, der er skyldige, årlige bør søges. Byfogden refererede sig til sit forhen indførte, og erwaitede dommerens interlocitorikendelse. -- Dommeren tilspurgte de tilstedeværende husmænd og indester, om de den dem af citanten tilladte ed ville gøre, hvorpå deres svar forventes. -- Kiær, på de indciteredes vegne, refererede sig til sit forrige. -- Dommeren resolverede, at som lovens pag. 116. art. 5 forbyder dommeren parterne lettelig at tillade eller pålægge ed, og sidst udgangne allernådigste forordning om sigtelse og ed forbyder at ingen ved hjemtinget må tages i ed, medmindre begge parterne derom er enige, og det af Kiærs svar på husmændenes vegne fornemmes at de ingen ed vil gøre, så kan dem desårsag ej nogen ed enten tillades eller pålægges denne sinde, men dommeren reserverede sig ved sagens endelige udvald derudi at gøre hvad han forsvarligt eragter. Byfogden indlod sagen under dom, og for samme at få beskrevet leverede tre ark stemplet papir, med begæring dommeren en (by...?) (vil?) terminere en hvis tid til dom. Dommeren berammede, at dom i denne sag skal blive afsage om 6 uger, hvilket parterne gives til efterretning.

I den sag, som velb. enkefrue, Wildenraths efterleverske, i retten har begyndt 10. december imod en hendes formenende vornede Svend Pedersen mødte byfogden, og foruden de forhen i sagen førte vidner, endnu fremlagde en attest udgivet af hr. Jørgen Holm, sognepræst for Vig og Asmindrup menigheder, dateret 1. december 1723, som er til bevis at Peder Svendsens søn i Hønsinge Svend Pedersen anno 1692 er kristnet i Vig kirke, som for retten blev læst og påskrevet; hvorefter byfogden ville fornemme hos hr. Kiær hvad han i sagen (...?) fruens formenende (...?) kan have at fremføre til vornedes befrielse, det da først måtte påstås forend sr. Kiær begynder med en ny sag, imod monsr. Svan... for vornedens afførsel af kongens gods. Sr. Herluf Kiær af Ulkerup mødte på K.M. amtsforvalter Jørgen Langefeldts vegne, og er klærede foruden sit første indgivne indlæg her i sagen, har bekommet velædle hr. amtsforvalter Langefeldts ordre sagen til drift at påtale, såsom formenes at den omtvistede Svend Pedersen ikke er vorned eller Annebjerggårds gods tilhørende, enddog han derfor søges og er fraflyttet, til samme at bevise har Kiær givet kontrastævning på amtsforvalterens vegne til vidners føring med videre, hvad kan påskodiges(?). Og til den ende producerede Kiær en skriftlig kaldseddel dateret Ulkerup den 17. december 1723 under Kiærs hånd, som begæredes læst og påskreven og udi akten at tilføres. til samme at bevise lovligt at være forkyndet, fremstillede Kiær 2de kaldsmænd (...?) af Tengselmark og Jens Sørensen af Ellinge, som med opragte fingre efter loven hjemlede forbemeldte kaldseddels indhold, hid til i dag at have stævnet. Og som dagen var forløben vedtog partnere at alle de ting, som til i dag var indstævnet, samme sag antørende, skulle i alle måder nyde sit fuldkomne løb og ret til næste tingdag, hvormed retten denne sinde blev ophævet.

Mads Larsen i Hønsinge los oplyse en brunstjernet hestepag i 4. år, hvorpå ej fandtes noget brænde- eller andet mærke, men den havde en ganske smal blil foran ned i panden og "snæped", som af to mænd Jens Jensen i Eskildstrup og Jens Pedersen i Holmstrup blev vurderet her ved tinget for 4 sletdaler.

14. januar 1724. (fol. 40b)

Tingmænd: Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Anders Christophersen i Hønsinge, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Niels Jensen i Jyderup.

Magister Peder Holm i Højby lader lyse efter en ravnsort-gieret(?) kvie i 3. år, ganske stopøret og en burre? ("bore") på det højre øre.

Læst K.M. forordning om matrikelskatten og rytterholdspenge, såvelsom okse- og flæskeskatten i Danmark for år 1724, dateret København den 14. december 1723.

Læst K.M. forordning om kornskatten i Danmark for år 1724, dateret København den 6. november 1724 [sic].

Opsat fra sidste tingdag. Byfogden var mødt, og på enkefruen salig assessor Wildenrats efterleverskes vegne tilholdt sig hvad han sidste tingdag udi protokollen har ladet tilføre, og påstod at sr. Herluf Kiær bør først at forblive ved den sag angående vornedens af ham formenende frihed, førend nogen sag imod monsr. Peder Schvane angående vornedens bortførsel af kongens gods kan foretages og ved retten ageres, hvorpå byfogden dommerens interlocotoriekendelse var begærende, såsom af sr. Kiærs stævnemål erfares at begge ommeldte sager i et stævnemål er indført og behandlet. 4) Kiær, på amtsforvalterens vegne, mødte og refererede sig ti sin givne kontrastævning, når da er ført hvis bør være lovformelig, formodede Kiær at hverken dommere eller andre retten begærer at dæmpe, men at enhver sag jo bør nyde sin fremgang, thi Kiær har stævnet til kontrabevis at formene Svend Pedersen ikk er Annebjerggårds vorned, og kan samme da ej bevises, da falder sagen af sig selv, men i fald det bevises, at han ikke er vorned til Annebjerggård, da er jo sagen så ren og klar, at sagen efter stævnemålets formelding bør udføres og påkendes, indlader så alting til rettens forsvarlige medhandling, med begæring at vidnerne stedes til forhør, hvoraf kan erfares sagens rette sammenhæng. -- Byfogden ville tjenstligt have erindret dommeren, at om disse tvende ommeldte sager skal efter sr. Kiærs formening under en sag ageres, og ved en dom afsiges, da er det hans K.M. interesse til formindskelse ved stemplet papir, som på fruens og monsr. Schvanes vegne bør at udføres og tages beskrevet. I det øvrige refererede byfogden sig til sit forhen indførte, og envartede ddommerens kendelse. -- Kiær replikerede, at stævnemål, som på amtsforvalter Langenfelds vegne er udstedt, angår ikkun en sag og en person, konformt med forordningen af 20. januar 1721, som bør føres på slet papir, og vil da kontraparterne udløse sagen på hver post aparte, der er Kiær ganske uvedkommende. Dommeren resolverede, at som parterne vidtløftigt har disputeret om det bør føres i en sag eller ikke, så erafter dommeren, at den sag hvorudi Annebjerggårds velbårne herskab lader stævne Svend Pedersen for vornederettighed til Annebjerggård er een, og bør derudi føres, hvis sr. Kiær til hans formenende frihed kan have, og da derpå kendes, enten han bør anses for vornede eller ej, og vedkommer allene herskabet til Annebjerggård, og Svend Pedersen især. Den anden post der søger Kiær på amtsforvalterens vegne monsr. Schvane og medfølgere for Svend Pedersens bortførsel, som en K.M. husmand, hvilket uforgribelig formenenes at være og bør være en aparte sag; men som byfogden ikke har disputeret stævnemålet eller nægtet jo vidnerne derefter at føre, så blev vidnerne stedt til forhør så vidt Svend Pedersens frihed for vornederettighed kan være anbelangende angående hans bortførsel admitteres siden aparte såsom udi en anden sag at føres, hvorefter parterne har sig at rette og ikke mænger det ene i det andet. hvorefter Kiær tilspurgte monsr. Schvane om han ikke kan tilstå, at den omtvistede Svend Pedersen er føst af skånske forældre, hans fader en skåning som meldt? Bemeldte tilstod Schvane, at han nok var bevidst, at faderen var en skåning. Dernæst fremæskede Kiær det forhen afhørte vidne Peder Svendsen, som til i dag er forelagt at svare på såørgsmål under ed, som for retten fremstod, og blev af Kiær spurgt: først om han ikke er barnefødt i Skåne? Andet om han ikke har tjent for rytter i dansk tjeneste siden han kom fra Skåne? Tredje om hans søn Svend Pedersen ikke har tjent udenfor Annebjerggårds gods over 13 el. 12 år? Fjerde hvor længe Peder Svendsen har boet på K.M. gods? Vidnet svarede til det første spørgsmål, at han er født i Skåne i Gyngø herred i Glimager sogn, hvor ingen vornederettighed er, og i de tider han blev født, lå Skåne til

Danmark. Til det andet svarede vidnet, at han har været rytter i dansk tjeneste i 4 år. Til det tredje svarede han, at hans søn Svend Pedersen har været og tjent udenfor Annebjerggårds gods i 12 år. Til det fjerde svarede han, at det er 23 år siden han kom fra Annebjerggårds gods, og har fra den tid boet og endnu boer på K.M. gods. -- Byfogden fremæskede Peder Svendsens hustru Anne Nielsdatter, som forhen er indstævnet, som efter rettens forelæggelse mødte, og fremstod for retten, gjorde sin ed efter loven, og vidnede i guds sandhed at være bevidst, at hendes søn Svend Pedersen er barnefødt i et hus i Hønsinge på Annebjerggårds gods, som i den tid var Hospitalets gods, og er fornævnte hendes søn Svend Pedersen 31 el. 32 år gammel, og vidste at det var år 23 år siden hendes mand flyttede fra Annebjerggård gods og kom ind på K.M. gods, og siden har boet der. -- Kiær igentog de tre første spørgsmål [som var stillet] til Peder Svendsen, at dette vidne derpå sin sandhed vil deponere. Anne Nielsdatter svarede, at være vidende ligesom hendes mand har udsagt. Ellers forklarede hun på spørgsmål, at hun er født nær ved Kalundborg her i landet. -- Dernæst fremstod uden kald og varsel Ole Svendsen i Jyderup, afdanket rytter, en skåning af byrd, som gjorde sin ed, og vidnede at det var ham bevidst i guds sandhed, at den omtvistede Svend Pedersens fader Peder Svendsen er født i Skåne i Gyngge herred i Gleinager sogn, og har været rytter i dansk tjeneste, men ved ej til visse hvor længe. Så og forklarede vidnet, at udi Skåne er ingen vornedrettighed, og at Skåne lå til Danmark den tid både vidnet selv og Peder Svendsen er fødte. -- Morten Eriksen i Hønsinge fremstod for retten og vidnede, uden kald og varsel, at Peder Svendsen har været rytter i dansk tjeneste i (...?), en indfødt skåning. -- Dernæst producerede Kiær den omtvistede Svend Pedersens skudsmål, meddelt af sognepræsten på gl. Amager, velærværdige hr. professor Mathias Ankersen, under hånd og segl, på det forordnede stemplede papir, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten indført. Af fornævnte original leverede Kiær enslydende kopi, som i retten blev konfereret, og Kiær igen originalen til sig tog. Så blev og efter begæring kopien påskrevet, som forbliver ved retten. Af slige førte bevisligheder formener Kiær, at som Svend Pedersen er født af frie forældre, og der foruden har tjent udenfor Annebjerggårds gods i 12 år, utilsagt eller tiltalt, han da for vornederettighed efter hans K.M. forordning af 1702 om vornedefriheden allernådigst er forskånet. -- Byfogden, imod sr. Kiærs sidste tilførte, svarede, at det skudsmål, som af sognepræsten på Amager vorneden er meddelt, er ikkun til at bevise, at han har holdt sig skikkeligt og kristeligt udi de 12 år han har tjent i hans menighed, men ikke kan anses at være ham til nogen befrielse for vornederettighed, uden han havde været bosiddende og utiltalt i 10 år af sit herskab efter K.M. forordning om vornedefrihed af 21. febr. 1702. Foruden de forhen i retten førte bevislighed fremlagde endnu byfogden en dom udstedt her af birketingsretten den (7. el. 17.) februar 1709, hvormed bevises, at den omtvistede vornedes broder Rasmus Pedersen, som er født af samme forældre i samme hus og på samme gods' grund, er tildømt at være vorned til Annebjerggårds gods; så vil byfogden formode, at det har samme beskaffenhed med denne omtvistede Svend Pedersen, hvilken dom så vidt før er meldt, hans broder Rasmus pedersen angår, begæredes læst og påskrevet og i akten at blive tilført. -- Dernæst vil byfogden formode, at som nu udi retten med adskillige lovfaste vidner og bevisligheder udførlig er vidnet og forklaret, at den omtvistede Svend Pedersen er barnefødt på Annebjerggårds gods, satte byfogden derefter udi rette og i kraftigste måde påstod, at han bør og pligtig er efter K.M. lovs 3. bogs 14. kap. 3. art. pag. 487 at pleje vornederettighed til Annebjerggårds gods, og at betale processens omkostning tilstrækkeligt, som skal blive tilført når sr. Kiær sagen har besvaret, hvorefter byfogden indlod sagen til doms. -- Kiær reserverede sig sit svar til om 14 dage, og til den ende begærede sagens anstand, som dommeren tillod.

Videre, efter Kiærs stævnemål, bemeldte Svend Pedersen, angående da af anledning den interlocotoriekendelse, tilspurgte Kiær mons. Peder Schvane om han ikke har gjort sig Svend Pedersen mægtig, da han stod på Mads Andersens lo i Lille Egebjerg og førte ham derfra, tillige med kusken Godske, Mogens Jensen i Kollekolle og Peder Nielsen husmand i Hudstrup, til Annebjerggård, hvor han endnu er?

Hvorpå Monsr. Peder Schvane, som nu personligt for retten er til stede, gav sr. Kiær sit svar, at han, tillige med de tre ommeldte personer, var i Mads Andersens hus og forefandt forermeldte Svend Pedersen på hans lo, hvor han da først i bemeldte personers overværelse tilspurgte Mads Andersen om han ville være ham ansvarlig til Svend Pedersen, som formentes at være Annebjerggårds vornede, indtil sagens uddrag? Men som Mads Andersen svarede, at han ikke længere kunne være ansvarlig til karlen, end som han fik talt med sin øvrighed derom, så kunne monsr Schvane ikke lade tiden så længe bortgå, i hendseende at Svend Pedersen imidlertid kunne undvige, og da derved kunne forårsages stor fortræd og bekostning ham igen at opsøge; derefter sagde Schvane til Svend Pedersen, at han skulle følge med ham til Annebjerggård, og da han var kommet dertil sendte Schvane to mænd straks op til Nykøbing, hvor da fuldmægtigen af ryttergodset monsr. Stephen Clausen var i salig Niels Larsens enkes Annes hus, og tilbød ham om han ville være ansvarlig til karlen indtil sagens uddrag, måtte han da straks gå i sin tjeneste igen, som videre om fornøden gøres med beskikkelsesvidner skal blive gjort bevisligt. -- Kiær tilspurgte Svend Pedersen om han godvilligt fulgtes med monsr. Schvane og de andre til Annebjerggård at sit arbejde og tjeneste, eller om han det gjorde af frygt, eller om han ikke blev befalet at han skulle gøre det? For det andet, om han siden den tid han blev ført til Annebjerggård har måtte gå derfra igen til sin tjeneste, hvor han sig havde indfæstet? Hvorpå forlanges svar. Til det første spørgsmål svarede Svend Pedersen, at da han var befalet af monsr. Schvane at han skulle følge med, gjorde han det også, såsom han ikke vidste sig at have gjort noget ondt, og blev hans klæder ham båret ud, såsom han ikke måtte komme ind i stuen, men(?) gik ind (i sit?) kammer(?) i gården og klædte sig på i to mænds overværelse, som var fornævnte Godske Nielsen og Peder Nielsen, hvilke han måtte følges med. Til det andet spørgsmål svarede Svend Pedersen, at han ikke har begæret at komme i sin tjeneste igen, såsom han tænkte at han havde ikke godt deraf, eftersom monsr. Schvane havde sagt til ham, at ville han skaffe to mænd at gå i løfte for sig, da måtte han gerne gå i sin tjeneste igen. Imidlertid, så vidt han kan fornemme, bevogtes han dog idelig, dog ikke med åbenbar vagt, langt mindre er fængslet. -- Kiær tilspurgte monsr. Schvane om ikke Svend Pedersen nu straks her for retten må gå til sin tjeneste igen, uden videre kaution eller om der på ham gøres anhold? Schvane gav sr. Kiær til svar, at dersom han vil gå i kaution for karlen til sagens uddrag, da skal han nu straks blive tilladt at gå i sin tjeneste igen, men hvis ikke det kan ske, tilholder Schvane sig karlen på Annebjerggård at blive til sagens uddrag. Kiær erklærede derpå at give svar om 14 dage. -- Ellers tilspurgte Kiær Mads Andersen i Lille Egebjerg, som for retten var til stede, om det var med hans vilje, at fornævnte Svend Pedersen blev ham frataget, som han havde stedet og fæstet i tjeneste? For det andet, om han ikke var overbødig at gå i kaution for Svend Pedersen indtil han havde givet sin øvrighed det til kende hvorledes det var gået til? Og derpå indhentede svar. Til det første svarede Mads Andersen, at det var ham imod, som spørgsmålet om formelder. Til det andet svarede, at det var således som spørgsmålet formelder. Byfogden tilspurgte sr. Kiær om han ikke er bevidst, at sr. Stephen Clausen, samme dag Svend Pedersen var blevet ført til Annebjerggård, fra monsr. Schvane [var blevet informeret, at] om han ville gå i kaution for karlen til sagens uddrag, så kulle han straks blive tilladt at gå i sin tjeneste igen hos Mads Andersen, hvorpå begæertes Kiærs svar. -- Kiær erklærede, at monsr. Clausen er tilbudt fornævnte Svend Pedersen i kaution, men som monsr. Schvane da alt havde ham på Annebjerggård, ville Clausen ikke befatte sig dermed, såsom han for al sagfald er libereret, og ej dermed sig har at befatte, hvilket er gjort tillysligt her ved Dragsholms birketing. Schvane erklærede imod sr. Kiærs tilførte, at da han lod begære kaution for karlen af sr. Clausen blev der ikke svaret af Clausen, at han ikke havde noget dermed at bestille; thi havde han henvist det til andre, kunne da Schvane have vidst sig derefter at rette og gjort samme tilbud om kaution hos andre. Dommeren, efter begge parternes vedtagelse, optog sagen til om 14 dage.

Herluf Kiær af Ulkerup, som anordnet forsvar for K.M. bønder i Ods herred, mødte for retten og producerede et skriftligt forlig og erklæring skrevet og underskrevet af Peder Mikkelsen og Peder Jensen i

Vig, Thomas Nielsen i Nyrup og Lars Pedersen smed i Asmindrup, som begæertes læst, påskrevet og derefter af meddeles tingsvidner, hvilket retten konsenterede, hvortil rettens salær blev betalt, og penge til stemplet papir. Samme dokument er dateret Ulkerup den 12. januar 1724, og underskrevet til vitterlighed af Erik Andersen i Siddinge og Peder Rasmussen i Vig.

Til 3. ting blev oplyst kreatur: en sort kviekalv hos Peder Jacobsen i Skaverup, et hvidt galtsvin hos Erik Andersen i Siddinge, en brun hest hos Hans Hansen i Vig; og skønt anden tings tillysning ikke i dag 8 dage blev indført, formedelst man håbede ejermænd skulle komme dertil, så er disse kreaturer i da, såvelsom i dag, samme tid blevet oplyste.

21. januar 1724 (fol. 45)

Tingsmænd: Mikkil Bojesen i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

I den sag etatsråd Peder Bendzen ctr. Christopher Schouber i Højby lod sr. Christian Christensen af Holbæk irettelægge et sit på det forordnede stemplede papir dateret Holbæk den 19. januar 1724, som efter begæring blev læst og påskrevet og i akten skal blive tilført, hvorefter sr. Herluf Kiær, som kontrapart, blev efter begæring tilladt sagens anstand til i dag 8 dage. Sagen opsat til næste tingdag.

Velærværdige hr. Anders Grønberg, sognepræst for Oddens menighed, lod ved Rasmus Pedersen af Overby fremstille kaldsmænd Mads Nielsen tj. Grønberg og Ole Madsen i Overby også tj. Grønberg, som afhjemlede efter loven til i dag med 8 dages varsel at have indstævnet Hans Mikkelsen, gårdmand i Yderby, for hvad han er skyldig til hr. Grønberg, nemlig tiendehøns for 2 år som er 4 stk. og for 2 år af hans gårds hartkorn som er 8 el. 9 tdr., æg for 2 år er 4 snese, og 5 bistade, til tals som ikke er gjort rigtighed for, siden de andre er optagne; derom spørgsmål at tilsvare og dom at lide. Den indstævnedede Hans Mikkelsen af Yderby mødte ikke. Opsat til næste tingdag.

28. januar 1724 (fol. 45b)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Søren Andersen i Hønsinge.

De tre mænd af Udstrup, navnlig Peder Joensen, Lars Andersen og Anders Andersen, som 24. dec. 1723 har leveret deres kvitteringer for en del betalte march- og udredningspenge, mødte for retten og blev dem deres kvitteringer igen leveret af retten, og derhos kommenteret alt hvad de har betalt er af hr. amtspriver Godske (el. Podske?) hans K.M. til indtægt beregnet, derfor de intet har sig igen at vente, medmindre de derom vil søge hans majestæt eller rentekammeret.

Herluf Kiær af Ulkerup mødte på vegne af Hans Mikkelsen af Yderby på Odden, og anhørte til stævнемål hr. Andreas Grønberg, sognepræst til [Odden...]

Siderne 46 til og med 57 mangler.

31. marts 1724 (fol. 58)

Tingmænd: Mikkil Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Gregers Andersen i Hønsinge, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Peder Svendsen i Hønsinge.

Dom afsagt imellem velædle og velb. Wibeche Margrethe Welling, salig hr. kancelliasessor hr. Christian Wildenraths enke, frue til Annebjerg- og Ellingegårde på den ene, og Svend Pedersen, nu værende på Annebjerggård, på den anden side.

Dom afsagt imellem hr. amtsforvalter, velædle Jürgen Langefeldt på den ene, ctr. monsr. Peder Schvane på Annebjerggård med flere på den anden side, angående Svend Pedersens bortførsel af K.M. gods.

"Hvilke 2de domslutninger findes indført her i protokollens pag. ____"

Udi den sag, som monsr. Peder Schvane på Annebjerggård har begyndt, angående 4 af Annebjerggårds borttrømte vorneder, lod Schvane ved kusken Godske Nielsen på Annebjerggård fremlægge sit skriftlige og underskrevne indlæg af dags dato, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal vorde tilført. Ved samme indlæg fulgte, på stemplet papir skreven, et ekstrakt af Højby kirkebog, under degnen Christen Hansen Riibers hånd, dateret Højby den 22. marts 1724, som i lige måde blev læst og påskrevet etc.; hvorefter de indstævnedes 4 vorneder blev påråbt, men ingen mødte. Opsat 3 uger.

7. april 1724 (fol. 58b)

Tingmænd: Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Mads Larsen i Ulkerup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

På amtsforvalter Jürgen Langefelds vegne lod sr. Herluf Kiær af Ulkerup ved sin skriftlige og underskrevne tillysning af dags dato for alle K.M. bønder i Ods herred, at som nu tiden tilstunder, at pæle skal sættes af enhver beboer efter lovens anledning, de da samme er tiltrængt efter loven af efterkomme, på det, at når syn deraf skal holdes, ingen sig med uvidenhed skal kunne undskylde, da de forsømmelig, som ikke har sat deres antal efter loven, får havreskade for hjemgæld, hvilket tingmændene blev an[be]falet på sognestævnerne, hver i sit distrikt, at bekendtgøre.

I samme skriftlige begæring blev på amtsforvalterens vegne begæret akt og dom beskrevet over hvad er forfaldet imellem ham på den ene side og monsr. Peder Schvane på Annebjerggård på den anden side, angående Peder Svendsen [fejl for dennes søn Svend Pedersen?] anholdt på Annebjerggård, afsagt sidstleden 31. marts, samme med allerforderligste at kunne bekomme.

Monsr. Peder Schvan på Annebjerggård lod ved kusken Godske Nielsen sammesteds fremstille kaldsmænd Søren Jespersen i Musbyhuset og Mads ...sen i Gudmandrup, som afhjemlede efter loven at de med 8 dages varsel til i dag har indstævnet Niels Madsen, tjenende Thomas Nielsen i Nyrup, for vidner og beviser at anhøre, til spørgsmål at svare og for dom at lide, angående hans begangne lejermål i Stenstrup by på Annebjerggårds gods, hvorfor han efter K.M. lov og forordninger er skyldig at betale bøder eller lide på kroppen med arbejde i kastelet. Den indstævnedes Niels Madsen mødte ikke. Opsat 14 dage.

I lige måde begærte Schvane de to domme beskrevne, afsagt her for retten den 31. marts sidst, angående Svend Pedersen værende på Annebjerggård, som retten konsenterede, og leverede Godske Nielsen til den ene dom 3 ark stemplet papir.

(ingen tingdag 14. april, som 1724 indfaldt på langfredag.)

21. april 1724 (fol. 59)

Tingmænd: Mikkel Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Hans Nielsen i Holmstrup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Gregers Andersen i Hønsinge.

Dom afsagt over 4 Annebjerggårds vordener Ole Jensen, Niels Pedersen, Ole Nielsen og Anders Isaksen.

Peder Schvane på Annebjerggård var mødt for retten, og efter at han havde anhørt dommen, var den beskrevet begærende, og til den ende irettelagde 3 ark stemplet papir og rettens gebyr.

Endnu irettelagde ermeldte Schvane en, på behørig stemplet papir, skriftlig af ham selv underskrevet lysning efter en Annebjerggårds vornede, navnlig Svend Pedersen, som var lovligt advaret ved 2 mænd at blive til stede på Annebjerggård til den imod ham begyndte sag uddrog, men er dog det uagtet om nattetide derfra bortrømt. Lysningen blev protokolleret og tilbageleveret. Tingmændene skal lyse til sognestævnerne.

Udi den sag monsr. Schvane har begyndt over Niels Madsen, tjenende Thomas Nielsen i Nyrup, blev bemeldte Niels Madsen af retten påråbt, om han efter rettens forelæggelse var mødt, noget imod det over ham udstedte kald at svare, eller har noget videre til sin befrielse. Niels Madsen mødte og tilstod at være lovligt kaldet. Derefter producerede Schvane en attest på stemplet papir udgivet af hr. Hans Nyegaard, sognepræst i Højby, hvormed bevises at bemeldte Niels Madsen er udlagt til barnefader af Karen Andersdatter. Attesten læst, påskrevet etc. Derefter gjorde Schvane følgende spørgsmål til Niels Madsen: For det første, om han ikke er barnefader til det barn, som Karen Andersdatter har avlet udenfor ægteskab, og derfor har udstået kirkens disciplin næst afvigte 1. søndag i advent 1723? For det andet, om han ved sig fri for at have haft legemlig omgængelse med bemeldte Karen Hammers? For det tredje, om han ikke er født i Steenstrup by? For det fjerde, om han ikke tjente i bemeldte Steenstrup i gården med bemeldte Karen Hammers da hun blev frugtsommelig? -- Niels Madsen svarede til første spørgsmål, at han ikke er barnefader, og ikke heller har udstået kirkens disciplin. Til det andet svarede han, at han ikke ved at have haft legemlig omgængelse med hende. Af dette spørgsmål tog dommeren anledning at gøre spørgsmål til Niels Madsen, om han ikke for sr. Herluf Kiær i Ulkerup har tilstået engang, da han tjente i gården med Karen Andersdatter og da tjente i Steenstrup, at have været drukken og været kommet hos hende, og ikke ved om han har haft legemlig omgængelse med hende den tid? Hvilke ord forventes her for retten hans svar på. Niels Madsen, for samtlige i retten, tilstod at have sagt samme ord til sr. Herluf Kiær, allene med den forandring, at hun var gået i kammeret til ham den fornævnte tid da han var drukken, og enten han havde haft legemlig omgængelse med hende den tid eller ikke, det kunne han ikke egentlig erindre. På det tredje spørgsmål svarede ham, at han var barnefødt i Steenstrup by. Til det fjerde svarede ham, at han tjente i Steenstrup hos Andreas Nielsen på samme tid [Karen Andersdatter Hammers] blev frugtsommelig, og tjente i dagevis hos bemeldte Anders Nielsen. Niels Madsen svarede yderligere, at han ikke, med god samvittighed, kan vide om han er fri eller ikke. Efter sådan Niels Madsens tvivlrådige udsigende formodede

Schvane, at den velvise dommer ikke tillod ham at befri sig med ed, og gjorde så efter foranførte attest følgende irettesættelse, om Niels Madsen ikke, efter lovens pag. 934, 6. bogs 13. kap. 1. art., bør betale til Annebjerggårdsejere 24 lod sølv i lejemålsbøder; og i fald han samme bøder ikke formår at betale, han da blive tilfundet efter K.M. forordning af 5 januar 1714 at blive indsat i kastellet til arbejde, dermed at fyldestgøre de tildømte bøder og processens forårsagede omkostning, hvortil påstås 2 rdl. Schvane indlader så alting til dommerens forsvarlige medhandling, og begærer dom. Dommeren kunne ikke imodtage Niels Madsen til nogen edsafklæggelse, allerhelst han selv tvivler om sig selv; thi skal ved dommens afsigelse blive observeret hvad derom ske bør, som skal blive afsagt den 26. maj.

Lysningen: Peder Schvane på Annebjerggård lyste efter en vorned, navnlig Svend Pedersen, barnefødt i Hønsinge, Vig sogn, Peder Svendsens søn i bemeldte by og sogn, som ulovligt om nattetide næst afvigte den 18. april har udbrudt og bortstjålet sig fra Annebjerg, hvor han ved tvende mænd har lovlig befalet at skulle opholdt sig til den imod ham begyndte sags uddrag, forbydende hermed alle og enhver ham at huse og helle, under tiltale og straf, som hans K.M. allernådigste lov og forordninger tilholder, hvilket den velvise dommer ville behage alvorlig at befale tingmændene enhver på sin kirkestævne at tillyse, at ej nogen sig med uvidenhed skal undskylde dem til ansvar, og når dette er for retten læst, påskreven og protokolleret, er jeg det igen til min efterretning begærende. Annebjerggård den 21. april 1724, P Schvan.

K.M. amtsforvalter Jurgen Langefeld lod ved sin fuldmægtig monsr. Stephen Clausen i Højby tillyse, at skifte og deling skal holdes på efterskrevne steder på K.M. gods her i herredet, nemlig: 24. april 1724 efter Mogens Gundersen, husmand i Rørvig; 25. april 1724 efter Mads Andersens afdøde hustru i Lille Egebjerg; samme dag om eftermiddagen kl. 1 efter Hans Nielsens afdøde hustru i Sejstrup; Torsdag den 27. april 1724 kl. 9 formiddag efter Ole Hansens afdøde hustru i Sneglerup. At vedkommende arvinger, kreditorer og debitorer sig fornævnte tider og steder sig ville indfinde. Landstinget foretages den 17. maj 1724.

Amtsforvalteren Jurgen Langefeldt på Ringsted Kloster, ved Herluf Kiær af Ulkerup, mødte for retten og producerede en 6-ugers lysning og stævning, læst, protokolleret og påskrevet i den vellovlige landstingsret sidste 5. april, angående en del vorneder og tjenstkarle, som er deserteret fra K.M. gods her udi Ods herred, at de her for retten efter citation bør møde førstkommande 2. juni, med videre indhold, som begæredes læst, påskrevet, protokolleret og proklameret, men som Kiær først er indhændiget citation fra amtsforvalteren i går, som var 20. april, kunne lovens anledning ikke følges til bestemte tid med varsel på ethvert sted, hvorfra de er undviget, og til samme at lovliggøre var Kiær af retten tjenstligt begærende 14 dages længere delation, som er den 16. juni, til hvilken tid, om deserterede her forinden fremkommer, efter begærte anstand, da måtte forelægges at møde; hvilket retten konsenterede og tegnede på citationen.

28. april 1724 (fol. 61)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Søren Andersen i Hønsinge og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Sr. Jens Povelsen, forvalter ved Kalundborg Ladegård, ved sr. Jørgen Laursen af Kalundborg, mødte og fremstillede 2de kaldsmænd Erik Eriksen af Viskinge og Laurs Andersen af Smakkerup, som hjemlede efter loven med 8 dages varsel til i dag at have indstævnet sr. Erik Guldbach i Vindekilde for breve at høre læse, spørgsmål at besvare og, om sagen der udfordrer, ed gøre eller høre, og endelig dom at lide, for 50 rigsdaler md pågående omkostning han til bemeldte sr. Povelsen skyldig er, med videre efter en skriftlig

kaldseddel dateret 20. april 1724, som blev læst påskrevet etc. Sr. Erik Guldbeh var mødt, og anhørte forbemeldte fra mons. Povelsen tilførte stævneføl, hvorudi Guldbek fornemmer at søges for 50 rdl. som han ikke nægter jo af mons. Povelsen til låns at have bekommet afvigne 11. juni udi København, men at samme ej er afbetalt er årsag, at Guldbek har kontraregning såvel med mons. Povelsen som og med hans gode kæreste, og til sligt her for retten at gøre bekendt til formodende likvidation var Erik Guldbek af retten begærende at ham måtte lades anstand til om 3 uger. Jørgen Larsen var fornøjet med Guldbachs tilståelse, så vidt de 50 rdl. angår, og derfor uden videre bevis á den post at høre satte i rette med formening, at sr. Guldbek bliver tilfundet samme 50 rdl. ringende mønt at betale til Povelsen skadesløs, og erstatte denne proces' omkostning til dato med 8 rdl., hvorpå dom begæres. Hvad angår mons. Guldbechs formenende kontraregning, så er sr. Lauridsen derom ubekendt og reserverer fornøden svar dermod, når ses hvad er, protesteres og at ej videre end 14 dages opsættelse i sagen konsenteres. Dommeren tillod Guldbek den begærte anstand. Opsat 3 uger.

5. maj 1724 (fol. 62)

Tingmænd: Mikkil Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Søren Andersen i Hønsinge og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Såsom skovsessionen den 22. maj førstkommende skal holdes, så blev efter K.M. skovforordning af 21. januar 1710, dens 17. artikel, her af retten udmeldt efterskrevne mænd til at syne og besigtige stengærdes sættelse og grøfters opkastelse på K.M. jordegods her udi Dragsholms birk for indeværende år, nemlig: FÅREVEJLE OG ASNÆS SOGNE: formand Niels Pedersen i Åstofte, Nelaus Olsen i Høve, Anders Nielsen i Veddinge, Thomas Jensen i Veddinge. GREVINGE SOGN: formand Rasmus Nielsen i Plejerup, Ole Jensen i Herredstrup, Jens Larsen i Prejlerup og Jacob Olsen sammesteds. VIG SOGN: formand Morten Jensen i Vig, Jens Andersen i Hønsinge, Anders Nielsen i Rode, Niels Pedersen i Kollekolle. EGEBJERG SOGN: Formand Arve Nielsen i Lestrup, Peder Skåning i Hylkerup, Anders Nielsen i Abildøre og Jens Larsen i Bråde. NØRRE ASMINDERUP OG HØJBY SOGNE: formand Søren Madsen i Svinninge, Jacob Nielsen i Højby, Jens Rasmussen i Nyrup og Jens Nielsen smed i Sognerup -- hvilke fornævnte mænd har at begive sig på åstederne i hvert sogn førstkommende tirsdag, som er den 9. maj, for at gøre begyndelse til deres forretning, og samme således at tilendebringe, at de lørdagen den 13. ditto her inden tinge udi retten skriftligt kan indlevere, og har de af hver mand udi sognet at lade sig forevise hvor mange alen stengærder og favne grøfter de indeværende år har forfærdiget, som udi afsigten specielt skal udføres, såvelsom deres navne som ingen har, og skal efter allerhøjstbenævnte forordning en bonde på 8 tdr. hartkorn sætte årligt 3 alen stengærde og opkaste 2 favne grøft, 3 alen bred og 2½ alen dyb, de andre som mindre hartkorn at, advenant.

Amtsforvalter Jurgen Langefeldt på Ringsted Kloster, ved sr. Herluf Kiær i Ulkerup, fremkom for retten og gav til kende, at for ham er andraget hvorledes en del bønder udi Dragsholms birk interesserede i Ellingelyngs græsning skal have fordristet sig, år efter andet, at indleje fremmed kvæg udenherreds på græs, indbyggerne til stor skade og nag, dels i det at undertiden er inddrevet smitsomt kvæg og skabede bæster, ja undertiden er bortdrevet adskilligt kvæg K.M. bønder til stor skade; da i henseende, at efterleve loven og forebygge al ulempe, bliver hermed på amtsforvalterens vegne af Kiær begæret at retten ville tillyse og ved tingmændene lade gøre bekendt på sognestævne, at ingen af fornævnte Ellingelyngs interessenter må indleje eller imodtage noget udenherreds kvæg eller bæster, så længe som nogen af pågrænsende byer eller indenherreds har at indleje, og da at den, som mindre tal har, bekommer sin rettighed og nyder jævnt med hverandre, efter lovens pag. 476 art. 30, igem 477 art. 31; hvilket samtlige har sig at holde efterrettelig, så fremt de ikke vil forvente straf, som vedbør, samt kvægt at optages ...

skadegælds erstatning, og når som sagsmændene(?) vil opegne(?) har de førhen for Kiær samme at gøre bekendt, som erningen(?) på amtsforvalterens vegne vil bievare for at tilse, at alting kan retfærdigt tilgå, hvilket retten konsenterede, og anbefalede tingmændene, som er over alt, at bekendtgøre på det enhver sig for skade kan vide at tage i vare, og ingen understå sig derimod at handle, såsom sligt er stridigt imod loven og sidst allernådigst udgangne forordning om smitsomt kvægs forflyttelse fra et herred til et andet.

Sogndegnen Peder Ernst i Asnæs fremstillede for retten kaldsmænd Peder Christensen og Niels Madsen i Asnæs, som afhjemlede efter loven til i dag at have hidkaldet Sidse Rasmusdatter, værende hos Lars Larsen Blickhorn i Asnæs, til vidner at anhøre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående hendes udeblivelse af hendes tilsagte tjeneste hos bemeldte Peder Ernst, hvori hun skulle have gået til påske sidst. Derom at vidne var indstævnet Lars Blickhorn, Lars Madsen og hustru Kirsten Larses, alle i Asnæs, deres sandhedsvidner at udsige, hvad de derom kan være bevidst. Den indstævne mødte ikke, ej heller nogen af vidnerne. Udsat til næste tingdag.

Svend Pedersen, husmand i Lille Egebjerg, mødte for retten af den anledning, at monsr. Schvane på Annebjerggård for 14 dage siden har ladet lyse efter ham som en rømningsmand, der skulle have bortstjålet sig selv fra Annebjerggård. Da for at gøre retten og alle bekendt, udsagde Svend Pedersen, at hans tilholdssted er i hans fæstehus i Lille Egebjerg, og årsagen at han er gået fra Annebjerggård var, at han blev pryglet og slået hul i hovedet og hul på hagen, foruden mange andre hug på kroppen, af monsr. Schvane, så han nødes til at konservere sit lev og helbred og søge sit fæstested, og øvrighed om beskærmelse; Svend Pedersen var derfor af retten begærende at ham måtte meddeles stævning på det forordnede stemplede papir for at få monsr. Schvane her til retten indstævnet for sit forøvede forhold mod Svend Pedersen at lide dom. Dommeren kunne ikke meddele Svend Pedersen nogen stævning, siden sligt hverken er brugeligt eller konformt med loven; thi om Svend Pedersen agter at søge Schvane, får han at søge øvrighed om den der stævne mål for ham kan opsætte, og sagen siden til drift kan påtale.

Dom afsagt over Niels Madsen i Nyrup for begangne lejermål.

K.M. skovrider sr. Johan Klipping lod til retten fremkomme sin skriftlige tillysning af 3. mja 1724, som blev læst, påskrevet og tilbageleveret. Dens indhold er, at Gregers Andersen i Hønsinge er anordnet til at holde tilsyn med Ellingemose, at ingen derudi hugger eller skærer ved eller andre slags trævækst, medmindre de derfor tilventede at blive pantet.

13. maj 1724 (fol. 63b) -- udsat en dag pga. store bededag.

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge, Jens Nielsen i Hønsinge og Jens Pedersen i Nakke.

Herluf Kiær af Ulkerup, på vegne af sin svoger hr. Jørgen Steensen Holm, sognepræst til Vig og Asmindrup menigheder, mødte for retten og lod tillyse, at der skal holdes skifte og deling efter hr. Jørgens afdøde anneksbonde Mads Rasmussen i Asmindrup førstkommende 8. juni 1724 i stærvboen; at hvo, som enten har at gælde eller fordre, sig til bemeldte tid og sted ville indfinde at gøre vedkommende oplysning derom, såfremt enhver ikke vil have skade for hjemgæld. Tingmændene skal lyse til sognestævnerne.

Herluf Kiær, på vegne af hr. Jochum Gynther, sognepræst for Havrebjerg og Gudums menigheder, og hr. Mathias Drachart, sognepræst for Sæby og Hallerslev menigheder, mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Hans Nielsen i Holmstrup og Knud Frederiksen i Birkenæs, som gjorde deres ed efter loven, at de til i dag har stævnet således: Såsom de hr. Gynther og hr. Drachart af deres excellence gehejmegåd Adellers guldmægtig sr. Peder Nielsen på Dragsholm, formedelst den kaution de har gjort for Jens Andersen, nu boende i Rangle Mølle, er blevet erindret, at bemeldte Jens Andersen hverken har eller kan præsentere sit løfte om ermældte Rangle Mølles opbyggelse, så tiden dertil alt skal være forløben og lidet eller intet derved skal være udrettet, da for at undgå proces og prngespild, som da fra fra gehejmerådens fuldmægtig trues med, er da forårsaget med 8 dages mundtlig varsel at indstævne bemeldte Jens Andersen for Dragsholms birketing lørdagen den 13. maj 1724 at møde, for deres kæremål og saggivelse, samt breve og dokumenter at anhøre, med påstandtil doms forventelse, for alt den skade de ej allene kan blive derudinden tilføjet, men end og at blive tildømt møllen straks og uden ophold at kvittere, og de for deres udgivne kaution entlediget og befriet for processens skyld. Med lige varsel til bemeldte tid og ting at møde stævnes monsr. Peder Nielsen på Dragsholm, sin attest herom i retten at indgive, og om han noget ellers udi sagen ville behage at svare. Efter afhjemlede kald og varsel mødte Jens Andersen af Rangle Mølle for retten, som intet havde på stævnemålet at påanke. Dernæst tilspurgte Kiær Jens Andersen om ikke fornævnte tvende hæderlige præstemænd er hans kautionister for Rangle Mølles beboelse og istandsættelse, til en hvis tid? Såvel og til hvad tid, at møllen skulle være forfærdiget? Jens Andersen svarede og tilstod, at bemeldte præster er hans rette kautionister i fornævnte tilfælde, og at tiden var ekspireret sidstafvigte jul, at han efter oprettede kontrakt skulle have istandsat møllen. Kiær lod påråbe ridefoged sr. Peder Nielsen på Dragsholm, om han for retten ville fremkomme med hvis billige prætentioner han på sit høje herskabs vegne til jens Andersen kan have at fordre, såvel den udgivne kaution, som den derpå oprettede kontrakt at fremlægge til rettens observance, såfremt han agter at søge kautionisterne på Jens Andersens vegne, eller og i sammes sted som selvskyldner. Retten påberåbte sr. Peder Nielsen, men han mødte ikke. Opsat 14 dage.

Sagen mellem Peder Ernst, degn i Asnæs, kctr. Sidse Rasmusdatter i Asnæs, blev af begge parter ophævet uden doms afsigelse.

K.M. amtsforvalter Jurgen Langfeldt lod ved fuldmægtig sr. Stefen Clausen i Vindekilde tillyse og bekendtgøre, at onsdagen den 17. maj 1724 skal holdes skifte og deling efter afdøde Niels Pedersen, som boede og døde i Prejlerup i Grevinge sogn, klollen 10 slet formiddag.

Efter den her af retten den 5. maj sidst gjorde udmeldelse på besigtigelse af stengærders sættelse og grøfters opkastelse i år 1723, efter K.M. skovforordning, fremstod for retten, for Fårevejle og Asnæs sogne, formand Niels Pedersen i Åstofte, Nelaurs Olsen i Høve og Thomas Jensen i Veddinge, hvor da formanden irettelagde den dem her af retten medgivne takst, såvelsom deres afsigt af dem samtlige, tillige med Anders Nielsen i Veddinge som den fjerde mand, underskrevne, og da samme deres afsigt for dem af retten lydelig var oplæst, gjorde de nærværende trede fornævnte mænd deres ed efter loven, det retteste og bedste de kunne syne og skønne at have gjort samme deres forretning og afsigt, så og bevidnede de ved ed, at Anders Nielsen i Veddinge var i lovligt forfald, nemlig for at stede sin salig afdøde moder til jorden, og som tiden er så knap, formedelst sessionens holdelse, kunne han ikke forelægges til i dag 8 dage at møde, forretningen med de andre at beedige, men som han forretningen har underskrevet, og den af de andre er beediget, forbliver det derved indtil højøvrigheds nærmere befaling, i fald hans beedigelse skulle forlanges.

Dernæst fremstod [de andre mænd af de andre sogne, se 5. maj] og beedigede deres afsigter og forretninger.

19. maj 1724 (fol. 65b)

Tingmænd: Mikkel Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Nakke, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge, Hans Jensen i Eskildstrup og Jens Pedersen i Holmstrup.

Sr. Erik Guldbek var mødt og fremstillede kaldsmænd Mikkel Bojesen og Peder Hansen i Vindekilde, som efter loven hjemlede med 14 dages varsel, efter skriftlig kaldseddel af 4. maj, at have hidkaldet monsr. Povelsen i Kalundborg, til kontraregning på egne og kærestes vegne at anhøre, spørgsmål at svare, med hvis videre af sagen kan dependere til dens oplysning, efter benævnte kaldseddels videre formelding, som i akten skal være indført, såsom den for retten blev læst og påskrevet. Efter afhjemlede kald blev sr. Jens Povelsen påråbt, men ingen mødte, ej heller på hans vegne. Opsat til næste tingdag.

K.M. byfoged i Nykøbing, ædle Morten Hansen Grundtvig, lod i anledning af det højlovlige kammerkollegies ordre herved tillyse og bekendtgøre, at de 9 tønner byg og 2 halvottinger smør, som er blevet sekvestreret, konfiskeret og ved doms afsigelse den 21. februar 1724 hans K.M. tilfalden, og skal findes i Gundestrup by i Greivnge sogn, skal ved offentlig auktion til den højstbydende bortsælges førstkommande tirsdag den 23. maj formiddag klokken 9 slet, og imod varernes annammelse straks at betale på auktionsstedet i fornævnte Gundestrup, hvilket tjener liebhaverne til efterretning og tingmændene anbefalet enhver på sit sognestævne at bekendtgøre.

26. maj 1724 (fol. 66b) -- (fejlagtigt kaldet "fredagen d: 27. maj")

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup, Isak Jørgensen i Atterup, Jens Pedersen i Holmstrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Niels Jensen i Jyderup.

Opsat fra 13. maj. Ridefogden Peder Nielsen på Dragsholm mødt eved sin tjener sr. Peder Engel, og først gav retten til kende, at det påæskede originale fæstebrev med kautjonisternes påtegnede kautjon er hans excellence udi Norge opsendt, så det ikke nu er ved hånden at irettelægge; desårsag er benævnte kautjonister tilstillet en vidimeret kopi efter den koncept af hans excellence selv underskrevet, som Peder Engel til rettens oplysning fremviste. Hvad sig den attest angår, som stævnemålet om formelder, er man ikke vidende om samme skal være en regning på hvad endnu ved møllens istandsættelse er uefterkommet, tillige med hvad afgifter kan restere, hvorpå begæres monsr. Kiærs behagelige svar til fornøden efterretning. Herluf Kiær, på sine principalers vegne, mødte for retten og erklærede på sr. Peder Engels tilførte, at han forlange i alt, hvad præentioner hans høje excellence hr. gehejmeråd Adeler billigt til Jens Andersen kan have, efter kautjonisternes afgivne kautjon, og førend sligt irettelægges, hvoraf kunne fornemmes sagens sammenhæng, kan ikke udi denne sag se nogen endskab til befordring. Peder Engel, på monsr. Kiærs svar, gav til kende, at den indstævnedede Jens Andersen Møller ikke har betalt noget af møllens siden han den tiltrådte, enten af kgl. kontributioner eller herskabets landgilde, langt mindre kommet til noen endskab med møllens istandsættelse. Videre anbefalede Peder Engel i dag 8 dage at indgive regning derover, tillige og at indlevere den vidimerede kopi, som kautjonisterne forhen er tilstillet. Hvad sig kautjonen angår, da forbinder kautjonisterne sig udi stævnemålet selv dertil efter fæstebrevets indhold, og derfor ej ses at være nødvendig på længe med sagen at henvile til samme for herskabet kunne erholdes, som

ikkun ville forårsage unødige pengespild, og derpå som meldt til i dag 8 dage begærte rettens anstand. Kiær kunne ikke med billighed protestere imod Engels begærte anstand, men i øvrigt var af dommeren begærende mons. Peder Nielsen hans excellences fuldmægtig måtte forelægges til i dag 8 dage at indgive alle præentionerne, som de som meldt med billighed Jens Andersen, eller og kautionister, kan have at fordre, såfremt han ikke vil se dem for samme krav befriet, hvilket i alt stilles til rettens overvejende. Den indstævnedede og i dag 14 dage forelagte Jens Andersen i Rangle Mølle blev påråbt, men mødte ikke. Retten gav parterne denne sinde til afsked, at den forlangte og af sr. Kiær uimodsagte opsættelse konsenteres, allerhelst da sr. Peder Nielsen ikke i dag rettens forelæggelse tilbørligt har efterlevet :/ da det dog rekvireres til sagens fremgang /: hvilket forårsager sagens vidtløftighed, så blev endnu en gang for alle sr. Peder Nielsen forelagt med det forlangende at fremkomme her til retten næste tingdag, medmindre han vil tilskrive sig selv hvad ulempe eller skade han over dets tilbageholdelse på sit høje herskabs vegne kunne tilføjes, til hvilken tid og den indstævnedede sidst nærværende, nu påberåbte og udeblevne Jens Andersen af Rangle Mølle gives reservation, sit svar dermed at lade fremkomme, og i så måde beroer sagen til samme tid. Opsat til næste tingdag.

Landstinget foretages den 5. juli 1724 i den sag, som 28. april 1724 blev anhændiggjort af sr. Jens Povelsen, ridefoged ved Kalundborg Ladegård, ctr. sr. Erich Guldbek i Vindekilde, til i dag forflyttet. Blev endnu, såsom ingen af parterne var mødte, opsat til næste tingdag.

2. juni 1724 (fol. 67b)

Tingmænd: Mikkel Bojesel i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Lars Madsen i Holmstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Opsat fra 26. maj. Sr. Peder Engel, tjenende ridefogden på Dragsholm, mødte og producerede i retten den belovede vidimerede kopi af Jens Andersens fæstebrev på Rangle Mølle, som begærtes læst, påskrevet og i akten tilført. Dernæst irettelagde han den af retten forlangte regning over hvad præentioner hans høje herskab til den indstævnedede Jens Andersen og kautionister kan have, som ligeledes begærtes læst, påskrevet og akten tilført. Peder Engel endnu reservrede sig til hvis videre præentioner herskabet til Jens Andersen og kautionister kunn have, i fald noget af den irettelagte regning af vedkommende kunne blive disputeret. Herluf Kiær af Ulkerup mødte på vegne af hr. Gynther og hr. Drachard, og anhørte det af mons. Engel producerede genpart fæstebrev, såvel og indgivne regning om Jens Andersen i Rangle Mølle hans forhold, og på de angede(?) restanser med videre, som han efter fæstebrevets formelding har negligeret og ej præesteret sit løfte, hvorved de hæderlige mænd for deres ærlighed og kærlighed som kautionister kunne sættes i vidtløftighed og pengespild, om de det ikke i tide ved ret og retfærdighed lod forebygge. Da for at komme til endskab og liberation fra Jens Andersen og for ham gjorde forløfte, har disse hæderlige mænd, som akten udviser, været forårsaget til at indstævne Jens Andersen her for retten, kæremål og saggivelse at anhøre, med påstand til doms forventelse, for alt den skade de som kautionister kunne være tilføjet for Jens Andersens negligence og deres kaution. Da som Jens Andersen selv her for retten har tilstået, at han skulle have sat møllen i stand efter fæstebrevets formelding til sidstafvigte jul, som ej er sket, og endnu ikke findes noget derved forrettet, som kan synes til gavns at være efterkommet. Altså satte Kiær udi rette på sine principalers vegne, af Jens Andersen bør have sit fæste forbrudt og stedet straks at kvittere, derforuden at betale hvad han med rette billighed kan tilkomme til sit høje herskab, deres excellence hr. gehejmeråd Adeler, hvilken restans herskabet med ham ville behage at afgøre, og derforuden for denne ibragte proces' omkostning at give 10 rdl. til erstatning. Og som Kiær er tilmeldt af hr. Jochum Gynther af

dato 1. juni sidstleden at hr. Gynther vil forskaffe en anden mand til stedet, som møllerne kan føre i stand til fuldkommenhed, efter det indhold som Jens Andersens fæstebrev indeholder, altså vil Kiær formene, at kautionisterne for hans excellences tiltale denne sinde vorder forstået, og Jens Andersen derfor at søge for så vidt han med billighed er skyldig, hvilket i alt indlades til rettens kendelse, og er Kiær dom begærende. -- Den indstævnede Jens Andersen mødte ikke. Peder Engel, som anhørte Kiærs påstand og kautionisten hr. Gynthers gjorde tilbud ved sin udi retten fremviste missiv, holdt sig på herskabets vegne til sin forrige reservation, og bad at dommeren nøje ville iagttage lovens pag. 148 art. 4, som siger, at ingen må sig fra borgen sige, førend borgen er efterkommet. Dommeren anså sagen af den beskaffenhed /: at skønt Jens Andersen til første ting efter stævnemålet var mødt, og da selv anhørte opsættelsen i sagen, samt den til ham gjorde forelæggelse :/ at som Jens Andersen ikke personligt for retten efter trede ganges pårøbning var mødt, eller nogen på hans vegne, imod saggivelsen at svare, sagen da udfordrer førend endelig dom derudi kan gives, at Jens Andersen derimod giver genmæle; thi blev han een gang for alle af retten forelagt at møde om 14 dage, som er den 16. juni, her inden tinge for at gøre lovlige genmæle og oplysning udi sagen, såfremt han ikk vil tilskrive sig selv hvad han derover i sin tid kommer til at lide, og på det han sig ej med uvidenhed i sin tid skal undskylde blev af retten udmeldt to af nærværende tingmænd, navnlig Anders Andersen i Fårevejle og Mikkel Bojesen i Vindekilde, samme forelæggelse Jens Andersen lovligt at forkynde, som i dag vil komme på Jens Andersens egen bekostning, og i så måde beroer sagen til samme tid. Opsat 14 dage.

Velærværdige højlærde hr. Andreas Nielsen Chrystalsin, sognepræst til Egebjerg sogns menighed og provst i Ods herred, lod tillyse og bekendtgøre, at der er berammet at skal holdes offentlig auktion udi Højby Præstegård mandagen den 12. juni 1724 på salig magister Peder Holms efterladte stærvbos tilhørende gods og løsøre, bestående af sølv, kobber, tin, messing, blik og jerngang, porcelain og glas, trævare, lingang og sengeklæder, omhæng og sparlagen, kvæg og bæster, samt bøger, med videre, hvilket tjener liebhaverne til efterretning.

Udi den sag begyndt af forvalter sr. Jens Povelsen i Kalundborg ctr. sr. Erich Guldbech i Vindekilde lod prokurator sr. Jørgen Larsen af Kalundborg retten bekendtgøre, at samme afstås uden nogen domsæskelse.

Forpagteren monsr. Lorentz Simonsen på Dragsholm mødte ved Mikkel Bojesen af Vindekilde og begærende, at der af retten måtte udmeldes fire uvildige mænd til at besigtige Dragsholms ladegårds markgærder, hvorledes samme dette år af bønderne er lukket, og dessen da begindene brøstfældighed til penge at taksere, og at samme mænd her af retten måtte medeles takst, hvorefter de på åstederne sig kan vide at indfinde, og deres forretning fuldestgøre, således sm de her ved ed inden retten kan afsige, hvortil blev udmeldt: formand Lars Andersen, Christen Andersen, Lars Nielsen og Mogens Larsen, alle i Veddinge, hvilke fire mænd har at begive sig på åstederne for at syne og besigtige Dragsholms ladegårds gærder, hvorledes de dette år er lukket, og den befundne brøstfældighed til penge at taksere, og dermed begynde den 12. juni 1724, og samme således fuldænde at de fredagen den 23. juni samme deres forretning her inden tinge edelig kan afsige, så og haver de ved samme deres forretnings begyndelse at lade ridefogden sr. Peder Nielsen det vide, om han eragter fornøden samme besigtigelse at hosvære, allerhelst han ved sin tjener sr. Peder Engel samme udmeldelse og derefter afsigelse uden varsel tilstod.

Sr. Hans Birch og sr. Hans Holm, begge borgere og indvånere i Nykøbing, lod for alle og enhver tillyse og bekendtgøre, så og aflyse og forbyde, at ingen understår sig at gå, ride eller køre over en jord kaldet "Faugdehaven" på Nykøbings mark beliggende, eller bryde noget gaf(?) på gærderne, som den almindelig sti falder på et gærde og jordemon, Galleberg kaldet, hvorpå findes rigtig stætte(?). Skulle nogen her imod

fordriste sig mod de tilskriver sig selv hvad kan påfølge og have skade for hjemgæld, hvilket tingmændene blev anbefalet, enhver på sit sognestævne, at bekendtgøre, såvelsom de foranførte tillysninger.

Som det befindes, at en del skarnagtige mennesker ej allene af tinghuset bortrøver adskilligt, men end og brædder, port og døre derpå, så er retten forårsaget for sligt et hus, som til alle mands nytte er oprettet, at se for sådant befriet; herved højligh forårsaget at aflyse og forbyde, at ingen må understå sig slig utilbørlig gerning at begå. Skulle nogen herved sig fordriste, og enten noget borttage eller at brække port eller døre, enten for at komme her i tinghuset på en eller anden måde, eller og for derudi at indjage deres svin eller kreaturer, tilskriver sig selv hvad skade, som de deraf kan blive tilføjet, enten på dem selv eller deres kreaturer, foruden at om de antræffes at vente straf efter K.M. allernådigste lov.

9. juni 1724 (fol. 69b)

Tingmænd: Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Lars Madsen i Holmstrup.

Skipper Otte Larsen Berg fra Svelvigen i Norge fremstod for retten, og med grædende tårer vemodigt og ynkeligt tilkendegav, at hans nye fartøj, på den allerførste rejse dermed nogensinde var gjort, af ulykkelig hændelse mandagen den 15. maj 1724 ved øst-sydøstlig vind løb an på revet, som går ud fra Sjællands Odde, hvorefter der rejste sig en stærk storm af nordvest, så fartøjet umuligt kunne bjerges. Men som hun ved anstødelsen alt var brækket, skiltes hun ad og blev af den stærke storm flået midt igennem, og splittedes ganske fra hinanden, så at nogle stykker af vraget drev hist og andre her, så han ikke ved hvor samme vrag er blevet af, undtagen nogle små stykker og splinter, som drev i land ved Sjællands Odde, som ikke var bjergelønner værd. Samme fartøj, en galleon, bygged i Norsminde [2] mil syd for Århus, Sankt Poul kaldet, købte skipperen sidst afvigte efterhøst på det sted hvor den var bygget, og derfor straks betalte på stedet 1200 rigsdaler klingende courant mynt, hvoraf samme fattige bedrøvede mand havde lånt de 700 rdl. imod pantsættelse af hans hus og gård, ind- og udboskab, rørende og urørende, samt alt hvad andet han ejede og havde, så at han nu med fattige hustru og 3 umyndige børn i største armod, jammer og elendighed er geråden, med ermeldte fartøj som kunne føre 800 tdr. og far skipperens eget, uden nogen medredere, hvorfor hans elendighed er desto større. Han var løbet til Sleppen, 2 mål uden for Christiania, og der for sine egne penge indkøbte han 40 laster kalk, hvilken ladning han udgik med fra ladepladsen den 1. maj sidst, og var i tanke at gå til Holbæk med her i Sjælland, men lasten blev tillige med fartøjet, som meldt, ulykkeligt afsporet og ligger på havets bund, og havde ikke guds nåde været desto større, havde han tillige med alle sine folk og indehavende passagerer, som var tolderens kærester i Ebeltoft i Jylland, tillige med hendes broder og 2 små umyndige børn, jammerligt omkommet, formedelst han havde kun en lille båd til fartøjet, og det ene menneste for skrig, jammer og elendighed ikke vidste snart at hjælpe eller redde den anden, hvoraf styrmanden på samme hans fartøj, havnlig Hans Andersen Gou af Norge, ulykkeligt omkom og blev borte med alle, såvelsom alt passagerernes tøj, såvidt de ikke havde på legemet, i lige måde blev borte, og skipperen, såvelsom de andre, nær havde omkommet med, formedelst så mange mennesker som var på den lille båd så de havde nær sunket fordi at søen og bølgerne var så stærke. Ellers berettede skipperen at han havde ført samme fartøj selv femte, nemlig styrmanden, som blev, og en mand, som straks efter denne ulykkelige hændelse gik fra ham og rejste hjemaf til Norge, såsom han ikke havde det allerringeste at opholde sig med; så og to drenge, som her for retten begge er til stede, hvilke han og fremstillede for slig sit angivende desto mere at bestyrke, og da fremstod den første, navnlig Hans Christensen, født i Svelvigen, 17 år gl., som formedelst han ikke havde været til guds bord ej kunne edelig afhøres, men dog berettede i sandhed at forholde sig efter til ham af retten gjorte formaning og nøje

eksamination, såvidt den ulykkelige hændelse angår, ord til andet ligesom skipperen Otte Larsen Berg forhen udsagt og forklaret har. Dernæst fremstod den anden dreng, navnlig Niels Ottesen, som er skipperens egen søn, 13 år gammel, som ligeledes ikke havde været til alters, dog til ydermere bestyrkelse, ligesom sin bedrøvede fader, forklarede og udsagde. Hernæst fremlagde skipperen hr. Anders Grønberg, sognepræst for Oddens menighed, hans ham meddelte skriftlige attest så lydende:

Grønbergs attest: Som Otte Larsen skipper fr Svelfvillen er begærende en attest af mig, angående hans ulykkelige stranding, så meddelt ham dette, at hans nye fartøj, drægtig 800 tdr., men nu ladet efter hans egen og passagerernes beretning med 40 læster skipperens egen indkøbte kalk, stødte an her på revelsen, som løber ud fra Sjællands Odde, mandagen den 15. maj, og formedelst en stærk storm af nordvest ikke kunne bjerges, men splittedes så ad, at nogle stykker vrug landede her, og andre der, den fattige mand kun til en meget lille oprejsning i sin store skades lidelse, hvilket således at være passeret i sandhed vidner, så sandt hjælpe mig gud og hans hellige ord, pastor loci Anders Grønberg, Odden den 8. juni 1724.

Derefter fremstod for retten, uden givet kald og varsel, om samme ulykkelige hændelse deres sandheds vidner at aflægge, efterskrevne fire mænd, navnlig Mikkel Jensen og Jens Mikkelsen, begge af Yderby, samt Mikkel Larsen og Ole Mogensen, begge af Overby, alle i Oddens sogn. De gjorde deres ed med opragte fingre efter loven, enhver for sig, efter at edens forklaring for dem af loven var oplæst, og formanet at blive ved sandhed; hvor da Mikkel Nielsen af Yderby vidnede og udsagde, at den 15. maj sidst så han, tillige med andre sine naboer, at hen imod aften, da vinden var østerlig, stødte det forulykkede fartøj an på reved, hvor han da straks tog en hest og red derud på odden for at hjælpe og redde, om ikke muligt var andet da at redde folkene, og som han da kom derud så han, at skipperen Otte Larsen Berg, tillige med de andre som skipperen forhen har gjort forklaring om, af passagerer og hans egne folk, kom i land i et grueligt hårdt vejr på en lille båd, som tilhørte det forulykkede fartøj, og var hårdt ad ...kommen såsom søen gik så stærk, at der ikke var nogen tør tråd på dem. Vidnet red så straks hjem til byen igen for at få en båd ud, i fald noget var at bjerge af fartøjet, og da tillige med det andet vidne Jens Mikkelsen såvelsom de andre mænd af byen med en båd og fire andre af samme by med en anden båd roede hen til det forulykkede fartøj, som lå noget på den ene side, så søen skyllede ud og ind i og af fartøjet, og kunne de se at der var kalk i, og ville bjerge noget deraf, men kunne ikke, såsom det af vandet allerede var så bedrevet at det ikke kunne ske, og var ligesom en tyk mælk, og med søen skylledes ud af fartøjet så det var hvidt langt ud i søen; og ellers forklarede vidnet, at det var et ganske nyt fartøj, som af alting kunne ses og skønnes, og kunne ej blive bjerget videre af fartøjet end noget af det små tagværk og sejl, som knap var bjergelønner ærd, og et lille anker, som "touget" var slidt af. Om morgenen derefter blæste vinden så stærk af nordvest, at ingen kunne komme der ud til førend om aftenen, da vinden noget lagde sig, så de fik bjerget en tønne tyndt øl og noget "fitvallie" (viktualie?), tjente skipperen med sine folk i nogle få dage til underholdning, hvilket stod øverst i kahytten. Tredjedagen derefter kontinuerede endnu samme vind vesterlig, stærkere end som tilforn, hvor da fartøjet blev slået i små stykker og drev af søen, undtagen et lille stykke, som kom drivende ind under Oddens land; og videre vidste vidnet ikke derom at forklare. -- Derefter Jens Mikkelsen af Yderby, Mikkel Larsen og Ole Mogensen af Overby, en hver for sig, under aflagte ed, vidnede og forklarede ord til andet, så at deres vidne efter nøje eksamination i alle måder var overensstemmende med hvad Mikkel Nielsen har vidnet og udsagt, undtagen hvad som passerede før han kom hjem og hentede bådene; det øvrige er desværre mange andre godtfolk af deres bymænd bevidst, hvorefter skipperen Otte Larsen Berg var et lovskikket tingsvidne begærende, som retten konsenterede.

Erik Andersen af Siddinge, på vegne af sr. Stephen Clausen, mødte for retten og lod tillyse, at der skal holdes skifte og deling efter afdøde Thor Pedersen i Åstofte førstkommende torsdag den 15. juni 1724 om

morgenen klokken 8 slet; ligeledes efter afgangne Jep Mikkelsen i Kelstrup samme dato klokken 10 slet; ligeledes efter Pede Jensen i Vig samme dato klokken 12 slet.

16. juni 1724 (fol. 71b)

Tingmænd: Mikkil Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge, Lars Madsen i Holmstrup og Jens Pedersen i Nakke.

K.M. amtsforvalter, velædle Jurgen Langefeldts fuldmægtig monsr. Stephen Clausen i Vindekilde, lod ved hr. løjtnant velædle og velbyrdige Christopher Henrich Sackou af Højby tillyse, at skifte og deling er berammet at skal holdes efter Hans Madsens afdøde hustru Kirsten i Brændt onsdagen den 21. juni 1724 klokken 10 slet formiddag; ligeledes efter afgangne Niels Jacobsen, som boede og døde i Lube(?) Mølle (el. Luøe Mølle?), samme dag klokken 12 slet.

Herluf Kiær af Ulkerup, på amtsforvalter Langefelds vegne, mødte for retten efter tillysning og opsættelse af 21 april, og producerede den da irettelagte og påskrevne landstingsstævning, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive indført. Dernæst fremstillede Kiær kaldsmænd Peder Nielsen af Tengselmark og Jens Sørensen af Ellinge, som for retten fremstod og hjemlede lovligt hid til i dag med 6 ugers varsel at have indstævnet, efter fornævnte kaldseddel, Lars Andersen i Højby i hans faders hus, og derom at vidne er stævnet hans fader Anders Mikkelsen, Laurids Skåning og Mads Pedersen, alle af Højby, såvel og at have stævnet Jesper Tygesen og Hans Tygesen i Nygård og derom at vidne, Lars Tygesen, Anders Pedersen af Nygaard, item ovenmeldte Højby mænd, såvel og er stævnet Niels Larsen af Klint i hans stedfader Claus Jacobsens hus, og derom at vidne, fornævnte Claus Jacobsen, Jens Laursen, Søren Laursen og Hans Jacobsen; endnu at have stævnet Rasmus Jensen og Søren Jensen af Rørvig på deres sidste tilholdssteder, såvel og Peder Madsen sammesteds, og derom at vidne, Jens Jensen, Poul Madsen, Rasmus Andersen og Lars Jacobsen, alle af Rørvig, samt også at have stævnet Anders Olsen i hans stedfaders hus i Yderby, såvel også Jens Ibsen i hans faders hus sammesteds, derom at vidne, og stævnet Jørgen Møller, Niels Laursen, Ole Andersen, Jep Mikkelsen og Lars Mortensen, alle sammesteds. Endnu andre kaldsmænd Niels Jensen og Søren Pedersen, begge af Jyderup, hjemlede at have stævnet Niels Pedersen af Hønsinge i hans broders gård hvor han er født, derom at vidne, hans broder Rasmus og hans moder Johanne Peders sammesteds, såvel og er stævnet Jacob Mikkelsen i Odstrup i hans stedfaders gård sammesteds, og derom at vidne, hans moder Maren Mikkels og stedfader Truels Pedersen, og Johan Bøss (el. Johan Bøss) sammesteds. Så er også stævnet Lars Nielsen af Gundestrup hos Lars Mortensen sammesteds, hvor han har tjent, og at vidne, Søren Jørgensen i Gundestrup, Anders Smed sammesteds; også og at have stævnet Mads Larsen af Kelstrup i hans faders hus, og derom at vidne hans fader Lars Madsen og hans moder Johanne Olufsdatter; så og Søren Sørensen og Ole Jacobsen af Kelstrup; så er og stævnet Ole Jensen Gynges i hans faders hus i Herredstrup derom at vidne, faderen Jens Gynges og moderen Bodil, så er og stævnet Jacob Hansen i Åstofte som tjente Anders Larsen, hvorfra han bortløb af sin tjeneste, og derom at vidne Anders Larsen og Niels Sørensen, ligeledes Lars Nielsen, alle sammesteds, samt Niels Pedersen sammesteds. Endnu andre kaldsmænd Peder Christensen bødker af Bråde og Bertel Jensen af Hylkerup hjemlede med lige varsel at have stævnet Peder Pedersen og Hans Pedersen af Lestrup Mølle derom at vidne, deres fader Peder Qvist, Lars Pedersen og Arve Nielsen af Lestrup; så og har stævnet Anders Pedersen og Mads Larsen af Hylkerup derom at vidne, Otte Pedersen og Christen Boesen sammesteds; så og har stævnet Mads Olsen og Lars Nielsen af Ulkerup derom at vidne, Ole Pedersen og Mads Larsen sammesteds. -- Efter afhjemlede kald og varsel blev de indciterede undvigne personer påråbt, men ingen af dem mødte. Da efter at edens

forklaring for alle tilstedeværende vidner var blevet oplæst af loven, og de samtlige af dommeren ydermere var formanet til at blive ved sandheden, fremstod for retten Anders Mikkelsen af Højby, som vidnede at den indciterede Lars Andersen er barnefødt i Højby på K.M. gods, og er omtrent 24 el. 25 år, og blev født ved juletid; ellers forklarede vidnet, at det er omtrent 5 år siden han absenterede sig fra godset. Lars Skåning og Mads Pedersen af Højby vidnede det samme. Endnu svarede samme tre vidner på spørgsmål, at Jesper Tygesen og Hans Tygesen af Nygård er barnefødt i Højby på K.M. gods, Jesper omtrent 27 år og Hans omtrent 24 år, og det er omtrent på 9. år siden Jesper undvigede, og 3 år siden at Hans bortgik. Derefter fremstod Claus Jacobsen af Klint, som er stedfader til den indstævnedede Niels Larsen, som udsagde at Niels Larsen er født på K.M. gods i Nyrup og er 25 år gammel, og der er på 6. år siden han undveg godsen. Jens Larsen og Søren Larsen sammesteds vidnede det samme, undtagen at de ikke kendte Niels Larsens alder. -- Dernæst producerede Kiær en attest af hr. Hans Nygaard dateret Højby den 15. juni 1724 om fornævnte tre undvigede personers dåbsdag og hvad år de er fødte; den fjerde vides ej at findes, hvilken attest efter begæring blev læst og påskrevet og i akten skal være tilført under No. 2. Dernæst fremstod Poul Madsen af Rørvig, som vidnede at de indstævnedede Rasmus Jensen og Søren Jensen er barnefødt på K.M. gods i Rørvig, Rasmus hvis han lever omtrent 30 og søren omtrent 27 år. Ellers forklarede vidnet, at det for omtrent halvandet år siden er spekuleret, at Rasmus Jensen skal være død i København. Dernæst forklarede ham, at den indstævnedede Peder Madsen ligeledes er født på K.M. gods i Rørvig, og er omtrent 27 el. 28 år gammel, og det er omtrent 7 år siden at Rasmus Jensen og Peder Madsen undvig K.M. gods, og 4 el. 5 år siden at Søren Jensen bortgik. Jens Jensen, Rasmus Andersen og Lars Jacobsen, alle af Rørvig, vidnede det samme. Dernæst fremstod Lars Mortensen af Yderby, som vidnede at de indstævnedede Anders Olsen og Jens Ibsen er født på K.M. gods i Yderby, Anders Olsen omtrent 25 el. 26 år gamle og Jens Ibsen 33 år gl., og det er omtrent 2 år siden at Anders Olufsen undveg godset, og på 5. år siden at Jens Ibsen bortgik. Jep Mikkelsen sammesteds vidnede det samme. Dernæst fremstod Rasmus Pedersen af Hønsinge, og vidnede at den indstævnedede undvigte Niels Pedersen af Hønsinge er født sammesteds på K.M. gods, og er på 25. år gl. siden Valborgsdag, og det er nu på 6. år siden han undveg K.M. gods. Johanne Peders mødte ikke, skal møde om 14 dage. Dernæst mødte Lars Madsen af Kelstrup, som vidnede at den indstævnedede Mads Larsen af Kelstrup er barnefødt på K.M. gods i Jyderup og er 24 år gammel, og undveg for 5 år siden. De indstævnedede Søren Sørensen og Ole Jacobsen i Kelstrup mødte ikke, skal møde om 14 dage. Dernæst mødte Anders Larsen af Åstofte, og vidnede at den indstævnedede Jacob Hansen af Åstofte er født på K.M. gods i Asmindrup by, og løb af sin tjeneste fra sin husbonde på K.M. gods i Åstofte for 4 år siden, men hvor gammel han var vidste vidnet ikke; Niels Sørensen og Lars Nielsen af Åstofte vidnede det samme. Dernæst fremstod Truels Pedersen af Odstrup, som vidnede at hans stedsøn, den indstævnedede Jacob Mikkelsen af Odstrup er født på K.M. gods i atterup og er 26 år gammel til vise, og det er 4 år siden han undveg K.M. gods. Sidse Peders mødte ikke, skal møde om 14 dage. Dernæst fremstod Anders Sørensen af Gundestrup, som vidnede at den indstævnedede Lars Nielsen er barnefødt i Gundestrup på K.M. gods, og er 26 el. 27 år gammel, og undveg her fra K.M. gods for omtrent 10 år siden; Søren Jørgensen af Gundestrup vidnede det samme. Jens Gyng og hustru Bodil af Herredstrup mødte ikke, skal møde om 14 dage. Dernæst fremstod Peder Qvist af Lestrup Mølle, som videne at hans søn Hans Pedersen Qvist er 22 år gammel, og hans søn Peder Pedersen Qvist er 26 el. 27 år gammel, og videre til sagens forklaring irettelagde han på sine sønners vegne et skriftligt indlæg, dateret Lestrup Møllehus den 16. juni 1724, med derhos følgende dokumenter, som efter begæring for retten blev læst og påskrevet, hvilke dokumenter blev konfereret med vidimeret kopi, og befandtes enslydende, hvorfor Peder Qvist til sig annemmede originalerne. Dernæst forklarede Peder Qvist, at hans sønner er født på K.M. grund i Lestrup møllehus, som han ikke har stedet eller fæstet, men bygningen er hans ejendom. Ellers forklarede han at hans sønner tjener for deres brød, som hans indlæg om formelder. Dernæst fremstod Lars Pedersen og Arve Nielsen af Lestrup, som vidnede hver for sig om Peder Qvists sønners alder og fødested, ligesom Peder Qvist har forklaret. Dernæst fremkom Ole

Pedersen af Hylkerup og vidnede, at de indstævnedes Anders Pedersen og Mads Larsen er fødte på K.M. gods i Hylkerup, Anders Pedersen 25 el. 26 år og Mads Larsen ligeså, og var det 2. år ved påske siden Andersen Pedersen gik af godset, men hvornår Mads Larsen gik bort kan vidnet sig ikke erindre hvor længe, men vel at han var kendt som en plovtjener den tid. Dernæst fremstod Mads Larsen og Ole Pedersen af Ulkerup, som vidnede at den indstævnedes Mads Olsen af Ulkerup er født på K.M. gods i Bråde, og undveg samme gods for 3 år siden, mens den indstævnedes Lars Nielsen er født i Ulkerup på samme gods og er 26 el. 27 år gammel. - Dernæst irettelagde Kiær en attest meddelt af velærværdige provst hr. Andreas Chrystalsin, dateret Egebjerg den 2. maj 1724, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal vorde tilført. Opsat 14 dage.

Opsat fra 2. juni. Kiær mødte for retten i den sag mellem svebende(?) hr. Gynther i Havrebjerg og hr. Jacob Dracart i Sæby, og fremæskede Jens Andersen i Rangle Mølle efter forelæggelse, og til at bevise samme at være lovlig forkyndet fremstillede Kiær Anders Andersen og Mikkel Bojesen, som for retten fremstod og bekræftede ved ed efter loven lovligt til i dag at have forelagt Jens Andersen i Rangle Mølle i dag her for retten at møde udi denne sag at svare, uden videre ophold, såfremt han ikke ville sig selv tilskrive hvad kan påfølge. Prokurator sr. Jørgen Larsen af Kalundborg lod til retten fremkomme sit skriftlige indlæg af dags dato, som efter begæring blev læst og påskrevet. Kiær på fornemme af sr. Jørgen Lauridsens her til retten fremsendte begæring om anstand på Jens Andersens af Rangle Mølle hans vegne, da som samme ikkun sigter til tidsspilde og udflugter, og ikke heller har Jens Andersen forholdt sig efter lovlig forelæggelse. Altså fandt Kiær sig beføjet på sine principalers vegne at protestere imod den begærte anstand og opsættelse, såsom Jens Andersen ikke er mødt efter den ham lovligt forkyndte forelæggelse, ja det strider og imod loven i mange artikuler, hvorfor Kiær påstod at sagen under dom, uden videre vidtløftighed, til dom bliver optagen, og indlader så alting til retmæssig medhandling. Dommeren, så vidt sr. Kiærs protest imod fremkomne indlæg fra prokurator sr. Jørgen Larsen, resolverede, at i hvor vel Jens Andersen af Rangle Mølle til i dag lovligt er forelagt, men ikke mødt, og det efter sr. Kiærs mening ikke skulle være ham længere tilladt at få nogen opsættelse, men sagen at gå til doms, så har sr. Jørgen Larsen derimod protesteret; bød ermeldte sit indlæg at sagen ikke til doms må optages, såsom Jens Andersen agter at give kontravarsel til sagens besvarelse. Så eragter dommeren forsvarligt den begærte anstand at konsentere, og det fremkomne og oplæste indlæg i akten at indføres. Skulle sr. Jørgen Larsen til samme tid ikke på lovlig måde præstere hans indlægs indhold, gives Jens Andersen da ingen videre delation og opsættelse, men sagen da at gå til doms.

Kiær, på vegne af amtsforvalter Langefeldt, mødte for retten og gjorde tillysligt, at der er opeget en del kvæg af Ellingelyngs græsning, som er anholdet på Vigs gade, hvilket ingen vedkender sig. Da for at samme kan få ejermændene begærte Kiær af retten tingmændene måtte anbefales at tillyse på alle kirkestævner, om ejermændene det kan få at vide, og samme at udløse efter billig vedtægts måde, såfremt de ikke vil tage skade for hjemgæld om kvæger, noget imidlertid kan tilkomme.

23. juni 1724 (fol. 75)

Tingmænd: Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup, Johan Ramsteen af Vig og Henrik Hørgensen i Grevinge.

Afhjemling af besigtigelse på Dragsholms ladegårds markgærder (fra 2. juni) [...].

K.M. amtsforvalter Jørgen Langefeld lod ved sin fuldmægtig monsr. Stephen Clausen i Vindekilde tillyse og bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at skal holdes efter afgangne Hans Burmester ("Hans Buurmæster"), som boede og døde udi et hus i Hylkerup, førstkommande onsdag som er den 28. juni 1724 klokken 8 slet om formiddagen.

30. juni 1724 (fol. 75b)

Tingmænd: Mikkel Bojesen i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Isak Jørgensen i Atterup.

Opsat fra 16. juni. Herluf Kiær fremæskede de for 14 dage siden forelagte vidner angående de indstævnte vorneder af amtsforvalter Langefeldt, hvor da for retten mødte efterfølgende vidner, som gjorde deres ed efter loven, nemlig Johanne Peders af Hønsinge, som vidnede at den indstævnte, hendes søn Niels Pedersen, er født i Hønsinge på K.M. gods, og som hun kan erindre sig skal han være på 25 år gl. siden valborgsdag, og er på 6. år siden han undveg fra godset. Dernest producerede Kiær velærværdige hr. Jørgen Steensen Holms, sognepræst for Vig og Asmindrup menigheder, hans attest af dags dato på en del af de indstævnedes vorneder, som efter begæring blev læst, påskreven og i akten skal vorde tilført, hvormed Kiær ville bevise, at den indstævnedes Niels Pedersen må være født enten år 1697 eller -98 eller -99, såsom ingen efterretning i kirkebogen for de tre år er at finde, men for de øvrige år, før og efter den tid, findes i rigtighed, hvilket Kiær til dommerens observance vil have forestillet. Dernæst fremstod Sidse Pedersdatter af Odstrup og vidnede, at den indstævnedes Jacob Mikkelsen af Odstrup er hendes søn, og han er født på K.M. gods i Atterup, og er nu 26 år gammel, og er på 6. år siden han undveg fra godset; hun beretter at han skal være matros i København i kongens tjeneste. Dernæst fremstod Ole Jacobsen af Kelstrup og vidnede, at den indstævnedes Mads Larsen af Kelstrup er født på K.M. gods, enten i Jyderup eller i Kelstrup, men hvor gammel han er, ved vidnet ikke, og heller ikke egentlig hvor mange år det er siden han undveg. Kiær lod påberåbe Søren Sørensen og Johanne Olufsdatter af Kelstrup, men de mødte ikke; skal møde næste tingdag. Dernæst blev påberåbt den indstævnedes og forelagtes Jens Gynges, som berettes at være død, såvel og påberåbt hans hustru Bodil, som ligeledes berettes at ligge ved sengen, men blev derfor forelagt at møde næste tingdag. Dernæst fremstillede Kiær for retten Niels Jacobsen af Asmindrup, som uden givne kald og varsel vidnede, at den indstævnedes Jacob Hansen af Åstofte er hans brodersøn, barnefødt på K.M. gods i Asmindrup og 25 år gammel, og er på 6. år siden han undvag fra godset. Dernæst fremstod Jacob Pedersen af Vig og vidnede ligeledes at fornævnte Jacob Hansen er født i Asmindrup by, men vidste ikke hans alder eller hvor længe siden han undveg. Opsat til næste tingdag.

Herluf Kiær, som forsvar for og på vegne af K.M. bønder og husmænd, mødte og fremstillede kaldsmænd Peder Christensen af Bråde og Bertel Jensen af Hylkerup, som fremstod for retten og gjorde deres ed, at de lovligt til i dag, med 8 dages varsel, at have stævnet efter en skriftlig kaldseddels formelding dateret Ulkerup den 20. juni 1724 under Kiærs hånd, som blev læst og påskrevet og i akten skal blive tilført. De hjemlede desuden at have mundtligt kaldet i sagen at vidne, eller og uden ed at gøre oplysning ligesom sagens beskaffenhed der udkrevende, efterskrevne, nemlig samtlige Unneruds husmænd undtagen Laurids Jensen, som er Ole Pedersen murmester, Jep Danielsen, Hans Dyr, Mikkel Olsen, Søren Rasmussen, Lars Svendsen, Adam Jørgensen og Johan Ejlertsen; af Gelstrup: Johan Rideknægt og Morten Madsen, såvel og samtlige husmænd i Hylkerup, Abildøre, Bråde, Glostrup, Lestrup og Egebjerg, såvel og Erik Andersen i Siddinge. Dernæst fremkom deputerede skovmænd og irettelagde et skriftligt og underskrevet indlæg dateret Egebjerg den 30. juni 1724, på samtlige K.M. bønder og beboeres vegne i Egebjerg sogn, efter

påskrifters formelding underskrevet af 19 mænd i sognet, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilføjet. Kiær anførte dette af skovmændene irettelagte ulovformelige dokument, som sigter til at være en protest af uvedkommende, som aldrig enten er stævnet eller saggivet, mindre vedkommer Kiærs stævnmål i ringeste måder; thi Kiær søger ikke at fravinde nogen K.M. bonde den ret, som dem lovligt efter lov og forordning kan være tilladt, ja mindre at præjudicere sr. Busing eller nogen beboere i deres hartkorn eller græsning, men ikkun alleneste at Kiær søger at formantinere sin rettighed med kgl. bevis, og som fornævnte dokument er underskrevet med en del karakterers navne, som ikke selv her for retten er mødt, ikke heller de øvrige samme skulle have underskrevet, enten at tilstå eller fragå, og muligt en del deraf og kan være ganske uvidende derom; altså påstår Kiær, at bemeldte dokument ulovformeligt vorder anset og afvist. Dernæst tilspurgte Kiær Jens Olsen af Ulkerup, om han har underskrevet formeldte dokument eller ej? Hvortil han svarede nej: han vidste ikke deraf. Af forbemeldte forestillede Kiær dommerens dokumentets lovformelighed, hvorfor han ville behage at anse det således, som det i sig selv er, og stede vidnernes til bevis og forhør. -- Dommeren fandt fornøden udi denne tvist, parterne således at adskille, som sr. Herluf Kiær fremlægger en skriftlig stævning på det forordnede papir, hvorudi han stævner 10 Egebjerg sognemænd for oppebårede græsningspenge af Ulkerup husmænds kvæg etc., hvormed sognemændene har ladet irettekomme et på deres vegne af 19 mænd underskrevne indlæg på det forordnede stemplede papir, hvorudi de protesterer imod stævningen, at de [for det første] ikke alle er stævned, og for det andet, at dommeren ikke bør at betjene retten i denne sag hvorudi han selv tillig emed dem er interesseret, hvorimod sr. Kiær imod samme dokument har foregivet og påstået adskillige poster, som fornemmeligen består i trende: 1) at det er en protest af uvedkommende som aldrig er stævnet, 2) at han ikke søger at fravinde nogen bonde sin ret, 3) at han mindre agter at præjudicere dommeren eller nogen i deres hartkorn eller græsning, med videre, som for vidtløftighed forbigås. Nu vel, dersom stævnmålet ikke havde videre udseende end som ommeldt er, og intet mere skulle flyde deraf, end sr. Kiær søgte at formantinere sin rettighed med lovligt bevis, kunne det synes at være forsvarligt, at dommeren selv i denne sag fremdeles betjente retten; men som stævnmålet i dommerens tanke har anden og videre udseende, og af sognemændenes indlæg sluttes at de agter sagen at burde være på en anden måde, ses altså de på begge sider til stor stridighed snart kunne geråde. Så på det dommeren kunne for sig selv for alt ulempe og ikke være midt imellem dem og sagen, underskød han sig lovens pag. 50 art. 5 og derfor ikke understået dette stævnmål til videre fremgang at lade passere, men indtil lovlig omgang og en anden af øvrigheden ordineres, som retten i denne sag kunne betjene, sagen til nyt stævnmål afvises, og det oplæste og påskrevne indlæg til indførsel antog. -- Kiær begærte denne afvisningsdom beskrevet med fuldkommen akt og vedhørende dokumenter, i alt hvortil han leverede penge til stemplet papir 24 skilling; skulle mere medgå skal det betales ved udfærdigelsen. Så betalte og Kiær rettens salær ... og skovpenge 3 mk. 4 sk., med formodning samme at få udstedt til næste tingdag.

Kiær, på amtsforvalter Langefelds vegne, var af retten begærende at ham måtte udmeldes mænd for at syne og besigtige hvad pile af K.M. bønder her i herredet indeværende år efter lov og forordning, samt gjorde tillysning, kan være satm sant af retten at befales derom at gøre deres afsigt skriftligt, og amme her inden tinge om 3 uger, som er den 21. juli, ved ed at gestændige være; nemlig af Asnæs og Fårevejle sogne 4 mænd, af Grevinge og Vig sogn 4 mænd, af Egebjerg og Asmindrup sogne 4 mænd, af Højby sogn 2 mænd, af Oddens sogn 1 mand og af Rørvig sogn 1 mand, hvilke fornævnte således delte 4 mænd som meldt i sagerne at tilsammen træde og begæringen at efterkomme, hvortil blev udmeldt: af ASNÆS OG FÅREVEJLE SOGNE: formand Lars Nielsen i Åstofte, Ole Jørgensen i Åstofte, Morten Andersen i Ordrup og Hans Olsen i Ordrup. GREVINGE OG VIG SOGNE: formand Mads Svendsen i Gundestrup, Lars Olsen i Odstrup, Lars Andersen i Rude og Peder Mikkelsen i Vig. EGEBJERG OG ASMINDRUP SOGNE: formand Jens Andersen på Bakken, Peder Pedersen i Unnerud, Lars Andersen i Asmindrup og Christopher Jørgensen i Svinninge.

HØJBY, ODDENS OG RØRVIG SOGNE: formand Thomas Nielsen i Nyrup, Mads Iversen i Højby, Rasmus Mikkelsen i Overby og Mikkel Pedersen i Nakke. De anbefaledes at begynde mandag den 10. juli, og de har at forklare hvor mange markpile og hvor mange havepile hver mand i dette år har sat, og for mange deraf er i god vækst, såvel og hvor mange der er gået ud.

7. juli 1724 (fol. 78)

Tingmænd: Mikkel Bojesen i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

På gehejmeråd Frederik Christian Adellers vegne mødte ridefogden Peder Nielsen ved Peder Engel af Dragsholm, som fremstillede kaldsmænd Mikkel Bojesen og Peder Drejer af Vindekilde, som hjemlede at have stævnet Jens Andersen, nu boende i Rangle Mølle, til videre breve og beviser at anhøre, på spørgsmål at svare, med videre hvad ag sagen kan udflyde og dependere, at imodtage ovenmeldte poster at vedkomme, angående hans løfte med Rangle Møllens istandsættelse, som han ej har præsteret, ja end ej heller endnu betalt ringeste skillings værdi, enten af skatter eller landgilde, siden han stedet tiltrådte, hvorom i alt til satisfaktion, såvel og for processens omkostning, samt over hans fæstes forbrydelse, agtes dom over ham at erhverve. Monsr. Herluf Kiær, som fuldmægtig for den indstævnte Jens Andersens kautionister hr. Gynther i Havrebjerg og hr. Drackart i Sæby, møder vel selv efter løfte og tilstår dette kald og varsel, om han noget i sagen på kautionisternes vegne kan have at svare. Efter kald og varsels afhjemling begærte Peiter Engel, at den forhen udi retten producerede vidimerede kopi af Jens Andersens fæstebrev måtte læses, påskrives og udi akten blive tilført. Ligeledes begærede han den forhen i retten fremlagte regning, såvel over møllens brøstfældighed som også afgifterne deraf, igen for retten måtte læses, påskrives og udi akten at tilføres. Dommeren kunne ikke afslå sr. Peder Engelse forlangende, men de begærte to dokumenter, som nu ved retten i tingbogen er til stede igen, til videre at udlevere; overleverede derfor sr. Peder Engel dem, hvorefter dommeren påråbte den indstævnedede Jens Andersen af Rangle Mølle, om han eller nogen på hans vegne var mødt. I lige måde påråbte dommeren sr. Kiær om han efter Engels udsigende tilstår kald og varsel. Jens Andersen mødte eller, ej heller nogen på hans vegne. Kiær mødte og tilstod kald og varsel. Dommeren tilstedte, at de af sr. Peder Engel af retten forlangende og nu igen i retten leverede to dokumenter blev for retten læst, påskrevet etc. Dernæst, efter Peder Engels begæring, fremstod for retten Niels Andersen møller af Holmstrup, uden nogen kald og varsel, som gjorde sin ed og vidnede, at Rangle Mølle, som den indstævnedede Jens Andersen nu beboer, ej er kommet til nogen endskab med dens istandsættelse, ja end ikke gjort ringeste begyndelse dermed, som han efter fæstebrev har forbundet sig til, undtagen en vandstue hvormed Jens Andersen har gjort begyndelse, men ses ikke at samme kan være til nogen nytte, i henseende at samme er indrettet til ovenfaldsvand, som på det sted ej kan lade sig gøre, og til underfaldsvand findes udygtig. Videre, på Peder Engels spørgsmål, forklarede vidnet at det gamle mølleværk, som ved Jens Andersens tiltrædelse fandtes på stedet, er nu ganske ruineret og ødelagt, såvelsom både bohuse og de andre der på stedet befindende udhuse er meget brøstfældige. Endnu på spørgsmål forklarede vidnet, at de nu på stedet befindende savskårne tømmer, hvortil herskabet har leveret Jens Andersen Møller 11 ege og en bøg, findes forskåret og udygtigt til at mølleværket der på stedet skulle opbygges, i den henseende at samme er skåret til ovenfaldsvand, der ej som forhen forklaret kan lade sig gøre. Endelig på spørgsmål forklarede vidnet ydermere, at den irettelagte regning på billigste måder er opført, og desforuden har herskabet ladet godsets bønder, på Jens Andersens forlangende, ladet grave fra vandstuen og ud midt i Krabbehule ("Krabenhøle"), hvor hver bonde over alt godset har været der i 2 eller 3 dage og bemeldte grøfter fuldfærdiget så forsvarligt som Jens Andersen forlangede. Endnu forklarede vidnet, at på stedet er opsat en gal? gold? ("gaald") vandsluse, som af Jens Andersen er

opbygget. Dernæst fremstod Jørgen Justesen af Holmstrup, som under ed vidnede, ord til andet, ligesom forrige vidne, i alle sine ord og punkter. -- Derefter satte Peder Engel i rette, med påstand at den indstævnedede Jens Andersen vorder tilfundet det udi den irettelagte og på billigste måde opførte regning gjorde krav til hans excellence gehejmeråd Adeler at betale inden 15 dage, eller lide nam i hans bo og gods, så og at han efter loven vorder tilfundet at have sit fæste forbrudt og møllen straks uden ophold at kvittere, samt denne forårsagede proces' omkostning på billigste måde at erstatte. Overalt reserverede Peder Engel sig såvel til hvis prætentioner herskabet til Jens Andersens kautionister, i fald betalingen hos Jens Andersen formedelst usuffikanthed skulle misligne, kan have, såvel til at besvare hvad Jens Andersen og vedkommende kan have at indvende, hvilket alt indstilles til dommerens kendelse, og begærede dom. Den indstævnedede Jens Andersen blev endnu påråbt, men mødte ikke. Han blev forelagt at møde til næste tingdag. Kiær, på Jens Andersen kautionisters vegne, forbeholdt sig hvad i sagen behøves at besvare når de til doms for Jens Andersens usuffikanthed vorder indstævnedede, men som Kiær ikke denne sinde på deres vegne er stævnet for processens skyld, så lader han alting derved bero indtil videre lovlig omgang. Efter at dette var tilført mødte Jørgen Larsen af Kalundborg, som observerede at der på Jens Andersens vegne allerede er sket forelæggelse i denne sag til ham at han i dag derudi skal lade svare, hvorved det da uforanderlig efter rettens forelæggelse får forbliver, og reserveres til da for det første Jens Andersen møllers indsigende.

Opsat fra 16. juni. Kiær på vegne af Dracart og Gynther mødte, og var af retten begærende at samme, som er begyndt imod Jens Andersen i Rangle Mølle, til endskab måtte befordres og til dom optages. På Jens Andersen Møllers vegne mødte Jurgen Larsen af Kalundborg, som tilstod efter sit tidligere indlæg at skulle til i dag svare udi sagen, men formedelst han da var ganske uvidende de vidtløftige prætentioner og hvorledes hans kautionister med ham har handlet og forfaret, som nu fornemmes, så førend han har kunnet give nogen kontravarsel behøves beskrevet alt hvad i denne sag er passeret, og for samme at erlange Lauridsen leverede det forordnede stemplede papir, som dertil behøves, og når han af skriveren bliver forsikret til hvad tid samme kan fås, skal han derefter anlove besvaring der imod, men forinden ikke samme kan indgive, hvilket at gives beskrevet og derefter tilladelse at besvare. Han formoder retten ikke nægter, Herluf Kiær som måtte fornemme at Jens Andersen i Rangle Mølle en tid efter anden retten med udflugter opholder, tilmed er ej heller endnu præsteret sr. Jørgen Lauridsens løfte på hans vegne i indlæg af 16. juni 1724, mindre er efterkommet rettens interlocutoriekendelse og afsked fra for 3 uger siden; altså påstår Kiær at dommeren ikke imod samme handler med videre som kan være lovstridigt, men at sagen til doms vorder optaget uden videre ophold under forsvar. Jurgen Larsen, der ikke førend i dag har set eller læst et ord af citanternes indgivende førend i dag, efter sin forrige begæring påstod at blive bekendt til hvad tid det beskrevne begærte kan erholdes, da han uopholdelig derefter sagen lovmæssigt skal befordre. Dommeren resolverede, at endskøndt sr. Jørgen Larsen ved indlæg af 16. juni sidst har forbundet sig til i dag at svare i sagen, som dog intet mindre er sket, men allene sigter med udflugter retten at forlænge, hvorover mulig kautionisternes ret i sin tid og muligt kunne blive svækket, så dog i henseende til at sr. Jørgen Larsen besværges sig ikke om sagen førend nu at være vidende, og den prolongation, rejser og tidsspilde som derover sker, uden tvivl vil komme på Jens Andersens risiko(?) i sin rid, så tillades sr. Jørgen Larsen, på Jens Andersens vegne, endnu anstand til om 14 dage, og kan da sr. Jørgen Larsen til næste tingdag møde eller ved en anden lade møde her for retten, da ham imod rettens salær kan følge der passerede beskrevet, hvormed parterne denne sinde har at lade sig nøje. Opsat 14 dage.

Opsat fra 30. juni. Kiær, i den sag angående vorneders undvigelse af K.M. gods, lod påråbe Søren Sørensen og Johanne Olufsdatter af Kelstrup. For retten fremkom fornævnte Søren Sørensen, og vidnede under ed, at han ikke ved om den indstævnedede Niels Larsen er født i enten Jyderup eller Kelstrup, og han ved heller

ikke hvor gammel han er, men han undveg fra godset for 5 el. 6 år siden. Dernæst fremstod Johanne Olufsdatter, som er den indstævnedede Mads Larsens moder, og vidnede at hendes søn er født på K.M. gods i Jyderup, og er født i år 1700(?) [lidt krimskrams] i rughøstens tid, og tjener uden tvivl i Tågerup ved Roskilde, og det er nu 5 på 6. år siden han undveg her fra godset. Dernæst producerede Kiær hr. Peder Lunds, sognepræst for Grevinge, hans attest af 5. juli 1724, som blev læst og påskrevet etc., hvor da Kiær nu formentede at have tilstrækkelig bevist, at de af amtsforvalteren indstævnedede undvigte personer er fødte på K.M. grund og gods her i Ods herred og derfra er undviget uden pas, forlov eller lovlig afskedigelse af vedkommendes øvrighed, hvorfor Kiær satte i rette, at eftersom de har handlet imod lovens pag. 555. art. 10, de da derefter med videre lovens 3. bogs 14. kap. 1., 3. og 6. artikler bør anses og dømmes, samt efter forordningen af 19. febr. 1701, såvel og den af indeværende år, om pas og skudsmål udgangen, at foremeldte ved doms kendelse, hvor de antræffes, må anholdes og her på godset indføres, dem sig at rette og forholde efter lov og forordninger, og da ved findelse at betale denne forårsagede proces' omkostning pro kvota tilstrækkeligt efter dommerens ekendelse. Hvad sig ellers angår mølleren Peder Hansen Qvist i Lestrup Mølle, hvorudi han formener, at de efter alligierede forordning bør være fri for vornederrettighed af jundament(?) han for sin person har løst som vornedefrihed, så følger der ej på at hans sønner derfor er født befriede; thi den mand, som tilhørte hans vornederrettighed, tilhører ikke hans sønners, ikke heller har hans formenende frihed noget navn i den af ham fremsatte forordnings 1. artikel, der taler om udenlandske frifødte, og ikke om dem som meldt, der kan have for deres person købt sig frie, og ikke heller har Peder Møller stedet og fæstet den grund hvorpå hans sønner er født, som af hans egne tilståelse i akten kan erfares, men at bo på en K.M. bondegårds grund, som skovrideren i Lestrup har i fæste, og derfor ikke, som en fæstende, kan anses, og at Peder Qvist vil mene hans sønner havde ikke fornøden at have skudsmål da de undveg herfra, da har Kiær ingen lov eller forordning derom læst, ikke heller er den at fremvise, som dem derfor befrier, jo at være pligtige at tage skudsmål fra vedkommende enten de har været til alters eller ej; thi vel vi ser lovens 3. bogs 19. kap. 10. art. pag. 555, da findes at alle skal tage skudsmål, som agter at begive sig fra et sogn til et andet, ja forordningen af 19. febr. 1701 tilholder det samme, såvel og forordningen af indeværende år om samme. Konfirmerer i alt, som Peder Qvists formenende om hans sønners frihed af sig selv hensvinder, og så længe ikke lovliggøres at hans sønner er evte rlog og forordninger her fra godset afskediget, så påstås over dem den gjorte irettesættelse, hvormed sagen indlades under dom og forsvarlig handling. Dommeren optog sagen til doms agsigelse til i dag 6 uger, som er den 18. august.

Ridefogden sr. Peder Nielsen på Dragsholm lader tillyse og bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at holdes efter salg Mads Jensen i Tolsager mandagen den 10. juli 1724.

14. juli 1724 (fol. 81b)

Tingmænd: Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

K.M. amtsforvalter Jurgen Langenfeldt lod ved fuldmægtig sr. Stephen Clausen i Vindekilde tillyse, at skifte og deling er berammet at skal holdes efter Niels Andersens afdøde hustru Birgitte Olufsdatter, som boede og døde i Herredstrup, førstkommende torsdag den 20. juli 1724.

Sr. Peder Svane til Annebjerg- og Ellingegårder lod ved sin tjener Jørgen Thomassen til retten fremkomme en sin på det forordnede stemplede papr skriftlige forfattede og underskrevne skiftetillysning, så lydende: "Lydes til skifte og deling efter afgangne Birgitte Hansdatter, Hermand Christensens hustru i Ubberup,

Højby sogn, Ods herred, som skal holdes førstkommende fredag den 21. juli om formiddagen klokken 10 slet i den afdødes stærvbo [...]" dateret 14. juli 1724.

Herluf Kiær af Ulkerup, på Jens Andersens vegne af Lumbsås, mødte for retten og irettelagde, at hans meddelte fribrev for vornederrettighed at pleje til Annebjerggårds herskab, på hvis grund han er født, hvilket efter begæring blev læst, påskrevet og prokolleret, og lyder således: Jeg Peder Svane til Annebjerggård kendes og hermed vitterliggør, at have frigivet, som jeg hermed aldeles kvit og frigiver min vornede Jens Andersen, som for Annebjerggårds gods ved landmilitzen har været indrulleret, og nu derfra ved sidste session er entlediget, barnefødt udi Lumbsås by i Højby sogn, Ods herred, for al den tiltale jeg ,mine arvinger og efterkommere [som] Annebjerggårds ejere kunne have til ham for vornedepligt og fødestavn at pleje, så han herefter for al vornedepligts tiltale, ubehindret og utiltalt af mig, mine arvinger og efterkommere, må bygge og bo hvor han selv lyster og bedst eragter, og må han dette sit fribrev inden tinge, når han selv vil, lade læse, påskrive og protokollere. Velærvirdige og hæderlige og højlærde hr. Hans Nygaard, velmeriterede sognepræst for Højby sogns menighed, ville herpå behage [at] meddele ham skudsmål. Til bekræftelse under min hånd og hostrygte signet, Annebjerggård den 12. juli 1724, P: Schvan" - Herefter var Kiær på Jens Andersens vegne et lovskikket tingsvidne begærende beskrevet, hvortil Kiær leverede penge til stemplet papir og rettens salær for protokollering samt tingsvidnet.

Den sag mellem ridefogden sr. Peder Nielsen på Dragsholm ctr. Jens Andersen i Rangle Mølle er opsat til næste tingdag.

21. juli 1724 (fol. 82b)

Tingmænd: Mikkil Bojesen i Vindekille, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Grevinge, Henrik Jørgensen i Grevinge og Jens Pedersen i Nakke.

Afhjemling af syn på piletræer.

Herluf Kiær af Ulkerup, på vegne af hr. Mathias Drackart og hr. Jochum Gynther, mødte for retten og var af dommeren begærende, at han ville påråbe Jens Andersen af Rangle Mølle, om han for retten var mødt, eller nogen på hans vegne, for at gøre genmæle efter belovning og rettens forelæggelse, sagen til endskab i dag at udagere. Derefter lod sr. Jurgen Larsen ved Niels Marcussen af Kalundborg til retten under forsegning fremkomme sit skriftlige og underskrevne indlæg, dateret Kalundborg den 21. juli 1724, på det forordnede stemplede papir, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilført. Kiær måtte fornemme at sr. Jurgen Larsen på Jens Andersens vegne endnu som tilforn hensigter til prolongation og tidsspilde med udflugter og opsættelser, hvorved hans kautionister kommer stedse til dacort(?), enddog retten mange gange har gjort forelæggelse og konsenteret at sagen til visse beløbende tid skulle vode besvaret. Altså påstår nu Kiær i kraftigste måde, at ingen tid efter Jurgen Larsens forlangende længere delateres, medmindre at retten vil være ansvarlige til kautionisterne for hvad skades lidelse de over sådant ophold kan være tilføjede. Så påstod og Kiær processens omkostning forbedret for ibragte omkostning og rejser, endnu tillagt 4 rdl. Formoder så at sagen til doms vorder optagen. Retten tillod sr. Jørgen Larsen den begærte anstand til næste tingdag. Til den ende blev Niels Marcussen leveret den begærte udskrift, som alt har været færdig her i retten siden sidste tingdag. Skulle sr Jørgen Larsen længere end til næste tingdag med sine begyndte prolongationer fremture, bliver ham ikke nogen videre anstand tilladt, hvilket tjener ham til efterretning uforanderligt.

Opsat fra 14. juli. Udi den sag som 7. juli blev begyndt imod Jens Andersen af Rangle Mølle mødte sr. Peder Engel, tj. ridefogden sr. Peder Nielsen på Dragsholm, og befærede dommeren samme sag uden videre ophold til doms ville behage at optage, for bekostning der ved at menicere. Retten, i anledning af sr. Jørgen Larsens he rtil retten fremkomne indlæg udi den sag, som kautionisterne ctr. Jens Andersen har begyndt, tillod ermeldte Jørgen Larsen anstand til næste tingdag.

Anne, salig hr. Jacob Dahls i Veddinge, lader tillyse og bekendt gøre, at skifte og deling er berammet at skal holdes efter en hendes husmand Johan Lorentzen sammesteds i dag 8 dage [28. juli 1724].

28. juli 1724. (fol. 84)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Bendt Nielsen i Nakke, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Jens Pedersen i Holmstrup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Sr. Peder Svane til Annebjerg- og Ellingegårde mødte for retten og indleverede sit egenhændige og underskrevne skriftlige tillysning, som blev læst og påskrevet, og lyder således: Kongl. Majst. birkedommer, ædle højagtbare sigr. Claus Busing, hermed ville jeg ved retten have tillyst og advaret alle og enhver, ingen undtaget, som udi Vig og Rørvig sogne og tilliggende marker sår og høster, de betid giver mig til kende på Annebjerggård når de vil høste deres korn af alle slags, enten lidt eller meget, at de deraf intet utalt indtager førend de først har ydet den tiende mig tilkommer, som er Vig sogns konge- og kirketiende og Rørvigs kirketiende, som ved trende tællere skal blive talt og annammet hos dem, og at de sig med tienden forholder efter K.M. allernådigste lov og forordninger, under straf som vedbør. Annebjerggård den 28. juli 1724, P. Schvan."

Prokurator Christian Christensen af Holbæk, som fuldmægtig for Annebjerggårds herskab, mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Søren Larsen og Jens Pedersen, begge af Steenstrup i Højby sogn, som hjemlede med 8 dages varsel at have lovligt stævnet sr. Stephen Clausen i Vindekilde som fuldmægtig ved ryttergodset, på amtsforvalter Langefeldts og egne vegne; såvel og med lige varsel stævnet sr. Herluf Kiær af Ulkerup som forsvar på godset; og derforuden stævnet Annebjerggårds vornede Svend Pedersen, nu opholdende sig i Lille Egebjerg, samt og enhver for sig at anhøre hvad vidner og bevisligheder der haves til at mistænke det fæstebrev sr. Stephen Clausen har meddelt Svend Pedersen på et hus i Lille Egebjerg under dato 6. november 1723, at samme aldrig på den tid er forfatted eller underskrevet, som derunder står, med videre der om for retten kunne forefalde, til et lovligt tingsvidnes forhvervelse. I lige måde afhjemlede samme kaldsmænd at have stævnet hr. løjtnant Suckou i Højby og Erik Andersen i Siddinge, som begge har underskrevet genpart af det såkaldte fæstebrev, det agtende at anhøre og ellers edelig at forklare hvad dag og sted de dette fæstebrev har underskrevet, med videre for retten dem kan blive tilspurgt om. -- På hr. Langefelds vegne mødte Herluf Kiær og forestillede dommeren dette stævnmåls indhold, som formenes at dets formalitet er ulovformeligt, først i det, at Svend Pedersens meddelte fæstebrev holdes suspekt, hvorved de samme har skrevet og underskrevet, i sådan måde beskyldes eller mistænkes, som er amtsforvalteren eller hans fuldmægtig mons. Stephen Clausen og hr. løjtnant Christopher Henrich Suckou, såvel og Erik Andersen i Siddinge som samme til vitterlighed har underskrevet og dog stævner de deres forretning edelig at tilstå, og derom at gøre forklaring, som formenes ej imod lovens pag. 716 art. 5, at hvo der sigter, bør at bevise. For det andet, er ikke amtsforvalteren stævnet, som er hovedmand for sagen, og sagen i sig selv sigter til efter lovens pag. 30 art. 2, men ikkun Kiær og Clausen, som fuldmægtige, da de dog aldrig er givet nogen fuldmagt hans fæstebreve at tilsvare eller forsvare, og er Kiær i slgi tilfælde ikke

amtsforvalterens fuldmægtig der sådant kan antage, medmindre hans specialordre og begæring til hver sag hr. amtsforvalter vil lade påtale bliver meddelt, enten at imodtage eller at forsvare. For det tredje er ej heller amtsforvalteren stævnet efter forordningen af 10. aug. 1695, dens 23. artikel, som forsvar for Svend Pedersen og K.M. gods. Altså protesterede Kiær på amtsforvalterens vegne efter begæring imod sr. Christensens indførte stævnemål, at det ej bør anses til fremgang, mindre at bør pålægges løjtnant Christopher Henrick Suckou og Erik Andersen nogen edelig forklaring, hvilket Kiær indlod under dommerens forsvarlige kendelse. -- Christensen svarede hertil, at han kunne ikke nægte jo at have stor mistanke til det påstævnede fæstebrev og dessens udfærdigelse, hvilken mistankes anledning han fuldkommen agter at bevise, og til den ende har stævnet, men deraf følger ikke at han har de personer mistænkt, som har underskrevet fæstebrevet til vitterlighed, mindre er det nogen udflugt for dem fra at vidne deres sandhed om hvad de har været brugt til vidner om ved underskriften, fordi deres navne står derunder, men tvært imod formenes det at være en tildrivende årsag at de endelig bør vidne i sagen, helst ingen kan være vidne derom, uden de som er brugt ved forretningen. Hvad den anden post angår, at der påstås hr. amtsforvalter Langefeld burde stævnes, både som hovedmand og forsvar for godset efter forordningen, da som retten er bekendt at sr. Herluf Kiær ikke allene har udført sagen her ved retten på amtsforvalterens vegne angående Svend Pedersen, men end og ladet producere en generalfuldmagt her ved retten i alle godsets sager, foruden at sr. Stephen Clausen både har ekspederet det påstævnte fæstebrev, så og er fuldmægtig ved ryttergodset her på anført(?), og han såvelsom Kiær, begge som fuldmægtige for amtsforvalteren, og som forsvar for ryttergodset, er stævnet; så formodes, at det varsel har sin gyldighed udi lovens pag. 38 art. 21, hvorfor han efter afhjemlede stævnemål ventede sagens fremgang og vidnerne at tages i forhør. -- Kiær, imod Christensens indførte, replikerede at som han siger han ej holder de personer mistænkt, der genpart af fæstebrevet har underskrevet, men ikkun alleneste deres underskrevet, og er da deres underskrevet mistænkt, så er personerne ikke mindre, da dog deres underskrift forklarer hvad dag den er skrevet, som Christensen vel ikke kan anderledes bevise. For det andet, da har Kiær ingen generalfuldmagt af amtsforvalteren, men blev meddelt specialordre for hver sag ham vedkommende, og dette fæstebrevs indstævning har Kiær ingen ordre bekommet at antage eller forsvare, og ej heller befaler forordningens 23. artikel af 10. aug. 1695 at nogen fuldmægtig bør stævnes, men regimentskriveren selv, hvorfor Kiær refererede sig til sin forhen gjorte påstand. -- Christensen, tillige med hans forrige, bad dommeren ville observere at Kiær selv tilstår at have gjort sin protest efter amtsforvalter Langefelds begæring, hvoraf følger, at amtsforvalteren om denne sag er vidende. -- På parternes pro et contra resulverede dommeren angående 1. post, om løjtnant Suckou og Erik Andersen enten skal agtes i sagen for hovedmænd eller vidner; da er jo mænd, som enten i en eller anden occasion med nogen til vitterlighed underskriver, skrevet dertil for i sin tid at vidne, om samme skulle på en eller anden måde holdes mistænkeligt, tilmed de ikke heller kan anses i denne sag at være interesserede eller dem vedkommende videre end som vidner, og efter lovens pag. 110 art. 10 befaler de skal vidne som [de] af ved og nu ved, jo ingen bedre at vidne om Svend Pedersens revers' underskrift end de, som med ham til vitterlighed har underskrevet. Betræffende den anden post om kaldet skal stå ved magt, fordi at monsr. Stephen Clausen såvelsom Herlif Kiær begge som fuldmægtige og ikke amtsforvalter Langefeldt for denne sag er stævnet; da er jo edelig afhjemlet at Stephen Clausen er lovligt kaldet, og Kiær er til vederståelse og ikke underskylder sig jo lovligt at være kaldet, tilmed og den af sr. Christensen allegierede lovens pag. 38 art. 21 siger, at kald og varsel til fuldmægtigen givet skal, står for fulde, og det af den, angående nu omtvistede Svend Pedersens vornederrettighed her for retten afsagte dom, er retten bekendt at sr. Kiær har udisputeret taget imod kald og varsel, foruden at han har her i retten forhen ladet læse sin fuldmagt fra amtsforvalteren igodsets sager, tilmed og lovens pag. 52 art. 9 forbyder vidners nægtelse under den der ommeldte straf; af alle slige omstændigheder finder dommeren kald og varsel lovlige, og bør ved magt at stande, og den indstævnede løjtnant Soukou såvelsom Erik Andersen bør ved ed efter loven svare på hvad dem i denne post kan blive

tilspurgt. -- Derefter blev af Christensen fremstillet til vidnesbyrg i sagen, som uden stævнемål mødte, Godske Nielsen tjenende på Annebjerggård og Mads Pedersen tjenende i Steenstrup, som han begærte måtte tages i edeligt forhør. Da efter eden af lovbogen, med formaning at blive ved sandhed, var oplæst, fremstod Godske Nielsen og udsagde, ved ed med opragte fingre efter loven, at efter at sagen var begyndt imod Svend Pedersen her ved retten angående hans vornederet til Annebjerggård, og imidlertid bemeldte Svend Pedersen var på Annebjerggård, hørte vidnet at han sagde der i borgestuen, at han havde givet sr. Stephan Clausen 2 sletdaler til fæstepenge på et hus i Lille Egebjerg, men havde ikke endnu fået fæstebrevet. Dernæst fremstod Peder Larsen af Højby og Mads Pedersen af Steenstrup, som hver for sig gjorde deres ed efter loven, og vidnede ord til andet ligesom næstforrige vidne. -- Kiær tilspurgte disse tvende vidner om de kan erindre sig hvad tid disse ord skal være udtalt af Svend Pedersen, enten det var forgangne år eller i år? Vidnerne svarede, at dagen erindrede de sig ikke, men det var efter nytårsdag sidst afvigte, og nogle dage før kyndelmisse. -- Christensen begærte de indstævnede vidner løjtnant Sukou og Erik Andersen måtte af retten påråbes, og i fald de ikke møder, at de da måtte forelægges at møde til næste tingdag, deres sandhed i sagen at vidne, under straf efter loven; til hvilken tid han og beråbte sig på at føre til vidne i sagen under samme stævнемål Mads Pedersen af Svinninge, Hans Larsen i Ubberup og Mikkel Jensen af Hønsinge, samt Torsten Madsen i Lille Egebjerg. -- De indstævnede løjt. Sukou og Erik Andersen blev af retten 3 gange påråbt, men mødte ikke; de skal møde næste tingdag. Kiær begærede sagen beskrevet.

Opsat fra 20. juli. Kiær mødte på hr. Gynther og hr. Dracarts vegne i den sag ctr. Jens Andersen i Rangle Mølle, og nu en gang for alle fremæskede Jens Andersen, om han eller fuldmægtig noget i sagen vil have at svare, de da fremkommer; hvor da med et ekspresbud fra Korsør, navnlig Hans Nielsen tjenende rådmand Rasmus Olsen sammesteds, blev leveret i retten et indlæg under forsegling, dateret Korsør den 27. juli 1724, under prokurator Jurgen Larsens hånd, på Jens Andersen Møllers vegne, som blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilført. -- Af indleverede indlæg fandt Kiær sig beføjet til at svare følgende: At som Jens Andersen benægter at han ikke har bekommet hvad materialer ham var belovet til møllens reparation, ikke heller har fået den assistance med gravning og deslige som ham er belovet, hvilket skal være årsag til at møllen ej er sat i stand, da remitterer Kiær denne hans undskyldning om den kan validere for noget bevis, som Kiær forhåber er af slet ingen kraft, og ej for noget tilstrækkeligt kan anses. I det øvrige henskød Kiær sig til givne interlocutori i dag 8 dage, og begærede dom, med omkostning forbedret endnu 2 rdl., med formodning at ingen videre opsættelse tillades. -- Dommeren, som kunne ikke anse sr. Jurgen Larsens endnu i sagen fremkomne for andet end unyttige prolongationer, der ej i ringeste gør sagen oplysig, ja han ikke engang har præsteret sine egne løfter, understod sig ikke længere sligt at lade passere, men optog sagen til doms afsigelse til i dag 3 uger.

Ridefogden Peder Nielsen mødte ved Peder Engel på Dragsholm, og efter rettens forelæggelse i dag 8 dage fremæskede Jens Andersen af Rangle Mølle eller fuldmægtig på hans vegne at fremkomme med hvad endeligt svar de til i dag har forpligtet sig i sagen at indgive, men som ej noget fremkom, undtagen et indlæg fra sr. Jurgen Larsen på Jens Andersens vegne udi den sag imellem Jens Andersen og hans kautionister, hvilket Peder Engel med forundring anhørte, såsom han derudi foregiver Jens Andersen skal have benægtet hvad imod ham i sagn er ført, og derhos skal have foregivet ej at have bekommet de ham af herskabet belovede materialer til Rangle Møllens istandsættelse, eller fået grøfterne ved samme mølle opkastet, som dog ikkun alt findes ulovmæssigt foregivende; thi af protokollen kan klarligt ses af de to ensstemmende vidners forklaring, at grøfterne ved Rangle Mølle på Jens Andersens forlangende af Dragsholms underliggende bønder er forfærdigede så forsvarligt som nødt eragtedes og bemeldte Jens Andersen det har forlangt, så i lige måde kan ses af samme vidners forklaring at Jens Andersen har

bekommet de 11 ege og 1 bøg med videre ham af herskabet efter fæstebrev var lovet, og der endnu på stedet findes beliggende og forstået; thi måtte sådant udsigende, eller rettere kaldt ulovmæssig benægtelse, for nogen ret valideres, da var der vel flere slige sindede mennesker der skulle fremkomme og på sådan måde søge at blive entlediget deres pådragende restanser og den pligt de deres herskab skyldig var, hvilket alt indstilles til dommerens lovforsvarlie handling, og begærende uden videre ophold dom udi sagen. Dommeren optog sagen til doms til i dag 3 uger.

Madame salig Anne Niels Larsens arvinger lod for alle og enhver tillyse og bekendtgøre, at auktion er berammet at skal holdes i Nykøbing på en del gods og løsøre, bestående af jord og andet adskillig slags, item en ejendomsgård med tilhørende inventarium samt behørigt brygger- og brændevinsredskab, som alt var tilhørende ermeldte salig kone, tirsdagen den 8. august 1724 klokken 10 slet formiddag.

4. august 1724 (fol. 88)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Povel Nielsen i Hønsinge, Henrik Jørgensen i Grevinge, Mikkel Bojesen i Vindekilde og Jens Pedersen i Holmstrup.

Opsat fra 27. juli. På Annebjerggårds ejeres vegne mødte Christian Christensen af Holbæk og beviste med kaldsmænd Søren Larsen og Jens Pedersen i Steenstrup, som forklarede ved ed at have lovligt enkyndiget rettens forelæggelse for løjtnant Suckou i Højby og Erik Andersen i Siddinge, og ladet dem vide at de til i dag var forelagt til at møde, deres vidner at aflægge, under faldsmåls straf, og at de havde talt med Suckou selv og med Erik Andersens kone; hvorefter Christensen fremæskede de forelagte vidnesbyrd, hvorefter tingmanden Jens Pedersen i Holmstrup i retten under forseglet kuvert leverede et hr. løjtnant Suckous skriftlige og underskrevne vidne på der forordnede stemplede papir, dateret Højby den 4. august 1724, som bemeldte Jens Pedersen ydermere udsagde at være ham leveret udi hans hus af løjtnantens karl i dag. I lige måde leverede Hans Jensen, tingmand i Vig sogn, et som af Erik Andersen skal være skrevet og underskrevet vidne, på det forordnede stemplede papir, dateret Siddinge den 3. august 1724, som bemeldte Hans Jensen berettede i aftes at være ham leveret af Peder Jensen i Eskildstrup. -- Christensen, imod disse fremkomne såkaldte attester, at han formodede ingen af dem for noget gyldigt vidne bliver i retten antaget; thi omend løjtnant Suckou skal regnes iblandt fornemme folk, så kan han dog ikke regnes iblandt dem, der jo plejer at søge ting så mange gange af protokollen klarligt kan være at bevise, og retten foruden det nok som er bekendt, og som lovens pag. 104 art. 4 tillader, allene de fornemme folk som ikke plejer at søge ting at vidne skriftligt, og ikke nogen andre, medmindre de der selv for retten oplæser og ved ed bekræfter, samt svarer parterne på spørgsmål efter lovens pag. 105 og 106, art. 6 og 7; så formodes at retten pålægger løjtnanten til at møde selv her ved retten og oplæse sin attest, og videre fyldestgøre lovens indhold, helst det der foruden er ubevislig at han den med egen hånd har skrevet og underskrevet. Og hvad Erik Andersen angår, da er han vel ikke mere fornem end en anden sognefoged, der bør møde ved retten og aflægge sit vidne efter loven. Tilmed er disse attester på tredje hånd kommet ved retten, og ikke direkte fra vidnerne selv, og som han både har dokumenter at forevise vidnerne ved retten, så og højfornødne spørgsmål til sagens oplysning, så indstillede han til rettens lovmæssige handling om disse attester kan være gyldige nok, eller vidnerne bør møde for retten personligt at aflægge deres vidnesbyrd efter loven. -- Herluf Kiær af Ulkerup, efter amtsforvalter Langefelds begæring, mødte for retten for at anhøre hvad sr. Christian Christensen på Annebjerggårds ejeres vegne i den begyndte sag i dag kan have i retten at indvende, og som da Kiær fornemmer, at sr. Christensen endnu vil påstå videre forelæggelse til de indstævnedes Suckou og Erik Andersen, da som de har fyldestgjort lovens pag. 164 art. 4 og indsendt til

retten deres egenhændige skriftlige og underskrevne forfattede vidner, som er deres egne hænder, og er bekendt både af retten såvel og sr. Christensen selv, ja end og Svend Pedersens udgivne revers udviser at det er samme hænder og skrift som der findes underskrevet, da som loven for det første er efterlevet, og for det andet hr. Løjtnant Suckou vel ikke kan holdes for andet end en fornem mand, og for det tredje bevidner Erik Andersen i sit vidne, at han er i rejse med kongens pengeskat, hvorfor Kiær påstår at de til retten sendte vidner bliver imodtagne for gyldige uden videre forelæggelse, hvilket Kiær henlod til rettens forsvarlige handling. -- Christensen refererede sig til sit forrige. -- Dommeren understod sig ikke at ...falde den af ham i denne sag i dag 8 dage givne interlocutoriekendelse eller noget derudi at forandre, men endnu tilholder sig samme, med det tillæg, at Løjtnant Suckou såvelsom Erik Andersen bør efter lovens pag. 105 art. 6 ders i dag til retten fremsendte attester selv personligt for retten at oplæse og samme beedige, såvelsom efter lovens pag. 106 art. 7 yderligere på spørgsmål at svare, hvortil dem af retten gives laugdag til næste tingdag, da de samme bør efterkomme, under strav efter loven, til hvilken ende de fremkomne attester til den tid forbliver i retten uden videre effekt. -- Derefter fremstillede Christensen en del af de sidste tingdag påberåbte vidnesbyrd, hvor da for retten fremstod Mads Pedersen af Svinninge, som vidnede under ed at en mand, navnlig Søren Jensen Hofkarl, har i 3 år indtil nu 3 uger efter påske sidst afviget beboet det hus i Lille Egebjerg, som Svend Pedersen nu skal have i fæste på ryttergodset, og ovenmeldte tid kom Christen Madsen igen til samme hus at bebo, og boer der endnu, men enten disse mænd har haft huset i leje eller fæste vidste vidnet ikke, ej heller hvem afgiften er svaret til, og har vidnet ikke nogen tid set Svend Pedersen være i samme hus, ej heller har vidnet været der i huset i Christen Madsens tid førend i dag, men vel i Søren Hofkarls tid, og da ikke set Svend Pedersen der. -- Kiær, imod dette vidnes udsigende, erklærede at hvad sig angår Søren Hofkarl samme hus skal have beboet, såvel og Christen Madsen, da har de det hverken stedt eller fæstet, men ikkun været der som indsiddere, og hvad sig angår at Svend Pedersen ej af vidnet er blevet set i hans fæstehus i Søren Hofkarls tid, da er retten såvelog monsr. Christensen bekendt, at Svend Pedersen fra forgangne år noget før juletid, indtil dem tid dom er faldet i sagen og derefter, har været anholdt på Annebjerggård, og derfor ikke har kunnet bebo sit hus. -- Christensen reservede svar her imod sine steder. Dernæst fremstod Mikkel Jensen af Hønsinge, som i lige åde under ed vidnede ord til andet ligesom forrige vidne, med det tillæg, at han har været i huset i Christen Madsens tid to eller tre gange, og ikke set Svend Pedersen der. Endnu fremstod Christen Madsen i Lille Egebjerg, som under ed vidnede at være kommet i forommeldte hus tre uger efter påske sidst, og betinget værelse af Svend Pedersen, og skal give ham derfor årligt 2 daler. Mads Andersen, bomand i Lille Egebjerg, mødte for retten og forklarede, at Søren Jensen Hofkarl har i den tid han var i huset svaret afgiften til Mads Andersen og ingen anden, og Mads Andersen beretter igen at have fornøjet Svend Pedersen derfor, så vidt ham kunne tilkomme. Christensen ville fornemme hos Mads Andersen, om han nu her for retten tør gøre sin ed at Svend Pedersen har forlangt på sine vegne at oppebære noget af Søren Hofkarl. Mads Andersen svarede, at Svend Pedersen havde ikke begæret det af ham, men som Mads Andersen er hans svoger har han gjort det for at hjælpe Svend Pedersen til penge, siden Søren Hofkarl havde penge til gode hos ham for arbejde. -- Kiær tilspurgte Mads Andersen, om han ikke har afstået samme fæstehus til Svend Pedersen i forgangne år og været med ham hos sr. Stephen Clausen i Højby da han samme fæstede? Mads Andersen svarede og tilstod som spørgsmålet om formelder. Ellers for at bevise at Mads Andersen har haft samme hus i fæste, så fremviste Kiær det fæstebrev som Mads Andersen forhen har haft, som er dateret Ringsted Kloster den 10. august 1722 under Jurgen Langfelds hånd, og lyder på ommeldte hus allene. -- Christensen tilspurgte Mads Andersen om han kan nægte det foreviste fæstebrev til denne til at have haft i sin gemme? Dertil svarede han nej, han kunne ikke nægte det end vidnet forklarede, at Svend Pedersen gav 2 dlr. til sr. Stephen Clausen for fæste og skriverpenge, men fæstebrev fik han intet af til samme tid, og har ikke været hos da han fik fæstebrevet, men samme fæstebrev har Svend Pedersen leveret ham, enten det er sket mens han var på Annebjerggård eller siden erindrede han sig ikke. Ellers tilstod Mads Andersen for retten

at have Svend Pedersens fæstebrev med sig, som han på Christensens æskning ville fremlægge i retten, men Kiær tog det til sig og foreviste det for retten. -- Fæstebrevet var på det forordnede stemplede papir no. 19, 12 sk., af år 1723, af no. 23905, men som for fæstebrevet ej var stævnet formener Kiær det ej bør irettelægges, medmindre dommeren det vil forelægge. Samme fæstebrev er dateret Højby den 6. november 1723 og underskrevet på amtsforvalterens vegne af Stephen Clausen og verificeret med amtsforvalterens egen hånd, hvilket Kiær igen leverede Mads Andersen til at overlevere Svend Pedersen. -- Christensen begærede at fæstebrevet måtte nu i rettelægges, eller og ord til andet i protokollen nu tilføres, såsom Mads Andersen har været overbødig det at fremlægge, om han må for monsr. Kiær, hvortil begærte rettens assistance, og derhos tilspurgte Mads Andersen om han nu ved retten vil gøre sin ed på hans ovenanførte forklaring, og at han ingen andre omstændigheder derom er bevidst. -- Kiær, på Mads Andersens vegne, svarede at han ikke er stævnet for at beedige hvad han sandfærdigt har forklaret, og er i forhåbning at monsr. Christensen ikke anderledes skulle kunne bevise. -- Dommeren understår sig ikke at pålægge nogen noget dokument at irettelægge hvor for der ikke er lovligt stævnet, men dersom sr. Christensen skulle eragte fornødent at det ommeldte fremviste fæstebrev blev irettelagt, får han dertil at bruge lovens måde. Forinden kunne dommeren ikke bifalde sr. Christensens forlangende. -- Christensen reserverede hans principals ret, og i anledning af forhen gjorte forelæggelse måtte begære sagen opsat. Opsat til næste tingdag.

11. august 1724 (fol. 90b)

Tingmænd: Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Herluf Kiær af Ulkerup, på amtsforvalter Langefelds vegne såvel som på Peder Nielsen husmand i Tengselmark hans vegne, mødte ved retten og fremstillede kaldsmænd Jens Sørensen og Niels Ottesne af Ellinge, som for retten hjemlede efter loven af de med 8 dages varsel har hidstævnet Hans Stjerne (Hans Stiern) i Højby for overlast og stavehug, som han Peder Nielsen sidstleden 30. juli 1724 på Højby gade udenfor hans hus havde tilføjet, imod vidnesbyrd at anhøre, spørgsmål at svare og dom at lide. Derefter irettelagde Kiær en skriftlig forening imellem Hans Stiern og Peder Nielsen, hvorudi er anlovet K.M. bøder at betale for stavehug 6 rigsdaler, og derfor som kautionist Eskild Nielsen ("Eskel Nielsen") af Holmstrup, samme dateret Ulkerup den 10. august 1724 under deres hænder, som efter begæring blev påst, påskrevet og protokolleret, og lyder således -- "Som Hans Stiærn i Højby og Peder Nielsen i Tengselmark har været kommet i uenighed og klammeri, så Peder Nielsen har bekommet nogle stavehug, da for at forekomme al vidtløftighed og proces har de med hverandre akkorderet, at Hans Stiern skal betale til Peder Nielsen 6 slettedaler er 6 dlr., og derforuden at betale K.M. bøder med 6 rdl., siger seks rdl., som skal betales til Herluf Kiær i Ulkerup inden Mortensdag, såfremt det ikke uden videre proces udi hans bo ved rettens midler skal udlægges på Hans Stierns bekostning, og at pengene rigtigt skal blive betalt, som er K.M. bøder, da tilstår jeg, Eskild Nielsen i Holmstrup på min svigersøn Hans Stierns vegne, at træde for bemeldte 9 dlr. som er seks rigsdaler i fuldkommen kaution inden Mortensdag at betale. Dette stadfæstes med egne hænder, som videre i tingbogen, når forlanges, må indføres. Datum Ulkerup den 10. august 1724; Hans Stiern, Peder Nielsen. Som kautionist, Eskild Nielsen." -- Hvorefter sagen blev ophævet, og begærte Kiær tinsvidne beskrevet på amtsforvalterens vegne til at bilægge sine regnskaber med efter forordningen.

Opsat fra 4. august. På vegne af Annebjerggårds ejere mødte Christian Christensen af Holbæk og fremstillede kaldsmænd Søren Larsen og Jens Pedersen, begge af Steenstrup, som ved ed forklarede lovligt at have bekendtgjort rettens resolution og forelæggelse i dag 8 dage til hr. løjtnant Suckou i Højby og

sognefogden Erik Andersen i Siddinge, at de i dag personligt skulle møde for retten og aflægge vidnesbyrd i sagen angående Svend Pedersens omtvistede fæstebrev. Kaldsmændene bekræftede at have talt med Suckous kæreste og Erik Andersens hustru i mændenes fraværelse. Herefter fremæskede Christensen vidnerne, som blev påråbt, men de mødte ikke. Suckou fremsendte missiv dateret Højby 11. august 1724, begærende at hans til sidste tingdag fremsendte attest måtte blive læst, påskrevet og i akten tilført. Christensen reserverede sin ret og tiltale til de udeblevne vidner, som hverken efter stævnemål eller trende forelæggelser møder, såvel at indhente deres vidne ved overretten, som at søge dem til straf efter loven for udeblivelse her ved deres værning. -- Derefter fremkom for retten to mænd, navnlig Peder Jensen af Eskildstrup og Peder Larsen i Rude, som tilkendegav at være hidskikket fra Erik Andersen i Siddinge for i retten, efter hans begæring, at udsige, at den fra ham her til retten sidste tingdag fremkomne attest var hans egen hånd og vidne, hvilket han alle tider ville og kunne vedstå, og at han ikke kunne møde i dag formedelst han af øvrigheden var befalet at skulle rejse til amtstuen med soldaterpenge, men om han er rejst eller ikke kunne de ikke vide, siden de ej har talt med ham i dag, såsom hans begæring til dem skete i forgårs da han opkrævede soldaterpenge hos dem. Samme to mænd forklarede på til dem af Christensen gjorte spørgsmål, at Erik Andersen ikke for dem udsagde enten om han ville møde nogen anden tid i denne sag eller ikke for at vidne. De tilbød at gøre ed på deres udsigende. -- Dommeren fandt fornøden til begge parters fuldmægtige at gøre spørgsmål om de er tilfredse med, uden nogen disput, at imodtage den tilbødne ed, allerhelst fordi der ikke er givet noget stævnemål hvorpå deres svar forventes. -- Christensen tilholdt sig forrige reservation og begærede tingsvidne. -- Kiær svarede, at hvad eden sig angår, som Erik Andersens to fremsendte mænd tilbyder at gøre, da som de er udsendt af Erik Andersen i samme henseende kunne Kiær ikke protestere for rigtighed at erholde om deres udsigendes beskaffenhed. -- Dommeren resolverede, at som citantens fuldmægtig sr. Christensen ikke tilstår, at de fornævnte to mænd må bekræfte deres udsigende ved ed, og derfor ej heller er stævnet, så understod dommeren sig ikke samme tilbudne ed at imodtage eller pålægge; i betragtning at der, som vedkommende agter slig ed for nogen nytter eller til nogen befrielse for Erik Andersens udeblivelse, kan samme alle tider på lovskikket måde søges; hvornæst retten konsenterede det begærte tingsvidne at få beskrevet. -- Kiær forbeholdt sig reservered hvad han kan have imod i denne akt at svare eller påanke, og begærede ellers også tingsvidne.

Hans excell. højædle og velb. hr. gehejmeråd Frederik Christian Adeler til Dragsholm etc., hans ridefoged sr. Peder Nielsen på Dragsholm lod ved sin til retten fremkomne missiv dateret Dragsholm den 10. august 1724 begære af retten ham at mårre blive udmeldt 4 uvildie mænd der kan syne og besigtige alle Dragsholms tilligende skove udi St. Søren Holmstrup sogn, og der tage et fuldkomment syn på hvad skovhugst der kan være begået, være sig rodhugne træer som enten er stemplede eller ustemplede, eller grene som er afhugne, og enten samme er nyt eller gammelt hugget, og derhos forklare hvad summa af hver slags træer, såsom eg, bøg, el og andet kan være, samt at de måtte blive befalet at møde på åstederne næstkommende 18. august, hvortil blev af retten udmeldt: formand Rasmus Nielsen i Fårevejle, Bent Larsen i Atterup, Peder Ibsen og Rasmus Andersen i Vindekilde, som på K.M. og rettens vegne anbefales samme syn og besigtigelse at forrette således som foranførte begæring indeholder og i sine ord og punkter om formelder, og derpå gøre begyndelse forbegærte 18. august 1724 og samme således derefter skriftligt at forfatte, at de den med allerfordreiligste og i seneste til om tre uger her i retten kan levere og ved ed efter loven bekræfte.

18. august 1724 (fol. 93)

Tingmænd: Mikkil Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Peder Svendsen i Vig.

Dom afsagt over en del K.M. vorneder udi Dragsholm birk, hvilken sag fra i dag 6 uger til i dag til doms var optaget.

Dom afsagt imellem hr. Jochum Gynther og hr. Mathias Dracart ctr. Jens Andersen i Rangle Mølle fra 3 uger.

Dom afsagt imellem hans excel. geh.råd Adellers ridefoged Peder Nielsen og Jens Andersen i Rangle Mølle.

På amtsforvalter Langefelds vegne var mødt sr. Herluf Kiær af Ulkerup som fremstillede kaldsmænd Peder Nielsen af Tengselmark og Jens Sørensen af Ellinge, som hjemlede ved ed lovligt at have hidkaldet Peder Olsen af Nyrup med 8 dages mundtlig varsel, imod vidnesbyrd at angøre, spørgsmål at svare og dom at lide for nævehug han skal have tilføjet Christen Blonck i Ulkerup for kort tid siden i Højby. Derom med lige varsel udi sagen at vidne er stævnet Thomas Nielsen i Nyrup samt Hans Stiern og hustru i Højby. Derefter fremstod for retten den indstævnedede Peder Olsen af Nyrup, som ikke kunne nægte jo at have grevet Christen Blonck i hans hår da de var samlede hos Hans Stiern i Højby, men ikke kan erindre sig at have tilføjet Christen Blonck de blå slag han bekom i hans ansigt. Christen Blonck mødte for retten og erklærede, at Peder Olsen greb ham i sit hår og slog ham i ansigtet med sin knytnæve. Kiær tilspurgte Peder Olsen om han vil tåle dom for begangne nævehug, eller om han vil betale lovens bøder med tre gange 6 lod sølv? Peder Olsen svarede at han gerne ville betale sin begangne forseelse, men som han er en fattig mand bad han at modereres til det billigste, hvorpå Kiær akkorderede ham sagen at betale K.M. bøder 6 rdl. og processens omkostning med i alt 2 rdl.; den øvrige tredjedel, som skulle være den forurettedes nemlig 3 rdl., eftergives Peder Olsen i betragtning af at han er en fattig vanfør mand. Peder Olsen anhørte Kiærs tilbud og tilstod at betale de prætenderede 8 rdl. uden vider lovmål til førstkommende Mortensdag til Herluf Kiær i hans hus, såfremt at bemeldte Kiær ikke uden videre sig på Peder Olsens bekostning skal have magt ved rettens middel i hans bo at lade udlægge. Kiær anhørte Peder Olsens erklæring og løfte, og var denne sinde dermed fornøjet, alene undtagen tiden at delateres, hvilket han ville tilmelde sin principal og hans vilje derom at indsende. I det øvrige begærte Kiær på amtsforvalterens vegne tingsvidne beskrevet til at bilægge sine regnskaber med.

25. august 1724 (fol. 94)

Tingmænd inkl. Johan Ramsteen i Viig.

Intet forrettet.

1. september 1724 (fol. 94)

Tingmænd er otte af de mest sædvanlige.

Ridefogden sr. Peder Nielsen på Dragsholm mødte ved Peiter Engel sammesteds og fremæskede de her for retten den 11. august næstforhen udmeldte 4 mænd til at taksere en skovhugst i Dragsholms underliggende skove [...afhjemling af syn.]

Herluf Kiær af Ulkerup, som anordnt forsvar for K.M. bønder og husmænd i Ods herred, mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Peder Christensen i Bråde og Bertel Jensen i Hylkerup, som hjemlede efter loven til i dag på Kiærs vegne at have kaldet således som følger med mundtlig varsel: Hans Dyre i Unnerud

til Dragsholms birketing at møde førstkomende fredag den 1. september imod hvis formodninger og syn, vidner at anhøre, spørgsmål at svare og endelig, om sagens omstændigheder det udkræver, ed at gøre eller høre, samt dom at lide angående at han skulle have overfaldt den blinde Niels Johansen i Unnerud sidst 22. august 1724 med slag og blodige sår på Unnerud stræde på vejen. Herom stævnes til tid og ting Hans Dyr's hustru Bodil, Hans Brun og Mikkel Olsen, Lars Jensen og hustru Maren Nielsdatter, Mikkel Olsens hustru Inger Sørens datter, Søren Rasmussen og hustru Sidsel og Anne Johansdatter, alle i Unnerud, deres sandhed at vidne, hvad de udi sagen kan være bevidst. -- Derefter fremæskede Kiær de indstævnede vidner, som blev påråbt af retten, og da mødte den indstævnte Hans Brun, som under ed vidnede og udsagde, at da han, tillige med den indstævnte Mikkel Olsen, var indkaldt udi Johan Ejlertsens hus i Unnerud for at syne og besigtige Niels Johansen, da så vidnet at fornævnte den blinde Niels Johansen var blodig og havde et hul oven i hovedet omtrent en halv finger langt, og et andet lidt ovenfor. Han så også at Niels Johansen var blåslagen på den højre arm, og hans klæder ganske over blodige, og Niels Johansen sagde for vidnet at Hans Dyr havde slået ham således. Forskrevne havde vidnet set at var passeret i tirsdags 8 dage, men hvem der har gjort det ved vidnet ikke, han vidste heller ikke videre at forklare. Derefter fremstod den indstævnte Lars Jensen af Unnerud, som under ed vidnede, at omvundne tid sad han i sit huggehus, og da hørte han at de reagerede på gaden med stor alarm, og i det samme hørte han et stort skrig af et menneske, men ved ikke af hvem; noget derefter så vidnet at Hans Dyr stod på gaden og slog med et træ løvs ind i Johan Ejlertsens gård, men ved ikke om han ramte nogen eller ikke, og vidste ikke videre i sagen at vidne. Dernæst fremstod Søren Rasmussen i Unnerud, som ligeledes under lovens ed vidnede, og da efter eksamination befandtes aldeles intet om sagen at være bevidst, hvorfor han blev dimitteret. Til sidst fremstod Anne Johansdatter af Unnerud, som i lige måde ved ed vidnede, at i tirsdags 8 dage, om formiddagen, stod vidnet i Unneruds stræde, da hørte hun at Hans Dyr og den blinde Niels Johansen brugte ord med hverandre i samme stræde, og så da vidnet at Hans Dyr slog Niels Johansen på hovedet tvende slag med et kosteskæft, så tog han fat på ham med hænderne og slog ham til jorden, hvorefter både manden og konen sløbte den blinde hen til deres læde og fik ham halvparten derover så læden knagede derved; så kom vidnet til dem og tog kosteskæftet fra Hans Dyr, og da blødte den blinde, som kom fra hovedet og flød langs ned ad klæderne, hvorpå de skiltes ad, og videre var vidnet ej bevidst. De andre indstævnede vidner mødte ikke; skal møde næste tingdag. Den blinde Niels Johansen fremstod og foreviste det omvundne sår i hovedet, og tilstod at have bekommen det af Hans Dyr, som omvundet er. Opsat til næste tingdag.

8. september 1724 (fol. 95b)

Tingmænd inkl. Niels Jensen i Jyderup.

Ridefogen sr. Peder Nielsen på Dragsholm mødte ved sin tjener sr. Peitter Engel, og efter anlovning fra sidste tingdag indleverede det stykke stemplede papir som den tid til det begærte tingsvidne ikke havedes ved hånden, som endnu begæres same tingsvidne må blive tilført, som vedhører de fire mænds afsigt angående skovhugst i Dragsholms skove.

Opsat fra 1. september. Efter forelæggelse til de da indstævnede vidner, som var udeblevne i den sag ctr. Hans Dyr i Unnerud, mødte nu for retten Herluf Kiær af Ulkerup og fremæskede de udeblevne vidner, hvor da mødte Mikkel Olsen af Unnerud, som vidnede under ed at den tid, som Hans Brun forhen har vidnet om, var han tillige med ham til Johan Ejlertsens i Unnerud og der synede den blinde Niels Johansen, og da så og forefandt vidnet ligeledes som Hans Brun forhen har vidnet om. Kiær spurgte Mikkel Olsen hvor han var den ombundne formiddag da Niels Johansen blev slået, om han ikke gik i hans have og mejede ved strædet

hvor gerningen skete? Vidnet svarede, at han gik i sin have og mejede fornævnte formiddag, som vender ud til strædet hvor gerningen skal være sket, gjorde han da at der var nogen tumult og stridighed, men ved ikke hvem det var, men omtrent en time eller to derefter blev han tillige med Hans Brun indkaldet for at syne Niels Johansen, som før er meldt. Dernæst fremstod Bodil Andersdatter, Hans Dyr's hustru i Unnerud, som vidnede under ed, at den omvundne tid var hun i Unnerud stræde uden for hendes led, og da hørte hun at der var klammeri imellem hendes mand og blinde Niels, men så ikke at hendes mand slog ham, men om han havde slået ham ved vidnet ikke, ikke heller gav agt efter om Niels Johansen blødte eller ej, ved ej heller om hendes mand blev efter hende på gaden eller ikke, men videre på spørgsmål svarede at hendes mand fulgte hende ikke i stuen, men gik i gården derefter. Ellers svarede hun på spørgsmål, at de ofte tilforn har været i klammeri førend denne gang. Dernæst fremstod for retten Maren Nielsdatter, Lars Jensens hustru af Unnerud, som vidnede under ed, at omvundne tid var hun udenfor sin dør og tog en favn brænde at ville være ind til sin bageovn, og da hørte hun at Hans Dyr og Niels Johansen og Anne Johansdatter var i klammeri derudi i strædet på gaden, men så dem ikke, og gik så ind, og ved så ej mere af sagen at vidne. Dernæst fremstod Sidsel Larsdatter, Søren Rasmussens hustru i Unnerud, som vidnede under ed, at hun omvundne tid så, at den blinde Niels Johansen og Anne Johansdatter gik i Johan Ejlertsens gård ... hånd i hånd og bandede, men hvem de bandede af ved vidnet ikke, ikke heller så vidnet at nogen slog Niels Johansen den dag, men ellers tilstod at tilforn ofte har hørt, at Hans Dyr og Niels Johansen har haft klammeri med hverandre; videre vidste hun ikke. -- Kiær lod påråbe Mikkels hustru Inger Sørens datter af Unnerud, men hun mødte ikke. Hun skal møde til næste ting. Sagen opsat til næste tingdag.

Hans Holm af Nykøbing, på egne og andre madame salig Anne Thomasdatter Læsøes arvingers vegne, mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Christopher Begl og Andreas Mathiesen, begge borgere i Nykøbing, som afhjemlede efter loven til i dag at have stævnet en del bønder og husmænd her udi Dragsholms birk, som herefter ved restansens anførsel bliver special navngivne, og ellers er: af RØRVIG SOGN OG BY: Morten Pedersen, Poul Madsen, Nicolaj Frandsen Neuthart. NAKKE: Andreas Olsen, Maren Rytters. HØJBY SOGN OG BY: Jens Pedersen. STÅRUP: Hans Olsen. NYRUP: Mads Larsen. LUMBSÅS: Unge Niels Nielsen. SOGNERUP: Svend Trane og Peder Degn, som begge nu bor i Tengselmark. UBBERUP: Hermand Christensen. ODDENS SOGN, OVERBY: Hans Olsen nu boende i Ebbelykke, Jep Madsen i Overby. YDERBY: Peder Andersen. EGEBJERG SOGN, BRÅDE: Peder Christensen. VIG SOGN OG BY: Hans Hansen og Jens Thomassen. SIDDINGE: Andreas Christensen nu boende i Bognæs. KELSTRUP: Jens Arvesens hustru. HØNSINGE: Søren Jensen [Søren Jensen Hofkarl] og Mads Larsen, samt Ole Andersen som nu boer i Lille Egebjerg. GREVINGE SOGN OG BY: Peder Snedker, Rasmus Rasmussen, Jens Olsen Smed. ODSTRUP: Niels Olsen. ENGELSTRUP: Peder Larsen nu boende i Prejlerup. SNEGLERUP: Lars Pedersen. ASNÆS SOGN OG BY: Jep Eskildsen. TOLSAGER: Claus Pedersen. ÅSTOFTE: Jens Madsen. HØVE: Unge Niels Pedersen nu boende i Veddinge, Søren Madsen i Høve. FÅREVEJLE SOGN OG BY: Niels Ottesen. STUBBERUP: Hans Pedersen nu boende i Fårevejle. VEDDINGE: Unge Rasmus Olsen. ORDRUP: Henning Knudsen. -- Alle med 8 dages kald og varsel, til spørgsmål at svare og dom at lide angående hvad de fornævnte salig Anna Thomasdatter har været skyldige og endnu til hendes stærvbo resterer, desforuden forklarede kaldsmændene at hvilke, som var flyttet, efter forangjorte forklaring er stævnet på det stæd, hvor de nu boer, såvel forklarede og, at hvilke, som ikke var til stede selv, blev det desforuden sagt til deres naboer og andre, som forsikrede at lade dem det vide, så snart de hjemkom. -- Derefter begærte Holm at de indstævnedede måtte påråbes [...de indstævnedede påråbt og saggivet for deres gæld... mange benægter at være noget skyldige... Anders el. Andreas Christensen i Vig mener at gælden er hans formands... Søren Jensen Hofkarl i Hønsinge nævner sin søn Jens, der tjente afdøde... En del får lov at gøre ed på ikke at være skyldige mere end så og så.] Opsat 14 dage.

Ellers blev ved en skriftlig tillysning, dateret Bregninge den 6. september 1724, på det forordnede stemplede papir, bekendtgjort at offentlig auktion skal holdes på en del løvsøre og en ejendomsjord mandagen den 18. september 1724 om formiddagen kl. 9 slet udi Bregninge præstegård, med videre efter som en tillysnings indhold som for retten blev læst, påskrevet og lyder således [...af indhold som nævnt...]

15. september 1724 (fol. 99b)

Tingmænd: sædvanlige.

Mathias Aarøe ("Mathias Oroe"), birkeskriver til Antvorskov rytterdistrikts birkeret, mødte for retten siden deres højgrevelige excellence hr. oberkammerherre og overjægermester Reventlow har nådigst afstået og ejderet til ham dette års olden udi skovene udi en del amter, hvorunder og begreben hans K.M. skove udi Ods herred, efter nådigst meddelte kontrakt af 5. september, og han var derfor begærende i allerunderdanigste følge af K.M. allernådigste udgangne skovforordning af 21. januar 1710, dens 35. post, at her udaf retten måtte blive udmeldt 4 upartiske dannemænd, der kunne syne og besigtige K.M. tilhørende skove her udi Ods herred, hvor mange svin på dette års olden kan findes. Og som muligt ikke er så fuldkommen olden på alle træerne i skoven at den mængde udaf svin, som her findes på K.M. gods, at samme mænd bliver tilholden ved deres forretning at forklare hvor mange svin ved olden kan fødes, indtil olden dette år ganske er falden, og samme deres forretning fordreiligst tiltræder og forsvarligt forretter, at de her inden retten til næste tingdag kan indlevere og ved ed bekræfte, hvortil blev af retten udmeldt: formand Hans Andersen i Vig, Niels Jensen i Klint, Jens Jensen i Høve og Lars Andersen i Veddinge, hvilke 4 mænd på K.M. og rettens vegne anbefales så snart taksten formanden bliver indhændiget og bud fra ham kommer til de andre, at forføje sig til den begærte forretning og samme således og forsvarlig at forrette, at de her til næste ting samme skriftlig kan indlevere og ved ed efter loven bekræfte, ved samme deres forretning har de udførligt at melde hvad svin i hver skovspart kan findes, så vel og hver mange der kunne fødes indtil oldenen ganske var falden, alt efter føranførte begæring.

Herluf Kiær af Ulkerup mødte for retten og fremæskede det udeblevne vidne Mikkel Olsens hustru Inger Sørensdatte af Unnerud, som var forelagt at aflægge sit vidne i den sag imellem svebende Niels Johansen og Hans Dyr, begge også af Unnerud. Inger Sørensdatte fremstod for retten, og vidnede under ed, at den tidligere omvundne dag så hun, at den blinde Niels Johansen var i Unneruds stræde, og samme tid var hans søster Anne Johansdatte hos ham, som tog hans hue op, der lå på "gulvet" [jorden], og at hans trøje var "skiden" [beskidt], men hvad end det var af blod eller dynd vidste Inger Sørensdatte ikke, såsom hun ej var så nær, at det just kunne ses. Samme tid stod Hans Dyr uden for hans led straks der hos, og råbte efter Anne Johansdatte, og sagde: "Bie snavle, jeg vil tale med dig!", men Anne gik bort med sin broder og ville ikke bie. Videre vidste vidnet ikke. -- Kiær anlovede til næste tingdag sagen nærmere til endskab at se befordret, med hvis derudi bør følge, til den tid han begærte sagen anstand. Opsat til næste tingdag.

Amtsforvalter Langfeldt lod ved retten på sine vegne møde Herluf Kiær, som fremstillede kaldsmænd Peder Nielsen af Tengselmark og Jens Sørensen af Ellinge, som afhjemlede lovligt med 8 dages varsel til i dag at have kaldet efter et memorial, som lyder således: "Som hans K.M. amtsforvalter velædle Jurgen Langfeld på Ringsted Kloster er blevet vidende om hvorledes at monsr. Peder Svane til Annebjerggård med hug og slag efter hans formening meget ubilligen skal have trakteret Svend Pedersen, K.M. husmand i Lille Egebjerg, i hans arrest på Annebjerggård, da han ville bede sig forlov at gå hjem i fornævnte by, såvel og fordi at han ikke ville tage tjeneste hos ham, med videre; så efter ordre fra velbemeldte hr. amtsforvalter stævnes mervelbemeldte monsr. Svane med lovlig 8 dages mundtlig kald og varsel at møde på Dragsholms

birketing den 15. september førstkomende imod sigtelse og saggivelse, samt vidner og synsvidner at anhøre, spørgsmål at tilsvare, fornævnte Svend Pedersens medfart angående, og ellers i fornødne tilfælde efter sagens omstændighed, husmandens ed om hans udsigende at anhøre, eller benægtelsesed at gøre, hvorom agtes dom eller tingsvidner at forhverve, hvilket for nødig kan eragtes; herom at vidne stævnes til bemeldte ting og tid at møde Peder Holgersen i Ubberup, Peder Nielsen i Hundstrup, Peder Rasmussen i Vig og Jacob Pedersen i Vig." -- Peder Svane på Annebjerggård mødte for retten, og af indførte kald og varsel måtte fornemme at amtsforvalteren, boende på Ringsted kloster, vil sigte og saggive ham på en hans vornede Svend Pedersens vegne, nu opholdende sig i Lille Egebjerg, hvorudaf han fandt sig beføjet imod ermeldte stævnemæl at påstå som følger: For det første, at monsr. Langefelds egen hånd bør produceres i rette, hvorved han har foranstaltet denne sags påtale. For det andet, bør Langefeld af aflægge sin ed at han ej har vidst af disse nu agtende beviser eller denne sag førend nu, thi som det sigter til den anholdelse Svend Pedersen var undergivet på Annebjerggård og derfra bortrømte, hvorom er hå... ved dom her i retten den 31. marts 1724 og ved efterlysningstingsvidne af 21. april næstefter, hvorudi Svend Pedersen har saggivet sin husbonde Svane for det samme, som nu først vil invantere(?) sag om, 5 måneder derefter; så formenes den fordrende ed absolut vil foregå inden vidner kan føres af lovens pag. 114 art. 27 og pag. 115 art. 1 kan fyldestgøres. For det tredje, når denne ed bliver aflagt formodes monsr. Langefeldt ikke end da kan blive beføjet at påtale denne sag førend det ved landstingsdom er afgjort om Svend Pedersen skal være Annebjerggårds vornede eller husmand på ryttergodser; thi så længe det dubiteres har Langefeldt ingen ret til at forsvare ham efter lovens pag. 557 art. 13, om hvilket i alt Svane forventer dommerens forsvarlige kendelse, og dette kald og varsel at ophæves. -- Kiær, imod Svanes tilførte, replikerede, at hvad amtforvalterens hånd om denne sags begyndelse er angående, da er Svane vidende at Kiær ikke begynder sager på hans vegne uden ordre, og som Kiær er beskikket af amtsforvalteren som fuldmægtig, så er den post Kiær og amtsforvalteren imellem alene, og overalt ser Kiær ikke at være forbundet af nogen andre at fremvise videre ordre end forhen sket er. For det andet, hvad amtsforvalterens ed er angående, som æskkes, da kan ikke fornemmes om lovens anledning han der til skal være eller blive der til føjet, allerhelst dette er en ny sag, som nu først begyndes, og enten da amtsforvalteren nogen tid tilforn eller nylig er blevet sagen vidende, og ikke før har haft lejlighed samme at lade påtale, er ligemeget og kommer ud på et. For det tredje, at amtsforvalteren efter Svanes formening bør påtale denne sag, da er jo Svend Pedersen forvornederet til Annebjerggård at pleje frikendt her i retten sidstleden 31. marts, og han bor på ryttergodset; derfor ikke bør at have anden forsvar end amtsforvalteren eller hvem dertil ordineres, og overalt så kan enhver påtale eller lade påtale sin sag når han finder sig fornærmet af hvilken god mand han vil, som dertil er beskikket. I øvrigt er dette en separat sag, som nu først begyndes, og derfor ikke denne sinde kan anses eller henhøre til andre sager efter monsr. Svanes formening; Kiær påstår derfor at vidnerne efter stævnemålet bør fremæskes og i ed tages, hvilket inklades til dommerens forsvarlige handling. -- På Kiærs repliks første post svarede Svane, at det er retten bekendt, at Kiær tilforn har tilstået, at hans fuldmagt i at forsvare K.M. bønder var ham vel af Langefeld generalitær meddelt, men i hver sag havde han special ordre at indhente, og som Svane blev af Kiær forevist en missiv af monsr. Stephan Clausen ser (...?) der af det skal være Langefelds ordre. -- Til De øvrige to poster, som Kiær vidtløftigt har besvaret, erindrede Svane dette: at sagen tilforn har været Langefeld bekendt ses af, at Svend Pedersen selv her for retten tilforn begærte stævnemål, som tingsvidnet af 5. maj beviser, og at dette ikke er en ny sag, men henhører til den sag, som imellem Svend Pedersen og hans husbond Svane tilforn er afsagt dom udi, agter dommeren vel selv, hvorved Svane refererer sig til det forrige; såvel og Kiær sig til sit i lige måde. -- Dommeren replikerede, at som det indførte kald af sr. Kiær, på amtsforvalterens vegne udstedt, disputeres af sr. Svane til Annebjerggård, fornemmelig bestående i tre poster, hvoraf ved pro et contra-indvendinger den første er afgået, så erafter dommeren fornøden på de sidste to parternes påstående således at adskille: Angående den anden post, da er, så vidt lovens pag. 114 art. 27 til denne sag kan efter Svanes formening henhøre,

samme afgjort ved Kiærs repliks tredje posts slutning, der forklarer at dette er en separat sag, og ikke til noget andet henhører. Hvad lovens pag. 115 art. 1 angår, da synes dommeren ikke efter almindelig praxen(?) at denne sag derved kunne ophæves. Den tredje post har så opvindelse og sammenhæng af de to andre, undtagen den alligierede lovens pag. 557 art. 13, som dommeren ikke kan eragte at kunne forbyde nogen sin ret selv at påtale, og enten da Svend Pedersen ved sr. Kiær eller ved amtsforvalter Langefeld lader sin sag påtale, er i dommerens tanker lige meget. Af fornævnte omstændighed understod dommeren sig ikke stævnemålet at afvise, men i anledning af lovens pag. 52 art. 9 er pligtig vidner at stede til forhør under straf; thi agtes forsvarligst de indstævnede vidner at stedes til forhør efter stævnemålet. -- Kiær fremæskede først de indstævnede Peder Holgersen ("Peder Holckersen") i Ubberup og Peder Nielsen i Hundstrup, som ikke mødte; de skal møde til næste tingdag. Dernæst fremæskede Kiær Peder Rasmussen og Jacob Pedersen i Vig som synsvidner, hvor da for retten fremstod fornævnte to mænd, som blev taget i ed Peder Rasmussen vidnede, at næstforbigangne forår var han sammen med Jacob Pedersen indkaldt af monsr. Stephen Clausen i Højby for at syne Svend Pedersen i Lille Egebjerg, som skulle have bekommen nogle hug af monsr. Svane på Annebjerggård, og de kom da ind i Clausens stue hvor Svend Pedersen var, hvor de blev forevist hans hoved, og derpå så de et hul oven i hans hoved, som han sagde at monsr. Svane havde slået ham. Ellers forklarede vidnet på spørgsmål, at det hul, Svend Pedersen havde i hovedet, var som det kunne synes slået deri, og var ikke enten en skureplet eller andet sådant sår, og der sad råd i hullet og blod i håret. Vidnet kunne ikke erindre sig enten det var 8 el. 14 dage siden eller længere efter at han var kommet fra Annebjerggård, at de så dette hul i hans hoved. Videre vidste vidnet ikke. Jacob Pedersen af Vig vidnede det samme, ord til andet. Opsat til næste tingdag.

Velærværdige hr. Gregers Veigl [Gregers Lauridsen Weile], sognepræst for Føllenslev og Særslev menigheder, lod ved sin forfattede skriftlige tillysning af dags dato for alle og enhver bekendtgøre, at den salig matrone Maren [Maren Plum], salig hr. Jens Mouritsens ("Jens Mauridsens") efterladte gård i Føllenslev skal ved offentlig auktion til den højstbydende sælges mandagen den 25. september 1724, med videre efter sammes indhold. Tingmændene skal tillyse ved sognestævnerne. [Lysningen indført, af indhold som nævnt... gården er på 3 tdr. 2 skp. 1 fjk. 1 alb, "tilhørende forhen den salig matrone Maren salig hr. Jens Mauridsis Plom" og beboes nu af monsr. Frederik Jensen. Gården er uden besætning.]

22. september 1724 (fol. 104)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Søren Hofkarl [Søren Jensen Hofkarl] i Hønsinge, Morten Eriksen i Hønsinge, Isak Jørgensen i Atterup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Monsr. Peder Svane til Annebjerggård begærende at ham af retten måtte udmeldes 4 uvildige mænd, som kunne syne og besigtige de ham tilhørende skove med derpå befindende olden, og samme anslå hvor mange svin derpå kunne fødes [etc...], forretningen skal afsiges til næste tingdag. Dertil udmeldt: Formand Søren Larsen af Steenstrup, Mogens Madsen og Ole Larsen i Lumbsås og Anders Jensen i Gudmandrup.

K.M. amtskriver over Kalundborg, Sæbygård og Dragsholm amter [Mathias Raben] lod til retten fremkomme en af ham vidimeret kopi fra hr. krigsråd og landkommisær velædle og velbyrdige Urban Brun til ham ergangne missiv, som for retten blev læst og påskrevet, og er så lydende: Ædle hr. amtskriver. Hans Kongl. Majst. har allernådigst resolveret, at de til hans majestæts arme til lands og vands udi Danmark og Norge pro anno 1725 udleverede kornvarer skal ved leverandører leveres udi magasinerne, til hvilken ende er berammet offentlig auktion at holdes udi landetatens generalkommisariat i København næstkommende

12. oktober 1724 om formiddagen 9 slet, hvor samme kornvarer bliver opbudt og hvem der sig leverancen for ringeste pris vil påtage, overladt det jeg i følge landetatens generalkommissariat til mig ergangne skrivelse, her ved mhl: amtskriver har skullet tilmelde, at han det derefter udi sine amter vill publicere og bekendtgøre. Forblivende ædle hr. amtskrivers tjenstvilligste tjenet, U Brun. Antvorskov den 7. september. Opskrift, K.M. amtskriver over Kalundborg, Sæbygård og Dragsholms amter, ædle Mathias Raben af Kalundborg."

Velærværdige, højlærde hr. Andras Nielsen Chrystalsin, sognepræst for Egebjerg sogns menighed og provst udi Ods herred, lod tillyse og bekendt gøre, at udi Højby præstegård ... ved offentlig auktion bortsælges en del fra forrige auktion overblevne og endnu ubortsolgte mobilier, kvæg, bæster, får, svin, sengeklæder, trævarer og andet, tirsdagen den 10. oktober 1724, hvilket tjener liebhaverne til efterretning og tingmændene anbefales samme at bekendtgøre.

[Afhjemling af afsigt på olden...]

Opsat fra 8. september. For retten mødte sr. Hans Holm, borger og handelsmand i Nykøbing, og begærte de til fornævnte tid indstævne og til i dag forelagte, angående hvad de til sali Anne Thomasdatter Læsøes efterladte stærvbo skyldig er, måtte af retten påråbes, hvor da, efter rettens trede ganges påråbning, mødte Niels Jensen Vinding i Odstrup, tilforn i Abildøre, hvis restans sig Holm angav at være 3 mk. 8 sk., hvor ermeldte Niels Jensen erbød at gøre sin ed, at han ikke var den salig kone nogen skilling skyldig, hvilket sr. Holm såvelsom sr. Birck var fornøjet med, hvorfor ham af retten den tilbudne ed blev tilladt, som han og efter loven med opragte fingre aflagde, og derunder, efter rettens forlangende, udsagde aldrig at være den salig kone eller hendes efterladte stærvbo skilling eller skillings værd skyldig. -- Dernæst fremstod Morten Pedersen af Rørvig, hvis gæld Holm angav at være 5 mk. 10 sk., hvorpå Morten Pedersen tilstod at være skyldig 1 mk. 10 sk., resten blev efter (...?) befunden at være betalt som arving og være fornøjet med. -- I lige mode fremstod Peder Nielsen Degn i Tengselmark, tilforn i Sognerup, hvis restans efter angivende befandtes at være 1 rdl. 5 mk. 5 sk., hvorpå Peder Nielsen erbød at gøre sin saligheds ed, at han ikke er det søgende skyldig, hvormed de tilstedeværende arvinger var tilfredse, hvorefter bemeldte Peder Nielsen, efter rettens tilladelse, med opragte fingre efter loven det hos ham søgende benægtede. -- De øvrige indstævne mødte ikke; de skal møde om 14 dage.

I den sag begyndt af amtsforvalter Langefeld ctr. Monsr. Svane mødte for retten Herluf Kiær af Ulkerup og fremæskede de her af retten til sidste ting forelagte vidner Peder Nielsen i Hundstrup og Peder Holgersen i Ubberup, som for retten mødte. De blev hver for sig taget i ed. Først vidnede Peder Nielsen i Hundstrup, at sidst afgang dag før påske var han i hoveri udi Annebjerggårds have for at grave, hvor Svend Pedersen tilligemed stod og gravede. Da hørte vidnet udi monsrs. Svanes nærværelse, at Svend Pedersen begærede af ham, at ham måtte få lov til at gå hjem til Lille Egebjerg, hvilket blev ham nægtet, hvorpå Svend sagde, at han gik der og sled sine klæder af sig, og ikke kunne få ham flyet, han måtte endelig have forlov at gå hjem, med videre ord, som vidnet ikke kan erindre, over hvilke ord Svane blev vred. Så gik vidnet sammen med Svend Pedersen derfra ned iden anden side af haven og gravede, hvorda Svane kom til dem igen, og da begærte Svend atter som tilforn er forklaret, hvorover Svane blev vred, og vidnet hørte da at Svend fik nogle skrub, men turde ikke se derhen, og Svend løb da af haven ud af marken, og vidnet løb, på Svanes befaling, efter ham for at skulle hente ham tilbage igen, men han kunne ikke nå ham, hvor da kusken kom efter ham på en hest og nåede ham, og sagde ham skulle følges med tilbage igen, hvilken han vægrede men dog måtte følges med til gården, og da han kom til porten ville han ikke ind i gården. Da kom lakajen på gården til Svend og tog ham om armen, og sagde "du skal gå ind, du skal ingen skade lide", hvor da Svane

kom gående til. Da han var kommet i gården kom han så i haven igen, hvor vidnet så at Svend Pedersen var blodig i hovedet. Videre svarede vidnet på Kiær spørgsmål, at han ikke så at Svane slog Svend, som før er meldt, men vel fornåm han roede i noget brændeskrub der lå hvorefter det skrup(?), men enten det var en kæp eller et ris, som Svend fik hug med, ved vidnet ikke, men han løb som meldt, og Svane efter ham, og vidnet ved ikke egentlig enten om Svane slog ham de omvundne blodsslag, eller også kusken som indhentede ham. Videre vidste vidnet ikke. -- Dernæst fremkom Peder Holgersen af Ubberup, som vidnede under ed, at omvundne tid, nemlig dagen før sidste påskedag, da var vidnet i Annebjerggårds have for at grave sammen med fornævnte Peder Nielsen af Hundstrup og ommeldte Svend Pedersen, hvor da vidnet så, at Svane slog Svend Pedersen to slag med en pilekæp, som vidnet havde slåret til at bære sin vandkande med, som han vandede med udi haven, hvor da Svend Pedersen løb af haven og husbonden monsr. Svane efter ham, og så vidnet at han fik huggene på "skrutten", men så ikke om han blev slået i hovedet. Siden derefter kom Svend Pedersen ud i haven igen, og kom til at grave, og næste sognedag efter fornævnte påskehelligdage kom vidnet igen til Annebjerggård, hvor da folkene på gården sagde til ham, at Svend Pedersen natten tilforn var løbet derfra. Videre vidste vidnet ikke at forklare, såsom han er ganske tunghør og ej videre udi sagen bevidst. -- Svend Pedersen mødte for retten og tilstod saggivelsen således at være som stævnemålet indeholder, og derpå kan gøre sin ed når retten ham det vil pålægge. -- Af slig omstændighed begærte Kiær sagens anstand til om 14 dage, da videre skal følge i retten hvad fornøden kan eragtes efter amtsforvalterens godtfindende, som Kiær derom allerede har tilmeldt. Ellers tilspurgte Kiær endnu Peder Holgersen, som for retten var til stede, om han ikke så omvundne tid at Svend Pedersen bekom foromvundne hug så han blødte i hovedet? Vidnet svarede jo, at den tid Svend kom ind i haven igen så han at han var lidt blodig i hovedet, men han så ikke at blodet løb ned. På monsr. Svanes spørgsmål svarede vidnet, at det var ham vel bevidst, at Svend Pedersen på kroppen og hænderne var så fnattet, at ingen ville ligge hos ham. Opsat 14 dage.

I den sag svævende mellem Niels Johansen og Hans Dyr i Unnerud mødte for retten Kiær efter anlovning og forestillede dommeren sagen således: om den, der overfalder en blind mand på vej eller sti, bør anses for stimand eller ej, hvilket Kiær fastelig formener, og som den blinde Niels Johansen sigter og saggiver Hans Dyr at han har overfaldet ham i Unneruds stræde på vejen og slået ham sår i hovedet, som ved synsvidner i retten er forklaret og videre af ham for retten fremvist, ja så vel og er bevist at Hans Dyr samme dag og tid har været i klammeri med ham på sigende sted; da han ikke kan undskylde sig for sigtelse, mindre beviser at han ikke var på det sted hvor gerningen skete efter lovens pag. 916 art. 15, hvorfor han ikke efter bemeldte artikel kan tillades at gøre benægtelsesed, allerhelst det med Anne Johansdatters vidne bevises, at Hans Dyr har tilføjet ham den skade, som end og med de øvrige vidner konfirmeres; thi satte Kiær udi rette, om ikke Hans Dyr bør anses efter lovens 6. bogs 7. og 9. kapitler, denne hans adfærd meriterende, hvilket indlades under dommerens forsvarelige handling, og begærer dom. Dog reservede Kiær sig svar, om nødig eragtes, i fald kontraparten noget herimod videre indvender. -- Hans Dyr af Unnerud mødte for retten og besværgede sig, at han ikke forstod at svare på hvad passeret er, hvorfor han begærte hvad passeret er beskrevet og anstand til besvaring om tre uger, hvilket retten konsenterede. Opsat 3 uger.

K.M. amtsforvalter Jurgen Langefelds fuldmægtige sr. Stephen Clausen i Vindekilde lod tillyse og bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at holdes efter husmand Mathias Nielsens afdøde hustru Elisabeth Larsdatter el. Lisbet Larsdatter ("Lisabeth Larsdatter"), som boede og døde i Gelstrup i et K.M. rytterhus, førstkommende onsdag som er den 27. september 1724.

30. september 1724 (fol. 107/107b) -- "Såsom Mikkelsdag indfaldt om fredagen så holdtes ting lørdagen"

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Nakke, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Peder Andersen i Glostrup.

På Christen Larsen boende i Akselholm hans vegne mødte ridefogden sr. Peder Nielsen på Dragsholm ved sin tjener sr. Peder Engel og fremstillede kaldsmænd Morten Hansen Vinter og Hans Nielsen Skrædder, begge af Holmstrup, som hjemlede lovligt til i dag med 14 dages mundtlig varsel at have hidciteret monsr. Søren Lindrup, ridefoged ved Birkholm og dessen underliggende gods, i anledning af den sidstafvigte 12. september imod bemeldte Christen Larsen ved Birkholms birketing af velermeldre Lindrop på sit høje herskabs vegne begyndte sag, til at anhøre hvis vidner og beviser, som i dag Christen Larsens vegne agtes at føre, såvel om Christen Larsens frihed fra den formenende vornederrettighed han søges for, som vist videre til sagens oplysning kan eragtes nødvendig, om han noget der imod behager at lade svare. Ligeledes afhjemlede samme kaldsmænd med lige varsel til bemeldte tid og ting at møde at have hidkaldet de forhen benævnte 12. september ved Birkholms birketing udi sagen førte vidner, navnlig monsr. Jacob Lund på Birkholm, Jep Ibsen og Rasmus Mikkelsen i Bakkerup, til at anhøre de i dag agtende vidner, om de noget der imod kan have at indvende, alt til et lovsikkert tingsvidnes erhvervelse. På Knapstrups høje velbemeldte frie herskabs vegne, efter begæring, var mødt Claus Boje af Torbenfeld ("Tovenfeld"), som anhørte dette tilførte stævnemål, som han ej har noget imod at sige, alleneste begærte tjenstligt at retten ville behage at lade citanten sine agtende vidner efter loven separat afhøre og eksaminere, og videre på behøvende spørgsmål og spørgsmål at give svar, hvorudi begæres rettens bifald; hvilket retten ikke kunne nævte. Efter kald og varsel upåanket af kontraparten var afhjemlet fremkom for retten, som uden givne kald og varsel, for bekostning for den fattige mand at spare, var mødt, nemlig Lars Christensen, Peder Ottesen og Peder Pedersen af Høed, Jens Andersen af Jyderup, Christopher Sørensen, Niels Nielsen og Claus Nielsen sammesteds, samt Knud Nielsen af Tornved. Vidnerne blev taget i ed. Først fremstod Lars Christensen af Høed, som vidnede, at bemeldte Christen Larsens fader, navnlig Lars Truelsen, boede og døde i Høed udi Jyderup sogn i Tuse herred. Ydermere forklarede vidnet, at samme Lars Truelsen var barnefødt i Jylland og ej vornede til noget herskab. Endnu på spørgsmål forklarede vidnet, at forberørte Christen Larsen ikke har beboet enten hus eller gård på Birkholms eller Knapstrups gods i de første 20 år. Videre vidste vidnet ikke. Sr. Bøje var forårsaget at gøre følgende spørgsmål til vidnet: først om Christen Larsen, som nu beboer en gård i Akselholm på Dragsholms gods, ikke er født i Høed af ermeldte ægte forældre Lars Truelsen og hans salig hustru? Hvortil han svarede ja. For det andet, om vidnet under aflagte ed kan give den oplysning nu her for retten, at Lars truelsen er barnefødt i Jylland, udi hvad sogn, by eller sted, hvortil vidnet svarede, at sognet eller byens navn var ikke bevidst, men vel vidste at Lars Truelsen var barnefødt i Jylland. For det tredje, om vidnet da har været fadder til Christen Larsen, eftersom han siger, at hans salig faders fader skal have ført sin søn Lars Truelsen herover fra Jylland? Vidnet svarede, at da Truels Larsen flyttede herover fra Jylland med sin søn Lars Truelsen var vidnet her i landet. For det fjerde, om han ikke er vidende, at Truels Larsen boede her i landet efter at han kom fra Jylland? Vidnet svarede, at han først var bosiddende udi en mølle på Avensøgårds gods. -- Dernæst fremstod Peder Ottesen af Høed, som vidnede, at Christen Larsens fader Lars Truelsen var barnefødt i Jylland og var en fri mand. Ydermere forklarede vidnet, at Lars Truelsens søn Christen Larsen ikke har været på Birkholm eller Knapstrups gods siden han var et lill barn, omtrent for 40 år siden. Endnu på spørgsmål forklarede vidnet, at i bemeldte tid har Christen Larsen aldrig haft hus eller gård på Birkholms eller Knapstrups godser. Videre vidste vidnet ikke. På monsr. Bojes spørgsmål svarede vidnet, at Christen Larsen er født i Høed som før er meldt, og ved ikke hvad sogn, by eller sted hans fader Lars Truelsen er født i, men dette ved vidnet nok at han er født i Jylland. -- Dernæst fremstod Jens Andersen af Jyderup, som vidnede, at udi 30 år vidnet har været der i sognet har Christen Larsen, nu boende i Akselholm, [hverken] haft hus eller gård på Birkholms eller Knapstrups godser, ikke heller at bemeldte gods høje herskab har nogen tid tiltalt Christen Larsen om den formenende vornederrettighed han

nu søges for, så vidt vidnet er vidende. Endnu på spørgsmål svarede vidnet, at han ikke har været ude af Jyderups sogn udi bemeldte 30 år førend han kom til Akselholm at bo for omtrent 6 år siden. Videre herom var vidnet ikke bevidst. -- Derefter fremstod Christopher Sørensen af Jyderup, som vidnede, at i 25 år vidnet har været i Jyderup sogn har Christen Larsen ikke beboet noget hus eller gård på Birkholms eller Knapstrups godser, men i al den tid tjent og opholdt sig udi Jyderup by, og har haft et hus nogen tid, som tilhører provsten magister Just From, indtil for omtrent 6 år siden da han henflyttede til Akselholm hvor han nu boer. -- Dernæst fremstod Niels Nielsen af Jyderup og vidnede ligesom Christopher Sørensen. -- Dernæst fremstod Claus Nielsen af Jyderup, og vidnede at i de 22 år vidnet har kendt Christen Larsen har Christen hverken beboet hus eller gård på Birkholm eller Knapstrups godser, og er heller ikke i den tid blevet tiltalt af noget herskab for vornederrettighed at pleje. -- Derefter fremstod Peder Pedersen af Høed, som vidnede ligesom Claus Nielsen; har også kendt Christen Larsen i 22 år. -- Derefter fremstod Knud Nielsen af Høed, vidnede samme, har også kendt Christen Larsen i 22 år. -- Derefter producerede sr. Peder Engel en af provsten magister Just From i Jyderup underskrevet attest, dateret Jyderup den 26. september 1724, som begæertes for retten måtte læses, påskrives og udi akten tilføres hvilket blev konsenteret og attesten blev læst op, hvorefter sr. Peder Engen begærede tingsvidne beskrevet, hvilken retten konsenterede.

[Afsigt af syn på Annebjerggårds skoves olden...]

Velærværdige hr. Jacob Hyphov lod lyse efter 8 stykker svin, nemlig 7 unge årgamle og et ungt 2 år gl., alle hvide og helørede, om nogen dem forekommer, de da ville benævnte hæderlige mand sligt tilkendegive, da de for deres umage skal nyde betaling.

Ridefogden sr. Peder Nielsen på Dragsholm mødte ved sin tjener sr. Peder Engel og begærede af retten måtte udmeldes 4 uvildige mænd, som kan granske og besigtige alle Dragsholms underliggende skove, såvel udi Holmstrup sogn som de ved Dragsholm befindende, hvis olden af agern og bog derudi findes og hvor mange svin på samme kan indebrændes, hvortil blev udmeldt: formand Peter Andreasen (el. Peder Andersen?, "Peiter Andreisen"), Søren Nielsen, Lars Madsen og Peder Jacobsen, alle i Akselholm [...begynder 5. okt., skal afhjemle 13. okt...]

Birkefogden Claus Busing i Egebjerg lader herved aflyse og forbyde, at ingen, i hvo det være må, må forstå sig efter førstkommende fredag, som er den 6. oktober 1724, at huse eller helle, langt mindre i tjeneste at antage Ellen Madsdatter, nu tjenende velagte Erik Hansen? el. Erik Madsen? [krimskrams] i Siddinge, såsom hun til bemeldte Busing i tjeneste er indfæstet fra nu Mikkelsdag, og først i går på ulovskikket måde samme sin tjeneste har opsagt, hvilket tjener vedkommende til efterretning, og såfremt de herimod handler må de vente at blive tiltalt og derfor at lide straf efter loven.

6. oktober 1724 (fol. 110)

Tingmænd: Mikkil Bojesen i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup, Lars Jørgensen i Frenderup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Opsat fra 22. september. Udi den sag begyndt af amtsforvalter Langefeldt ctr. sr. Svane til Annebjerggård angående Svend Pedersen i Lille Egebjerg lod sr. Herluf Kiær af Ulkerup ved Jens Olsen sammesteds for retten begære tingsvidne beskrevet, efter hvad for retten i samme sag passeret er. Ligeledes begærede også monsr. Svane tingsvidne beskrevet, hvilket retten konsenterede.

Svane begærende af retten at måtte bekomme et udtog af denne rets protokol angående den af Kiær producerede og for retten fremviste amtsforvalter Jurgen Langefelds ham meddelte fuldmagt, at bemeldte Kiær er anordnet til forsvar for K.M. gods i Ods herred og fuldmægtig for velermeldte Langefeld, hvilket retten ikke kunne nægte.

Den sag begyndt af enken salig Anne Niels Larsens arvinger ctr. hendes debitorer blev, såsom ingen af parterne mødte, opsat 14 dage.

9. oktober 1724 (fol. 110b) - Ekstraret.

Mandagen den 9. oktober 1724 er efter skipper, velagte Hans Madsen Bech af Haderslev, hans begæring holdet en ekstraordinær ret og fohør udi Yderby på Odden, hvor da foruden de ordinære rettens betjente var overværende tvende mænd, navnlig Hans Mikkelsen af Yderby og Peder Andersen af Glostrup i Egebjerg sogn, hvorefter skipper Hans Madsen Beck af Haderslev fremstod for retten, vemodig og yngelig med grædende tårer, og tilkendegav at sidst afvigte 30. september, som var lørdagen efter Mikkelsdag, strandede og anstødte hans førende galiot de Friede(?) kaldet, drægtig 10 laster efter dens brændingsmærke, som i Haderslev er bygget for omtrent 10 el. 12 år siden, med samtligt indehavende ladning, som bestod af 10000 mursten, 1000 tagsten, ½ skippund humle, 1½ skpd. hør, 1 kiste glas, 1 halv last tjære, 2½ skpd. jern og 2 tønder tran, som samme skipper havde indtaget i Flensborg og derfra med samme afsejlet den 23. september sidse. Ladningen tilhørte flensborgerne, men galioten tilhørte fornævnt skipper, undtagen den halve part som tilhørte borgmester i Middelfart i Fyn, en tolvtedel som tilhørte Claus Jacobsen i Haderslev, og en tolvtedel som tilhørte skipper Jes Kiellit i Haderslev. Fornævnte galiot, efter at han dermed var gået fra Fredericia i Jylland den 25. septemer og ville fortsætte sin kurs, blev vinden kontra, så han måtte løbe inde igen til Fredericia. Morgenen derefter littede skipperen anker og kom under Tunø om aftenen, hvor han formedelst hårdt vejt måtte forblive til den 29. september, som var Mikkelsdag, om natten klokken omtrent 11. Da de derfra afsejlede og kom forbi Hjelm i dagningen, og sejlede øst-sydøst første kurs indtil det blev dag, siden sejlede sydøster til sønder omtrent et halvt glas, og derefter nordøst til østen og nordøst, så at hans styrmand Poul Rasmussen mente, at de var uden fare for Sjællands rev, ellerhelst de ingen brænding kunne fornemme, og de efter gisning syntes at være fuldkommen 2 mile ude i søen (...?)ven så de ikke tænkte at være revet af Sjællands Odde så nær. Dog for sikkerhed kastede de lod, men fandt ikke bund. Da tilspurgte skipperen styrmanden hvoraf det kom at vandet var så hvidt, hvortil styrmanden svarede, at det kom af den stærke strøm som gik af vesten og ind på revet så stærk, at deres kurs derover blev forsat så at samme galiot, førend de vidste ringeste deraf, anstødte og blev stående på revet, aller yderst på pynten, og ikke ved nogen middel var at få af grunden, men hugge op og ned med bagstavne eftersom den stod fast fortil at hugge brættet straks gik i stykker og galioten på noget på siden, som hun og har ligget siden indtil i gård, men enten den nu er slået i stykker eller ej ved skipperen ikke, såsom han formedelst "tyk luft" og hårdt vejr ikke har kunnet set den siden. Samme tid at galioten strandede forsøgte skipperen med sine folk om de ikke kunne få anker ud, men det kunne ej lade sig gøre, formedelst deres båd var så lille og søen og strømmen brød så hårdt ind på dem, så de befrygtede at båden skulle gå i stykker, da de aller jammerlig havde omkommet, hvorover de resolverede sig til så mange som i galioten var at tage i land for at søge om hjælp, om galioten ikke kunne fåes ud igen, og omborde var, foruden skipperen, købmanden Hans Juelschou af Flensborg, fornævnte styrmand Poul Rasmussen boende i Flensborg, og en dreng navnlig Rasmus Pedersen fra Ørby i Vonsbæks sogn ved Haderslev, som farede med samme galiot, og som meldt alle kom i land på den lille båd og søgte til bys for at få hjælp, som de og fik her fra byem, nemlig 9 mand og 2 både, hvor da skipperen og styrmanden fulgtes med. Men da de kom

til galioten var den fuld af vand, så al forhåbning var ude om at få fartøjet reddet. Forenævnte galiot med sin ladning var destineret at gå til Nykøbing i Ods herred, såvelsom til Holbæk, men nu desværre således som meldt er anstødt og muligt denne time ganske i stykker. Af ladningen er kun ganske lidt bjerget, som knap han stoppe derpå gående omkostning, men af fartøjet er intet uden anker, tov, sejl og løbende redskab (...) af en stor del endnu fattes, som formedelst disse dages stærke stormvinde ikke har kunnet blive bjerget, men nu muligt ganske i søen adspredt, hvorover skipperen har mistet alt det han til denne tid har slidt og slæbt for, og nu i største armod er geråden, såfremt ikke gud (ervæger?) og opvæger? (opvægger?) med lidende hjerter til misundelse(?) imod ham. Derefter fremstod styrmanden Poul Rasmussen, boende i Flensborg, som vidnede under ed, at skipperen Hans Madsens Bechs gjorde forklaring forholder sig i alle måder i sandhed, som forhen indført er, undtagen hvad ladningen angår, som vidnet nok ved at være af de horter(?) som af skippen er forklaret, men ikke ved hvor meget der var af hver slags, såsom han ikke var ved mål eller vægt, men hvad sejladsen og ellers det øvrige, både den ulykkelige stranding såvelsom andet angår, var vidnet som meldte ligesom skipperen bevidst, og såvidt han af disse farvande er bevidst og som de satte deres kurs til, var strømmen deres ulykke, allerhelst de ved deres sejlads gik alt højere og højere, men blev dog af strømmen uformodetlig sat på revet, ligesom af skipperen er forklaret. Videre vidste vidnet ikke at forklare, hvorpå han fra retten blev dimitteret. -- Derefter fremstod købmanden Hans Juelschou, som kommissionær for det forulykkede fartøjs indehavende ladning, og ved ed efter loven vidnede, at skipperens forklaring, såvidt den indehavende ladning angår, forholder sig efter toldsedlen og angivelsen, som findes på Rørvigs toldkontor; er og bevidst at skipperens gjorde forklaring, såvidt deres afsejling fra Flensborg og siden fremdeles indtil den 29. om natten imellem Tunø og Hjelm, da han lagde sig i køjen til søvns og ikke vågnede førend han af det stød, som fartøjet gav det det gik på grund, blev opvækket, hvor da han fornåm at det stod fast. Han var og med til at forsøge om de ikke kunne få ankeret ud, men det var umuligt, formedelst båden var så lille, og der gik så stærk sø, så de ikke kunne få ankeret ud over grunden. Siden fulgtes han med i land og har ikke været ved fartøjet siden, men har her på landet nogle dage efter kunne se skroget. Ydermere forklarede han, at nu siden denne forretning blev begyndt har han været ved stranden her lige uden for byen, og der set masten af samme Galiot, og derforuden et stykke vrags drivende lige ud for i søen, som og sluttes at være af samme, men masten, såsom den af søen er drevet i land, kendte han, så og et andet stykke vrags, som i lige måde var drevet i land. Videre kunne han ikke herom gøre forklaring. -- Dernæst fremstod Rasmus Pedersen, som har været dreng på det fornævnte forulykkede fartøj, og uden eds aflæggelse, såsom han ikke havde været til alters, forklarede at han ikke endnu var så kundig i søfarten at han kender de fornævnte steder, men hvad bortsejlingen fra Flensborg angår, såvelsom dagen da den fornævnte ulykkelige hændelse skete på omvundne galiot De Frude(?) kaldet, er ham bevidst ligesom skipperen og styrmanden forklaret og omvundet haver, såvel og nu siden denne forretning begyndtes har set masten og et stykke af vragte, som her uden for byen er drevet i land. -- Derefter fremstod for retten Mikkel Larsen af Overby, som vidnede under ed, at dagen efter Mikkelsdag, omtrent klokken 8 om morgenen, så han forhen omvundne galiot stod fast yderst på revet som går ud her fra Oddens gnive(?), og så samme tid at strømmen løb stærk i øster, og efter den forklaring som skipperen har gjort og af styrmanden er beediget kan vidnet stadfæste, at de har sat deres kurs højt nok, men af strømmen er blevet forsat. Dagen efter, som var søndagen, var vidnet ue ved det forulykkede fartøj om eftermiddagen, omtrent klokken 2, og da så han at vandet gik op til lugerne så der ingen redning var at få fartøjet frelst. Vidnet har også været med til at bjerge nogle småsager, men har ikke observeret hvad det var, og nu er fartøjet i stykker, såsom masten og et stykke af stroget nu ligger på landet her under byen, som af søen er i land dreven. Ydermere forklarede vidnet, at der ikke er over et stenkast fra hvor fartøjet stod og til den yderste pynt af revet. Dernæst fremstod Mikkel Nielsen i Yderby, som vidnede under ed, at ham i guds sandhed var bevidst ligesom Mikkel Larsen af Overby forhen omvundet og forklaret har, med det tillæg, at han, nemlig vidnet, var ude med skipperen og styrmanden

den første dag selvniende her af byen med de to både, og da var fartøjet alt fuldt af vand, så der var ingen redning eller middel til at fartøjet kunne blive frelst eller komme hel af grunde. Ydermere forklarede vidnet, at når der går stærk strøm af vester, som skete da fartøjet stødte, kendes ikke nogen brud eller brænding på revet, så at de ikke har kunnet tage sig i agt for den yderste pynt af revet, og derover af strømmen bleven forsat, med videre vidnets forklaring og udsigende, som i alle ting kommer overens med Mikkel Larsens gjorte udsigende. -- Til sidst fremstod Jens Mikkelsen og Niels Nielsen, begge af Yderby, som vidnede under ed ligesom næst forrige vidne Mikkel Nielsen forhen vidnet og forklaret har, med det tillæg, at de har set forhen omvundne mast og et stykke vrage af det forulykkede fartøj, som af søen er i land dreven, og har også set det stykke skrog som købmanden forklarede at drive ude i søen. Derforuden forklarede de, at mange andre godtfolk er det samme bevidst, som de og næstforrige to vidner Mikkel Larsen og Mikkel Nielsen har vidnet og forklaret, hvorfor skipperen Hans Madsen Beck agtede unødige flere vidner at fremstille, men var af retten begærende beskrevet på lovsikkert måde alt hvad i dag her for retten passeret er, hvilket retten også konsenterede.

13. oktober 1724 (fol. 113b)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Jens Pedersen i Nakke, Isak Jørgensen i Atterup, Jens Hansen i Vig, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

[Afsigt af syn på skov og olden...]

Hans Dyr i Unnerud mødte for retten, udi den sag som sr. Herluf Kiær umod ham har anhændiggjort, på Niels Johansens vegne sammesteds, og irettelagde sit skriftlige indlægs besvarelse på det forordnede stemplede papir, som af ham selv var underskrevet og dateret Unnerud By den 13. oktober 1724, hvilket indlæg efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilføjet, hvorefter sr. Kiær af Ulkerup ved sin tjenestekarl Niels Madsen begærte sagens anstand til i dag 8 dage, som retten konsenterede. Opsat til næste tingdag.

På det Kgl. Københavns Universitets vegne mødte ridefogden ved Universitetsgodset sr. Anders Pedersen af Nørre Eskildstrup ved sin tjener Niels Lind og fremstillede kaldsmænd Morten Pedersen og Niels Pedersen, begge af Udby, som hjemlede efter loven til i dag med 6 ugers varsel at have indstævnet Anders og Niels Joensønner (Anders Jonsen og Niels Jonsen, Anders Joensen og Niels Joensen), fødte i Ulstrup, for vidnesbyrd, breve og beviser at anhøre, spørgsmål at svare og dom at lide betræffende deres fødesteds og tjenesters udnavigelse fra Universitetsgodset uden forordnet rettighed, med videre, alt efter en skriftlig landstingslysning og citation dateret Nørre Eskildstrup den 16. august 1724 med de hrr. Landsdommernes påskrift i landstingsretten af samme dato, som begæredes læst og påskrevet, men som originalen lyder på flere personer, som nu ikke er indstævnte, og derfor igen straks behøves, så blev samme også Niels Lind efter begæring tilbageleveret imod at han indleverede vidimeret kopi deraf dateret Nørre Eskildstrup den 13. oktober 1724, hvilken såvidt de to indstævnte personer angår blev med originalen i retten konfereret og rigtig bgundet, og således efter begæring i akten ord til andet skal følge. Kaldsmændene forklarede, at de havde ladet, ligesom det skriftligt producerede originaldokument indeholder, også vedvarslet forkyndelse i Ulstrup på personernes fødested og sidste tilholdssteder, talt med Peder Jonsen sammesteds, såsom ingen på fornævnte deres fødestavn var hjemme. Efter afhjemling af kald og varsel begærende Niels Lind at tilstedeværende vidner, som uden stævne mål møder, måtte af retten tages udi endeligt forhør. Derefter fremstod Peder Joensen (Peder Jonsen) af Ulstrup, som vidnede under ed, at begge de indstævnte personer Anders og Niels Joensønner er fødte på det kgl. Universitets gods udi Ulstrup by i Ods herred, og

at Anders Joensen nu er omtrent 27 år, som hen fyldte aftigte Sankt Laurs dag, og så meget på 28. og; mens Niels Joensen var 24 år sidst afvigte faste og nu så meget på 25. år løben, hvilke begge personer Anders og Niels Joensønner har undviget godset for nogen tid siden uden pas og besked(?), og siden de således begge undveg universitetsgodset har vidnet ikke fornemmet dem på samme gods, ellers var ham ikke videre i sagen bevidst. -- Nok fremstod Lars Andersen af Ulstrup, som uder ed vidnede, at foromvundne Anders og Niels Joensønner begge var fødte på universitetsgodset i Ulstrup by, og ellers var han bevidst som forrige vidne, undtagen at han just ikke ved de undvegne personers alder. Vidnet forklarede videre, at Niels Joensen for nogen tid siden blev afhændet fra Ulstrup efter Universitetsridefogdens befaling at være soldat, og noget efter at Niels Joensen kom hjem af rejsen undveg han, som omvundet er. -- Dernæst fremstod Anders Andersen af Ulstrup, vidnede under ed ord til andet ligesom forrige vidner. -- Hvorefter Niels Lind bad at retten ville observere, at medstemmende vidner tilstrækkelige har bevist, at Anders og Niels Joensønner begge er barnefødt på universitetsgodset, den ældste virkelig vorned dertil og den yngste såvelsom den anden af sådan alder og tilstand, at de uforbigængelig skulle have pas og skudsmål, og da ikke således som dem om påvundet er må desertere, foruden at Niels Joensen har været affordret til soldat at førind han straks derefter undveg efter slig omstændigheder, og i henseende at personerne ikke imod denne så lovlige søgning til befrielse fremfører, ja i anledning af forordningen af 19. februar 1701, som handler om pas og skudsmål samt forordningens 21. post af 30. sept. 1702, samt i anledning af lovens 3. bogs 14. kapitel, sættes hermed udi rette: først at begge forommeldte personer, den ene som vornede og den anden i det mindste som en frikarl, bør, hvor de antræffes, uden mordsigelse, at følge til det kgl. universitets gods, og der den ene at pleje vornederet og den anden at være samme gods til al tjeneste som en frikarl er pligtig efter loven og kgl. forordninger, indtil han derfra på forsvarlig måde ved lovlig plejelse(?) samt erholdte pas og skudsmål vorder skilt, forinden han forhåbentlig umulig kan være godset kvit, såsom han absolut skal have pas derfra, og ikke kan få det førend lovlig omgang; og for det andet, at de begge bør betale den proces' omkostning hver med 4 rdl., er 8 rdl., hvorefter anseende sagens klarhed uden ophold begæres en retmæssig dom, protesterende at de ikke ved vidner eller bevisers førelser, ej heller andre på deres vegne, nogen slig rettergang tillades førend lovligt foregående stævnemål og medfart. I øvrigt forbeholdes alle lovmæssige prætentioner til dem, som disse desertører uden pas og beskærm(?) har antagen, når samme æregang(?) måtte opdages. Anders Joensen og Niels Joensen mødte ikke; de skal møde om 14 dage. Opsat.

Ridefogden sr. Peder Nielsen på Dragsholm lod ved Peder Joensen af Ulstrup fremstille kaldsmænd Morten Hansen Vinter og Hans Nielsen Skrædder, begge af Sankt Søren Holmstrup, som afhjemlede ved ed efter loven lovligt at have indstævnet, med 8 dages varsel, Christen Sørensen i Brokøb på hans bopæl imod afsigt, vidne og beviser at anhøre og til spørgsmål at svare angående hvad ulovlig skovhugst udi de ham ved opsigt anbetroede skove udi den tid han har været skovfoged var begået, og så vidt gerningsmanden ikke af han kan forskaffes, da derfor dom at lide. Fornævnte kaldsmænd afhjemlede også at have indstævnet Svend Joensen, Truels Frandsen, Mads Rasmussen, Jens Pedersen, Peder Pedersen, Hans Knudsen og Jacob Ibsen, alle af Brokøb, desuden Joen Olsen, Mikkil Jensen, Hans Enevoldsen, Mathias Olsen, Christopher Olsen og Niels Knudsen af Kajemose, for hvad ulovlig skovhugst udi forbemeldte skove på dres iboende gårders grund kan være begået, derom afsigt, vidner og beviser at anhøre, på spørgsmål at svare og, for så vidt gerningsmanden ej af dem kan forskaffes, enhver for sig dom at lide. Endnu afhjemlede kaldsmændene at have stævnet efterskrevne, deres sandheds vidne udi sagen af aflægge, nemlig Lars Christensen, Lars Thomassen, Mads Olsen, Ole Nielsen, Peder Olsen og Ole Ætzbierg, indsidder hos Truels Frandsen, alle af fornævnte Brokøb. Efter afhjemling af kald og varsel lod ridefogden sr. Peder Nielsen ved fornævnte Peder Joensen begære anstand i sagen til i dag 8 dage, da han videre med sagen agter at fremføre, og at de

indstævnte såvel hovedmænd osm vidner måtte til samme tid forelægges at møde, hvilket retten ikke kunne nævte. Opsat til næste tingdag.

K.M. byfoged i Nykøbing lod ved Jens Pedersen af Nakke tillyse og bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at skal holdes efter afgangne salig Anne Thomasdatter Læsøe [NB: kaldes her Anne Tønnesdatter Læsøe], som boede og døde i Nykøbing, førstkommende tirsdag som er den 17. oktober 1724 klokken 9 slet formiddag, udi hendes forhen iboende gård sammesteds.

20. oktober 1724 (fol. 117).

Tingmænd: Isak Jørgensen i Atterup, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Anders Christophersen i Hønsinge, Mikkel Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle og Lars Olsen i Hønsinge.

Opsat fra 13. oktober. På høje herskabs vegne mødte ridefogden Peder Nielsen på Dragsholm ved sin tjener Peder Engel, som producerede et her ved retten 11. august 1724, da udmeldningen skete, og 8. september derefter forhvervede tingsvidne, hvorudi findes de 4 mænds forretning med der påfulgte endelig specificerede afsigt, som såvel den indstævnte Christen Sørensen som samtlig indstævnedede Brokøb og Kajemose mænd uden givne kald og varsel har tilstået og været overværende, ved hvilken de og samtlige, nemlig formeldte Brokøb og Kajemose gårdmænd, for retten ydermere tilstod, såsom de imo ddette syn og afsigt i den post intet havde at indvende, hvilket tingsvidne efter begæring for retten blev læst og påskrevet og videre i akten skal blive indført. Dernæst, på Peder Engels begæring, fremkom for retten de sidste tingdag forelagte vidner, som blev taget i ed. Derefter vidnede Lars Christensen, husmand af Brokøb, at det udi tingsvidnet indførte ulovlige skovhugst, så vidt Østervang og Bro... er angående, er begået på Brokøb og Kajemose mænds iboende gårdes grund, så og forklarede vidnet, at den indstævnte Christen Sørensen var tilsat at være skovfoged over forbemeldte skove, hvilket han og i 5 el. 6 år har betjent. Dernæst tilspurgte Peder Engel vidnet om han var vidende hvem samme træet eller nogle af dem har borttaget? Vidnet svarede, at han ofte gange har set Brøkøbs mænd, da een og da en anden, har kørt hjem af foromvundne skov med deres heste og vogne, undertiden med rodhugne træer og undertiden med grene, da han og har set skovfogden Christen Sørensen har altid været i følge med, men hvor ofte gange kan vidnet ikke erindre sig, såsom det er sket mange gange. Endelig endnu på spørgsmål forklarede vidnet, at skovfogden Christen Sørensen mange gange, foruden at være i følge med de andre bymænd, selv med egne heste og vogn både har hjemført rodhugne ege og bølge af forbemeldte skov. Videre vidste vidnet ikke. -- Dernæst fremstod Lars Thomassen af Brokøb, som vidnede ord til andet ligesom forrige vidne, dog med dette tillæg, at hvad top, som Christen Sørensen ikke selv behovede af de træer de med ham skovede, fik bønderne. Videre var vidnet ikke bevidst. Derefter fremstod Mads Olsen af Brokøb, som vidnede ord til andet som næstforrige vidner i den post at Christen Sørensen har været skovfoged over omvundne skove udi 5 el. 6 år, samt at skovskaden er begået på Brokøb og Kajemose gårdes grund. Videre på spørgsmål forklarede vidnet, at han har set Christen Sørensen nogle gange har kørt hjem med brænde, men om samme har været rodhugget eller ej har vidnet ikke observeret, men dette er vidnet bevidst, at samtlige Brøkøbs mænd, da en og da en anden, har hjemkommet med brænde på deres vogne, men om samme har været rodhugget eller toppen af hvad Christen Sørensen har skovet ved vidnet ikke. -- Dernæst fremstod Ole Nielsen og Peder Olsen af Brokøb, som hver for sig vidnede ord til andet ligesom de forhen førte trende vidner udsagde. -- Endelig fremstod for retten Ole Otzbiørg, indsidder hos Truels Frandsen i Brokøb, som vidnede at forbemeldte Christen Sørensen på 5 el. 6 års tid har været skovfoged over foromvundne skov, nemlig Østervang og Broholm. I lige måde forklarede vidnet, at forberørte ulovlige skovhugst er begået på Brokøb og Kajemose

gårders grund. Endnu på spørgsmål forklarede vidnet, at han nogle gange har set Christen Sørensen komme kørende med brænde af skoven, men om samme har været rodhugget eller ej har vidnet ikke observeret, men har også nogle gange set at Brokøbs mænd har ligeledes kommet af skoven med brænde. -- Endnu fandt Peder Engel fornøden at tilspørgs samtlige vidner om de under aflagte ed kan give forklaring om de ikke nogen tid har set Kajemose mænd eller om nogle af dem at have hjemført brænde eller andet af forombundne skove, hvortil de samtlige svarede nej. Peder Engel lod bero med irettesættelsen udi sagen til i dag 8 dage. Opsat til næste tingdag.

Velædle og velbyrdige hr. kommerceråd Peder Svane til Annebjerggård mødte ved Christian Christensen af Holbæk og fremstillede kaldsmænd Søren Jespersen af Musbyehus og Niels Pedersen af Lumsås, som hjemlede ved ed lovligt til i dag med 8 dages varsel at have stævnet Niels Olsen i Ebbelykke imod vidner og beviser at anhøre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående hans imod kgl. lov og forordning forøvede mishandling med at huse, helle og i tjeneste antage en i Annebjerggårds reserverulle angørt karl, navnlig Jens Jensen, sidst tjenende Annebjerggårds bonde Lars Larsen i Lumsås, hvorfra han uden lovlig opsigelse eller meddelt pas og skudsmål er unviget. Bemeldte kaldsmænd afhjemlede også at have indstævnet bemeldte Jens Jensen, nu opholdende sig i Ebbelykke, for sådan ulovlig undvigelse dom at lide. Nok afhjemlede de at have stævnet mons. Steffen Clausen i Vindekilde om (...?) i denne sag kunne udsige noget ham angående samme at anhøre, til spørgsmål at svare og dom at lide. Endnu afhjemlede kaldsmændene at have stævnet sr. Herluf Kiær i Ulkerup for processens skyld, om han noget på rytterbondens vegne i denne sag vil svare. Endelig er indstævnet til at vidne i sagen Peder Madsen, Jacob Olsen og Lars Larsen med hustru, alle af Lumsås, deres sandhed herom ved saligheds ed at udsige. -- Efter afhjemlede varsel mødte Herluf Kiær og erklærede, at han af amtsforvalter Langfeldt ikke er givet ordre til at forsvare rytterbonde Niels Olsen i Ebbelykke, og amtsforvalteren ikke heller er stævnet som forsvar, altså kunne Kiær på amtsforvalterens vegne i nogen procedure, hvorfor Kiær protesterede imod kald og varsel. -- Christensen refererede sig til den publikation, som Kiær den 25. juni 1723 her ved retten har gjort, hvorefter formodes at han, som ryttergodsets forsvar, bør erkendes indtil amtsforvalter Langfelt samme sine almindelig ordre igenkalder, og derfor håbede varslet ved magt kendt og vidnerne at stedes til forhør. - - Efter at så vidt er passeret blev sagen imellem parterne afgjort således, at som mons. Clausen formener at indstævnte Jens Jensen ikke lovligt har opsagt sin tjeneste på Annebjerggård, ikke heller fået pas og skudsmål derfra, så tilstod han at fornævnte Jens Jensen straks begiver sig ind på Annebjerggård og der fremdeles tjener, indtil han lovligt bliver skilt derfra, og der uden præntention enten af ham som fuldmægtig eller af rytterbonden Niels Olsen i Ebbelykke, hvormed kommerceråd Svane for at vise tilbørlighed til fred at føre sagen.

Udi efterfølgende sag betjente sr. Herluf Kiær af Ulkerup som dommer, efter højædle velbårne hr. etatsråd og amtsmand Schönbachs ordre af dato 7. oktober 1724, som for retten blev læst og påskrevet og udi agten skal blive indført. På vedædle og velbyrdige hr. justitsråd Enevold Berregaard til Kølbygård i Jylland hans vegne mødte prokurator C. Christensen af Holbæk og fremstillede kaldsmænd Søren Jespersen af Muusbyehus og Rasmus Larsen af Hundstrup, som afhjemlede lovligt med (8 dages?) varsel at have hidstævnet K.M. birkefoged ved Dragsholms birk sr. Claus Busing, boende i Egebjerg, efter en skriftlig stævning med Bysings egen påtegning dateret 7. og 9. oktober 1724, som for retten blev læst, påskrevet og udi agten tilført. Efter stævningens afhjemling irettelagde Christensen først det skøde, som sr. Busing har givet til hr. justitsråd Berregaard på en del jordegods i Jylland dateret Thisted den 26. september 1694, som begæertes læst, påskrevet og udi akten tilført. Dernæst producerede han tre domme over hr. Justitsråd Berregaard til Hillerslev-Hundborg herredsting og Hassing-Refs herredsting i Jylland, den ene forhvervet af fri brigaderinde Echers 22. september 1722, hvis påtegnede kvittering af 3. december 1722 beviser at

tilhands(?) for reluitioner af en del det jordegods sr. Bysing har solgt er betalt 61 rdl. 14 sk. kroner og 2 rdl. i omkostning; den anden forhvervet af sr. Peder Eilertsen ved Hassing-Refs herredsting den 29. oktober 1722, med sr. Eilertsens påtegning, med kvittering af 28. december 1722 som beviser, at hr. justitsråd Berregaard for en anden del af det jordegods sr. Bysing har solgt har måtte betale for reluitionen [...] rdl. 5 mk. 8 sk. kroner same 2 rdl. 4 mk. udi omkostning; den tredje dom forhvervet ved Hillerslev-Hundborg herredsting 27. marts 1723 af ædle sr. Mouritz Skøning(?) Lelliut(?) og velbemeldte sr. Lelli kvittering af 3. april 1723, som beviser at for reluitionen af en del fra sr. Bysing solgte gods er betalt kroner 88 rdl. og omkostning 3 rdl.; hvilke tre dommes slutninger med på tegnede kvitteringer Christensen begærede læst, påskrevne og udi akten indførte. Endvidere producerede han hr. Niels Bie i Syune(?) hans kvittering af 24. september 1723, hvorefter hr. justitsråd Berregaard har betalt til hr. Bie for reluitionen af en del forbrudt gods 104 rdl. kroner, samt kvittering med omlagt(?) 24 sk. papirs, som han ligeledes begærte læst, påskrevet og i akten tilført. Fremdeles producerede han en beskikkelse fra hr. justitsråd Berregaard til hr. konferensråd Stange med velbemeldte hr. konferensråds svar af dato 12. og 17. juli 1724, og endnu en beskikkelse fra prokurator Christensen til sr. Bysing ved byskriveren i Nykøbing ham insinueret, dateret 3. og 9. august 1724, begge beskikkelser ligeledes begæret læst, påskrevet og i akten indført. -- Til hvilke fremlagte dokumenter han sig refererede, og særdeles til den beregning udi foromrørte beskikkelse er gjort, og derefter satte i rette, at velbemeldte sr. Bysing blev tildømt de fordrede 327 rdl. 5 mk. 13 sk. med skadesløs rente fra 11. juni dete år at erlægge, såvelsom processens forårsagede bekostning i lige måde skadesløs at betale, hvorpå han i alt uopholdelig begærte dom. -- K.M. birkefoged Claus Büsing udi Egebjerg, som havde anhørt alt foranførte, og som de i retten producerede dokumenter ville falde alt for vidtløftigt mundtligt at besvare, så begærede han dertil 3 ugers anstand, med reservation i alt det som bemeldte Büsing imod det i dag passerede kan have at indvende sig til befrielse og frelse i sin tid ej påtvivlende sr. Christensen da jo udisputerlig imodtager hvad fremkommer til oplysning i sagen uden foregående stævnemål for bekostning på begge sider at spare, hvorom forventes hans gode svar, og udi den begærte anstand rettens konsens og gode assistance. -- Christensen lader den begærte opsættelse bero på dommerens behag, og om den bliver tilladt reserverer han sig 14 dage derefter at indkomme med sit svar, og i samme fald var tilfreds med at sr. Bysing uden stævnemål fremlægger alt hvad han kan have sig til befrielse i sagen, hvilket han og til den anlovne tid reserverer hvad indsigende han imod samme kan have, såsom han for bekostning at spare ikke forlanger noget stævnemål. -- Parternes begæring med opsættelse blev af retten konsenteret, hvorefter Büsing begærte og imodtog de af sr. Christensen i retten producerede 7 dokumenter sagen vedkommende, foruden konstitution og stævningen, som igen om 3 uger tillige med svar derpå her i retten skal blive uskadt leveret.

I den sag svævende imellem Hans Dyr i Underud og Niels Johansen sammesteds mødte Kiær og svarede imod det indlæg, som Hans Dyr sidste tingdag irettelagde, ihvorvel det alt er uden bevis og af ingen fundament, men som han siger, at han kan gøre sin ed med en god samvittighed, at han ikke har slået eller tilføjet den blinde Niels Johansen den skade han søges for, så indlod Kiær til dommerens forsvarlige handling derom at påkende, og i øvrigt refererede Kiær sig til sit forrige, og påstod Andersen(?) mig 2 rdl.(?), indlod så sagen under dom. Sagen blev optaget til doms afsigelse til i dag 5 uger, som er den 24. november 1724.

Ellers begærte Kiær på amtsforvalterens vegne den dom beskrevet afsagt om de indstævnte vorneder, såvel og tingsvidner over Peder Olsen i Nyrup, med formodning samme med allerfordreiligste at få beskrevet.

K.M. skovrider sr. Johan Kleping af Lestrup mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Peder Christensen i Bråde og Bertel Jensen i Hylkerup, som for retten fremstod og hjemlede med ed efter loven, lovligt hid til i dag at have stævnet Christen Jensen i Jyderup for skovhugst med videre indhold efter en skriftlig kaldsseddels formelding dateret Lestrup den 13. oktober 1724, som skovrideren begærte læst, påskrevet og i akten indført. Dernæst fremstod de indstævnte vidner, som blev taget i ed, og først fremstod Hans Hansen af Odstrup, som vidnede at ved sidst afvigte Sankt Hans tid var vidnet sammen med tre andre af sine bymænd i Christen Jensens gård i Jyderup, hvor de da fandt to små risbøge, den største som fuldkommen stavre stor, og 22 elle-rafter, hvilke han tilstod at have hugget i Odstrup Løkke på K.M. grund. Videre var vidnet ikke bevidst. -- Derefter fremstod Ole Olsen, Truels Pedersen og Niels Jensen, alle af Odstrup, som vidnede ord til andet hver for sig ligesom næst forrige vidne Hans Hansen har vidnet og forklaret. Den indstævnte Christen Jensen af Jyderup mødte for retten, og kunne ikke nægte vidnernes udsigende, men formodede øvrighedens mildeste medhandling; hvorefter skovrideren sr. Johan Klepping begærede tingsvidne beskrevet, som retten konsenterede.

Sr. Johan Klipping lod tillyse, at som han har oldenen i forpagtning her i Ods herred, da har skovbymændene sig med deres svin førstkommende mandag i Lestrup at indfinde, såvel og andre som svin på skoven behøver, og hvis da nogen svin efter den dag i skovene befindes, da om de vorder optaget, for dem at have skade for hjemgæld, efter forordningen. Dette begæres at tingmændene måtte tillyse på sognestævnerne.

Madame salig Anne Niels Larsens, forrige indvånerske udi Nykøbing, hendes efterladte arvinger lader for alle og enhver bekendtgøre, at nu til sidst er berammet at skal holdes offentlig auktion på en del af den salig kones efterladte sølv, jord og eng i marken, samt gangklæder og adskilligt andet løsøre, som fra de efter hende holdte forrige auktioner er tiloversblevet ubortsolgt, og skal samme holdes i vembemeldte salig madames forrige gård førstkommende tirsdag, som er den 24. oktober 1724, til hvilken tid og sted liebhaverne sig ville behage at indfinde, hvilket og tingmændene har at bekendtgøre.

Udi den sag imellem madame salig Anne Niels Larsens efterladte arvinger og hendes stærvboes debitorer, formedelst parternes udeblivelse til i dag opsat, mødte på samtlige arvingers vegne sr. Hans Holm, borger og indvåner i Nykøbing, og fremstillede to mænd, navnligt Christopher Bickel og Andreas Mathiesen, begge borgere i Nykøbing, hvormed han beviste at de forhen udeblevne og til i dag 14 dage sidst her af retten forelagte gældnere til i dag var forkyndet forelæggelse, hvilket bemeldte to mænd ved ed efter loven bekræftede, hvorefter sr. Holm begærte de forhen indstævnte og nu forelagte måtte af retten fremæskes til genmæle i sagen. Hvor da efter rettens tredje ganges påråbning mødte for retten Rasmus Rasmussen af Grevinge, hvis gæld sig Holm angav at være 3 mk., hvorpå Rasmus Rasmussen erbød at gøre sin saligheds ed, at han samme 3 mk. til den salig matrone har betale, hvilket og såsom monsr. Holm samme tillod af retten blev tilladt. Rasmus Rasmussen gjorde derefter sin ed efter loven, at han de fordrede 3 mk., som er for en skærekniv, til den salig kone havde betalt. -- Dernæst lod Peder Snedker i Grevinge, hvis gæld sr. Holm angav at være 3 mk. 12 sk., fremlægge den salig kones egenhændigt skrevne og underskrevne kvittering, hvormed den post har sin rigtighed. -- Dernæst fremstod Ole Andersen, nu i Lille Egebjerg, som efter rettens den 8. september sidst givne tilladelse gjorde sin ed ej at være skyldig til den salig kones efterladte mere end 6 rdl. 4 mk. 10 sk., hvormed såvidt han fra retten blev dimitteret. -- Dernæst fremstod Mads Larsen af Hønsinge, hvis gæld Holm angav at være 1 rdl. 3 mk. 14 sk., hvoraf bemeldte Mads Larsen benægtede 1 rdl. som han med "røre og lom"(?) havde betalt, hvilket han efter sr. Holms tilladelse og rettens konsens ved ed efter loven bekræftede, og såsom ingen af de øvrige indstævnedes og nu til i dag forelagte efter rettens tredje gange påråbning var mødt, det hos dem søgende enten at tilstå eller på

lovskikket måde at fragå, angav sr. Holm de udeblevnes debit at være som følger: HØJBY SOGN, NYRUP: Mads Larsen 1 rdl. 2 mk. 13 sk. TENGSELMARK: Svend Trane (el. Svend Trone?) 2 rdl. 6 sk. ODDENS SOGN, OVERBY: Jeppe Madsen 2 mk. 12 sk. VIG SOGN OG BY: Hans Hansen 1 mk. BOGNÆS: Anders Christensen 5 rdl. 5 mk. 12 sk. HØNSINGE: Søren Hofkarl [Søren Jensen Hofkarl] 9 rdl. 2 mk. 8 sk. GREVINGE SOGN OG BY: Jens Nellike Smed 7 sk. ENGELSTRUP: Niels Andersen 1 rdl. 3 mk. 15 sk. ASNÆS SOGN, TOLSAGER: Claus Pedersen 2 rdl. 2 mk. 6 sk. HØVE: Unge Niels Pedersen 1 rdl. 3 mk. 8 sk., Jep Jensen 4 mk. 10 sk., Søren Madsen 4 mk. 3 sk. FÅREVEJLE SOGN, STUBBERUP: Hans Pedersen 1 rdl. 3 sk., VEDDINGE: Rasmus Olsen 1 rdl. 4 mk. 2 sk., ORDRUP: Henning Knudsen 1 rdl. -- Til sidst lod Niels Ottesen af Fårevejle, hvis gæld sr. Holm angav at være 1 rdl. 13 sk., fremlægge den salig kones egenhændige og underskrevne kvittering for samme 1 rdl. 1 sk., hvormed det for ham har sin rigtighed. -- Efter alt sligt i sagen passerede fremlagde sr. Hans Holm et rigtigt udtag af madame salig Anne Thomasdatter Læsøes hoved- og kladdebøger, på det forordnede stemplede papir, under den salig matrines tre arvingers hånd, dateret Nykøbing den 3. juli 1724, som efter begæring, så vidt de indstævnedes og til i dag forelagte debitorer vedkommer, efter begæring for retten blev læst og påskrevet, og herefter udi akten skal blive tilført. -- Hvorefter sr. Holm på samtlig sine medarvingers vegne gjorde irettesættelse, i forhåbning at samtlig de i denne sag indstævnte, den fornævnte salig kones skyldnere, så vidt ikke enten med kvittering er afbevist eller på anden lovskikket måde samme har fragået, bør det hos dem søgende til den salig kones stærvbo at betale, tillige med sagens forårsagede omkostning, hver med 2 mk. danske, under lovens videre tvang, og derpå var en lovmæssig dom forventende. -- Dommeren optog sagen til doms afsigelse til i dag 3 uger.

Læst K.M. højbetroede stiftbefalingsmand, hans excellence hr. baron Rudolph Gersdorffs og konferensråd von Achtens skriftlige plakat af 7. oktober 1724, angående en del købstæders konsumtion her i landet at komme til nye opbud for efterfølgende tre år, som skal holdes i Ringsted den 8. november 1724 i Baron Gersdorffs logement.

27. oktober 1724 (fol. 123)

Tængmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Isak Jørgensen i Atterup, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup, Anders Jensen i Holmstrup, Ole Jensen i Nakke og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Efter opsættelse mødte på det kgl. Københavns Universitets vegne ridefogden ved universitetsgodset sr. Anders Pedersen ved sin tjener Niels Lind, og for at gøre sagen end des overflødigere oplyst, så fremstillede han Dorthe Madsdatter af Ulstrup for at vidne sin sandhed, som efter at hun var blevet taget i ed vidnede, at de indstævnte Anders og Niels Joensønner (Anders Jonsen og Niels Jonsen, Anders Joensen og Niels Joensen) begge er fødte på universitetsgodset i Ulstrup by, og ved også at de begge stedse tjente der i byen på bemeldte gods indtil for nogen tid siden, da de undveg. Så vidste hun også at der for nogen tid førend de undveg kom bud fra universitetets ridefoged ind til Ulstrup og afhændede den ene person Niels Joensen for at være soldat, da han var en 20 år gammel og derover efter folks sigelse; ellers ved vidnet ike enten han er 20 år eller derover eller hvor gammel han er, og vidste vidnet ikke om han havde fået pas fra universitetsgodset, vidste ikke heller hvor gammel Anders var, men nogen kort tid efter at Niels Joensen således var henført til soldat undveg han godset, som omvundet er. -- Dernæst fremstod Peder Christensen af Vejleby, som vidnede under ed, at den indstævnte Niels Joensen for nogen tid siden blev fra universitetets ridefoged affordret i Ulstrup og hen til at være soldat, og siden har vidnet spurgt at han skal have undviget godset, og videre vidste vidnet ikke i sagen. -- Hvorpå Niels Lind producerede sognepræstens for Vig og Asmindrups menigheder Jørgen Steensen Holms attest dateret 13. oktober 1724, hvilken forsynet med sit forordnede stemplede papir af no. 18 blev efter begæring læst, påskrevet og i akten skal blive

tilført. Med samme bevises at indstævnte Anders Joensen er vornede, og hvad den anden angår, da refereres til de førte vidnesbyrd, at han har været affordret til soldat for universitetsgodset og derefter eskaperet(?) for at blive sådan hans K.M. tjeneste kvit, hvoraf end og beviseligt følger at han bemeldte Niels Joensen har været af den alder og tilstand, at han skulle have været forsynet med pas, foruden at universitetet har end i så måde des større ret til ham, da han har været affordret til soldat førend undvigelse, og således formodes at Niels Joensen bliver eragtet at han ikke må være til nogen mands tjeneste førend han beviser med rigtigt pas lovligt at være skilt fra universitetsgodset. I det øvrige tilholdt Niels Lind sig forhen fremførte bevis og gjorde irettesættelse, begærende endnu som tilforn en retmæssig dom uden ophold. -- Sr. Herluf Kiær af Ulkerup mødte for retten efter Peder Joensen i Ulstrup hans anmodning, på de indstævnte hans brødrers vegne, og gav retten tilkende, at de her her udi Sjælland (...) som de har givet ham bud at begære sagens anstand til om 4 uger, da på deres side skal videre blive prosekveret sagen til deres ret at forsvare; formoder herudi rettens assistance, at de ikke med (...?)se skulle graveses. -- Niels Lind fremæskede hvad fuldmagt eller begæring monsr. Kiær har fra de indstævnte desertører til at føre noget i denne sag, så og at han vil gøre bekendt på hvad sted her i landet at samme personer er, og dersom monsr. Kiær disse dele straks kan præstere, han ej heller vil erklære sig i protokollen at svare til hvad omkostning og skade af sådan langvarig og efter formodning ulovligt ophold kan flyde, så i henseende at ingen må tage andres tjenerer i forsvar førend han er lovligt skilt fra en husbond, samt fordi at monsr. ikke må befatte sig med de sager ham er uvedkommende, da han ikke beviser det allerringeste fra dem at de har forlangt sådan opsættelse eller hans forsvar i sagen; thi protesteres i kraftigste, formoder at hverken den begærte ulovlige lange opsættelse bliver konsenteret, ej heller sr. Kiær tilladt at befatte sig noget med denne sag førend han både beviser hvor personerne er og at de har forlangt af ham at gøre sådant insigende, hvilket udi alt er henstillet til rettens lovlige handling og påkendelse. -- Kiær refererede sig til sit forrige, og holdt unødigt at besvare monsr. Linds tilførte førend dommeren resolve om anstand bør nydes eller ej, allerhelst Peder Joensen her for retten er til stede og tilstår at skaffe svar på hans brødrers vegne til begærte anstands tid, og indlod i øvrigt sagen under dommerens kendelse hvorefter, når anstand nydes, skal følge, at hvis begæret er lovformeligt. -- Niels Lind tilspurgte Peder Joensen om han ved hvor de undvigte personer er her i landet, så og om han har nogen fuldmagt fra dem til at lade gøre den indsigende, hvorpå begæres hans erklæring. -- Kiær, endnu som tilforn, på Peder Joensens vegne, refererede sig til hvis svaret er, som er uforklarlig nok på sr. Linds protest og qvestioner. -- Dommeren, for at afbryde sr. Linds unyttige protester, og i anledning af lovens pag. 50 art. 7, kunne ikke længere tillade ham sligt, men tillod den begærte anstand til om 4 uger, og såfremt ikke Peder Joensen da det af sr. Kiær efter hans begæring tilførte præstere, gives ham til efterretning, at ingen anstand ham mere bliver tilladt, hvorimod sr. Lind gives reservation til samme tid, sit lovlige indsigende imod hvad da fremkommer, i anledning at kald og varsel efter loven til den tid har sit fulde løb. -- Niels Lind reserverede sin ret imod denne hårde beskyldning, såsom aldrig nogen retsindig eller af sund fornuft skal kunne påsige ham nogen kroglove(?) eller anden uret vished i rettergangen, så forbeholdes og hvad ret man haver imod den forindring at få Peder Joensens eget svar, med videre som skulle blive oplyst, alt sine tider og steder at fremføres. I det øvrige protesterede Lind alle bevisers førelse uden lovlig omgang og stævnemål. -- Dommeren, i anledning af Linds tilførte, var forårsaget til at kræve stokkemændene til vidnesbyrd og tilspørge dem om de, når fornøden gøres, kan vidne at dommeren har begæret Lind ville ...Ide med hans vidtløftighed, på det ikke retten og andre gode folk derover skulle blive opholdt? Hvortil de samtlige svarede ja; hvormed denne sag til fornævnte tid beroer. Opsat 4 uger.

Ridefogden Peder Nielsen på Dragsholm mødte ved sin tjener Peder Engel efter opsættelse udi den sag kontra den indstævnedede Christen Sørensen tilligemed samtlige Brokøb og Kajemose mænd, som for ulovlig skovhugst søges, og gjorde påstand, at såsom med 5 ensstemmende vidner er bevist, såvel at det udi det

producerede tingsvidne specificerede ulovlige skovhugst er begået på Brokøb og Kajemose bønders iboende gårdes grund, så og at den indstævnedede Christen Sørensen på 5 el. 6 års tid har været tilsat skovfoged over samme skove, de dog både han og de andre bønder i Brøkøb både befindes at have været tyv og tyvs medviders efter benæfnte vidner og forklaring; altså sattes i rette med kraftig påstand, at såvel den indstævnte Christen Sørensen som samtlige Brokøbs gårdmænd, nemlig Svend Joensen, Truels Frandsen, Mads Rasmussen, Jens Pedersen, Peder Pedersen, Hans Knudsen og Rasmus Ibsen bliver tilfundenefter lovens samt K.M. allernådigste udgangne skovforordning af 11. jan. 1710 dens 1. artikel, samt skovforordningen af 13. sept. 1687 dens 29. artikel, at gå på Bremerholm i jern i deres livstid, samt alt deres middel og formue, rørende og urørende, at være forbrudt til deres herskab. Ligeledes er bevist med samme vidner, at en del af den omvundne skovskade er begået på K.M. bønders iboende gårdes grund. Altså påstås, i ligemåde med formodning de efter nævnte forordning af 11. januar 1710 dens 1. artikel, nemlig Jens Olsen, Mikkel Jørgensen, Hans Enevoldsen, Mathias Olsen, Christopher Olsen og Niels Knudsen vorder tilfundet at forskaffes gerningsmanden til stede, eller i mangel deraf, selv en hver for sig at betale til deres høje herskab 30 rigsdaler, samt efter lovens pag. 460 art. 2 at have deres fæste forbrudt, allerhelst de aldrig samme ulovlige skovhugst har tilkendegivet, langt mindre gerningsmanden anholdt, hvilket alt indstilles til dommerens retmæssige og lovforsvarlige handling, og begærede dom, dog udi det øvrige reserverede Peder Engel sig til at besvare hvad videre udi denne sag af kontraparterne måtte indvendes. -- Den indstævnedede Christen Sørensen såvelsom Brøkøb og Kajemose gårdmænd blev af retten 3 gange påråbt, men ingen af dem mødte. De blev forelagt at møde om 14 dage, hvilken forelæggelse ridefogden sr. Peder Nielsen har dem lovligt at bekendtgøre. Opsat 14 dage.

Jens Jensen af Veddinge, på sin søster Sophie Jensdatters vegne, mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Niels Jensen af Søren Pedersen af Jyderup for at afhjemle, at de lovligt til i dag, med 8 dages varsel, har hidstævnet Karen Andersdatter, tjenende Anders Nielsen i Veddinge, for nærgående ord med videre hun skal have talt om Sophie Jensdatter, til vidnesbyed at høre og dom at lide. Men førend varslet blev afhjemlet fremstod Karen Andersdatter selv for retten og erklærede, at hun ikke ved nogen føje eller skellig adgang at tale ilde eller noget uanstæeligt om Sophie Jensdatters moder eller broder, og derfor om noget kan være sagt i ubesindig hastighed, da igenkalder hun samem at være af ingen kraft, hvorpå de blev venligt og ven forligt; med kondition Karen Andersdatter betaler til Sophie Jensdatter, for forårsagede vidtløftighed, 3 rigsdaler, hvorpå de gav hinanden deres hænder. Derforuden mødte på Karen Andersdatters vegne hendes husbond Anders Nielsen, som tilstod at betale på hans piges vegne til Sophie Jensdatter de anlovede 3 rdl. inden 14 dage, hvor da al uenighed er ophævet, og hvis Karen Andersdatter kan have talt om Sophie eller, og om Sophie noget om Karen kan have talt, det skal være altsammen dødt og magtesløst og sagt uden vid og vidskab, hvorefter Jens Jensen begærte tingsvidne beskrevet.

Peder Svane til Annebjerg- og Ellingegårde, K.M. kommerceråd, mødte ved sin tjener Jørgen Thomassen, og for retten fremstillede kaldsmænd Gregers Andersen og Niels Pedersen, begge af Hønsinge, som vandt ved ed med opragte fingre efter loven lovligt til i dag med mundtlig 8 dages kald og varsel at have hid indstævnet en del Vig sogns husmænd her til tinget til spørgsmål at svare og dom at lide angående resterende kirkeskat forfalden til 1. maj 1724. VIG BY: Peder Thomassen 8 sk., Peder Heidemand 8 sk., Povel Hvid 8 sk., Povel Madsen 8 sk., Peder Ibsen 8 sk., Jens Sørensen 8 sk. LILLE EGEBJERG: Ole Andersen 8 sk. HØNSINGE: Poul Skrædder 8 sk., Erik Pedersen 8 sk., Anders Møller 8 sk., Poul Nielsen 8 sk., Christen Madsen 8 sk., Hans Møller 8 sk. JYDERUP: Bendt Olsen 8 sk. KELSTRUP: Jens Birk 8 sk., Birgitte Larsdatter 8 sk. ULSTRUP: Maren Larsdatter 8 sk. -- Hvorefter de indstævnte efter forlangende blev af retten trede gange lydeligt påråbt, hvor da fremstod Bendt Olsen af Jyderup og Poul Madsen i Vig, som udsagde at have betalt det fordrende, hvorom de til første ret, som i denne sag bliver holdt, anlovede enten at skaffe bevis

om eller og samme ved ed at præstere. De øvrige indstævnte mødte ikke, hvorfor de blev forelagt at møde om 14 dage. Opsat.

Peder Svane til Annebjerg- og Ellingegårde lod ved sin tjener Jurgen Thomsen oplyse nogle svin, som er opdrevet på Annebjerggårds skov og findes uringet og ubrændt, og har lyd og mærke som følger: en hvid sok med en skure oven af det venstre øre, en rødplet so 1 stykke under af det højre øre et stykke taget helt af venstre øre, to hvide ditto har samme mærke; hvilket retten ville behage at befale storkemændne at bekendtgøre til sognestævne. Efter 14 dage vil svinene være forbrudt.

3. november 1724 (fol. 126b)

Tingmænd inkl. Johan Ramsteen i Vig.

Intet forrettet.

10. november 1724 (fol. 126b/127)

Tingmænd: sædvanlige.

Dom afsagt over en del madame salig Anne Thomasdatter Læsøes efterladte stærvbos gældnere her udi Dragsholms birk.

Læst K.M. patent om at højesteret skal holdes 7. marts 1725, dateret Frederiksborg den 6. oktober 1724.

Læst krigsråd og landkommisær Urban Bruns udstedte plakat om, at efterhøstsessionens holdelse for nationallandinfanteri udi Sjælland etc. 1724, hvorudi meldes at sessionen anfanges med Dragsholm og Kalundborg amter i Slagelse den 20. november 1724 til middag, med videre samme plakats indhold, dateret Antvorskov den 2. november 1724.

Opsat fra 27. oktober. Udi den sag ctr. samtlig Brøkøb og Kajemose gårdmænd mødte ridefogden Peder Nielsen på Dragsholm ved sin tjener Peder Engel og fremstillede Morten Hansen og Hans Nielsen, begge af Holmstrup, som afhjemlede at have ankyndiget ommeldte gårdmænd den for 14 dage siden her af retten til dem gjorde forelæggelse. Engel fremæskede bemeldte indstævnte mænd at indgive hvad de udi sagen til deres forsvar nødigt eragter, og begærede at sagen derefter uden længere henhvilning til doms kan blive optaget. Samtlig Brøkøb og Kajemose mænd mødte for retten efter forelæggelse, og til den imod den begyndte sags bedre oplysning, dem til befrielse, begærte sagens anstand til i dag 14 dage, hvilket retten ikke kunne nægte dem. Opsat 14 dage.

Opsat fra 27. oktober. Udi den sag som hr. kammerråd Svane til Annebjerg- og Ellingegårder har begyndt contra en del Vig sogns husmænd og indsidere, som fra den 27. oktober til i dag er forflyttet, mødte ved sin tjener Jørgen Thomassen ("Jurgen Tommesen"), som efter rettens gjorde forelæggelse fremæskede de endnu resterende, nemlig for kirkeskat næstafvigte år forfalden til 1. maj 1724, som følger: [som tidligere indført], hvilke forskrevne blev af retten lydeligt trende gange påråbt, men mødte ikke, hvorfor Svane ved sin tjener Jørgen Tomsen gjorde følgende irettesættelse, med formening at enhver af de fornævnte bliver tildømt at betale det hos dem søgende, i anledning af lovens pag. 413 art. 13, samt den derpå anvendte bekostning, nemlig til kaldsmændene 2 mk., rettens salær 3 mk. 4 sk., stemplet papir 4 mk. 8 sk., tilsammen

1 rdl. 3 mk. 12 sk., som formodes de endnu skyldige bliver tildømt at betale, og er derpå dom begærende. Sagen optaget til doms afsigelse om 14 dage.

Opsat fra 20. oktober. I den sag svævende mellem velædle og velb. hr. justitsråd Berregaard og birkefogden edle sr. Claus Büsing infandt sig i dommerens sted sr. Herluf Kiær af Ulkerup. Dernæst fremkom for retten birkefoged Bussing i Egebjerg, som i retetn leverede de ham den 20. oktober sidst her af retten udlånt 7 originaldokumenter, skadesløs i alle måder, som dommeren imodtog. Dernæst irettelagde Buhsing et sit skriftligt forfattede og egenhændigt underskrevne indlæg, på det forordnede stemplede papir, af dags dato, som efter begæring for retten blev læst, påskrevet og i akten skal følge. -- Dernæst, for at bevise, at de ord, som i samme indlæg findes indført af et skøde udgivet af Birgitte, salig Ejler Jacobsens, den 22. august 1690, er rigtig efter samme originalskøde, så fremviste Busing samme originalskøde efter indlæggets formelding, som af retten blev konfereret, og befandtes at være konformt, og endnu befandtes foran i samme skøde, som efter Büsings begæring hans indlægs formalité til ydermere bestyrkelse efter skrevne ord: "Thi bepligter jeg mig og mine arvinger, en for alle og alle for en, at fuldkommen frit frelse, hjemle og tilstå hr. Claus Busings arvubger ig akke deres arvinger, samme fornævnte bøndergods, gårde og gårdsparter samt en del udi K.M. anpart korntiender, for hver mands tiltale, som der på noget med rette kunne tale." -- I lige måde efter indlæggets formelding fremviste Claus Busing de fire derudi ommeldte originalskøder, som ej alene har samme skødes stil, som indlægget om formelder, men end og indeholder de ord, som nu her i dag af skødet i protokollen er indført, hvorefter Claus Busing samme 5 originalskøder igen til sig tog, efter at de, som meldt, af retten var konfereret -- Hvormed sagen efter sr. Christian Christensens tagne reservation den 20. oktober sidst for det første beroer til om 14 dage, hvormed sagen beroer, og har da sr. Busing forevist de 5 originalskøder i retten igen at love om, om kontraparten det skulle påstå eller forlange.

17. november 1724 (fol. 128b) -- (Fejlagtigt kaldt "Fredagen d: 18 Nov:")

Tingmænd: sædvanlige.

For retten mødte velagtede Anders Christensen Svartz, boende i Svendstrup hestehavehus, og producerede i retten et skriftligt og af hans svogere [læs: afdøde hustru svigersønner] Hans Danielsen Martin udi Skaverup og Ole Nielsen udi Vig, på deres hustruers og egne vegne, skriftligt og underskrevne afkald og kvittering, datteret Svendstrups Hestehavehus den 14. november 1724, for hvis arvepart bemeldte 2de mænd på deres hustruers vegne kunne tilfalde efter bemeldte Anders Christensen Svartzes nu salig hustru Karen Olufsdatter, som var forbemeldte to mænds hustruers nu salig moder. For bemeldte afkald og kvittering fandtes, at to mænd til vitterlighed underskrev, og efter begæring blev afkaldet for retten læst, påskrevet og lyder ord til andet som følger: "Efter lovens pag. 683 art. 16 har vi underskrevne, jeg Hans Daniel Martin boende i Skaverup på min hustru Gjertrud Pedersdatters og egne vegne, og jeg Oluf Nielsen i Vig på min hustru Ellen Pedersdatters og egne vegne, akkorderet med vores hustruers stedfader Anders Christensen Svartz i Svendstrup Hestehavehus, som er eneste arvinger efter hans afdøde hustru, vores hustruers moder, salig Karen Olufsdatter, om hvad arvepart os kunne tilkomme, og er bleven forenet på følgende måde: at Anders Svartz har uddelt til os den salig kvindes gangklæder i tvende lige dele, og derforinden givet hver af os en gl. sengedyne og 3 stk. får, hvorimod vi for al arvepart er fornøjede, og derfor hermed giver fuldkommen afkald, og i øvrigt skal Anders Svartz være forpligtet til at svare alt gæld, om nogen skulle findes i boet; og må dette vores afkald til tinge uden til os at give noget varsel læses, påskrives og protokolleres når forlanges. Dets til bekræftelse har vi dette med egne hænder underskrevet og ombedt tvende mænd med os til vitterlighed at underskrive. Datum Svendstrup Hestehavehus den 14.

nov. 1724. Hans HDM Daniel Martins navn, Ole ONS Nielsens navn. Til vitterlighed og at have været overværende, Peder Larsen i Skaverup og Peder Jensen i Eskildstrup."

Højagtbare og velfornemme sr. Hans Birk (Birck) og sr. Hans Holm, borgere og fornemme handelsmænd udi Nykøbing, lod ved velagtede Jens Pedersen af Nakke her af retten begære 4 uvildige mænds udmelding, som kunne syne og besigtige og til penge taksere hvad reparation velermeldte sr. Hans Birk og sr. Hans Holm har ladet gøre og bekoste på broen ved Rørvigs toldkammer; thi blev til forbemeldte sin og forretning her af retten udmældt efterskrevne fire mænd, navnlig: formand Morten Pedersen i Rørvig, Anders Madsen sammesteds, Niels Larsen i Nakke og Lars Jensen sammesteds, hvilke fornævnte fire mænd næstkommende mandag om formiddagen ved 9 slet, som er den 20. november, har at møde på åstederne for at efterse og til penge at taksere forermeldte broes reparation, være sig af tømmer, brædder, søm tillige med den derpå betalt tømmermands arbejds løn, med videre som på broen af forbemeldte tvende mænd er gjort og bekostet, hvorpå de udmeldte mænd har at forfatte en skriftlig og af dem underskrevet afsigt således indrettet, at de den her til næste tingdag, som er den 24. november, udi retten kan indlevere og ved ed efter loven bekræfte.

Landstinget er berammet at foretages den 20. december 1724.

24. november 1724 (fol. 129b)

Tingmænd: sædvanlige.

Opsat fra 27. oktober. For retten mødte på det kgl. universitets vegne ridefogden sr. Anders Pedersen ved tjeneren Niels Lind, og begærede at retten ville påråbe de to indstævnedes desertører Anders og Niels Joens Sønner (Anders Jonsen og Niels Jonsen, Anders Joensen og Niels Joensen), om de møder for at fremføre noget lovmæssigt til deres befrielse, hvorefter at denne påråbning er sket, Lind reserverer sig hvad han end nu i dag agter fornøden i sagen. Efter begæring blev de to undvigne Anders Joensen og Niels Joensen af retten lydeligt påråbt men mødte ikke, ej heller nogen på deres vegne for at fremføre noget til deres befrielse. Niels Lind, for at bevise at den end person Niels Joensen virkelig er indrullet til soldat for Universitetsgodset år 1719, førend han deserterede, så blev irettelagt en kvittering og tilståelse fra forrige hr. oberst ved landinfanteriet, højjædle og velbårne hr. von Barner, dateret "Frederiksbergs Amager" den 13. april 1719, hvilken blev læst, påskrevet og udi akten skal følge, og som da den ene person, bemeldte Niels Joensen, om han end må ske er frifødt, har dog undviget universitetsgodset og kongens tjeneste uden opsigelse, pas eller rigtighed, og den anden person Anders Joensen er overbevist at være vornede til samme gods, og ingen af dem kan godtgøre det ringeste til deres befrielse, om endskønt de nu har haft 6 ugers anstand siden sagen blev gjort anhängig i og for 4 uger siden ved prokurator sr. Kiær som, så vidt af hans tilførte skal sluttes, lod begære anstand til i dag for at føre bevis på deres sinde, men entet fremkommer efter sådan beskaffenhed, og som det for 4 uger siden var blevet kendt, at dersom de undvigte personer ikke i dag fremkom med det anlovede, så skulle sagen uden ophold til doms optages, samt i henseende at kald og varsel alt har stået sine 6 uger efter loven, så refereres til de førte beviser og gjorte påstande, og begæres dom, til hvilken, så snart den er afsagt, at få bekrævet, tre ark stemplet papir, med begæring at få den med fordreiligste efter loven. -- Dommeren optog sagen til doms afsigelse til om 3 uger.

[Afsigt af syn på bekostning af reparation af broen ved Rørvig toldkammer.]

Herluf Kiær af Ulkerup mødte for retten på vegne af provstinden, ædle madame Elisabeth Marie Borch, salig hr. Poul Bies, og producerede et skøde hende meddelt af Søren Olsen Møller i Engelstrup Mølle på bemeldte møllehuse og mølleplads, dateret Engelstrup Møllehus den 9. november 1724, som Kiær begærte læst, påskrevet og protokolleret, som retten konsenterede.

Opsat fra 10. november. For retten mødte sr. Herluf Kiær af Ulkerup på det indstævnedes Brokøb og Kajemose mænds vegne ctr. citanten ridefoged Peder Nielsen på Dragsholm, og for det første tilspurgte han sr. Peder Engel, som var mødt på retten på ridefogdens vegne, om ikke Broholm, som er anført i akten at være Kajemose mænd tilhørende, vedkommer Peder Larsen i Birkenæs til brugelighed? For det andet, om ikke Holmstrups lille vang, overdrevet og Rejstrup? (Kejstrup?) vange er Brokøb og Kajemose mænd uvedkommende? Hvorpå begæret at monsr. Engel ville give svar til rettens sandfærdige oplysning. -- Peder Engel svarede til det første, at Broholm er beliggende på Kajemose bønders iboende gårdes grund, mens skovfogden Peder Larsen i Birkenæs allene kun er forundt en eng på bemeldte Broholm, som han årligt høster høet af, men om bemeldte Peder Larsen i forstningen(?) samme eng med Kajemose mænds tilladelse, hellere hand af herskabet den uden bøndernes tilståelse har fået, vidste Peder Engel ikke, men at grunden og skoven er på deres gårdes grund er vist så, og at Christen Sørensen udi Brøkøb har været skovfoged over samme udi 5 el. 6 år. Hvad sig Holmstrup Lille Vang, Overdrevet og Reistrup Vænge er angående, da er samme ikke på Brokøb eller Kajemose marker beliggende, som videre af akten og gjorte irettesættelse kan ses. -- Kiær replikerede, at hvad Broholm er nagående, da skal sr. Engel ikke kunne bevise, at den tilhører enten Kajemose eller Brokøb, enten med fæsteprotokol eller med nogen af bønderne givet revers, at de samme over i 6 år ikke har haft enten i fæste eller i brug, men af andre altid været brugt, og ellers i det øvrige til besvaring i sagen producerede Kiær et indlæg dateret Ulkerup dags dato, hvilket efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilføjet. -- Peder Engel, som anhørte Kiærs udi retten producerede og meget vidtløftige indlæg, hvorudi foregives at Brokøb og Kajemose mænd ej burde lide dom, formedelst dem kald og varsel var anmeldt imod det tagne skovsyn, da dog af (...) klarlig kan ses samtlig deres her for retten (...) tilståelse, at de samme syn og besigtelse uden kald og varsel har tilstået og været overværende ved, så de ganske imod synet i den post intet haver at indvende. Hvad videre monsr. Kiær derudi søger at ville undskylde de indstævnte bønder med, da skal aldrig enten bønderne eller Kiær på deres vegne bevise at herskabet enten dem eller andre, i hvo det være kan, at have udvist eller givet tilladelse noget træ, eg eller bøg, grene eller andet, i hvad navn det nævnes kan, udi den omtvistede skov at hugge eller derfra at bortføre; da der dog af akten kan ses, at med 5 ensstemmende vidner er bevist, at samtlige Brokøbs mænd, da en og da anden, har hjemført af samme skov, både rodhugne ege og bøge. Hvad sig de allegierede skovforordningsartikler, som Kiær udi sit indlæg behager at melde bønderne, ej bør dømmes efter, da når dommeren aktens indhold igennemgår findes vel hvorefter de bør dømmes; thi for det første befaler lovens pag. 459 art. 1 at ingen bonde må hugge udi hvad skive på hans gårds grund er beliggende. For det andet tvivles meget på, at de allegierede skovforordninger jo lige så vel forbyder proprietærernes bønder at begå ulovlig skovhugst som hans majestæts eget forbeholdne gods, og at disse indstævnte Brokøb mænd jo har begået ulovlig skovhugst formoder Engel tilstrækkeligt at have bevist, såvel og at de har været medvidere [medskyldige] med hinanden, både skovfoged og bønderne, allerhelst de fleste gange, som ofte gange efter vidnernes udsigende er begået ulovlig skovhugst har været i følge med hinanden, både når de har hjemført rodhugne træer og andet. Imod hvad andet som udi monsr. Kiærs vidtløftige indlæg foregives, i tange til undskyldning for de indstævnte, holdt Engel unødvendigt at besvare; thi efterdi de indstævnte aldrig skulle kunne godtgøre eller bevise, at nogen af de udi samme skove nyligt bortstjalne træer enten af herskabet er udvist eller til noget herskabets nytte henkommet, tilholdt sig derfor sin forrige gjorte irettesættelse og uden videre forholdning i sagen begærede dom. -- Kiær replikerede, at hvad træer, som Kajemose og Brokøbs mænd har bekommet, beviser akten både af

skovfogdens tilståelse, så vel og af førte vidner, at de har været dem udvist til julebrænde og "houfklaager", og videre har de ej nydt og ej heller er dem over bevist. I det øvrige refererede Kiær sig til sit forrige og var dom begærende. -- Denne af monsr. Kiær gjorde exception måtte Engel med forundring anhøre, allerhelst han foregiver, at hvad træer som er bortkomne skal være bøderne udvist til "houfklaager", da der dog udi akten findes imod 200 nyhugne og rodhugne træer; thi om de end kunne bevise, at deres "klagebrænde" var udvist i samme skove, havde de vel ikke gået over et eller to træer allerhøjest, det de dog aldrig enten kan godtgøre eller bevise, hvorfor Engel, nu som tilforn, tilholder sig sin gjorte irettesættelse og, nu som tilforn, var dom begærende. -- For sagens vidtløftighed og andre sagers påkendelse, som til doms er optagne, forårsages dommeren til at optage denne sag til endelig doms afsigelse læste sogning efter tilstundende julefest, som er om 6 uger.

Som dommer indfandt sig Herluf Kiær udi den sag svævende mellem justitsråd Berregaard og herredsfogden sr. Busing (Buhsing, Byssing), hvor da udi retten fremkom sr. Christian Christensen af Holbæk hans missiv, dateret Holbæk den 17. november 1724, hvorudi meldes, at han endnu forlanger sagens anstand i 14 dage, såsom en del dokumenter fra København rekvireres til sagens oplysning, hvilken anstand med Busings tilladelse blev konsenteret. Opsat 14 dage.

[Herefter er indført de fire udmeldte mænds afsigt angående Rørvigs toldkammers bros reparation. Initialer i protokollen fra Lars Jensen og Niels Larsen i Nakke samt Anders Madsen i Rørvig.]

[Herefter er indført Søren Olsen eller Søren Olufsen Møllers i Engelstrup Møllehus, hans til provstinde madame Elisabeth Maria Borch, salig provst Poul Bies efterleverske i Grevinge, udgivne skøde på Engelstrup Møllers hus og plads. Søren Olsen nævner i skødet, at han havde tilforhandlet sig møllen af sin svigerfader Tyge Mortensen. Til vittelighed var skødet underskrevet af sr. Niels Maltesen Mory, sognedegn i Grevinge, og sognefoged Mons Lauritsen sammesteds. Initialer SOS fra Søren Olufsen.]

1. december 1724 (fol. 134)

Tingmænd: sædvanlige.

Dom afsagt over en del af Vig sogns husmænd og inderster for resterende kirkeskat til 1. maj 1724.

Dom afsagt imellem Niels Johansen i Underud ctr. Hans Nielsen Dyr sammesteds. -- Efter af dommen var oplæst mødte den blinde Niels Johansen for retten, som havde anhørt den afsagte dom, og gerne var tilfreds med, at Hans Diur, efter dommens indhold, sin ed her inden tinge, for videre bekostning at spare, hvorefter Hans Diur mødte og erbød sig dommen at efterleve med at befri sig med sin ed, og det nu straks her for retten, om dommeren ham det tillader, hvorefter dommeren på det ermeldte Hans Dyr kunne have til til des bedre at betænke sig og sin salighed at iagttage, gav ham dermed delation til om 14 dage, til hvilken tid ej allene nævnte Hans Diur her for retten igen har at møde, men end og Niels Johansen til samme tid, om han fornøden eragter, sig kan indfinde for eden da at anhøre.

K.M. skovrider, ædle. sr. Johan Klipping udi Lestrup, lod ved sin skrivelse til retten af Christopher Larsen(?) i Vig leverede begære uvildige mænd udmeldt, som kunne syne og besigtige K.M. skove udi Ods herred [...] udmeldt formand Mikkil Larsen, Lars Mortensen, Niels Larsen og Jeppe Mikkelsen, alle af Yderby. De skal levere synet "om 14 dage, som er den 22. december" (fejl for 3 uger, eller fejl for 15. december.)

8. december 1724 (fol. 135)

Tingmænd inkl. Niels Jensen i Jyderup.

Velærværdige, hæderlige og vellærde hr. Peder Motzfeld ("Peitter Muutzfeldt"), sognepræst for Asnæs menighed, mødte for retten ved sin svoger sr. Herluf Kiær af Ulkerup, som fremæskede en del debitorer og Asnæs sogns menighed, som har de fattiges penge i bemeldte sogn til låns, som for retten mødte uden noget givet stævнемål at anhøre, hvad dem fordres. Da først blev fremæsket af Asnæs by Peder Rasmussen, som befandtes at være de fattige skyldig kapital 22 slettedaler, og lover derfor at være ansvarlig, og de fatige at have førsteprioritet i hans gods og midler hvor det findes. -- Dernæst blev påråbt Jens Nielsen Hørboe i Asnæs by, som befandtes og tilstod at være de fattige skyldig kapital 9 sldr., og lover ligesom forrige at give forsikring. -- Hans Madsen af Asnæs, skyldig 7 sldr., ligeledes forsikrede med gods og midler. -- Ole Svendsen tilstod 5 dlr. 1 mk. skyldig, ligeledes forsikrede. -- Unge Hans Hansen i Asnæs by, tilstod at være skyldig 10 dlr., gav ligeledes forsikring. -- På Unge Niels Nielsens vegne af Asnæs mødte Ole Svendsen og tilstod at Niels var skyldig 3 dlr, gav forsikring. -- Erik Andersen i Asnæs, skyldig 6 sldl., som hans naboer tilstod at han derfor havde en sortdraget ko i pant. -- For HØVE BY fremkom Jens Jensen, skyldig 5 dlr. 2 mk., Lars Christensen 3 dlr., Nelaus Olsen 10 dlr., Lars Nielsen 8 dlr., Søren Sørensen 8 dlr., Svend Olsen 12 dlr, alle af Høve, samtlige gav forsikring med førsteprioritet i gods og middel og formue hvor det findes. Endelig fremstod Claus Pedersen af TOLSAGER og tilstod at være skyldig 6 sldr., gav ligeledes forsikring. -- Og lover de samtlige, enhver for sig, at betale sædvanlig rente til hvert nytårsdag, såfremt at hr. Peder Motzfeld ikke skal være beføjet, på de fattiges vegne, debitorerne at lade tiltale, og ellers forbliver forenævnte udsatte kapitaler hos enhver som specificeret er, så længe de findes suficante.

Kiær indfandt sig som dommer at betjene retten i indstævnte sag af sr. Christensen på justitsråd Berregaards ("Bergers") vegne ctr. birkefogden sr. Claus Busing, og da fremkom for retten en sr. Christensens insinuerede missiv, dateret Holbæk den 6. november [fejl for december?] 1724, hvorudi han foregiver at han ikke endnu er indhændiget de rekvirerede dokumenter, som kontraparten i sagen har forlangt til sagens oplysning, men lover samme til næste ting efter julehelligt at indskaffe, til hvilken tid Christensen begærer anstand. -- Claus Busing af Egebjerg mødte for retten og anhørte den begærte anstand, og endskønt seksugersdagen efter citantens stævнемål i dag er ekspireret, og vel kunne have føje sådan opsættelse at protestere, så dog, for at vise at han ikke skal inklinere til vidtløftighed, så indstillede han til dommeren derudi at handle efter eget gode behag, forestållende ham til skøn som efter tanke i sin tid om ikke slig opsættelse bør gå på citantens egen risiko, siden han ikke til første ting de behørigte beviser har forskaffet, og i så måde formodentlig ikke kan påbyrdes Busing nogen rente af den fordrende kapital til sagens uddrag at svare, allerhelst vedkommende, som har sagen på så "irrigoløs" en fod selv i sådan opsættelse er årsag, og indlod så alting til behagelig skønsomhed og (...?). -- Dommeren fandt fornøden, efter aktens indhold, at som birkefogden Busing i sit indlæg påstår sagen bedre oplyst, hvilket sr. Christensen lover til næste ting efter julehelligt at præstere, altså tillod dommeren den begærte anstand. Opsat til efter jul.

15. december 1724 (fol. 136b)

Tingmænd: Ole Jensen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Læst etatsråd og amtmand Johan Christoph von Schönbachs skriftlige tillysning angående at en del købsteders konsumtion skal til nyt opbud, så lydende: "K.M. herredsfoged monsr. Claus Busing, som de høje herrer ved finanverne mig i dag hans K.M. allernådigste vilje har tilkendegivet, at Hitterød i Frederiksund, Store Heddinge, Ringsted, Slagelse, Holbæk, Nykøbing og Stege byers konsumtioner skal komme til ny auktion, som den 21. dennes formiddagen på rentekammeret foretages, dog således, at den som har gjort tilforn det højeste bud, imidlertid står fast. Så har herredsfogden sligt i morgen ved tinget for alle og enhver liebbeverne bekendt at gøre, at de sig inden den tid med tilstrækkelig kaution kunne forsyne. Birkendegård den 14. december 1724, J. C. Schionback."

Dom afsagt over de to kgl. universitets vorneder (...)erret Ulstrup by. (Niels Joensen og Anders Joensen).

K.M. amtsforvalter Jürgen Langefelds fuldmægtige monsr. Stephen Clausen i Vindekilde lod for alle og enhver bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at skal holdes hos efterskrevne på K.M. gods udi Ods herred, nemlig: efter Niels Pedersens afgangne hustru Kirsten Pedersdatter som boede og døde i Plejerup, afholdes onsdag den 20. december 1724; afdøde Lars Auromsen i Atterup, samme dag; efter afdøde Johan Bøes (Johan Bøss) i Odstrup, samme dag; efter husmand Lars Andersen i Engelstrup hans afdøde hustru Maren Olufsdatter, samme dags eftermiddag; alle forskrevne i Grevinge sogn. Derefter den 21. december 1724 efter afdøde enke Maren Nielsdatter, som boede og døde i Åstofte.

Hans Dyr af Unnerud mødte for retten, og efter rettens givne anstand fra 14 dage siden erbød sig at fyldestgøre den af ham da afsagte dom, og med en god samvittighed derpå kunne aflægge sin ed, når dommeren ham det tillader. Dommeren påråbte Niels Johansen af Underud, om han eller nogen på hans vegne var mødt for at udsige, om de med den tilbødne ed var fornøjet her for retten at imodtage, hvorefter Niels Johansen mødte for retten og imodsagde hvad han for 14 dage siden om samme eds aflæggelse har udsagt, som i protokollen findes indført, men beråbte sig på sr. Herluf Kiær, hvad han derudi ville gøre, såsom han fra første har haft sagen under hænder. Retten var beføjet at påråbesr. Kiær, som dog ikke var til stede; thi blev han af retten forelagt at møde til næste tingdag, til hvilken tid Hans Dyr i lige måder har at møde, såsom dommeren ikke undersig sig efter Niels Johansens vankelmødige udsigende ham at stede sin eds gørelse.

22. december 1724 (fol. 137b)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Ole Jensen i Nakke, Niels Jensen i Jyderup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Mathias Johansen i Abildøre.

[Afsigt af syn på K.M. skove i Ods herred.]

Læst etatsråd og amtmand von Schönbachs og krigsråd og krigs- og landkommissærens til birkefogden Claus Busing ergangne missiv, dateret Birkendegård den 9. december 1724, dettes indhold, at som hr. oberst Berner udi seneste holdte landmilitærsessiion har besværet sig over krohold ved en del eksercerpladser udi det ham allernådigst anfortroede regimentsdistrikt, hvoriblandt velbemeldte hr. obersten særlig mentionerer efterskrevne kroholdere, nemlig først ved Højby Eksercerplads: Johan Wilhelm Rose, Hans Nielsen Stiern og Hans Jeppesen. 2det, ved Vig Eksercerplads, Peder Heidemand, Søren Smed og Margrethe Larses; så har højstbemeldte sessionsherrer anbefalet samme utilladelige, såvel som andre kroholdere, af birkefogden som politimester udi sit herred og distrikt nu straks at afskaffe, varerne at blive konfiskeret og til sognets fattige af stedets sognepræst blive uddelt, såfremt herredsfogden ikke derfor til

hans K.M. vil vente at blive anklaget, og da derfor formodentlig at geråde ul...lighed og ansvar, med mere samme ordres indhold; thi bliver herved ej allene i henseende til de fornævnte 6, men end og alle andre utilladelige kroersker, alvorligt tillyst og anbefalet, at de sådan deres forøvede straks og uden ophold afskaffer, og siden derefter fremdeles sig fra sådant end holder, med mindre de ej allene efter højstbenævnte ordre men end og derom udgangne allernådigste forordninger vil vente varerne, førend de af ved, at blive konfiskeret, og de siden efter andragende til landmilitens sessions med videre straf og mulkt til regimentskassen at blive udi sessionen anset, hvilket tingmændene alvorligt anbefales på alle sognestævnerne her udi birket førstkommende søndag uforbigængelig og alvorligt at tillyse og bekendtgøre, med mindre de selv derfor vil vent at blive anset og straffet, i fald vedkommende sig med uvidenhed skulle undskylde, når derom samme bliver enkvireret.

Sr. Herluf Kiær af Ulkerup, Niels Johansen i Unnerud og Hans Nielsen Dyr sammesteds blev af retten 3 gange påråbt, men ingen af dem mødte.

I anledning af, at så mange godtfolk i dag er mødt for at lyse efter kvæg, og derimod kun ganske få er mødt som noget har oplyst, gav for alle og enhver til kende, at hvem som har noget kvæg at oplyse har det ufejlbarligt at tilkendegive første ting efter julehelligt, medmindre de derfor vil takke sig selv hvorom de for sådant uoplyst kvæg bliver sagt fortiet(?) efter loven, hvilket tingmændene skal bekendtgøre på sognestævnerne.

"Anno 1725 d: 12 Janv: Gud ForLeene os Eet glædeligt og Fredeligt Nydt Aar for Jesu Naufn Schyld Amen"

12. januar 1725 (fol. 139)

Første ting efter julehelligt.

Stokkemænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Ole Jensen i Nakke og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Læst forordningen om matrikelskatten og rytterholdspenge såvelsom okse- og flæskeskatten udi Danmark for år 1725, dateret København den 19. december 1724.

Hr. Andreas Nielsen Chrystalsin, sognepræst til Egebjerg sogns menighed og provst i Ods herred, lod for alle og enhver tillyse og bekendtgøre, af skifte og deling er berammet at skal foretages udi Højby præstegård efter afdøde salig magister Peder Holm, forrige sognepræst sammesteds, den 23. januar 1725, at vedkommende til samme tid og sted sig der betids ville lade indfinde.

Landstinget foretagets den 7. februar 1725, og ellers læst landstingsproclama fra den 20. december 1724.

Dom afsagt over Christen Sørensen i Brokøb samt Brokøb og Kajemose bomænd for begangen skovhugst.

Herlug Kiær af Ulkerup mødte for retten, og som han da fornam af protokollens indhold at skulle være orelagt af retten at møde tingdagen derefter for at gøre bekendt om han vil antage den Hans Diur pålagte og tilbudne benægtelsesed om at have slået Niels Johansen i Unnerud eller ej, da som det Kiær ej tilforn er blvet gjort bekendt, så replikeres nu, at som sagen efter førte vidnesbyrd er så suspekt, som af akten ses, og Kiær desforuden fornemmer at Niels Johansens indførte, at han ikke vil tillade Hans Diur at gøre efter

første tilståelse sin benægtelsesed for sigtelse, altså kunne Kiær ikke uden foregående stævнемål at Hans Diur udstedt fra landstingsretten til ed at anhøre antage, såsom han efter seneste udgangne forordning om sigtelse og ed herudi denne ret kan blive admitteret til at gøre den pålagte ed, til hvilket at fulbyrde dommeren ville have bemeldte Hans Diur en hvis tid at forelægge, såfremt han for sagen vil være fri og forskånet. Anderledes kunne Kiær ikke denne sinde på Niels Johansens vegne tilstå, såsom han ikke nu for retten er til stede og ej ved hans vilje anderledes derom, men ellers, så som parterne begge er fattige folk, så lod Kiær alting bero endnu til om 14 dage, da begge parterne måtte forelægges at møde til sagens endelighed, hvilket og dommeren konsenterede, og anbefalede tingmanden Peder Andersen i Glostrup begge parter i denne forelæggelse at forkynde på deres bopæl. Opsat 14 dage.

Opsat fra 6. december. Herluf Kiær i Ulkerup, konstituerede dommer i den sag begyndt imellem justitsråd Berregaard og sr. Claus Büsing. Kiær fremæskede begge parter for at indgive i retten hvad de eragter til sagens fremgang, hvor da efter rettens pårørende sr. Christensen ikke mødte, ej heller nogen på hans vegne, hvoraf dommeren blev anlediget til at tilspørge birkefogden sr. Claus Busing om han havde noget imod sr. Christensens udeblivelse (...) sagens længere opsættelse at protestere, han det ville gøre bekendt. -- Claus Büsing dertil svarede, at skønt han vil kunne, efter rettens måde og lovens ord, have føje til at påstå denne sags ganske ophævelse til nyt stævнемål, så dog i henseende han ej derved ser nogen fordel, men ville geråde til begge parters desto mere vidtløftighed, så var han fornøjet med hvad anstand dommeren behagede denne gang i sagen at gøre, med begæring dommeren i sin tid ville tage til eftertanke hvad Claus Busing sidste ret holdt i denne sag har erindret og påstået. -- Dommeren, som fornåm at sr. Christensen ikke eller nogen i indstævnte sag på hans eller principals vegne var mødt efter tilsigning og meldte missiv, så kunne dommeren ikke efter kontrapartens tilladelse anderledes handle, end at forelægge sr. Christian Christensen, som fuldmægtig i sagen, til om 14 dage her for retten at møde, sagens rekvirerede at producere. Opsat 14 dage.

19. januar 1724 (fol. 140b)

Tingmænd: sædvanlige.

For retten fremkom Maria Andersdatter af Hønsinge, enke efter afdøde Lars Olsen, som var dragon ved hr. brigadier Bülows dragonregiment under hr. major Holsts kompagni, og tilkendegav at fornævnte hendes salig mand er ved døden afrangen for 12 år siden og så meget på det 13. år som 8. dagen før sidste jul, og som hun næst guds hjælp igen agter at begive sig i ægteskab, og hun vel ved at det hæderlige præsteskab vil vægre sig hende at trolove, medmindre hun derfor forskaffer lovligt bevis, så har hun formanet efterskrevne, som har været kammerater med hendes salig mand førend han døde og dragoner ved samme regiment, at de godvilligt her for retten var mødt, for bekostning at spare, deres sandhed at vidne, om virnævnte hendes salig mands dødelige afgang; hvor da for retten fremstod Ole Olsen af Høve, som har været dragon ved hr. brigadier Bielous dragonregiment under hr. major Holsts kompagni, samt Peder Olsen tjenende Nelaus Olsen i Høve, som også har været dragon ved samme regiment og kompagni, samt Jørgen Rasmussen boende i Atterup, ligeledes været dragon ved samme regiment men under kaptajn Bradiges kompagni. Vidnerne blev taget i ed, og fremstod derefter, uden givet kald og varsel, enhver for sig, og vidnede at det i guds sandhed var dem bevidst, at 1712, 8 dage før jul, for Wismar udi en feltvagt, da fjenden af staden gjorde udfald, på samme feltvagt var Marie Andersdatters salig mand Lars Olsen med i samme vagt, som de kendte og vidste at var hendes mand, og havde kendt ham herhjemme førend de blev udskrevne, og da fjenden som meldt gjorde udfald og overfaldt samme vagt samt forjagede den indtil den danske lejr, og da blev han borte, tillige med sin hest, og kom ikke mere til dem igen som de andre

overblevne, men af fjenden både med hest og karl var til døde skudt, og lå omtrent 4 skridt fra sin hest, død på jorden, og hesten var død med, hvilke alle de andre overblevne af feltvagten ensstemmigt udsagde, og derefter blev hvervet karl i hans sted igen, men de kan ikke sige at de så ham siden han var faldet, såsom de ikke turde gå til ham formedelst de befrygtede sig at blive overfaldet af fjenden, og den salig døde straks af Svensken blev borttaget, hvilket og var årsag at de ej kunne få lejlighed til at komme til at se ham, og desforuden gjorde samme fjentlige udfald straks derefter anfald på den danske lejr, så at de danske måtte "retterere" [trække tilbage], og fjenden opbrændte lejren, og siden gav sig i bataille med de danske som han da selv måtte betale, og ganske fri af fjenden undkom, især fodfolket som alle blev, og de overblevne af de svenske dragoner søgte til staden igen, og der blev indladt. Da derefter blev både de danske og de svenske kørt sammen med de omliggende svenske bønders vogne, og i kuller nedkastet og begravne. Endnu ydermere på spørgsmål forklarede Ole Olsen og Peder Olsen, at en af deres kammerater, som hørte hjemme henne ved Ringsted, efter at den alarm var overstået beklagede sin kammerat, den omvundne Lars Olsens dødelige afgang. Da disse to vidner tilspurgte ham, om han så ham død, da udsagde samme person, at han så både ham og hest død, og ydermere stod og så på ham, samme han og for dem med ed bekræftede, hvilken Lars Olsens dødelige afgang de som hans kammerater straks efter lod hans kone, den nærværende Marie Andersdatter, ved skrivelse vide, hvilket brev hun og tilstod at have bekommet til eftersyn, såsom brevet ellers var skrevet til flere af deres gode venner, og videre vidste de ikke om denne post at forklare. Maria Andersdatter fik tingsvidne beskrevet.

26. januar 1724 (fol. 141b)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Ole Jensen i Nakke, Niels Jensen i Jyderup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Peder Larsen i Jyderup.

Herluf Kiær af Ulkerup mødte for retten og efter forelæggelse fra for 14 dage siden fremæskede Niels Johansen af Unnerud og Hans Diur sammesteds for at fornemme om deres imellemværende i dag kan komme til endeligt, eller og at sagen videre kan blive forfulgt. Da fremkom Niels Johansen og tilstod, at dersom Hans Diur med en ubeskåret og uskadt samvittighed kan gøre sin benægtelsesed, at han ikke har tilføjet den skade han er sigtet for på Niels Johansen at have forøvet, enten med hånd, kæp, sten eller fod eller ved falds omslag, så tillades ham hamme, når han fornævnte poster ved lovens ed fragår, med formodning at dommeren tilholder ham i alt forbemeldte at efterkomme, såfremt han ellers for sagen skal være befriet. -- Hans Diur mødte for retten og forblev ved sine tvende her for retten gjorde tilbud, og på de af sr. Kiær tilførte poster kunne med en god samvittighed gøre sin benægtelsesed når det ham af dommeren, efter afsagte doms indhold, bliver tilladt. -- Dommeren, i anledning af K.M. allernådigste lov, som ved sidst udgangne forordning om når sigtelses- og fornægtelseseder må tillades, såvelsom den her for retten imellem disse to stridende parter den 1. december 1724 afsagte dom, tillod Hans Diur at befri sig med sin benægtelsesed, såsom det er med begge parters vilje på sådan måde, at han ikke har tilføjet Niels Johansen den skade som han har været søgt for, enten med hånd, kæp, sten, fod eller ved falde omslag, hvorefter edens forklaring af loven for Hans Diur af dommeren blev oplæst, ord til andet, og ydermere formanet endnu at betænke sig og tage sin salighed i agt, men som han alt blev ved sit forrige gjorde, han sin ed med opragte fingre efter loven, at han ikke har tilføjet den blinde Nielse Johansen den skade han er været søgt for enten med håns, kæp, sten, fod eller ved falds omslag.

Opsat fra 14. januar. Den konstituerede dommer Herluf Kiær fremæskede sr. Christian Christensen af Holbæk med hvad som rekvireres i begyndte sag ctr. birkefoged sr. Claus Büsing, hvor da for retten fremkom sr. Christensens missiv og derudi indlagte indlæg, dateret Holbæk den 20. januar 1725, som efter

indholdets begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilført. Dernæst blev sendt og fremkom fra sr Christensen en del af de begærte og udlånte dokumenter sagen vedkommende, nemlig no. 2, 3, 6 og 7, men som endnu resterer no. 1, 4 og 5 samt Büsings indlæg, så kunne nævnte Bysing, som for retten var mødt og havde anhørt det fra sr. Christensen fremkomne indlæg, ikke samme til nogen besvaring optage førend de udeblevne dokumenter igen indkom i retten; thi det er just de, som til indlæggets besvaring rekvireres. Büsing bad derfor den velvise sættemer ville behage at føje den anstalt, at samme ufejlbarligt til om 14 dage her i retten indkommer, da Büsing nærmere sagen til besvaring vil begære delateret. -- Dommeren eragtede Bysings foregivende for billigt, og derfor endnu forelagde sr. Christian Christensen til om 14 dage at fremkomme, de indeholdte dokumenter i retten igen at aflevere, såsom sagen ikke her forinden til nogen endskab kan ses. Opsat 14 dage.

Niels Pedersen i Plejerup mødte for retten og tilkendegav, at som han og Merethe Svendsdatter [evt. Marthe Svendsdatter], salig Mogens Pedersens efterladte enke i Grevinge, har i tanke at ville begive sig udi det hellige ægteskab tilsammen, næst guds hjælp, men som de er hinanden lidt beslægtede kan deres tilsammenkomst ikke ske, såsom loven sligt forbyder, førend dertil bekommes særdeles kgl. allernådigste tilladelse. Da til samme at bekomme behøver tingsvidne om hvor nær de er hinanden beslægtede, altså har fornævnte Niels Pedersen formanet Rasmus Olsen i Herredstrup, Jens Pedersen i Prejlerup og Lars Svendsen i Gundestrup, alle i Grevinge sogn, at de godvilligt, uden givet kald og varsel for bekostning at spare, for retten var mødt, deres sandheds vidne derom at aflægge. De tre vidner blev taget i ed, og først fremstod Rasmus Olsen af Herredstrup, som vidnede, at Niels Pedersen af Plejerup og Merthe Svendsdatter, salig Mogens Pedersens enke af Grevinge, er i 2. og 3. led beslægtede: Niels Pedersen i 2. og Merthe Mogens' i 3. led; thi Niels Pedersens mormoder Anne havde Merthe Mogenses faders farfader til ægte, som var salig Hans Olsen i Atterup, så at nævnte Hans Olsen i Atterup skulle være fader til Niels Pedersens moder og Merthe Mogenses farfader, men de havde ikke moder sammen, hvilket Rasmus Olsen har hørt af deres slægtninge fra barnsben op, men kendte ikke salig Hans Olsen i Atterup, men hans søn Ole Hansen ved og kendte vidnet at var farfader til Merthe Mogenses og halvbroder på faderens side til Niels Pedersens moder Merthe Hansdatter; og at bemeldte Ole Hansen var fader til Svend Olsen, som er Merthe Mogenses egen fader, som alle ved døden er afgangne. Ydermere forklarede vidnet, at ham er omtrent 65 el. 66 år gammel og barnefødt og opfødt i Grevinge sogn. -- Dernæst fremstod Jens Pedersen af Prejlsrup og Lars Svendsen i Gundestrup, som hver for sig vidnede angående angående Niels Pedersen og Merthe Mogenses slægtskab og forældre ord til andet ligesom forrige vidne Rasmus Olsen forhen har vidnet. Jens Pedersen er 58 år gl. og barnefødt og opfødt i Grevinge sogn, og kendte de samme personer som Rasmus Olsen har vidnet af have kendt. Lars Svendsen var sidste "galdedag" 50 år, og er barnefødt og opfødt i Grevinge sogn, og kendte også de samme salig mennesker. Niels Pedersen fik tingsvidne beskrevet.

K.M. krigsråd, amtsforvalter over Rignsted og Sorø amter samt forvalter over K.M. gods i Ods herred, velædle og velb. Jørgen Langfeldt lod ved fuldmægtig monsr. Stephen Clausen i Vindekilde tillyse og bekendtgøre, af skifte og deling er berammet at skal holdes efter afdøde sergent Søren Madsen, som boede og døde udi et K.M. rytterhus i Vig, førstkommende onsdag som er den 31. januar 1725.

3. februar 1725 (fol. 144)

"Såsom Kyndelmissedag indfandt den rette tingdag så holdtes ting om lørdagen".

Tingmænd: sædvanlige.

Sr. Herluf Kiær af Ulkerup, ved skrivelse her til retten af dags dato, lod på velædle madame Elisabeth Marie, salig hr. Povel Bies, forrige provst og Ods herred og sognepræst til Grevinge sogns menighed, på hendes vegne tillyse og bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at skal holdes førstkommande 20. februar 1725 efter afdøde Søren Olsen Møller i Engelstrup Mølle.

Velagtede salig Christen Hansens efterleverske Tyre Olufsdatter i Rørvig lod ved Jens Pedersen af Nakke fremlægge et afkald fra to af hendes mands arvinger, som for retten blev læst og påskrevet, og lyder osm følger: "Som jeg underskrevne Niels Gjødesen på min hustru Anne Hansdatters vegne, og jeg Kirsten Hansdatter salig Rasmus Børgesens på egne vegne, er kommet udi venlig forening med vores salig broder Christen Hansens efterleversne, navnlig Tyre Olufsdatter udi Rørvig, om den arvepart, som os efter benævnte vores salig broder kunne tilfalde, efter videre derom imellem os oprettede kontrakts indhold af dato 19. oktober 1724, som melder, at bemeldte Tyre Olufsdatter vil uden nogen skifte og deling tilstå og betale hver af os 20 rdl. Da som vi nu rigtigt er afbetalt, så gives hermed Tyre Olufsdatter og hendes arvinger, af os og vores arvinger, fuldkommen afkald for den fulde summa fyrretyve rdl., foruden hvad som i lige måde er betalt og givet til vores børn efter det som foromrørte kontrakt ommelder, så aldeles ingen præntioner i nogen måder haves, men takker vores kære broderkone Tyre Olufsdatter for god og nøjagtig betaling i alle måder, og må ydermere denne vores afkaldskvittering ved behørig ret læses, påskrives og protokolleres uden noget til os givet stævnemål. Datum Rørvig d. 25. janv. Ao 1725, Kirsten K R B S sl. Rasmus Børgesens, Niels N G S Gjødesens navn. I lavværges sted på min moders vegne test. Børge Rasmussen. At disse overskrevne selv personligt har tilstået og underskrevet test. til vitterlighed J Birch, Levin Levetsen.

9. februar 1725 (fol. 144b)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Niels Jensen i Jyderup, Henrik Jørgensen i Grevinge, Jens Pedersen i Nakke og Peder Andersen i Glostrup.

Herluf Kiær af Ulkerup betjente retten som sættestemmer i den sag imellem justitsråd Berregaard og sr. Claus Büsing. Kiær fremæskede prokurator sr. Christian Christensen af Holbæk at fremkomme med hvad rekvireret er efter forelæggelse fra 14 dage siden, men han mødte ikke. Som kontraparten ikke disputerede videre anstand blev sagen opsat 14 dage.

16. februar 1725 (fol. 145)

Tingmænd inkl. Ole Jensen i Nakke.

Intet forrettet.

23. februar 1725 (fol. 145)

Tingmænd inkl. Ole Jensen i Nakke. [Han synes at have afløst Jens Pedersen af Nakke.]

For retten mødte Niels Kiærgaard af Egebjerg, konstitueret prokurator, som på vegne af sr. Christen Nielsen Sonderslef og sr. Peder Svendsen, begge borgere og indvånere i Nykøbing, fremstillede kaldsmænd Henrik Sandersen og Gotfred Hansen, begge borgere af Nykøbing, som afhjemlede med 8 dages varsel at

have indstævnet Peder Hurtig ("Peder Hortig") i Stårup og Lars Tygesen i Nygård for ulovlig skovhugst i Grønnehave, som de fornævnte Christen Nielsen og sr. Peder Svendsen er ejere af. Efter ransgning hos Peder Hurtig ("Peder Hørtig") i Stårup er der befundet 400 hassel- og ellestavre og et rønnetræ omtrent et kvarter tykt; og i lige måde hos Lars Tygesen i Nygård er befundet 400 hasselstavre og 6 risbøge. Der er stævnet hver for sig til i dag for vidner at anhøre, på spørgsmål at svare og endelig, efter sagens beskaffenhed, dom at lide, i fald de ikke forskaffer lovlig hjemmel til det hos dem befundne. Samme kaldsmænd har også stævnet Christen Slagter i Stårup for at vidne. Endelig har de også stævnet, for processens skyld, Herluf Kiær i Ulkerup som forsvar for K.M. bønder i Ods herred. -- Efter at kald og varsel var afhjemlede mødte Kiær og gav retten til kende, at han ikke har med de indstævnede bønders sag at bestille uden foregående specialordre fra amtsforvalteren, (...) Kiær har givet kaldsmændene til efterretning til igen at tilkendegive de, som har sendt dem, og som da amtsforvalteren eller regimentskriveren ikke er stævnet som forsvar, så indlades dommeren om dette stævneområde ikke bør afvises efter rytterforordningen og loven, og såsom den fuldmagt Kiær engang her for retten har ladet producere forlængst er ophævet, dette nok forhen i andre sager er gjort retten kendt, altså kan ingen citans deraf betjene indlade, derfor alting til rettens forsvarlige handling. -- Kiærgaard svarede kort imod Kiærs tilføjte, at det er retten noksom bekendt og ydermere at Kiær i dag foran selv tilstået at have haft generalfuldmagt, men at den skulle være ophævet ved Kiærgaard ikke, hvorudi han består; thi den er ikke formodentlig ved krigsråd Langefelds igenkaldelse, som ene samme kan ophæve, forandret; formoder derfor, at retten ikke hindrer lovlig ...nde på slige af Kiær gjorde forvendinger, med mindre Langefeldt "publique" [offentligt] her for retten har ladet aflyse eller ophæve den Kiær engang givne fuldmagt, efter hvilken Kiær siden den tid udi så mange sager har taget imod kald og varsel; det ej påtvivles retten jo erindrer i slige tilfælde. Kiærgaard formoder rettens assistance og sagens fremgang. -- Kiær refererede sig til sit forrige, og derhos erklærede, at han aldrig har taget imod noget kald og varsel på amtsforvalterens vegne vedkommende K.M. gods uden foregående specialordre siden at Kiær var entlediget derfra, som han retten forhen har gjort bekendt; indlader derfor alting under dommerens forsvarlige handling. -- Dommeren resolverede, at som den af amtsforvalter Jørgen Langefelds til sr. Herluf Kiær af Ulkerup for nogle år givne og meddelte fuldmagt, som her udi retten er blevet produceret, formodentlig skal indeholde, at amtsforvalteren formedelst lang fraværende haver anmodet og beskikket Kiær til at være hans K.M. bønders forsvar her udi Dragsholms birk når nogen dem her til tinget for en eller anden sag kunne have ladet indstævne, som hidtildags er passeret, så ses ikke at Kiær efter lovlig givet citation og stævneområde jo bør og kan sig påtage at svare for disse to indstævnte, nemlig Peder Hurtig i Stårup og Lars Tygesen i Nygård, som er K.M. bønder herudi birket; helst efterdi vel og amtsforvalteren ikke har givet retten til kende at han nogen anden udi Kiærs sted har antaget og beskikket som fuldmægtig og forsvar udi slige eller andre tilfælde; altså understod dommeren sig ikke at hindre sagens fremgang, men tillod vidners førelse udi sagen. -- Kiær erklærede, at han ingen ordre fra amtsforvalteren til denne sags førelse har bekommet, ikke heller har nogen af de indstævnede begæret Kiær til forsvar, hvorfor han sig ikke med sagen kunne befatte. -- De to indstævnte mødte ikke. Vidnerne var mødt og blev taget i ed. Da fremstod, uden givet kald og varsel, Sørne Rasmussen, borger og indvåner i Nykøbing, som vidnede at han i går 8 dage var sammen med flere efter sr. Christen Nielsen og sr. Peder Svendsens begæring, først udi Lars Tygesens gård i Nygård, efter at de hos tvende hans naboer forhen havde ransaget om ulovlig skovhugst men intet fandt, men hos meldte Lars Tygesen fandt de i et hus 400 og nogle stavre, som var grønne, bestående en del af hessel, en del af sæld, en del af bøg og el, som dog var den mindste del, men den største del var hassel, og alle var de visne foruden nogle få som fandtes deriblandt uvidne. Der var også nogle få iblandt som syntes at være gammelt hugne men ej været brugt, og fornævnte stavre fandt vidnet og medfølgere udi et lille hus, tilstoppet udenfor med for så de ikke kunne se stavrene førend de fik alt foret ud, men derefter blev de af huset udtalt og befandtes i tal som forberedt. Nok fandtes i bemeldte Lars Tygesens gård og huse 6 grønne rodhugne risbøge, der og af de fire mænd

syntes at være ganske nyligt hugne, og var som lægte store, men de to syntes noget ældre hugget og var afflåede og befandtes som lovlige spær. Derfra rejste mændene til Stårup og begyndte først på byen og rundtom til vest, sen sidste i lige måde at ransage om ulovlig skovhugst, og der befandtes der hos samme, som var Peder Hurtig i fornævnte Stårup, 400 og nogle hassel- og ellestavre, hvoriblandt de mindste dog var el, og var de alle lovligt fuldkomne, og en del af dem så lange som bandstager, som fandtes i hans kornlade. I lige måde befandtes hos bemeldte stavre en grøn rodhuggen røn, vognstang tyk og tre-grenet men på bullen omtrent favnelang, og var de forhen omvundne stavre hos Peder Hurtig grønne og utilhugne. Videre vidste vidnet ikke, undtagen at hos den sidste næst efter Peder Hurtig blev der også ransaget. -- Dernæst fremkom for retten Ole Hansen og Svend Svendsen, begge borgere af Nykøbing, som hver for sig vidnede under ed ligesom næst forrige vidne Søren Rasmussen, såsom de fulgtes med ham fra det første til det sidste. -- Kiærgaard lod påråbe det indstævnedede vide Christen Slagter af Stårup, men han mødte ikke; han blev forelagt at møde om 14 dage, til hvilken tid de indstævnte og saggivne Peder Hurtig af Stårup og Lars Tygesen af Nygård også skal møde. Opsat 14 dage.

Opsat fra 9. februar. Herluf Kiær af Ulkerup betjente retten som sættemand i svævende sag mellem justitsråd Berregaard og birkefoged Busing, hvor da for retten fremkom prokurator sr. Christen Christensens tjener med en forseglede pakke, hvorudi befandtes hvad dokumenter som sr. Christensen af retten var udlånt, såvel også en dom forhvervet af Hillerslev-Hundborg herredsting af provst Niels Bie i Hygum over justitsråd Berregaard for relutionsbetaling, 66½ rigsdaler kroner, med 2 rdl. omkostning. Samme dom er begyndt den 5. december 1724 og afsagt den 19. december næstefter, hvilken efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilføjet. Dernæst befandtes i pakken også sr. Christensens udi sagen forfattede indlæg dateret Holbæk den 22. februar 1725, som ligeledes efter begæring blev læst, påskrevet etc. -- Claus Büsing var mødt og anhørte hvad i dag udi retten er produceret og oplæst. Til besvarelse begærede Büsing 14 dages anstand, som blev tilladt, og han blev af retten udlånt så mange dokumenter som sagen er vedkommende. Opsat 14 dage.

Landstinget blev tillyst at skal holdes næstdommende (...) marts 1725.

2. marts 1725 (fol. 148)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Niels Jensen i Jyderup, Ole Jensen i Nakke og Henrik Jørgensen i Grevinge.

K.M. strandrider sr. Levin Levetsen, boende i Rørvig, lader for alle og enhver tillyse og bekendtgøre, at førstkommande fredag, som er den 9. marts 1725, skal den ved Yderby på Odden beliggende strandede båd, som nu efter års forløb ikke er blevet vedkendt af nogen, med tilhørende og derved fundne redskab ved offentlig auktion her på Dragsholms birketing til den højstbydende sælges og forhandles, hvilket tjener liebhevarne til efterretning, at de sig samme dag klokken 10 slet her i tinghuset ville lade indfinde. Samme tillysning blev stokkemændene anbefalet på alle sognestævner at bekendtgøre.

9. marts 1725 (fol. 148)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup, Ole Jensen i Nakke, Henrik Jørgensen i Grevinge og Ole Larsen i Sneglerup.

Efter den tidligere gjorte tillysning om en bådsauktion, strandet ved Yderby, hvor ingen ejermand efter år og dags forløb sig har indfundet, i dag her på birketinget at skulle foretages, som og er sket, da den højstbydende var Mikkel Andersen i Yderby, som havde det højeste bud, og blev ham tilslagen for 6 rdl. 4 mk. efter at den forhen var vurderet for 4 rdl., hvilke fornævnte 6 rdl. 4 mk. ermeldte Mikkel Larsen har at levere og betale til K.M. strandvisitør sr. Levin Levetsen i Rørvig, og det inden 6 uger fra dato, såfremt det ikke med ermeldte båd skal forholdes efter K.M. auktionsforordning.

For retten fremkom Mads Andersen i Sneglerup som tilkendegav retten, at hans datter Gjedske Madsdatter er begæret til ægte af Lars Madsen, født i Grevinge og nu tjenende præsten hr. Peder Lund sammesteds, men som disse to begge er beslægtede i tredje led kan sligt ikke ske førend dertil erholdes K.M. tilladelse. Da for at bevise, at fornævnte tvende personer ej er hinandre nærmere beslægtede end som meldt er, fremstillede Mads Andersen fire dannemænd af Grevinge Sogn, Sneglerup by, navnlig Niels Rasmussen, Ole Hansen, Lars Pedersen og Ole Larsen, som uden givet kald og varsel, for at spare bekostningen, fremstod for retten for at aflægge deres sandheds vidne derom. Efter at de var blevet taget i ed og formanet til at blive ved sandheden fremstod først Niels Rasmussen, som vidnede at fornævnte Lars Madsen og Gjedske Madsdatter ej er hinanden nærmere beslægtede end begge i 3. led; thi vidnet har kendt dem fra barnsben op, og ved at Lars Madsens farfader Lars Madsen i Prejlerup, som for 4 el. 5 år siden er død, var broder til Gjedsme Madsdatters farfader Anders Madsen i Grevinge, som for rum tid siden er bortsovet; videre var ej nødtigt derom at gøre forklaring. Dernæst fremstod Ole Hansen, Lars Pedersen og Ole Larsen, som vidnede ord til andet ligesom Niels Rasmussen. Mads Andersen fik tingsvidne beskrevet.

Opsat fra 23. februar. Efter forelæggelse mødte for retten konstitueret prokurator sr. Niels Christensen Kiærgaard af Egebjerg som fremæskede de indstævnte Lars Tygesen og Peder Hurtig, som for ulovlig skovhugst er indstævnet. Derefter fremstillede Kiærgård til denne sags nærmere oplysning Florence Danielsen ("Florentz Danielsen"), borger af Nykøbing, som uden givet kald og varsel, bekostning at spare, for retten fremstod. Han blev taget i ed og vidnede, at næstafvigte Helligtrekongersdag, om formiddagen omtrent imellem 10 og 11 klokkeslet, var vidnet udgået i Grønnehave for sig selv, og da så han at Lars Tygesen i Nygård var i Grønnehave og huggede der stavre, om var hassel, og havde hugget en del tilforn som lå i 5 el. 6 bunker, men hvor mange de var i tal kunne vidnet ikke forklare, men de som fandtes var afsnittede, og bad Lars Tygesen vidnet at han ikke måtte sige det til Christen Nielsen. -- Den indstævnte og til i dag forelagte Christen Slagter i Stårup blev påråbt men mødte ikke. -- Derefter fremstod Peder Hurtig af Stårup og tilstod at have fundet den hos ham ved ransagning befundne røn udi indelukket udenfor Grønnehave imellem Grønnehave og Annebjerggårds enemærker, tillige med 4 hasselkæppe. Kiærgaard tilspurgte Peder Hurtig om han kan forskaffe hjemmel som er lovlig for de hos ham befundne 400 stavre? Hvortil Peder Hurtig svarede, at fornævnte 400 stavre havde han fået af to læs underskov, som han hos skovrideren sr. Johan Klipping udi Lestrup havde bekommet. Kiærgaard tilspurgte Peder Hurtig endnu om han afsnittede samme brænde til stavre førend han kørte med dem fra stedet? Peder Hurtig svarede, at han kørte hjem med det tilsammen uafsnittet, såsom han fik det til brænde og ikke til stavre. De to læs bekom han i skovriders have, og en "kryldte" af el ved Underud. Kiærgaard tilspurgte Peder Hurtig om han på sådan sit udsigende kunne forskaffe lovligt bevis? Peder Hurtig svarede hertil og anlovede om 14 dage på sit udsigende at skaffe lovligt bevis. -- Lars Tygesen blev påråbt om han kunne forskaffe hjemmel for de hos ham befundne stavre og risbøge efter de trende for 14 dage siden ensstemmige vidners udsigende hos ham er befundet. Herluf Kiær af Ulkerup er belevet begæret af Lars Tygesen i Nygård at svare i hans sag, og som da Kiær af sagen fornemmer at uvedkommende personer sigter og saggiver Lars Tygesen for en del stavre der hos ham er befundet, i hvor vel de ikke har bevist at han noget på citanternes grunde har bekommet utilladeligt, og i så tilfælde indtil sligt bevisliggøres påstår Kiær, at om endskønt at

hos Lars Tygesen var befundet dobbelt så mange stavre [som hos andre?], så er han ikke pligtig at skaffe enten hjemmel eller gøre nogen rede derfor uden foregående deres sigtelses lovliggøres, og når da sligt bliver lovformeligt efterkommet, skal ske på Tygesens side hvad billigst kan eragtes. I øvrigt påstår Kiær, at dommeren ikke antager citanternes begæring med at inponere Lars Tygesen til noget førend lov og skovforordning er fyldestgjort. Hvad ellers Florence Danielsens udsigende angår fornemmer Kiær at være af ingen kraft, såsom Lars Tygesen for ham har benægtet ikke at have bemægtiget sig enten stavre eller andet i Grønnehave på citanternes grunde uden deres tilladelse; Kiær indlader så alting til dommerens forsvarlige handling. -- Kiærgaard, førend han forbandt sig til svar på Kiærs tilførte, tilspurgte sidstafagte vidne Florence Danielsen, som endnu for retten var til stede under forhen aflagte ed, om de ord, som Kiær beråber sig på denne omvundne tid af Lars Tygesen at være udsagt. Florence Danielsen forklarede, at Lars Tygesen for ham aldrig har forklaret de ord, som Kiærs indførte om formelder. Kiær forblev ved sit forrige, som forklarer sin rette mening, i hvor vel at sr. Kiærgaard fremsætter unødigt spørgsmål til vidnet, såsom ordene af Lars Tygesen, som indført findes, er udsagt til Kiær. Kiærgaard havde meget vel kunne have haft unødigt ved gørende spørgsmål til vidnet at rekvirere om sr. Kiærs forhen indførte havde haft så utydelig en mening som nu er forklaret, men som det forhen syntes noget tvivlrådigt, og som en post Kiær muligt om ikke denne forklaring havde sket i sin tid kunne have betjent sig af. -- Hvad ellers Kiærs vidtløftigt tilførte angår, hvorudi han fornemmelig sigter til at vise denne sags uvedkommenhed på de sigtede personer, da dog de ved det i dag aflagte vidne har bevist, at Lars Tygesen har begået ulovlig skovhugst i Grønnehave, og formodentlig Lars Tygesen ikke kan vise et eneste sted på sin gårds tilliggende grund hvor han de omtvistede stavre kan have hugget, langt mindre nogensinde kan vise på sin grund at have hugget de omtvistede risbøge; thi blev Kiærgaard ved sit forrige og formodede rettens assistance, at Lars Tygesen bør forskaffe lovlig hjemmel eller, i mangel derfor, at lide som videre ved irettesættelse når Peder Hurtig sit her for retten gjorte løfte har præsteret skal blive påstået, til hvilken tid Kiærgaard af retten var begærende forelæggelse til Lars Tygesen om den æskede hjemmel, på det at sagen derefter til endelighed kan nyde fremgang. -- Kiær holdt for unødigt at besvare Kiærgaards vidtløftigt tilførte, men refererede sig til sit forrige. -- Dommeren, forinden doms afsigelse udi sagen, eragtede nødtigt en gang for alle at forelægge den indstævnedes Lars Tygesen efter givne stævne mål her for retten at møde om 14 dage. Opsat.

På amtsforvalter Langefelds vegne var mødt Herluf Kiær af Ulkerup som fremstillede kaldsmænd Peder Nielsen af Tengelmark og Jens Sørensen af Ellinge, som afhjemlede at de med 8 dages varsel har stævnet kommerceråd Peder Svane til Annebjerggård efter en memorial. Efter afhjemling af kald og varsel mødte Svanes gjener Jørgen Thomassen ("Jurgen Tommesen"), som på sin herres vegne tog forbeholden hvad han imod denne saggivelse og indstævning til doms kan have når af citanten er gjort irettesættelse, og alleneste i anledning stævne målet påstod at sr. Herluf Kiær bør producere den begæring eller fuldmagt han foregiver at have fra krigsråd Langefeldt til denne sags påtale, og derom begærte rettens kendelse, og derefter sagen til besvaring til i dag 3 uger, hvilket Kiær uden rettens kendelse så vidt ordre ...gaard præsterede og derefter producerede et tingsvidne udstedet her af retten, hvis slutning af 6. oktober 1724 hvormed bevises hvad medfart Svend Pedersen, husmand i Lille Egebjerg, er "begeignet", hvorefter Kiær satte i rette med påstand om ikke hr. kommerceråd Svane bør anses for sit forøvede efter lovens 6. bogs 7. kap. denne sag vedkommende, hvilket indlades tillige med processens omkostning at betale 4 rdl., til dommerens forsvarlige handling og kendelse, hvorpå begærtes dom, dog med reservation at svare på hvad kontraparten kan indvende. -- Dommeren kunne ikke nægte den begærte anstand, helst den ej er disputeret, og såsom formedelst påskehelligt samme tid ej ret her ved tinget bliver holdt, anstår sagen til fredagen den 6. april.

Kiær mødte på krigsråd Langefeldt og fremstillede Peder Nielsen af Tengselmark og Jens Sørensen af Ellinge, som afhjemlede med 8 dages varsel at have stævnet Peder Olsen i Nyrup for at møde imod tingsvidner at gøre læse og derefter på gørende påstand dom at lide, angående slagsmål og hug på Christen Blonck i Ulkerup forøvet. Dernæst producrede Kiær et tingsvidne udstedt her af retten 18. august 1724, hvilket Kiær begærte læst, påskrevet og i akten tilført, hvorefter Kiær satte i rette om ikke Peder Olsen bør bøde og betale efter hans egen bekendelse, konformt med lovens pag. 118 art. 1 samt efter lovens 6. bogs 1. kap. 1. art. pag. 667 og samme bogs 7. kapitel, hvorudi han er sket moderation, samt endnu processens omkostning at betale med 2 rdl., hvilket indlades under dommerens kendelse, og begærte dom med allerfordreligste. -- På den indstævnte Peder Olsen Becks vegne mødte for retten Andreas Mathiesen, borger udi Nykøbing, som i retten producerede et af ham skriftligt og underskrevet indlæg af denne dags dago ctr. det ham til i dag givet stævнемål, hvilket indlæg blev læst, påskrevet etc., hvis indhold fornemlig foregives hvor uskyldig han er kommet til at indgå det forlig han selv frivilligt og utvunget her for retten har indgået, ikke desto mindre har han dog efter forenævnte hans indlægs formelding hid til retten ved fornævnte Andreas Mathiesen fremsendt 6 rdl., som af sr. Kiær blev imodtaget på regning som Kiær tilstod, og for at bevise at Peder Olsens indlæg er uefterretteligt, i det han siger at amtmand Schönbach har meddelt ham resolution at være befriet for søgende bøder, så producerede Kiær samme højbemeldte hr. etatsråds resolution til rettens observans, dateret Birkendegård den 5. september 1724 med forantegnet Peder Olsens memorial, hvorudi han selv tilstår sin forseelse, men resolutionen er ham ikke til befrielse. I øvrigt erfarer Kiær dom efter anførte begæring, såsom Peder Olsen ikke efter indstævning er mødt og fyldestgjort den forbemeldte af ham indgåede aftingning, så forelægges ham laugdag til i dag 14 dage at præstere og betale de øvrige 2 rdl., såfremt ikke efter den over ham i dag gjorde irectesættelse dom skal blive afsagt. Opsat 14 dage.

Opsat fra 23. februar. Herluf Kiær betjente retten som sættemeddommer. Claus Büsing leverede i retten alle de sagen vedkommende dokumenter, samt et hans til besvaring på tvende sr. Christian Christensens indlæg af dato 10. januar og 22. februar 1725 forfattede skriftligt indlæg, af dags dato, som efter begæring blev læst og påskrevet og i akten tilført, som og i lig emåde sr. Christensen efter skriftlig begæring af 4. marts 1725 til besvaring til i dag 14 dage blev ekstraderet. Opsat 14 dage.

16. marts 1725 (fol. 152)

Tingmænd: Mikkil Bojesen i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Jens Pedersen i Egebjerg, Ole Andersen i Lille Egebjerg og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Monsr. Bartholomæus Repenius, musicus instrumentalis udi Holbæk og dets amt, mødte for retten for fremlagde et hans K.M. allernådigst meddelte privilegium, som han begærte for retten læst, påskrevet og dets indhold protokolleret, hvorefter samme allerunderdanigst for retten lydeligt blev oplæst og derefter påskrevet. Dets indhold er, at fornævnte Bartolomeus Repenius er beskikket til at være musicus instrumentalis udi Ods herred og Nykøbing, ligesom i Holbæk og dets amt, og samme privilegium er dateret Frederiksborg den 2. februar 1725 under K.M. hånd og segl. Stokkemændene blev anbetalat samme privilegium på sognestævnerne at gøre bekendt.

Herluf Kiær af Ulkerup, på velædle og velbårne hr. krigsråd og amtsforvalter Jurgen Langefelts vegne, mødte for rettem og fremstillede kaldsmænd Peder Nielsen af Tengselmark og Jens Sørensen af Ellinge, som afhjemlede med 14 dages varsel at have stævnet Søren Bodelsen, komsumtionsbetjent i Nykøbing,

imod vidnesbyrd at anhøre og spørgsmål at tilsvare angående at han har været indsidder og opholdt sig på K.M. gods i Nakke og derfra absnteret sig siden han i reserverulen var indskrevet uden pas og forlov, hvorpå han ved sidste session er for K.M. gods blevet landsoldat indrullet, men ikke efter advarsel har villet sig indstille for at antage mundering med hvad videre forefalde kan, hvorefter agtes tingsvidne at forhverve. Herom at vidne var også stævnet, med 8 dages varsel, samtlig K.M. bønder i Nakke, deres sandhed at udsige under deres faldsmål. -- Efter afhjemlede varsel blev Søren Bodelsen lydeligt af retten trede gange påråbt, men mødte ikke, ej heller nogen på hans vegne, imod det givne kald noget at protestere. -- Dernæst fremstod for retten den indstævnedede Søren Bodelsens svoger, Lars Larsen i Nakke, som gjorde sin ed efter loven og vidnede, at forgangne år 1723, 10-12 dage efter Mikkelsdag, kom Søren Bodelsen til vidnet fra Nykøbing, og som hans hustru førhen havde opholdt sig og været hos vidnet i et halvt års tid, forblev han i vidnets gård fra omvundne tid og til den først uge i faste næstefter, og imidlertid arbejdede fornævnte Søren Bodelsen for vidnet og bekom derfor kosten, men ingen arbejds løn, men hans hustru kom da fra ham og til hans anden svoger Andreas Olsen i Nakke og forblev hos ham et år derefter, men vidnet kan ikke erindre sig enten det unge mandskab blev skrevet i reserverullen ikke imens Søren Bodelsen var hos vidnet. -- Dernæst fremstod Andreas Olsen i Nakke og vidnede under ed, at han var bevidst ord til andet som Lars Larsen i Nakke har udsagt og forklaret, og var ellers bevidst at Søren Bodelsen var i Nakke og opholdt sig til væрге hos hans svoger Lars Larsen da der blev holdt skifte efter vidnets og Søren Bodelsens hustruers fader, og var Søren Bodelsens hustru i Nakke til sidstafvigte Mikkelsdag. -- Dernæst fremstod Mikkel Larsen i Nakke, og vidnede under ed, at Søren Bodelsen har en tid lang opholdt sig i Nakke hos hans svoger i forgangne års forår og en tid lang tilforn, men hvor længe ved vidnet egentlig ikke, men imidlertid han var der søgte han og hustru til alters i Rørvig sogns kirke og stod i stol samme søndag hos vidnet. -- Niels Rasmussen mødte for retten og vidnede under ed, at omvundne Søren Bodilsen har fået Lars Larsens søster til ægte, og at han var der en tid lang og kom så derfra forleden år hen imod påske tid, og arbejdede Søren Bodelsen en tid lang for Lars Larsen, men enten han havde fæstet sig med ham eller om han arbejdede for dagløn mens han var der til væрге, det ved vidnet ikke, men siden var Bodelsens hustru en tid lang til væрге i et rytterhus hos Andreas Olsen sammesteds. -- Dernæst fremstod Søren Pedersen i Nakke og vidnede under ed ligesom sidste vidne. -- Jens Nielsen i Nakke vidnede som forrige to vidner. -- Jens Pedersen i Nakke vidnede ligeledes. -- Lars Jensen i Nakke vidnede ligeledes, og forklarede ellers på spørgsmål, at siden Søren Bodelsen havde fået sin hustru har han imidlertid gået til guds bord i Rørvig sogn sammen med sin hustru. -- De øvrige indstævnedede Nakke bymænd vidnede hver for sig ord til andet ligesom Niels Rasmussen førhen har vidnet og udsagt. Kiær fik tingsvidne beskrevet.

23. marts 1725 (fol. 153b)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Ole Jensen i Nakke og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Opsat fra 9. marts. Herluf Kiær af Ulkerup fremæskede Peder Olsen, bejtent i Nykøbing og husmand i Nyrup, om han noget i sagen havde at indvende, eller om han straks vil betale. Han blev tre gange påråbt, men mødte ikke. Dommeren optog sagen til doms afsigelse næste sogning efter påske.

Læst K.M. forordning og nærmere forbud angående fremmede betlere og deres overførelse til Sjælland, dateret Frederiksberg slot den 23. februar 1725.

Sr. Niels Kiærgaard af Egebjerg mødte for retten, og udi den sag som sr. Peder Svendsen og Christen Nielsen i Nykøbing har ladet begynde imod Lars Tygesen i Nygård og Peder Hurtig ("Peder Hørtig") i Stårup

fremæskede han Peder Hurtig til at præstere sit for 14 dage siden gjorde løfte angående at skaffe lovlig hjemmel for de hos ham befundne stavre, såvelsom også Lars Tygesen af Nygård efter forelæggelse fra 14 dage siden om han den æskede hjemmel kan forskaffe. -- Kiær mødte på de indstævntes vegne og tilholdt sig loven, at hvo som sigter bør bevise; thi sr. Christen Nielsen og Peder Svendsen kan ikke betjent sig af skovforordningen af 1710, dens 26. artikel, såsom de ikke har bevist at dem noget stavrehug om natten er frakommet, mindre hvad tid samme skulle være sket, og skulle sligt have gænge af slig ransagning, som kunne ske på K.M. gods oftere skulle øves af så slet fundament, da blev der mest kun få af hans K.M. bønder der jo hos dem skulle findes stavre og andet trævare, hvorfor Kiær formener i slige tilfælde at det er ubilligt at prætere hjemmel af nogen, som ikke tages enten ved stumpen eller i skoven uden alfarvej; thi lad være om en bonde på K.M. gods bekom et par læs stavre af en anden sammesteds, så turde han jo ikke tilstå at de hos ham var bekomne. Skulle da den, som stavrene fandtes hos, betale derfor til en uvedkommende, det var uret; indlader derfor Kiær dette til dommerens retsindige interlocutoriekeendelse og forventer på bøndernes side, for hjemmel at forskaffe, frikendelse, og citanterne derimod at få tilfundet deres søgning lovligt at bevise. I øvrigt reserveres ellers hvad på de indstævntes side fornøden kan eragtes til deres forsvar, hvor da efter dommerens resolution skal følge, hvis muligt ske kan. -- Kiærgaard svarede kort imod Kiærs tilførte, at hvad sig øfrst angår Peder Hurtig, da har han jo her af retten for 14 dage siden selv personligt anlovet at forskaffe hjemmel, hvorfor Kiærgaard er i de tanker, at han sådant efter loven er pligtig at holde, allerhelst han har udsagt her for retten af hvem han sådan hjemmel kunne forskaffe. Hvad Lars Tygesen angår, da er jo med Florence Danielsens vidne bevist, at han har været i Grønnehave og hugget stavre, hvilket Lars Tygesen hverken har eller kan bevise at have haft lov til, og efterdi der er befundet slig slavre hos Lars Tygesen som vidnet gør forklaring om, hvorfor er det da ubilligt (som sr. Kiær vil mene) at prætere hjemmel for det, som sr. Christen Nielsen og Peder Svendsen uforgribeligt formener at være kommet fra Grønnehave, det og formodentlig Lars Tygesen heller ikke nægtet om han ville sige sandhed; thi skulle slig resonnement (være en lov) som sr. Kiær fremfører, da kunne lettelig de søgende deres ret betages, og om slig ulovlig skovhugst skulle have gænge og derved forsvares at de ej så lige blev taget ved stumpen var der vel de der vovede at gøre monsr. Kiær samme pus, men hvad gælder om han da vidste hvor sligt var henkommen og han fået det han nok forfulgte sin ret omskønt han ikke tog dem ved stumpen [NB: dele af foregående afsnit synes at have en noget forvirret ordstilling.] Det øvrige af Kiærs tilførte ser Kiærgaard ikke nødigt at besvare, men indlader alting til dommerens forsvarlige handling, med formodning at Peder hurtig bliver af retten tilholdt at præstere sit her for retten gjorde løfte, det han ikke nu kan igenkalde, og Lars Tygesen at forskaffe hjemmel, og begge i anledning af stævnemålet i øvrigt, såfremt de vil gøre ders ed at de ikke noget af det hos dem fundne har hugget i Grønnehave, er Kiærgaard overbødig på citanternes vegne sagen at ophæve, og i vejnings (el. vægrings?) fald påstår Kiærgaard at de bør forskaffe hjemmel erfor foranførte mening. -- Kiær replikerede imod Kiærgaards tilførte, først hvad Florence Danielsens vidne angår, da benægter Lars Tygesen det her for retten ikke så at være, og over alt så er det retten og enhver bekendt, at Florence Danielsen er citanten Peder Svendsens svoger, og derfor bør han anses som uvildig efter lovens pag. 110. art. 16. For det andet, hvad Kiærgaard behager at melde om Kiærs tilførte resonnement ikke at være en lov, det tilstår Kiær selv, men at de jo er lovformeligt, det lader Kiær ankomme på dommerens skønsomhed, at ingen sin ret derved kan betages. For det tredje, hvad Peder Hurtig angår, om han som en enfoldig mand skal have lovet det, som formenes ingen lov forbinder ham til, da lader Kiær det ankomme på dommerens kendelse om han bør at skaffe omtalt hjemmel eller ej. For det fjerde, hvad stævnemålet angår, som Kiærgaard formener bør følges og de citerede at efterkommes, da kan vel stævnes for det, som aldrig er, mindre bør efterkommes. I øvrigt refererede Kiær sig til sit forrige og indlod alting til dommerens skønsomhed. -- Kiærgaard ville ikke opholde retten med at besvare Kiærs tilførte, uden alleneste imod den første post at forestille retten, at dersom det var nok at vidner blev benægtet, da kom aldrig nogen til sin ret. Hvad vidnets svogerskab angår, da når Kiær sit indsigende beviser

finder vel dommeren ved dom i hovedsagen hvor vidt den kan agtes vildig eller ikke. -- Dommeren, af det som i dag udi sagn er ført, eragtede fornødent at lade fornemme om den indstævnedede Peder Hurtig eller nogen på hans vegne vil fremkomme med det af ham lovede hjemmelsbrev. Derefter blev irettelagt en K.M. skovrider sr. Johan Klippings skriftlige og underskrevne attest, dateret Lestrup den 20. amrts 1725, på slet papir, som var bilagt med det forordnede stemplede papir. Dets indhold er, at Peder Mogensen, som skal være Peder Hurtig, har bekommet et par læs elle- og hesselris til hjælp til stavre. Attesten blev for retten læst, påskrevet og udi akten skal blive indført. -- Opsat til næste sogning efter påske.

Herluf Kiær som konstitueret dommer betjente retten og fremæskede sr. Christian Christensen, prokurator af Holbæk, i den af ham begyndte sag på justitsråd Berregaards vegne ctr. birkefogden sr. Claus Büsing, at han efter løfte og begærte anstand for retten ville fremkomme, men han mødte ikke. Opsat 4 uger til 20. april.

6. april 1725 (fol. 155b)

Tingmænd: Mikkel Bojesen i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fåvevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge. [Dvs. de mest sædvanlige.]

Opsat fra sidst tingdag. Udi den sag begyndt af sr. Christen Nielsen og Peder Svendsen i Nykøbing ctr. Lars Tygesen i Nygård og Peder Hurtig i Stårup mødte for retten sr. Niels Christian Kiergaard af Egebjerg og gjorde følgende irettesættelse: først betræffende Lars Tygesen; da som det med tre ensstemmige vidner, Søren Rasmussen, Ole Hansen og Svend Svendsen borger i Nykøbing er bevist, at hos ham er befundet 400 og nogle stavre, den største del hesel og alle visne uden nogle få, samme befandtes at være tildækket med for udi et lille hus, hvilket giver kraftig formodning at dem ulovlig har adspurgt, siden han ej turde lade dem ligge til syn for alle, hvilket og ydermere stadfæstes med det fjerde vidnes Florence Danielsens udsigende, som forklarer at ermeldte Lars Tygesen har hugget en del hasselstavre i Grønnehave, bestående af 5 el. 6 bunker, og som tallet ej vides kunne det vel være 3-4 hundrede, hvilket han ej har haft forlov til, det end og samme vidne forklarer at Lars Tygesen forbød ham ej at sige det til Christen Nielsen, så er og bevist at forbemeldte Lars Tygesen er befundet 6 grønne rodhugne risbøge efter protokollens videre forklaring, og lige meget af hvad rørlighed når de er under middelmådige, og som han ikke efter æskelse enten har villet befri sig med sin ed eller derfor forskaffe hjemmel, enten ved ransagningen ifølge 26. art. af K.M. skovforord. af 21. jan. 1710, ej heller siden efter forelæggelse for retten langt mindre har bevist eller kan bevise at han har enten hessel eller bøg på sin gårds grund af den størrelse som omvundet er, der kunne hjemle ham sligt; thi stilles til dommerens egen skønsomhed og forsvarlige handling, hvor vidt han efter fornævnte skovforordnings 1. og 26. artikler bør anses, såvelsom efter K.M. lov, som for uhjemlet, enten til pengestraf eller anden strafs lidelse. -- For det andet, angående Peder Hurtig i Stårup, hos hvem fornævnte tre vidner har forklaret at være befundet 400 og nogle hessel- og ellestavre og en del som båndstager, de andre fuldkomne stavrestore, da skønt han derom har produceret K.M. skovrider sr. Klippings attest af 20. marts 1725, med indhold at Peder Mogensen er Peder Hurtig og har bekommet af ham et par læs hessel- og elleris til hjælp til stavre, hvilket Peder Hurtig selv for retten har tilstået at være til brænde og ikke til stavre, så eragtes i Kiærgaards tanker samme attest ikke tilstrækkelig nok at hjemle Peder Hurtig de hos ham befundne stavre; thi lad være han af samme to læs ris i højeste kunne få hundrede fuldkomne stavre, så er Kiærgaard forsikret at alle rettdømmende skal skønne, at han ej kunne få mere, og så spørges hvor resten er kommet fra, især de, der var så lange som båndstager, hvorfor det stilles til dommeren hvorvidt fornævnte attest kan være Peder Hurtig til befrielse, for så mange som ikke efter attesten kan eragtes at

være hjemlet, såvelsom for det hos ham befundne rønnetræ efter vidnernes udsigende påstås efter adriant(?) dom over Peder Hurtig, ligesom over Lars Tygesen, i anledning af K.M. lov og de af skovforordningen alligierede artikler; thi Peder Hurtigs udsigende at han skulle have fundet samme røn er uden bevis, tilmed er "hit" [det] uden oplys[ning], ej [heller] lovlig adkomst, og derfor [kan] sligt ham [ej komme] til nogen befrielse. Hvad ellers Kiær til Lars Tygesens og Peder Hurtigs formenende forhen har fremført, er da besvaret, og for resten i Kiærgaards tanker af ingen kraft; thi påstås foruden forrige formening at en hver af dem bør betale processens omkostning med 2 sldr., indlader så alting under dom, med reservation om kontraparten noget mere skulle indvende, da fornøden svar derimod at have. -- Herluf Kiær af Ulkerup, på Lars Tygesens og Peder Hurtigs vegne, mødte og anhørte sr. Kiærgaards tilførte, og derimod replikerede og gav retten til kende, at citanterne Christen Nielsen og Peder Svendsen er ganske uvedkommende aktorer til at søre eller tiltale de indstævnedes K.M. bønder; thi hvad som de ved deres ubilligt og ubevislige ransagning hos dem har befundet, det har de bekommet på K.M. grund, som citanterne er ganske uvedkommende. Hvad ellers angår den forklaring sr. Kiærgaard behager at gøre om de stavre som hos Peder Hurtig er begundne, da i hver vel de regnes at være 400, så er de dog ej større end de jo alle kan gøres på en vogn hvor forlanges. Hvad den røn er angående, da er den ej heller større end stavrestor, og knap så lang, som endnu er til øgesyn for hver samme lyster at se, så den er en bagatel at tale om, mindre at oplyse det som ikke er en halv skilling værd. I øvrigt refererede Kiær sig til sit forrige at hvo som sigter han bør bevise, med videre i alt hvad passeret er, og endelig påstod for de indstævnte frifindelsesdom. -- Kiærgaard agtede fornødent imod sr. Kiær tilførte at observere retten til efterretning: 1) at hvad Kiær behaver at melde om den ubillige og ubevislige ransagning og at hvad ved den er fundet har de bekommet på K.M. grund, dertil svares, at ransagningen ej er ubillig, men mere ubilligt er det at imodsige sligt som enhver efter forordningen der har mistet sligt er tilladt at ransage uden dermed noget at bryde, tilmed om fornøden gøres kunne det bevises at det er med vedkommendes tilladelse sket. At ransagningen er ubevislig viser akten anderledes, men at det hos Lars Tygesen og Peder Hurtig befundne ulovlige skovhugst er bekommet på K.M. grund er ubeviseligt og kan kun eragtes til udflugter der ej uden lovligt bevis kan tjene vedkommende til nogen befrielse. 2) angående Kiær's indsigende om stavrenes og rønnens størrelse hos Peder Hurtig, da især angående rønnen gør forordningen inden distinktion imellem middelmådig og hvor lille den er. Stavrene angående stilles til dommerens egen skønsomhed, såvelsom det øvrige Kiær's tilførte, og indlader så sagen under forsvarlig dom. -- Dommeren optog sagen til doms afsigelse til den 28. april.

Kommerceråd Svane til Annebjerg- og Ellingegårde mødte ved sin tjener Hurgen Thomassen efter anstand til i dag og irettelagde et tingsvidne udstedt af Dragsholms birketing den 6. oktober 1724, tillige med et indlæg i sagen af denne dags dato, som begæertes læst og i akten tilført. -- Herlug Kiær, på krigsråd Jurgen Langefelds vegne, mødte for retten og anhørte Svanes irettelagte og oplæste indlæg af dags dato, hvilket Kiær begerte til besvaring til i dag 3 uger. Sr. Kiær's begæring blev af retten konsenteret, at få bemeldte indlæg tillige med hans derpå givne svar i dag 3 uger her udi retten igen bliver indleveret, som Kiær anlover. Opsat 3 uger.

Jurgen Thomasen, tjenende på Annebjerggård, fremlagde i retten en tillysning til skifte efter Mads Olsens hustru i Hundstrup, afgangne Maren Larsdatter, med begæring af retten måtte læses, påskrives og protokolleres.

Herluf Kiær mødte på vegne af Morten Larsen af Jyderup og lod lyse efter en hans tjenestekarl, navnlig Lars Olsen, barnefødt i Kelstrup, 22 år gammel, som undveg fra ham af sin tjeneste uden forlov eller lovlig

opsigelse sidstleden 2. påskedag, med anmodning at mårre gøres bekendt på alle kirkestævner at hvo ham huser eller heller må vente sig straf efter lov og forordninger.

Provsten her udi Ods herred, velærværdige og højlærde hr. Andreas Nielsen Chrystalin, sognepræst for Egebjerg sogns menighed, lod for alle og enhver tillyse og bekendtgøre, at førstkommende 16. april skal holdes auktion udi Højby præstegård på en del kreatur, kvæg, bæster og andet, som ved sidste auktion ikke er blevet solgt.

Landstinget er berammet at skal holdes den 2. maj førstkommende.

Dom afsagt over Peder Olsen, boende i Nyrup, nu konsumtionsbetjent i Nykøbing.

13. april 1725 (fol. 158)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Jens Pedersen i Egebjerg, Henrik Jørgensen i Grevinge og Hans Larsen i Hønsinge.

Læst K.M. forordning og forbud angående at ingen landsby eller bønderfårde i Danmark må ødelægges til at forbedre sædegårdens avl, med mindre proprietærene vil have forbrudt alt hans øvrige jordegods, dateret Frederiksberg den 16. marts 1725.

Læst K.M. forordning anlangende påbud i Danmark og Norge til det og Troyerede(?) Grønlandske Kompagni i Bergen, dets forehavende designs fortsættelse på Grønland, at alle og enhver i begge riger Danmark og Norge, uden forskel, af hvad stand og kondition de end kunne være, civile og meritære betjente samt gårdslige og verdslige, både i alle købstæderne og på landet, bønderne allene undtaget, skal efter formue kontribuere noget tåleligt, dateret Frederiksberg den 16. marts 1725.

Læst og forkyndet plakat om vor sessioners holdelse for ryttergodset samt landmilitzen, soldater og dragoner udi Sjælland, Lolland, Møn og Falster for år 1725, som efter K.M. forordninger og befalinger er berammet at foretages for Dragsholm, Kalundborg og Sæbygårds amter udi Slagelse den 21. april 1725, med videre samme plakats indhold, dateret Antvorskov den 14. marts 1725.

Læst K.M. amtskriver Mathias Raben i Kalundborg hans skriftlige advarsel angående marchpengene således, at mandskabet til at stå under eksercits nyder årligt til en kompagnisamling for 1 dag, en bataillonssamling for 2 dage og en generalmønstring for 6 dage, foruden de til dags som kunne behøves til marchen frem og tilbage, eftersom vejen falder lang eller kort til samlingsstedet, når regnes 3 mile på en dags march, at proprietærene eller deres fuldmægtige og ridefogder, at når ovenmeldte samlinger sker, de da på anfordring uden ophold lader medgive og betale ved bønderne de behøvende marchpenge af lagrene, at ej nogen klage derover skulle forårsages, med videre samme tillysnings indhold, dateret Kalundborg Amthus den 7. april 1725. Tingmændene anbefale at bekendtgøre tillysningsen på sognestævnerne under straf.

K.M. skovrider sr. Johan Klipping af Lestrup mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Peder Christensen i Bråde og Bertel Jensen i Hylkerup, som hjemlede at have kalet efter en skriftlig kaldsseddels formelding dateret Lestrup den 5. april 1725 under skovriderens hånd, som efter begæring blev læst, påskrevet og er så lydende: Da I Søren Nielsen i Veddinge, Lars Henriksen sammesteds og Lars Jacobsen sammesteds, item Wilhelm Krotz i Høve for kort tid forløb skal være fundet i K.M. skov Kongsøre kaldet, enhver med heste og

vogn bespændt, hvor I skal have benægtet Eder at hugge og pålæsse en del risbøge, da efter mit embedes pligt anlediges jeg Eder derfor heved at lade indkalde til Dragsholms Birketing at møde førstkommande fredag den 13. april imod vidnesbyrd at anhøre og spørgsmål at svare, ovenmeldte materie betræffende, hvorefter agtes et lovskittet tingsvidne at erhverve. Herom at vidne indstævnes til samme tid og sted at møde samtlige Hylkerups bomænd, deres sandhed derom at udsige hvad dem kunne blive tilspurgt. Datum Lestrup den 5. april 1725, Johan klepping." -- Efter afhjemlede varsel blev fremæsket de indstævnte, om nogen imod kald og varsel var der ville der imod gøre nogen genmæle, men som efter rettens pårøbning ingen fremkom, som gjorde nogen protest der imod, dernæst blev fremæsket de indstævnte Hylkerups bymænd, hvor da for retten fremstod, efter at edens forklaring lydeligt af lovbogen for enhver var blevet oplæst og ydermere formanet at blive ved sandhed, først Ole Ungersen i Hylkerup, som gjorde sin ed efter loven med opragte fingre og vidnede, at nu i foråret for nogle ugers forløb [siden] var vidnet en lørdag aften, tillige med en del af sine bymænd, i Kongsøer Skov, såsom det var dem tilkendegivet af nogle af Bråde bymænd at der var fire fremmede vogne i skoven for at hugge læs, og da vidnet tillige med sine bymænd kom i skoven fandt de fire vogne med heste forspændt og folkene som dem tilhørte var noget derfra henne i skoven, og enhver havde en økse med sig, og lå der nogen afsiddes fra vognene nogle små risbøge, omtrent vognstand store og en noget større, og da de indstævnedes Søren Nielsen, Lars Henriksen og Lars Jacobsen af Veddinge samt Wilhelm Kratz i Høve kom til deres heste og vogne, da begærte de vidnet såvel som han bymænd at de skulle læsse omvundne små bøge på deres vogne og føre dem til Hylkerup til skovfogdens, som de og gjorde, og tilstod de da at de ville have haft brugt dem til bundgarnspæne, og fandtes der end da dagen derefter, som de ikke kunne se om aftenen, i skoven 5 stykker ditto, og var de der blev henført 10 stykker i tallet. -- Derefter fremstilt Niels [...]sen, Hans Nielsen, Anders Jensen, Niels Hansen, Jens Andersen, Jens Larsen, Ole Nielsen, Sivert Pedersen og Peder Nielsen, alle af Hylkerup, som enhver for sig gjorde deres ed med opragte fingre efter loven, og vidnede ord til andet efter parternes og rettens eksamen således som Oluf Ungersen førhen har vidnet og forklaret, hvorefter skovrideren var tingsvidne begærende. -- Retten fandt fornøden at tilspørge de to tilstedeværende indstævnedes Søren Nielsen af Veddinge og Wilhelm Kratz af Høve om de her imod til deres befrielse noget havde at indvende, hvortil de svarede, at hvad de i så måde havde eller kunne have, ville de efter lovlig omgang have sig forbeholden, og imidlertid hav retten til kende, at der var en karl hos dem, som havde givet dem anledning til omvundne skovhugst, som foregav dertil at have skovriderens forlov, derhos sigende at han var skovriderens karl. Desårsag de ikke har tænkt på noget siden; thi ellers havde de kunne ladet stævne for hvad de agtede sig til befrielse, om fornøden gjordes. -- Skovrideren Klipping erklærede, at han aldrig har befuldmægtiget nogen af sine tjenere til at udvise lidt eller meget til nogen af de indstævnte, og om de har kolladeret med nogen er det ham uvedkommende. Han begærede endnu tingsvidne beskrevet, hvilket retten konsenterede.

20. april 1725 (fol. 160)

Tingmænd inkl. Ole Jensen i Nakke.

Velædle og velbyrdige Christopher Henrich Suchou af Højby mødre for retten og fremstillede kaldsmænd Peder Nielsen af Tengselmark og Jens Sørensen af Ellinge, som hjemlede lovligt til i dag med 8 dages kald og varsel at have stævnet efter en skriftlig kaldsseddels formelding, dateret Højby den 13. april 1725, under velbemeldte hr. løjtnant Suchous hånd, en del af kommerceråd Peder Svane til Annebjerggård hans bønder i Højby sogn, angående resterende kirketiendes afgift med videre. Desuden er stævnet kommerceråd Svane for såvidt sagen ham kan anrøre. Alt efter bemeldte kaldssedels formelding, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilført. -- Efter afhjemling af kald og varsel blev de indstævnte pårøbt, om

noget imod kald og varsel havde at indvende, men efter rettens tre ganges pårøbning indfandt sig ingen, hvrken Svane eller nogen af hans bønder. Dernæst irettelagde Suchou en dom udstedt her af birketingsretten sidstleden 29. januar 1723, hvilken efter begæring blev læst, påskrevet etc. Dernæst producerede Suckou en beediget attest på det forordnede stemplede papir udgivet af velædle og velbyrdige hr. kaptajn Bertel Jensen i Højby og K.M. skovrider sr. Johan Klipping, dateret Højby den 28. (...?) [krimskrams] 1724, under velermeldte hr. kaptajnens og skovriderens hånd, hvormed Suckou vil bevise at Svane har lovet, at de indstævnte hans bønder efter dommens indhold skulle betale skadesløst, men som intet siden den tid er påfulgt og muligt Svane kan have "forgiedt" sit løfte, er tiden en tid lang derefter henløbet, hvorved Suckou har gjort erindring på ny og bekommet til svar, som han nu i retten producerede under Svanes egen hånd, dateret Annebjerggård den 10. marts 1725, bilagt med stemplet papir, som efter begæring blev læst, påskrevet etc., hvilket ses at være tvært imod forrige, hvorudover Suckou er blevet beføjet sin ret ved proces at søge; altså sættes irette at få dommen fornyet over vedkommende til eksekution, om ikke betaling i mindelighed han erholdes, samt processens omkostning, tillige med forrige at få betalt endnu pro persona 1 mk. danske, og derforuden om de indstævnte ikke skulle kunne betale, om ikke da Svane bør anses og tilfindes den manglende rest efter løfte at erstatte, hvilket alt indlades under dommerens kendelse, og var dom begærende. -- Svane såvelsom de indstævnte bønder, eftersom ingen af dem er mødt til lovligt genmæne i sagen, så eragter dommeren fornøden samtlige de indstævnte efter kaldssedlens formelding at give laugdag til i dag 14 dage at møde her for retten, om de noget dem til befrielse imod den i dag gjorte irettesættelse kan have på lovskikket måde at indsigte, da dermed at fremkomme såfremt de ikke vil tilskrive sig selv hvad de over deres udeblivelse kan tage til skade. Opsat 14 dage.

Opsat fra 23. marts. Herluf Kiær af Ulkerup, som konstitueret sættemedlem i den sag svævende mellem justitsråd Berregaard og sr. Busing, indfandt sig i dommerembedet og fremæskede efter opsættelse fr asidstleden 23. marts parterne med hvad de i sagen havde at indvende, og sin sr. Christian Christensen af Holbæk ved skrivelse dateret Holbæk den 3. april 1725 har begæret sagens anstand til førstkommende 28. april, så blev det ham tilladt med kontrapartens konsens. Opsat til næste tingdag.

28. april 1725 (fol. 161/161b)

"Fredagen [fejl for lørdagen] d: 28 April 1725 holdtes Ting, Saasom Dend almindelig Bedag infalt Fredagen"

Tingmænd: sædvanlige.

Såsom skov- og jagtsessionen er berammet at skal holdes den 17. maj 1725, så blev i anledning af K.M. skovforordning af 21. januar 1710, dens 17. artikel, her af retten udmeldt efterskrevne mænd til at besigtige og efterse stengærders sættelse og grøfters opkastelse på K.M. gods her udi Dragsholm birk, til nu forestående 1. maj [...] blev da som meldt efterskrevne udnævnt, nemlig FOREVEJLE OG ASNÆS SOGNE: formand Ole Olsen i Ordrup, PEder Jensen i Kårup, Poul Jensen i Høve og Søren Pedersen i Åstofte. GREVINGE SOGN: formand Hans Hansen, Niels Andersen, Jens Mikkelsen og Ole Rasmussen, alle af Herredstrup. VIG SOGN: formand Christen Nielsen i Vig, Anders Nielsen i Vig, Jens Nielsen i Hønsinge og Ole Jensen i Kelstrup. EGEBJERG SOGN: formand Anders Pedersen i Hylkerup, Hans Pedersen i Gelstrup, Lars Nielsen i Lestrup og Niels Olufsen i Unnerud. NØRRE ASMINDRUP OG HØJBY SOGNE: formand Andreas Jensen i Højby, Jens Nielsen i SOgnerup, Lars Clausen i Klint og Lars Jensen i Brændt. [Ellers som ved sidste års udmeldelse.]

Hr. krigsråd og amtsforvalter Jurgen Langefelds fuldmægtig monsr. Stephen Clausen i Vindekilde lod for alle og enhver bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at holdes efterskrevne steder på K.M. gods her i Ods herred, nemlig tirsdagen den 1. maj 1725 udi Stårup efter Hans Nielsens afgangne hustru Anne Olufsdatter; nok torsdagen den 3. maj 1725 udi Nakke efter afgangne Johan Mortensen af Rørvig, og efter afgangne Jens Larsen [af Nakke] samme dato. Lørdagen den 5. maj 1725 udi Brændt efter afgangne Ole Jensen om formiddagen, og om eftermiddagen efter Bertel Nielsens afgangne hustru i Hylkerup. Nok Mandagen den 7. maj 1725 efter Ole Olsens afgangne hustru N.N. i Ordrup, og samme dag om eftermiddagen efter afgangne Jens Hansen i Høve hvilket skifte skal holdes i Vindekilde; hvilke forskrevne meldes vedkommende til efterretning.

Kommerceråd Svane lod irettelægge sin skriftlige skiftetillysning så lydende: "Lyses til skifte og deling efter afgangne Anne Rasmusdatter, Lars Olsens hustru i Steenstrup, Højby sogn, Ods herred, som skal holdes førstkomende fredag den 4. maj 1725 om formiddagen klokken 10 slet i den afdødes stærvbo, at de som enten har noget at fordre eller gælde til stærvboet samme dag og tid der ville indfinde, som efter at denne tillysning er læst, protokolleret og af retten påskrevet, måtte den mid igen tilstilles. Annebjerggård den 28. april Ao 1725 - P Schvane"

Opsat fra 6. april. På krigsråd Langefelds vegne mødte Herluf Kiær af Ulkerup i den sag angående Svend Pedersen i Lille Egebjerg, som er indstævnet for hug og slag han skal være tilhøjet af hr. kommerceråd Svane. Da for at besvare efter løfte erindrede Kiær, at det er den velvise dommer bevidst og af protokollen kan ses, at Svend Pedersen ved dom af ham selv her ved birketinget er frikendt for Annebjerggårds ejeres tiltale for vornederrettighed, ja end og at han er en fæstehusmand på K.M. gods udi Lille Egebjerg, og enten da der kan være dispute om ham ved landstinget eller højesteret, det er lige meget; thi så længe Peder Svane ikke beviser at han ham er berettiget og ved dom har vundet, så hører han kongens gods til, og bør der tages i forsvar af dets forordnede øvrighed hvorved Svanes indvending i sit indlæg af dato 6. april 1725 falder af sig selv, så her gøres ingen videre fuldmagt fornøden at fremvise end sket er. Hvad sagen i sig selv angår, om den skal føres på slet papir eller stemplet, det lader Kiær ankomme på dommerens sigelse, hvorefter ved dommerens udstedelse Kiær sig skal vide at rette. Ellers forklarer jo lovens pag. 155 art. 4 hvo bøder tilkommer og hvorledes deles. Nu er qvæstio om ikke hr. Svane er berettiget at lade påtale K.M. ret i det embede ham er betroet, og allerhelst hr. kommerceråd Svane ikke har nogen birkeret som sagen falden er, hvoraf erfares på hvis vegne og hvem sagen tilkommer at føre, og overalt så er denne post i producerede tingsvidne påkendt, som ikke er svækket. Hvad sagen i sig selv er, da formoder Kiær tilstrækkeligt at have bevist kommercerådens adværd imod Svend Pedersen, hvorfor Kiær refererer sig til gjorte irettesættelse og påstår dom efter lovens pag. 51 og 52 art. 8, men skulle imod al forhåbning dommeren ikke finde vidnerne så tilstrækkeligt stemmende, efter hr. kommercerådens formening, så er der dog vist formodning, hvorfor Kiærs endelige påstand da bliver, at Svane bliver tilfundet sig med sin ed for sigtelsen at befri eller og Svend Pedersen at blive tilladt den at bekræfte, hvorved sagen til påkendelse indlades. Hvad ellers Svanes vidtløftighed angår, da er det ubevisligt at krigsråden har påført ham nogen sag uden årsag, mindre at han nogen tid har fragået hvad sager Kiær på hans vegne har stævnet, ikke heller at Svend Pedersen nogen tid har indfæstet sig i hans tjeneste for at tjene ham som en tjener, men var den tid for hr. Kommerceråd Svane, Annebjerggårds ejer, i alle måder frikendt, og dog anholdet, så han ikke kunne desformedelst have haft husbondens ret over ham at straffe, og allerhelst for intet, hvorfor, indtil sådan hans meldende lovligt bevises, påstår Kiær at det bør være af ingen kraft. Hvad sig angår den lovens alligierede artikel, pag. 115 art. 1, da er det af lige beskaffenhed at hr. kommerceråd får bevist hvad tid det hr. krigsråd er tilkendegivet, ellers er vel slutteligt at han ikke kunne lade begynde påtale førend han fik at vide hvorom, nok er det tingsvidnet er udstedt og ikke svækket ved overretten, og når et tingsvidne er

forhvervet kan det alle tider indstævnes til doms, det han ikke skulle kunne bevise at være imod loven efter hans påstående formening. Ellers reserverede Kiær sig på sin principals vegne hvad videre fornøden i sagen kan eragtes, men som ingen genmæle denne sinde fra hr. kommerceråden efter rettens påråbning fremkom, da indlod Kiær sagen under dom, såsom det i dag er seksugersdag efter stævneålet og inten kontrastævning er sket, med påstand den nu til doms bliver optaget. -- Dommeren forelagte hr. kommerceråd Svane til den 11. maj her for retten af møde, om han noget imod det af Kiær i dag tilførte agter fornøden at svare. Opsat 14 dage.

Dom afsagt imellem Peder Svendsen og Christen Nielsen i Nykøbing på den ene og Peder Hurtig i Stårup samt Lars Tygesen i Nygård på den anden side.

Kiær betjente retten i dommerens sted i den sag svævende mellem justitsråd Berregaard og birkefogden sr. Claus Busing. Kiær fremæskede sr. Christensen med hvad han udi retten havde at indvende, og der fremkom da ved sendelse et hans indlæg dateret Holbæk den 26. april 1725, som efter begæring blev læst og påskrevet etc. Dernæst også et kgl. reluitionsskøde meddelt hr. Enevold Nielsen Berregaard dateret Frederiksberg den 14. juli 1721 til rettens observans, hvorved han indlod sagen under dom. Birkefogden Claus Busing af Egebjerg mødte for retten og anhørte hvad dokumenter sr. Christensen har ladet producere, med begæring samme tillige med alt hvad sagen vedkommer at få til låns af retten til besvaring en gang for alle til i dag 14 dage, hvilket retten konsenterede. Opsat 14 dage.

4. maj 1725 (fol. 164)

Tingmænd Mikkel Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Jens Pedersen i Holmstrup, Peder Andersen i Glostrup, Ole Jensen i Nakke, Peder Jensen i Tolsager og Isak Jørgensen i Atterup.

[Afsigt af syn på stengærder og grøfter... den fjerde synsmand for Grevinge Sogn Niels Andersen er formedelst påkommende ulykkeligt tilfælde ved nedfaldelse af et stenge(?) således blevet beskadiget at han ikke kunne møde for retten.]

I den sag som hr. løjtnant Suckou af Højby har begyndt ctr. hr. kommerceråd Svane blev efter rettens forelæggelse Svane og de indstævnte hans bønder i Højby sogn påråbt, om nogen af dem noget imod saggivelsen havde at svare, hvor da hr. Svanes kusk Godske Nielsen fremkom og i retten leverede sin herres i den post forfattede indlæg af dags dato, som for retten blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilført. Samme er hr. Suckou begærende til besvaring til i dag 8 dage, som retten ikke kunne nægte. Opsat til næste tingdag.

11. maj 1725 (fol. 165)

Tingmænd: Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Jens Pedersen i Holmstrup. [Dvs. de mest sædvanlige.]

K.M. skovrider sr. Johan Klipping af Lestrup mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Bertel Jensen af Hylkerup og Peder Christensen af Bråde, som hjemlede at have hidstævnet samtlige Hylkerups bymænd angående en eg, som er afsavet på deres fæstegrunde, med videre indhold efter en skriftlig kaldseddel

formelding dateret Lestrup den 4. maj 1725 under skovrideren hånd, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive indført. Derefter fremkom for retten to synsvidner, navnlig Jørgen Larsen i Abildøre og Jørgen Nielsen i Bråde, som hver for sig blev taget i ed. Først vidnede Jørgen Larsen, at på Hylkerups grund ved to løkkefald i Espholm var de efter skovrider Klippings begæring for 8 dage siden for at efterse en eg, som fra roden var afsavet i dette forår, og befndt vidnet da samme eg på benævnte grund fra roden afsavet, ganske ret ved jorden, og var omtrent fjerding tyk omkring. Ligeledes fremstod Jørgen Nielsen i Bråde, som forklarede ord til andet ligesom forrige vidne. Dernæst lod skovrideren fremæske de indstævnte Hylkerups mænd, gerningsmanden at skaffe ti lstede, om de nogen vidste hvo bemeldte eg kunne have afsavet. Samtlige Hylkerup bys gårdmænd mødte for retten og erklærede, at de ingen gerningsmand vidste af, og har de til den ende, for samme at få videnskab om, ransaget indbyrdes, først blandt hverandre, men intet fundet, såvel også i omliggende byer, og der ej heller noget befundet, hvilken ransagning er sket i skovfogden Niels Sørensens overværelse, og derfor kan de ikke skaffe nogen gerningsmand. Skovrideren fik tingsvidne beskrevet.

På vegne af Jens Rasmussen af Prejlerup mødte Herkuf Kiær af Ulkerup for retten og gav til kende hvad ulykkelig hændelse formeldte Jens Rasmussen var overgået for 8 dage siden, da hans gård ved en ulykkelig hændelse af hans bageovn da de bagte, hvori der var en revne som han dog var uvidende om, hvoraf ilden udkom og antændte hans gård i brand, bestående af tre længer; stuelængen var 14 fag, østerlængen 7 fag og den søndre længe 15 fag, som aldeles ganske blev lagt i aske, såvel også 3 (pund?) byg som han havde til forråd til vårsæd og sommerføde, så og 9 tdr. rug og 4 (?) malt som stod umalet i sække, foruden beslagen vogn, hestetøj og to harver, 4 bestader, foruden en hel del sengeklæder og husgeråd, så også to kalve og andre småkreaturer af høns og deslige sager; og til samme at bevise fremstillede Kiær samtlige Prejlerup gårdmænd, nemlig Jens Pedersen, Conrad Mikkelsen, Jacob Olsen, Jens Larsen, Niels Sørensen og Anders Rasmussen, som hver for sig gjorde deres ed efter loven, og vidnede ord til andet at være passeret som før er meldt. Kiær fik tingsvidne beskrevet.

I den sag, som hr. kommerceråd Svane er stævnet af hr. krigsråd Langefeldt blev velermeldte hr. kommerceråd Svane påråbt efter forelæggelse af retten tre gange, men mødte ikke, ej heller nogen på hans vegne, hvorfor sagen blev optaget til doms afsigelse til om 3 uger, som er den 1. juni.

Opsat fra 4. maj. Hr. løjtnant Suchou af Højby mødte for retten, og på kommerceråd Peder Svanes indlæg af 4. maj svarede han, at hvad sig angår den af ham alligerede lovens pag. 105 art. 6, da vedkommer samme den i sagen irettelagte attest ganske intet, såsom den er komform med lovens pag. 104 og 105 art. 4. Hvad pag. 111 art. 21 sig angår, efter Svanes formening, da rammer det sig ligeledes som forrige, allerhelst kravet hvorom disputen er ikke kan nægtes, hvorfor den øvrige fremsagge pag. 115 art. 1 ikke heller her kan have nogen sted; thi nu søges en domsfornyelse i mening samme at få eksekveret, eftersom den ikke tilforn i mindelighed har været at få betalt, i hvor vel hr. kommerceråd ikke har kunnet nægte hans gode løfte derom. I øvrigt holdt Suckou unødigt videre hr. kommerceråden denne sinde at besvare, men refererede sig til sit forrige, og derme tilbad sig dom efter lov og ret at nyde. -- Svane og hans indstævnte bønder blev 3 gange påråbt, men mødte ikke. Sagen blev optaget til doms afsigelse til om 4 uger, som er den 8. juni, eller før om muligt er.

I den sag svævende mellem justitsråd Berregaard og birkefogden sr. Claus Büsing betjentes retten i dommers sted af Herluf Kiær af Ulkerup, hvor da fremkom Busing med sit skriftligt forfattede indlæg på det forordnede stemplede papir, som efter begæring blev læst for retten og påskrevet, såvelsom siden i akten skal blive tilført, hvorefter Busing indlod sagen under dom. -- Dommeren påråbte sr. Christian Christensen

af Holbæk om han noget på justitsråd Berregaards vegne videre havde at indvende, men som ikke han eller nogen på hans vegne mødte blev sagen optaget til doms afsigelse til om 6 uger, som er den 22. juni.

18. maj 1725 (fol. 166b)

Tingmænd inkl. Lars Madsen i Holmstrup.

K.M. amtskriver over Kalundborg, Dragsholm og Sæbygårds amter lod til vedkommende proprietærer, ridefogder og andre her udi amtet deres efterretning bekendtgøre, at som generalmønstringen med første skal holdes, vedkommende da føjer den anstalt hos lægds mændene at soldaten ved sin afmarch bekommer af lægdet de 6 sk. danske daglig underholdnings- og marchpenge, nemlig på 4 dage til at stå samlet ved Ringsted, foruden og til de dage der behøves til marchen frem og tilbage at lægge fra kompagniets anordnede samlingsplads og 3 mile til hver dags march, hvilket vedkommende har at holde sig efterrettelig såfremt de ej derfor vil vorde mulkteret og anset, med videre forbemeldte skriftlige tillysnings indhold, dateret Kalundborg Amthus den 14. maj 1725, for retten læst og påskrevet, samt tingmændene anbefalet sligt på sognestævnerne at tillyse og bekendtgøre.

Landstinget foretages den 20. juni 1725.

25. maj 1725 (fol. 166b-167)

Tingmænd inkl. Lars Madsen i Holmstruå og Johan Ramsteen i Vig.

Intet forrettet.

1. juni 1725 (fol. 167)

Tingmænd inkl. denne dag tre Jens Pedersen: en i Nakke, en i Holmstrup og en i Egebjerg.

Dom afsagt imellem hr. krigsråd Langefeldt på den ene og hr. kommerceråd peder Svane på den anden side, angående Svend Pedersen i Lille Egebjerg.

8. juni 1725 (fol. 167)

Tingmænd inkl. Ole Jensen i Nakke.

Læst hr. etatsråd og amtmand Johan Christoph von Schönbachs til birkefogden Claus Busing ergangne respektive ordre, dateret Birkendegård den 30. maj 1725, dessen indhold at ved seneste holdte landmilitssession er resolveret, at kaptajn Bertel Jensen er af sessionen anbefalet ulovligt krohold ved eksercerpladserne, tillige med birkefogden at observere. Hvad de andre småkroer udenfor eksercerpladserne angående, lige så vel i henseende til ungdommens forførelse som til husbondens forsømmelse, bør afskaffes, så har sognefogderne på K.M. gods såvelsom på proprietærgods i Dragsholms amt, så snart de noget om sligt fornemmer, birkefogden efterretning at give, og ellers udi alle optænkelige måder på anfordrende at være assisterlige, og om ikke noget ved inkvisitionen skulle frugte skal, der om de opsætsiges forhold tages tingsvidne og amtmanden tilsendes til videre strafs lidelse ved sessionen, med videre samme ordres indhold, som for retten blev læst som meldt, påskrevet og tingmændene anbefalet

sligt på sognestævnerne at bekendtgøre, og sognefogderne især sligt at lade vide, på det de sig om sligt kan informere til højermeldte ordres vedbørlige efterlevelse.

Dom afsagt imellem hr. løjtnant Suchou i Højby på den ene, ctr. hr. kommerceråd Svane til Annebjerggård og en del af hans bønder i Højby sogn på den anden side.

Madame Anne, salig hr. Jacob Dahls i Veddinge, lod tillyse og bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at skal holdes efter afgangne Rasmus Larsen, som boede og døde i (Herred?[strup?]), fredagen den 15. juni 1725, som tjener vedkommende til efterretning og af stokkemændene på sognestævne bekendtgøres.

Henrik Larsen i Kårup lod i lige måde tillyse, at udi hans hus skal onsdagen den 13. juni 1725 holdes skifte efter salig Bodil Larsdatter, som boede og døde i Fårevejle.

På højædle og velbyrdige hr. Carl Friderich von Ba...vels, hans K.M. jægermesters vegne, mødte for retten Herluf Kiær af Ulkerup som lod gøre følgende tillysning om tørveskær: at såsom Ellingelyng ikke er delt imellem lodsejerne sådan at enhver ved sin andel, og desforuden er beliggende i K.M. vildtbane overalt, desformedelst at bønderne kunne nyde tørveskær efter højlovlig kammerkollegieordre à td. hartkorn 1 læs heldten(?) af grav og lyngtørve, til den ende var beskikket Herluf Kiær på højbemeldte jægermester og overførsters vegne, samme at udvise i vedkommendes overværelse, hvilket enhver lodsejer meddeles til efterretning, at de betjenelig ville indlevere sedler på intresserendes hartkorn, hvorefter dagen skal vorde berammet hvor og når udvisningen skal foretages, hvilket begæres af retten ved tingmændene på alle sognestævner lyngen vedkommende måtte gøres bekendt, på det vedkommende ikke i sin tid sig skulle besværgede at være uvidende om de imod skovforordningen har handlet, at de da derfor tiltales, hvorefter Kiær begærte tingsvidne beskrevet, og til samme anledning irettelagde Kiær merhøjbemeldte hr. jægermesters missiv dateret Vedbygård den 16. maj 1725, under hans egen hånd og segl, som vider efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilført, som retten konsenterede.

15. juni 1725 (fol. 168b)

Tingmænd inkl. Ole Jensen i Nakke.

Hr. krigsråd Langefelds fuldmægtig monsr. Stephen Clausen i Vindekilde lader for alle og enhver tillyse og bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at skal holdes efterskrevne steder på K.M. gods i Ods herred, nemlig: i Grevinge sogn, Sneglerup by efter afgangne Jens Christensen tirsdagen den 19. juni 1725; i Vig sogn, Rode by efter Thomas Christensens afgangne hustru Anne Marie Nicolajsdatter, og i Sejstrup efter Hans Nielsens afgangne hustru Karen Hansdatter, begge onsdagen den 20. juni 1725, det første skifte om formiddagen og det andet om eftermiddagen; i Hønsinge efter Niels Krabbes (el. Niels Krabs) afgangne hustru Karen Mogensdatter, torsdagen den 21. juni 1725; i Fårevejle sogn, Ordrup efter Hans Olsens afgangne hustru N.N., lørdagen den 23. juni 1725.

22. juni 1725 (fol. 168b)

Tingmænd som de sidste to gange.

Herluf Kiær af Ulkerup lod tillyse, at førstkommende tirsdag skal ske tørveudvisning på Ellingelyng for de hans K.M. derudi intresserede bønder, hvilket tingmændene af retten måtte anbefales det førstkommende

søndag på kirkestævne at gøre bekendt, og har vedkommende at møde ved "Pindtels" messt om formiddagen omtrent kl. 9-10.

I den opsatte sag imellem velædle og velbårne hr. justitsråd Berregaard og birkefogden sr. Claus Busing betjente Herluf Kiær af Ulkerup retten som dommer, og dom blev afsagt.

29. juni 1725 (fol. 169)

Tingmænd: Mikkel Bojesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup, Henrik Jørgensen i Grevinge og Hans Larsen i Hønsinge.

For retten fremkom Lars Jacobsen, husmand boende på hans excellence hr. gehejmeråd Adellers gods i Veddinge, som tilkendegav at hans søn Jacob Larsen på 22 år, som har lært snedkerhåndværk hos en mester i København, at hans læretid nu er ude, hvorfor han behøver lovligt bevis på at han er født af ærlige og kristelige ægte forældre. Så var ermeldte Lars Jacobsen begærende, at derom måtte tages tingsvidne, og til sammes fuldbyrdigelse fremstillede han fire mænd, som uden givet kald og varsel var mødt for derom at vidne. Efter at vidnerne var blevet taget i ed fremstod da for retten først Rasmus Andersen af Fårevejle, som vidnede at fornævnte Lars Jacobsens søn Jacob Larsen, som nu er i København for at lære snedkerhåndværk, er på 22. år og er døbt i Fårevejle kirke og barnefødt i Veddinge i samme sogn af ærlige og kristelige ægte forældre; hans fader er fornævnte Lars Jacobsen og hans moder var salig Anna Andersdatter, og vidnet var selv overværende som et vidne ved hans dåb. Dernæst fremstod Niels Andersen af Fårevejle, som vidnede ord til andet ligesom forrige vidne, og han var i lige måde et vidne ved Jacob Larsens dåb. Endnu fremstod Rasmus Olsen og Hans Pedersen, begge af Veddinge, som i lige måde hver for sig vidnede ord til andet ligesom forrige to vidner, undtagen at de ikke var vidner ved Jacob Larsens dåb. Lars Jacobsen fik tingsvidne beskrevet på sin søns vegne.

Landstinget foretages den 25. juli førstkommande.

Efter hans excellence højædle og velbårne hr. gehejmeråd Adellers ordre, som efter målsmand på den ihjelskudte drengs Henrik Johansens vegne mødte Christian Christensen af Holbæk og fremstillede kaldsmænd Niels Pedersen og Lorentz Lorentzen, begge af Vindekilde, som hjemlede til i dag at have stævnet den på Dragsholm anholdte skytte Henrik Jørgensen for breve, vidner, attester og dokumenter at anhøre, spørgsmål ved eksamination at besvare og dom at lide efter lovens og sagens beskaffenhed for så vidt han kan have del udi bemeldte drengs ulykkelige død, med hvad videre derom for retten måtte forefalde. Ved stævnemålets afhjemling var indstævnet Henrik Jørgensen, for retten til stede, løs og ledig, og på hans vegne, efter amtmand Schönbachs resolution, mødte det af citanten agtende at anhøre nemlig Jørgen Larsen i Kalundborg, som var begærende at vidnernes navne, så mange som citanten agter at vil føre i denne sag, måtte her i protokollen indføres, siden samme ikke findes i stævnemålet, og efter eden for dem samtlige var blevet oplæst, måtte separeres. -- Christensen gjorde bekendt, at han i dag har til stede efterskrevne vidnesbyrd: Peder Pedersen skytte på Agersvold, Peder Jacobsen af Hjembæk, Christopher Johansen, Sidsel Rasmus:, Pernille Christiansdatter og Maria Jørgensdatter, alle af Hjembæk; men førend vidnerne blev ført fremæskede han indstævnte Henrik Jørgensen for at gøre sin bekendelse hvorledes det sig imellem ham og den ihjelskudte dreng har tildraget, på det vidnerne derefter i denne vigtige sag kunne blive eksaminerede, hvilket han begærte at retten hos bemelte Henrik Jørgensen ville indhennte. -- Hvorefter Dommeren, i anledning af sr. Jørgen Larsens begæring om vidnernes separation, udviste samtlige

tilstedeværende vidner imens skytten Henrik Jørgensen gør sin bekendelse, og da derefter fremstod for retten fornævnte Henrik Jørgensen som løs, ledig og frivilligt bekendte og udsagde, at den dag som i går var 14 dage siden, da var han tillige med drengen Henrik Johansen redet ud fra Birkenæs, tillige med skovfogden Peder Larsen, såsom de begge havde logeret hos skovfogden om natten i Birkenæs, og de red alle tre, tillige med en del andre af sognets folk, ind i Møsten ved Holmstrup for der at holde klapjagt efter vildt til herskabets fornødenhed. Da de havde afklappet befalede han drengen at blive tilbage for at samle hundene, hvorpå deponenten red foran til Holmstrup til Jørgen Justesens hvor drengen kom til ham med hundene, og var da i følge med drengen skytten på Agersvold Peder Pedersen, og da efter nogen samtale blev deponenten og fornævnte skytte enige om at følges ad ud på heden, hvorpå de fulgtes ud på heden med hinanden og drengen fulgte med til hest, og de red sammen til Akselholm, derfra lige til Stokkebjerg. Da de var kommet gennem Stokkebjerg talte de om at ville følges ad der på marken at opsøge noget vildt, og da de havde redet noget, og drengen var noget fra dem, kaldte drengen på dem, og de kom til ham, og da de ville venne sig for at ride fra det sted hvor de holdt, og drengen såvelsom deponenten ville svinge deres heste fra hinanden, trådte en af hestene på en af hundene, men hvilken af hestene det var vidste han ikke. Da sagde deponenten til drengen "hør du forflugtig knægt, er marken for snæver til dit øg?", og derhos gav deponenten drengen et rap med bøssen som han førte, og det over drengens lænd, og ved samme tid var drengen for ved skytten. I det samme løb deponentens hest frem til drengen, og da tørrede flinten på ryggen af drengen, hvorpå deponenten tog flinten op af sadlen for desbedre at komme fra drengen, og drengen bukkede sig for at flinten kunne enten gå af ham eller forbi, og i det samme gik flinten af på halv og skuddet gik med forladning og alt ind i drengens ryg på den venstre side af rygbenet og op i den venstre skulder, hvor det blev siddende, og man kunne finde haglene udenpå, som var vandhagl, og da ulykken skete var drengen på den venstre side af skutten lidt forud, og idet skuddet gik af vidste deponenten ej hvor skuddet blev af, førend han så at drengens kjole var opbrudt på ryggen og drengen sank ind da på hesten og så op til himlen, hvorpå deponenten sagde til den anden skytte Peder Pedersen "(?) [krimskrams] Peder, nu er der sket en ulykke!". Han slyngede så bøssen fra sig på jorden og sprang af hesten, og i det samme svimlede drengen over til den højre side og ville falde af hesten, da deponenten løb til drengen i faldet og beholdt ham i sin favn, så han ikke den tid faldt til jorden, og som han hang fast i stigbøjlen på den venstre side bad han Peder Pedersen om at gå rundt om og tage foden ud, som han også gjorde, og i det samme som deponenten tog drengen af hesten og lagde ham ned på jorden spurgte deponenten "Henrik, vil du give mig det til, eftersom jeg ikke vidste at jeg skød dig?", hvortil drengen svarede "Ja jeg vil", og som de så at der kom blod ud af hans ryg sagde deponenten til den anden skytte "Peder, kom hjælp mig drengen af klæderne, måske han er kun skramskudt i siden og muligt endnu kunne leve, om han kunne blive forbundet, eftersom han endnu kan tale", hvorpå de klædte ham af ovenom så vidt de kunne se at skiddet og skaden var, og derpå bandt deponenten drengens halsklud om ham over hullet som skuddet var gået ind af, hvorpå deponenten bad Peder Skytte at han ville ride til Hjembæk og hente en vogn som han kunne føre drengen på til Dragsmølle, om der endnu kunne være redning for ham, såsom monsr. Schmidt bor der, og han er en kirurg, og da red han bort og deponenten blev hos drengen, og efter hans begæring tre gange hentede vand og gav ham. Imidlertid så deponenten at der var frygt for døden, hvorfor han sagde til drengen og bad ham han ville læse noget, hvortil drengen svarede at det kunne han ikke eller vidste ikke hvad. Han tilbød sig så at ville læse noget for ham, og bad ham læse efter, hvortil drengen svarede ja, hvorpå deponenten sagde disse ord for drengen: "Fader, i din hånd befaler jeg min ånd, ja herre Jesu annamme min sjæl evig i dine hænder", hvilke ord drengen sagde efter. Noget derefter kom Peder Pedersen tilbage igen og havde en vogn med sig, som blev holdende noget derfra med to mænd og en kone, som blev ved vognen indtil at Peder Skytte råbte til dem og sagde "Kom hid, drengen lever endnu!", og da de var kommet til ham, som han stod ved drengen, sagde Peder Skytte til deponenten "nu skal du tale til din dreng, om han kan redde noget for sig", og spørge ham om han klagede noget over

ham, hvorpå deponenten spurgte ham ad og sagde "Henrik, gjorde jeg det ud af nogen skarnvorenhed at jeg skød dig, eller at det skete ud af vanvare?", hvortil drengen svarede "nej, vist gjorde I ikke, det skete ud af vanvare", hvorefter de som var til stede og en iblandt dem efter deponentens begæring hjalp ham med at forbinde drengen, hvortil de brugte deponentens tørklæde og drengens egen skjorte, hvorefter drengen begærte at han måtte lægge sig ned, som også skete, og da han havde ligget lidt så han op til himlen, gav et par suk og døde. Da han var død vikke folkene som var til stede ikke tage ham på vognen, hvorfor deponenten sagde til dem: "da gør I ikke ret imod mig, drengen kan blive liggende på marken og blive opædt, tilmed kunne I selv komme i fortræd såvelsom jeg, om I på den måde lader mig slippe, eftersom I har mig hos den døde dreng", hvorpå deponenten bad den anden skytte og sagde "rid hen til Stokkebjerg, der er vel nogen af dem hjemme, at jeg kan få nogen mænd herud der tør ej være bange jeg skal gå bort". Herpå vedtoges de, og den ene mand fulgte med ham til Stokkebjerg, og red på en af deponentens heste, og den anden mand og kone samt deponenten forblev hos den døde dreng. Siden gik manden og konen noget derfra og lod deponenten blive der alene. Lidt efter kom de igen med flere, af Stokkebjerg by, hvorpå de efter videre samtale blev enige om at lægge drengen på vognen, som også skete. Derpå kørte de med ham, og samtlige fulgtes ad til Hjembæk by hvor deponenten begærte af en og anden at få drengen .ng og der hos ham at forblive i arrest, men var ingen som ville. Noget derefter kom bud fra Agersvold igen, som var der henseende(?) (?) ridefogden og havde bud til deponenten, at han skulle gå ind på kroen og forblive i arrest, så skulle der komme vagt til ham, som og alt skete. Så og forklarede deponenten, at i Birkenæs til skovfogden Peder Larsens i gården, førend de red ud, spurgte deponenten drengen ad, og sagde "du blinde hund, har du ikke koblet hundene endnu? Tag så koblerne!" og kylede dem hen til drengen, men om han ramte ham eller ej ved han ikke. -- Christensen tilspurgte ham, først om ham ingen andre trusselsord bragte imod drengen hos Peder Larsen i Birkenæs end han har forklaret? Dertil svarede han nej. For det andet, om han ikke slog efter drengen med flinten anden gang og straks førend skuddet gik af? Dertil svarede han, at han ikke slog efter ham, men han optog(?) med bøssen som han forhen har forklaret. For det tredje, om den flint han gjorde ulykken med aldrig tilforn i hans væрге er gået af på halv? Dertil svarede han nej. For det fjerde, af hvem han samme flint har bekommede? Dertil svarede han, at for 2-3 år siden har han byttet sig den til med Ole Carlsen i Asnæs. For det femte, om han brugte igen trussels eller andre ord til drengen førend han slog ham med flinten, end han har berettet? Det svarede han ikke at have sagt videre, det han sig kan erindre. -- Derpå fremæskede sagsøgeren de navngivne vidner, som blev taget i ed og separeret. Derefter fremstod først Peder Pedersen Skytte på Agersvold, vidnede, at den dag, som i går var 14 dage siden, kom vidnet til drengen Henrik Johansen i skoven kaldet Møsten og fulgtes med ham til Holmstrup til Jørgen Justesens, hvor skytten Henrik Jørgensen var, og da de vedtaltes at følges ad hentede vidnet sin hest i Daudrup og kom til fornævnte skytte igen, og fulgtes med ham og drengen lige gennem Møsten, Akselholm, forbi Skarresø igennem Stokkebjerg skov og Stokkebjerg by ud på Hjembæk mark, hvor de fremdeles fulgtes ad ned langs gærden, som går imellem Stokkebjerg og Agersvold, og drengen havde to koblete hunde i en strikke ved heste, og da trådte drengens hest på en af hundene, og skytten Henrik var med sin hest lidt for ved drengen på den højre side, hvorpå Henrik Skytte sagde til drengen: "Dersom hunden kommer til at halte, skal du få!", og satte en ed derpå, men hvad det var erindrede vidnet sig ikke. Derpå red Henrik Skytte til drengen og gav ham et rap med flinten over ryggen, og drengen hældte(?) sig med ryggen. Så slog Henrik Skytte anden gang til ham med flinten, og i samme slag gik flinten af og drengen blev skudt, men de så ikke straks at blodet kom ud, men var et hul brændt på kjolen. Noget efter så det blodet. Da sagde Henrik Skytte "nu er her sket en ulykke, åh min lille Henrik!", hvorpå vidnet efter Henrik Skyttes begæring, da drengen svimlede, hjalp ham ud af stibøjlen med den venstre fod, hvorefter de fik ham ned på jorden, klædte ham af oventil så vidt de kunne se skaden, og Henrik Skytte tog drengens halsklud og forbandt ham med den. Skuddet var gået ind i ryggen, to fingres bredde fra rygbenet på den venstre side, men hvor det var gået hen vidste vidnet ikke andet end at skuddet var blevet i ham og ikke var

kommet ud iigen, hvorpå Henrik Skytte bad vidnet at han ville ride til Hjembæk og forskaffe ham en vogn han kunne få ham til Dragsmølle til Mester Christian med, hvorpå vidnet red til Hjembæk og fik to mand og en kone, hvilke med en vogn kom med ham tilbage til stedet hvor drengen var. Vidnet red så hen til Henrik Skytte og spurgte ham "lever drengen endnu?", og da han svarede ja kaldte vidnet på de andre, som kom fra Hjembæk, hvorpå de også kom derhen. Da sagde vidnet til Henrik Skytte "sig nu til drengen, mon han lever, om han kan gøre nogen bekendelse", hvorpå Henrik Skytte sagde til drengen "gjorde jeg det med nogen vilje, at jeg skød dig?", hvortil drengen svarede "det kom for vanvare", og drengen blev forbundet med noget af hans skjorte, lagde sig på så ned på jorden og døde, og da han var død ville de ikke tage ham på vognen, hvorfor Henrik Skytte bad vidnet at ride til Stokkebjerg efter nogle mænd, som han også gjorde, og fik nogle mænd og to koner med sig der ud til hvor Henrik Skytte og den døde dreng var, hvorpå drengen blev taget op og lagt på vognen og ført til Hjembæk, hvor de samtlige fulgtes med, og der i byen ville ingen tage den døde ind, men blev liggende i vognen på gaden natten over, og var vagt hos, og skytten gik ind i kroen, og der kom vagt i lig emåde til ham. -- På Christensens spørgsmål svarede vidnet, at første gang at Henrik Skytte slog til drengen med flinten havde han begge hænderne om den tykke ende, hævede den i vejret og slog til ham dermed, men om han anden gang havde begge hænderne derom erindrede han sig ikke, og da skuddet gik af gik et stykke hud af Henrik Skyttes ene finger, som endnu er kendeligt. På begge parters spørgsmål svarede vidnet, at der var dem ikke nogen anden vrede eller andet imellem dem, uden det som kom af at hundene blev trådt på, og skytten derpå slog drengen, som ovenmeldt. På Jørgen Larsens spørgsmål svarede vidnet, at efter ulykken var sket prøvede Henrik Skytte og vidnet flinten imellem sig selv, og så vidnet da, at den kunne gå af på halvt, hvilket Henrik Skyttem i vidnets påsyn, prøvede først, og dagen derefter prøvede vidnet den selv i Hjembæk og befandt den ligesom forrige dag, at den kunne gå af på halvt. -- Dernæst fremstod Peder Jacobsen af Hjembæk, som vidnede at forommeldte tid kom han med flere af Hjembæk efter Peder Skyttes begæring ud til stedet hvor drengen lå, og Henrik Skytte sad da på sit knæ ved drengen og holdt på hullet eller skaden med sit tørklæde, og Henrik Skytte græd, hvorpå Henrik Skytte efter Peder Skyttes formaning tilspurgte drengen om denne ulykke var sket med vilje eller af vanvare, hvortil drengen svarede "det skete af vanvare", og vidnet så at drengen blev forbundet, og dertil brugtes noget af hans skjorte, og drengen lagde sig så ned på jorden og døde. De af Hjembæk ville ikke tage ham på vognen da han var død, førend Peder Skytte hentede nogen fra Stokkebjerg som blev enige om at han kom på vognen og blev ført til Hjembæk, alt efter Henrik Skyttes begæring, som tillige med de andre fulgtes til Hjembæk hvor skytten gik ind i kroen, og der kom vagt til ham. -- Maria Jørgensdatter, som er forrige vidnes hustru, fremstod og vidnede ord til andet som sin mand Peder Jacobsen. -- Christopher Johansen og Sidsel Rasmusn: af Hjembæk fremstod og vidnede, at om dagen efter at denne ulykke var sket blev den døde dreng indtaget på kirkegården i Hjembæk, der aflædt, tørret, ligklædt og lagt i kiste, og da så de hullet hvor skuddet var indgået, men ingensteds kunne de se det var udkommet, og var han noget blå over bge skuldrene, dog mest på det venstre, men vidnerne ved ikke hvorfor. -- Pernille Christiansdatter fremkom, og gjorde sin ed på ej at vide andet i sagen end at hun havde været med til at klæde den døde dreng, men ej givet agt på skaden. -- Christensen, formedelst dagen er forløbet, måtte anlove at gøre sin irttesættelse skriftlig til næste tingdag, og derom give den beskyldtes forsvar kommunikation

førstkommende 3. juni 1725, formoder at han ligeledes til samme tid slutter sagen til doms, og som den døde drengs moder Karen Mathiasdatter har været til stede ved retten fra sagens begyndelse og til nu, så blev hun af Christensen tilspurgt om hun vidste noget videre til sagens oplysning eller bevisligheder end hvad nu er fremkommet, om hun da ville bekendtgøre det, hvortil ermeldte Karen Mathiasdatter svarede at hun vidste intet videre til sagens oplysning end som er passeret. -- Henrik Jørgensen Skytte tilstod og på sin fuldmægtiges tilspørgsel, at alene havde at føre ham til erindring det han nu i egen person her for retten benægter, at han ikke anden gang slog drengen, som Peder Skytte har vidnet, men alene således passeret

som af Henrik Skytte førhen er forklaret. I øvrigt anlovede Jørgen Larsen til næste tingdag at besvare sr. Christensens belovede, på det sagen da til doms kan optages.

6. juli 1725 (fol. 174)

Tingmænd: sædvanlige.

Læst K.M. forbud og nærmere anordning angående kørslen på kongevejen, dateret Fredensborg Slot den 4. juni 1725.

Opsat fra 29. juni. På monsr. Christensens vegne af Holbæk, som antaget prokurator for den ihjelskudte Henrik Johansen, hans vegne, mødte Peder Engel fra Dragsholm og producerede et af bemeldte Christensen underskrevet og forsegleet indlæg på det forordnede stemplede papir, dateret Holbæk den 3. juli 1725, som begærtes for retten måtte læses, påskrives og videre udi akten at tilføres. -- På Henrik Skyttes vegne mødte sr. Jørgen Larsen af Kalundborg, som imod Christensens irettelagte irettesættelse gav følgende besvaring: at først er bevist med Peder Pedersen Skyttes vidnesbyrd, at den døde, som var jægerdreng, lod sin hest træde på de hos sig havende hunde af jagten, hvorfor Henrik Skytte meget vel efter lovens pag. 884(?) art. 5 kunne have anledning til at revse drengen, men at den ulykkelige hændelse er indfaldet da skytten til en lille revselse har givet ham et rap med flinten, og hesten da er kommet drengen så nær at flinten, idet skytten samme har villet optage imellem sig og drengen, er afgået på halvt og skuddet truffet drengen, det er meget beklageligt. Henrik Skytte også endnu som tilforn benægter at han ikke enten havde i sinde drengen lidt eller meget at skade, da flinten gik af på halvt, og benægter også at han ikke samme tid videre end det første slag med noget forsæt eller vilje enten stødte eller gav noget slag til drengen, men at flinten således sidste gang forårsagede skade forvoldtes alene af det, at skyttens hest ved første slag nærmede sig drengen, og at det således er sket af våde, uden vilje eller forsæt, er Henrik Skytte overbødig her for retten nu eller når retten der for godt ... ved ed med opragte fingre efter loven at bekræfte, og som loven allernådigst tillader i almindelighed, når ikke haves bevis og nogen formodning kunne eragtes, den som bliver søgt må væрге sig med sin ed, så skulle han formode, efterdi Peder Skyttes vidne kun er uenigt i det om Henrik Skytte slog til drengen da skuddet gik af, som ikke han anses for noget vidne al den stund Henrik Skytte den post benægter, at det er det alene højeste af Henrik Skytte kan prætenderes han bør befri sig med ed, ellers kan Peder Skytte ikke heller udi sit udsigende forklare noget, som kan gøre Henrik Skytte mistænkt til sådan had eller vrede, at han med forsæt skulle ville tilføje drengen den skade, men langt mere godtgøres af Peder Skyttes udsigende, at ingen af de to skytter engang vidste hvor det uforvarende skud blev af, og mindst forestillet dem at det havde truffet drengen, førend de så ilden på hans klæder. Da Peder Skytte ikke var den første, men da Henrik Skytte selv jammerligt råbte til Peder Skytte "Åh her er sket en ulykke!", og Henrik Skytte sprang straks til drengen, kaldte ham sin "lille Henrik" og med bedrøvelse tog ham i sin favn, og ikke et eneste ord er udi Peder Skyttes eller siden andres hosværelse af Henrik Johansen klaget af Henrik Skytte, men af alle forklaringer, såvelsom vidnesbyrd i sagen beviser drengen ved fuld vid og forstandig tale har erklæret før sin død at Henrik Skytte ikke noget med forsæt havde forøvet, men skuddet var sket af våde, og efter lovens pag. 894 art. 15, at dersom den drøbte førend han dør sigter imens han er ved fulde ved nogen for banemænd, og i sagen mangler fuld bevis, må den som sigtes befri sig med ed, mere skulle jo holdes billigt når den døde ikke har klaget, men virkelig tilstået at det var våde, at Henrik Skytte tillades efter sit tilbud, nu han står ledig og løs her for retten, at befri sig ved ed for al mistanke, og når det behager retten samme at anhøre, så er Henrik Skytte også overbødig efter lovens pag. 923 og 924 art. 1 at rette for sig med bøder for vådesgerning, 40 lod sølv, og i øvrigt efter samme artikel ventes at blive kendt angerløs og befriet for al

citantens hårde irettesættelse, som alene funderer sig på prætenser(?) og ikke på noget reelt bevis; thi de beskyldninger Henrik Skytte tillægges om hvorledes han tilforn skulle have været imod drengen, da findes der ikke et ord derom i akten. Den dødes moder, som er her hans nærmeste bekendte slægt og venner, har også her inden retten til sidste tingdag erklæret ej at vide noget videre til at påkere eller klage i denne sag, mindre lidt eller meget har ladet indvende til nogen forklaring hvorved Henrik Skytte kunne beskyldes for noget hadeligt eller hårdt imod hendes søn, og hvad sr. Christensen end umaget sig at sætte den dødes ord om våde i tvivl, så er der dog ingen levende, der har vidnet i akten, som enten har eller kan konfirmere sådan tvivl, ej heller giver Peder Skytte udi sit udsagte ringeste anledning eller formodning om at Henrik Skytte skulle på nogen særdeles måde have formanet drengen til at erklære det for vådesgerning. Under den tilbødne ed er Henrik Skytte også overbødig sig for alt mistanke i denne post at befri. Så ses og ellers at Peder Skytte selv har været den, der gav Henrik Skytte anledning, da flere var overværende, at spørge drengen derom, og over alt bevises af vidnerne at Henrik Skytte stedse alene forblev hos drengen indtil han døde og derefter, ja at Henrik Skytte sad med ham alene på marken og græd da vidnerne kom. Hvad angår det Christensen melder om det passerede i Birkenæs om morgenen, så endskønt samme ikke er af nogen betydning, så udviser det i akten passerede at ingenting til fortræd eller skade i Birkenæs blev forøvet, alene skytten at have slynget et par hundekobler til drengen, som ikke kan sige andet end hvorledes det udregnes, end at hundene skulle kobles dermed, ej heller bevises at Henrik Skytte enten har truet eller i nogen måde undsagt Henrik Johansen, og om han end havde svoret en ed, som Peder Skytte dog ikke ved at forklare hvad var, da drengens hest trådte på hundene, så kunne det af enhver husbond imod sine tjenere passere uden dermed noget at forbyde og ikke rammeligt, dersom Henrik Skytte skulle have været så forbitret og und som sr. Christensen beskriver ham at have skudt drengen med forsæt, han da samme øjeblik kunne kalde ham sin "lille Henrik" og græde over ham, mindre blive til stede og gjort sig så stor umage, først med at forbinde ham og siden med at få ham bragt til byen. Videre Henrik Skyttes forsvar rekommanderede under rettens retsindige og lovmæssige påkendelse, alene Henrik Skytte selv var begærende i retten efterretning om hans tilbudne ed og videre må blive imodtaget, dernæst indlod sagen til påkendelse, jo før jo hellere, på det han des snarere sagen kan få befordret til endskab. -- Dommeren tilspurgte parterne om de havde videre til oplysning i sagen af fremstille, enten på den dødes eller levendes side, hvortil de svarede nej, ej videre end i sagen er fremført og præsenteret. Desårsag dommeren siden, at sagen af begge parterne er begæret endelig dom udi, optog sagen derudi at dømme, med de ordinære 8 tingmænd uden dertil andre at udmelde, til næste tingdag.

13. juli 1725 (fol. 176b)

Tingmænd: sædvanlige.

Læst, forkyndet og på fol. 182 protokolleret K.M. forbud og anordning angående kørslen på Kongevejen, dateret Fredensborg Slot den 4. juni 1725.

Dom afsagt, såvel af dommeren som de otte stokkemænd som meddomsmænd, udi den sag som gehejmeråd Frederik Christian Adeler, som efter målsmand på den ihjelskudte dreng Henrik Johansens vegne har ladet begynde imod den på Dragsholm anholdte skytte Henrik Jørgensen, som i protokollens fol. 179 ord til andet skal findes indført.

På overnævnte gehejmeråds vegne mødte ridefogden sr. Peder Nielsen på Dragsholm og fremæskede en del af Dragsholms bønder og tjenere, som uden givet kald og varsel mødte og tilstod hvad de af kontributioner, landgilde, hoveripenge, huspenge og videre til deres herskab er blevet skyldige fra 1. maj

1723 til 1. maj 1725, og er da som følger nemlig: Jens Andersen i Rangle Mølle [...] Hans Krøyer (el. Hans Krøger) i Krudthuset [...] Holger Carlsen på Iversholm [...] Lars Madsen i Akseholm [...] Søren Andersen i Holmstrup [...] Christen Sørensen i Brokøb [...] Ole Hagensen i Favrbø [...] Jens Rasmussen sammesteds [...] Bertel Pedersen sammesteds [...] Hans Ibsen i Bjerresø [...] Rasmus Pedersen i Bjerresø [...] Christen Nielsen i Skippinge [...] Niels Nielsen i Storeklint [...] Anders Larsen i Vejleby [...] Nicolaj Svitzer i Stubberup [...] Lars Evensen i Stubberup [...] Jens Jørgensen i Ordrup [...] Hans Pedersen i Unnerud [...] Anders Pedersen i Asnæs [...] Jep Hansen i Asnæs [...] Unge Hans Hansen i Asnæs [...] Gamle Hans Hansen i Asnæs [...] Jens Rasmussen i Høve [...] Christen Jensen i Tolsager [...] Jørgen Jacobsen [...]. -- Derefter begærte Peder Engel at retten ville påråbe forberørte, om de efter løfte er mødt for at tilstå denne foranførte restans, hvor da efter rettens påråbning alene fremkom Lars Madsen i Akseholm, Ole Hagensen og Jens Rasmussen af Favrbø, Christen Nielsen af Skippinge, Hans Ibsen og Rasmus Pedersen af Bjerresø Niels Nielsen i Storeklint, yderligere Bertel Pedersen af Favrbø, samt Anders Pedersen, Unge- og Gamle Hans Hansen af Asnæs og Jens Rasmusen i Høve; hvilke alle hver for sig for retten tilstod det hos dem fordrede efter indførte restans ved enhvers navn til deres højædle herskab skyldige at være, hvorefter de fra retten blev dimitteret. -- Derefter fremkom endnu for retten Hans Krøjer (Krøger, Krøyer) af Krudthuset, osm imod restansen foran tilført svarede, at han hverken havde betalt eller ville betale en skilling deraf, men svarer 9 daler af hans hus årligt, hvormed han formener at være fri. -- Christen Jensen og Jørgen Jacobsen, begge af Tolsager, mødte i lige måde for retten og tilstod at være skyldige efter angivende og restansens formelding. -- Men som en del endnu ej er mødt, muligt formedelst forretninger, begærede Peder Engel sagens anstand til i dag 8 dage, som retten konsenterede. Opsat til næste tingdag.

K.M. skovrider sr. Johan Klipping af Lestrup mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Peder Christensen af Bråde og Bertel Jensen af Hylkerup, som for retten fremstod og hjemlede med 8 dages varsel at have stævnet en del af Hylkerups gård- og husmænd, alt efter en skriftlig kaldseddels formelding under skovriders hånd dateret Lestrup den 5. juli 1725, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive indført; såvel også udi sagen at vidne er indstævnet Niels Sørensen i Hylkerup, Lars Pedersen i Lestrup og Hans Pedersen i Gelstrup. -- Efter afhjemling af kald og varsel blev fremæsket de indstævnte vidner, hvor da for retten fremstod Lars Pedersen af Lestrup, som vidnede under ed, at i mandags 14 dage var vidnet tillig emed skovfogden Niels Sørensen og Hans Pedersen af Gelstrup i Hylkerup for at efterse hvad træ der af skoven kunne være indprakticeret i bøndernes gårde, og forefandt da vidnet og de andre, først hos Gamle Niels Hansen i Hylkerup to små aske, stavre store, den ene helt stavrestor og den anden halvt stavrestor, som ej syntes at være nyhugne og ej heller så ud til at være ret gamle. -- Den indstævnte Niels Hansens søn Mogens Nielsen mødte for retten på sin faders vegne og tilstod, at den omvundne askestavre huggede han i foråret i sin faders kålhav til at sætte i gærdet, og den anden ende af ommeldte ask er det ene stykke, som vidnet om formelder, og var en topende. -- Dernæst forklarede vidnet [Lars Pedersen af Lestrup], at der blev forefundet hos Niels Madsen husmand i Hylkerup 40 tækkevinder(?), som var ganske små og krogede; hos Mads Larsen husmand i Hylkerup fandtes en flagt(?) ask, som til to hækkestreger(?) store. -- Den indstævnte Mads Larsen husmand mødte for retten og berettede at ville have fornævnte to stykker til en loftstige, og har haft samme stykker en tid lang hen i vinter, forment ej dermed at have begået nogen skovskade. -- Dernæst forklarede vidnet [Lars Pedersen], at der befandtes hos Unge Niels Hansen den omvundne tid to børre grønt el, som Niels Hansen for retten tilstod at have ryddet af en plet hvor han skar sin tørv nu i foråret, og var ingen skovskade, det vidnet ej på spørgsmål tilstod. -- Endnu forklarede Lars Pedersen, at samme tid blev befundet hos Ole Ungersen to-tre børre el, som på formeldte måde af tørvejorden var oprodet. -- Hos Andreas Jensen ligeledes en bør el -- Hos Sivert Pedersen befandtes omtrent 40 tækkevender(?) og 11 stk. rivestager. -- Hos Peder Nielsen sammesteds [i Hylkerup] befandtes 100 stk. tækkevender(?) og to egestykker, som var opsat til spær i hans hus, men hvor gamle de

var hugne ved vidnet ikke. Den indstævnte Peder Nielsen mødte for retten og erklærede, at de hundrede stykker små tækkevender har han hugget på sin fæstegårds grund til gårdens højnødvendige reparation, de omvundne to stk. egespær har været i hans gård de først 5 år, som han kan bevise med sin nabo Sivert Pedersen og andre godtfolk, om fornøden gøres. -- Dernæst fremstod Hans Pedersen af Gelstrup, som vidnede ord til andet som Lars Pedersen. -- Skovrider Klipping fik tingsvidne beskrevet.

På velædle og velbyrdige hr. krigsråd Jørgen Langefelds vegne mødte for retten Herluf Kiær af Ulkerup og begærte den dom beskrevet med allerfordreligste, som er afsagt imellem ham og kommerceråd Svane på Annebjerggård, angående det slat Svend Pedersen i Lille Egebjerg skal have bekommet af hr. kommerceråden, som retten konsenterede.

Som efter hans excellence hr. gehejmeråd højædle og velbårne hr. Frederik Christian Adellers ordre, som efter målsmand på den ihjelskudte dreng Henrik Johansens vegne til sr. Christian Christensen af Holbæk, indfandt sig her for retten velermeldte sr. Christensen, som fremstillede kaldsmænd Niels Pedersen og Lorentz Lorentzen, begge af Vindekilde, som hjemlede at have stævnet den på Dragsholm anholdte skytte Henrik Jørgensen for breve, vidner, attester og dokumenter at anhøre, spørgsmål ved eksamination at besvare og dom at lide efter lovens og sagens beskaffenhed, for så vidt han kan have del udi bemeldte drengs ulykkelige død. -- Hvorefter den indstævnte og arresterede Henrik Jørgensen Skytte, ledig og løs, for retten fremkom, og efter sr. Christensen begæring gjorde sin frivillige og utvungne bekendelse, uden eds aflæggelse, hvorledes med forermeldte ulykkelige hændelse var tilgæet, hvilken bekendelse ord til andet udi akten findes indført, og er fornemmelig iblandt andet som vedkommer drabet følgende [...samme som tidligere i sagen...].

6. juli 1725 (fol. 180)

Næst efter har sr. Christensen, efter aktens indhold, hid til retten sendt et hans skriftlige, underskrevne og udi akten indførte indlæg, dateret Holbæk den 3. juli 1725, hvorudi han vidtløftigt sagen igennemgår og adskilligt foregiver årsagen til drengen Henrik Johansens ulykkelige dødsfald, som mest går ud på at han vil formene dette ulykkelige tilfælde ikke at være nogen vådesgerning, men et virkeligt drab, og det iblandt andet af følgende resoner: -- 1) At skytten Henrik Jørgensen har slået til drengen Henrik Johansen af vred hu, ikke alene en men to gange, og under det sidste slag er skuddet gået af og drabet sket, enten nu slaget har forårsaget skuddet eller og skuddet forsætligt er gjort, synes han at komme ud på et. -- 2) Skyttens Henrik Jørgens forbitrede sind, og derhos brugte ed, har ført ham til denne gerning, og rimeligst at han i sit sinds forbitrelse har i det mindste villet såre drengen med sit skud, om ikke ville rent dræbt ham, og siden det sidste påfulgte skulle det være et forsætligt drab, helst han har straffet sin dreng med gevær, som loven forbyder at en husbond i så fald må bruge. -- 3) vil bemeldte sr. Christensen også i sit indlæg men, at det ikke kan være Henrik Skytte til nogen befrielse enten at flinten er gået af på halv, eller og t drengen før sin død har erklæret at det skete af vanvare; thi i det rene burde han som en skytte ej føre sådan flint, eller i det mindste have vidst dens tilstand, og i det andet kunne han have overtalt drengen til slig bekendelse da han [var] ene hos ham, og overalt så holder Christensen den sikkerhed, som skytten har brugt, kun for en maskine hvormed han har villet opvække nogen uskyldigheds tanker hos dem, der hørte hans sikkerhed, med videre hans indlægs vidtløftige indhold, som dog kun mest består af presumptioner og foregivende uden derom at have noget bevis. -- Hvorefter hans da irettesættelse er, at Henrik Jørgensen for denne sin mishandling bliver tildømt at bøde liv for liv, og hans hoveds lod at være forbrudt, alt efter lovens pag. 886 art. 1, samt at han bør betale processens omkostning skadesløst, hvorpå han indlader sagen under dom. -- På Henrik Skyttes vegne mødte sr. Jørgen Lauridsen i Kalungborg, og imod prokurator Christensens

irettesættelse gav besvaring, som ord til anden i akten findes indført, hvormed han vil formene lovligt at godtgøre at denne ulykkelige passage ikke et noget forsætligt drab, men er sket af våde, og det på følgende fundament: -- 1) At det er bevist med Peder Skyttes vidnesbyrd, at den døde, som var jægerdreng, lod sin hest træde på de hos sig havende hunde, hvorfor Henrik Skytte meget vel efter lovens pag. 884 art. 5 kunne have anledning til en lille revselse at give ham et rap af flinten, og hesten da er kommet drengen så nær at flinten er gået af på halvt og skuddet truffet drengen, det er meget beklageligt, men at Henrik Skytte skulle have slået anden gang til drengen eller stødt ham med noget forsæt eller med vilje sidste gang da flinten gjorde skade, det benægter han ganske og aldeles. -- 2) Så har Henrik Skytte tilbudt sig, i anledning af loven i almindelighed, at gøre sin ed at det er sket af våde uden vilke og forsæt, allerhelst Peder Skyttes vidne er enligt og ikke for noget videre han anses, han ej heller i sit vidnes udsigende forklarer noget som kan gøre Henrik Skytte mistænkt til sådant had eller vrede, at det skulle være sket med forsæt, men langt mere godtgøres med Peder Skyttes udsigende, at ingen af de to skytter vidste hvor skuddet blev af førend de så ilden på drengens klæder. Henrik Skytte selv først blev det var, råbte jammerligt at der var sket en ulykke, og sprang til drengen, tog ham i sin favn, med mere, og af alle forklaringer såvelsom vidnesbyrd i sagen bevises at drengen ved fuld vid og forstandig tale har erklæret før sin død, at henrik Skytte ej noget med forsæt havde forøvet, og efterdi lovens pag. 894 art. 15 tillader den, som sigtes for drab, sig med ed at befri når ej var fuldt bevis, skulle det jo holdes mere billigt når den døde ikke har klaget, men virkelig tilstået at det var våde, at Henrik Skytte tillades sig for al mistanke ved ed at befri. Så er og Henrik Skytte overbødig efter lovens pag. 923 og 924 art. 1 at rette for sig med bøder for vådesgerning, fyrretyve lod sølv, og i øvrigt efter samme ord ventes at blive kendt angerløs og befriet for alt citantens hårde irettesættelse, som alle funderer sig på presumptioner og ikke på noget ret bevis. -- 3) At der om de beskyldninger Henrik Skytte tillægges om hvorledes han tilforn skulle have været imod drengen ikke findes et ord i akten, og den dodes moder har erklæret ej at vide noget videre til at påkere eller klage i denne sag, mindre har kunnet beskyldte Henrik Skytte for noget hadeligt eller hårdt imod hendes søn. -- 4) Hvad sr. Christensen end umager sig at sætte den dodes ord om våde i tvivl, så er dog ingen levende der vidnefast i akten enten har eller kunne confirmere sådan tvivl, Peder Skytte ej heller i sit udsigende giver ringeste anledning eller formodning at Henrik Skytte skulle have formanet drengen til at erklære det for vådesgerning. Det Henrik Skytte og er overbødig over den tilbudne ed sig for alt mistanke i denne post at befri. Peder Skytte end og selv har givet Henrik Skytte anledning drengen derom at tilspørge, med videre sr. Jørgen Lauritsens i akten tilførte -- Hvorefter han indlod sagen til påkendelse, jo før jo hellere, på det den des snarere kan blive befordret til endskab, med videre parternes skriftlige og i akten vidtløftigt fremførte.

DA EFTER TILTALE, gensvar, sagens befundne og overvejede beskaffenhed har vi i anledning af K.M. allernådigste lovs 1. bogs 1. kapitels 19. artikel, pag. 57, til mig taget de otte stokkemænd, nemlig Mikkel Bojesen i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Hans Jensen i Eskildstrup, Jens Pedersen i Holmstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge, som retten med mig i denne sag betjente, og med dem sagen nøje og yderligt betragtet, og endelig derudi for retten kendt og afsagt: -- At som af akten udi denne sag ej befindes noget vidne efter lovens pag. 103 art. 1, at den anholdte Henrik Jørgensen Skøtte fra Dragsolm har efter sr. Christian Christensens af Holbæk hans udi retten producerede indlæg og gjorde irettesættelse dræbt den døde Henrik Johansen med fri vilje og forsæt; så kunne vi ej tilfinde skytten Henrik Jørgensen at lide efter den af sr. Christensen alligerede lovens artikel, men ham af Peder Pedersen Skyttes ve dAgersvold hans udi akten indførte edelige aflagte vidne ses og fornemmes hvorledes med denne ulykkelige hændelse er tilgået, nemlig: at da vidnet tillige med Henrik Jørgensen Skytte og drengen Henrik Johansen var kommet på Hjembæks mark trådte drengens hest på en af hundene, og skytten Henrik Jørgensen var med sin hest redet for ved drengen på den højre side, hvorpå Henrik Skytte sagde til drengen "Dersom hunden kommer til at halte, skal de få!", satte en ed

derpå, men hvad det var erindrede vidnet sig ikke, derpå red Henrik Skytte til drengen og gav ham et rap med flinten over ryggen, og drengen hældte sig med ryggen, så slog Henrik Skytte anden gang til ham med flinten, og i samme slag gik flinten af og drengen blev skudt, men de så ikke straks at blodet kom ud, men var et hul brændt på kjolen, og noget efter så de blodet, da sagde Henrik Skytte "nu er her sket en ulykke, åh min lille Henrik!", hvorimod Henrik Jørgensen Skytte ved sin for retten uden eds aflæggelse gjorde bekendelse og udsigende forklarer at da han havde efter vidnets udsigende givet drengen Henrik Johansen et rap af flinten formedelst hesten trådte på hunden, løb Henrik Skyttes hest frem til drengen, og da tørrede flinten på drengens ryg, hvorpå Henrik Skytte tog flinten op af sadlen for desbedre at komme fra drengen, og drengen bukkede sig for at flinten kunne enten gå over eller forbi ham, og i det samme gik flinten af på halvt og ulykken skete, men han viste ej hvor skuddet blev af førend han så at drengens kjole var opbrændt på ryggen, hvorpå Henrik Skytte sagde til Peder Pedersen, som er fornævnte vidne, "nu er her sket en ulykke"; men angående det andet slag af flinten, som Henrik Skytte efter vidnets Peder Skyttes udsigende skulle have givet drengen idet skuddet gik af, da ses klarligt af aktens indhold at Henrik Skytte samme for retten trede gange har benægtet. -- Da i betragtning af lovens forhen alligerede artikel pag. 103, at Peder Pedersen i den post er enlig og ej for noget vidne kan eragtes, så i anledning af K.M. lovs 1. bogs 14. kap. 6. art., pag. 117, der tillader benægtelsesed hvor ej nøjagtigt bevis [haves], og dog forordninger såvelsom pag. 894 art. 15 tillader den, som sigtes for banemand, og ej vidne er, at fri sig med sin ed, meget mere skulle det holdes for billigt at den tillades at væрге sig med sin ed, der førend den dræbtes død bliver erklæret ej at hav egjort sligt med forsæt, som af akten klarligt kan ses med mange ensstemmige vidner at være bevist at være sket i denne sag; -- Thi tillades Henrik Jørgensen Skytte sig for alt mistanke, at han ikke med forsæt eller vilje til at skade enten den dræbte eller nogen anden med det ulykkelige skud som forårsagede drengens død, men at det skete af våde, og at flinten gik af på halvt, så at han ikke har på nogen måde overtalt eller formanet drengen da han hos ham var ene på marken til at erklære det for vådesgerning, sig med sin ed at befri. Dog at dermed forholdes efter sidste allernådigst udgangne forordning om når sigtelses- eller benægtelseseder må aflægges. -- Men som ej alene efter vidnet Peder Pedersens udsigende, men end og skytten Henrik Jørgensens gjorde bekendelse og tilbud, alt efter aktens indhold, ses og fornemmes at Henrik Skytte har handlet imod lovens 6. bogs 11 kapitels 1. artikel pag 923-24, så bør han efter samme at bøde fyrretyve lod sølv til den dræbtes arvinger alene, og som Henrik Jørgensen Skytte såvel som vidnet Pedersens udsigende, som sin egen bekendelse, har revset sin tjener den døde Henrik Johansen med våben, da han gav ham et slag af flinten, der strider imod allerhøjstbemeldte bogs 7. kapitels 8. artikel pag. 900, at bøde tre gange seks lod sølv, som kommer til deling efter loven. -- Processens omkostning betaler Henrik Jørgensen Skytte til gehejmeråd Adeler som eftermålsmand med 4 rdl. og bør alt forskrevne, såvel bøder som processens omkostning, af henrik Jørgensen Skytte at betales inden 15 dage, efter at han sig på behørigt steder efter denne doms indhold med ed efter loven for videre tiltale har befriet. -- Dragsholms birketing den 13. juli 1725, Claus Byssing [og tingmænd].

[Her er indført forbudet og den nærmere anordning angående kørslen på Kongevejen dateret Fredensborg Slot den 4. juni 1725. Det strækker sig over flere sider.]

21. juli 1725 (fol. 185) -- (Fejlagtigt kaldt "Fredagen d: 20 Juli 1725")

Tingmænd: sædvanlige.

Af de sidste tingdag udeblevne Dragsholms underliggende bønder og tjenere mødte endnu for retten, uden givet kald og varseln, Anders Larsen i Vejleby, Lars Evensen i Stubberup, Jens Jørgensen af Ordrup og Hans

Pedersen af Veddinge, som hver for sig tilstod den sidste tingdag indførte restans til deres høje herskab således at være skyldige. -- Peder Engel, som endnu foregav at have indstævnet de øvrige, som endnu er udeblevne, til i dag 8 dage at møde formedelst de ikke efter løfte har villet møde, begærede sagens anstand til samme tid, som retten konsenterede. Opsat til næste tingdag.

Peder Jensen af Stubberup mødte for retten og vemodeligt tilkendegav at hans iboende gård sidstafvigte 13. marts 1725 påkommende ulykkelig ildebrand, hvorved ej alene hans stuelænge men end og størstedelen af hans indehavende boskab såvelsom hans gæs og en del høns, foruden en del langhalm som lå udi samme længe, alt elendigt er udi aske lagt, og derom at vidne mødte uden givet kald og varsel Bent Larsen og Lars Evensen, begge af Stubberup, og da efter at være blevet taget i ed vidnede først Bent Larsen, at 13. marts om aftenen hen imod midnat kom nogle og kaldte på vidnet da han lå og sov, at han skulle komme ud, der var ild løs, og da vidnet udkom så det hvorledes ilden havde bespendt Peder Jensens stuelænge, som og da samme tid blev elendig i aske lagt, såvelsom størstedelen af hans indehavende boskab [etc...], men hvoraf denne ulykkelige ild først var kommet vidste vidnet ikke, men på spørgsmål forklarede at Peder Jensens hustru og børn nær var blevet indebrændt, men ved guds nåde dog reddede livet, men konen blev af ilden meget ynkeligt forbrændt udi ansigtet og på hendes hænder og arme. Videre vidste vidnet ikke. Dernæst fremstod Lars Evensen, som vidnede ord til andet ligesom forrige vidne. -- Peder Jensen fik tingsvidne beskrevet.

27. juli 1725 (fol. 185b)

Tingmænd inkl. Jacob Nielsen i Egebjerg.

Retten, formedelst birkefogden salig Claus Būsings dødelige afgang, og i mangel af ordre til en anden retten at betjente, ... [blækklat] betjenes efter forrige givne fuldmagt af sl. Claus Busing af Niels Christian Kiærgaard i Egebjerg, og er da foretaget ret.

På vegne af hr. Hans Barach Schanche, sognepræst for Fårevejle menighed, mødte sr. Herluf Kiær af Ulkerup og fremstillede kaldsmænd Peder Christensen i Bråde og Bertel Jensen i Hylkerup, som hjemlede at de med 8 dages varsel har kaldet birkeskriveren sr. Niels Madsen i Høve til breve og beviser at anhøre, spørgsmål at svare og dom at lide angående 3 tdr. byg han er årligt pligtig til at svare efter gjorte forening for landstingsretten og derpå faldende dom, som reterer for sidst afvigte år 1724. -- Efter afhjemling af kald og varsel mødte for retten birkeskriver sr. Niels Madsen, som tilkendegav retten, at 1724 var den vang fælled, som de udi landstingsdommen ommeldte omtvistede jorde skal ligge udi, og når samme var fælled har han ingen tid i salig hr. Jacob Dahls tid svaret noget, det samme han og her for retten den 3. december 1723 har svaret da han for resterende afgift på samme måde som nu blev søgt; kan og, om det ham af retten må tillades, ved saligheds ed bekræfte at han i det for landstinget dden 1. juni 1701 indgangne forlig ikke har ment eller forstået det år, som omrørte vænge var fælled udi, ej heller noget deraf til salig hr. Jacob Dahl svaret har, det han og formoder derved at forblive. -- Kiær, af sr. Niels Madsens tilførte, fornam at bruge de samme motiver endnu som tilforn sket er, hvilket ham ikke kan hjælpe, mindre at den tilbødne ed kan antages imod pure og rent bevis, og til samme retten at gøre bekendt producerede Kiær en her af retten forhvervet dom udstedt den 7. januar 1724, hvorudi findes indført mentionerede forlig ved landstinget og derpå faldende dom på fol. 3, 4 og 5, såvel og domslutningen her ved hjemtinget på pag. 15, 16 og 17, hvilke Kiær begærte læste, påskrevne og i akten tilførte, hvorefter Kiær satte i rette, at sr. Niels Madsen bliver tilfunden for afvigte års afgift 1724 at betale de resterende 3 tdr. byg, efter kirkekøbet á tønden 9 mk. 8 sk., samt denne ibragte proces' omkostning med 2 rdl. 4 mk., hvilket alt inklades under

kendelse, og var dom begærende. -- Birkeskriveren sr. Niels Madsen begærede sagens anstand. Opsat 14 dage.

Peder Engel på Dragsholm var mødt og fremstillede Nicolaj Svitzer (el. Svetzer) af Stubberup, som uden givet kald og varsel var mødt og tilstod det forhen udi protokollen indførte resterende til hans høje herskab at være skyldig, ligesom anført er. Dernæst fremstillede Peder Engel kaldsmænd Morten Hansen og Hans Nielsen, begge af Holmstrup, som hjemlede at med 8 dages varsel have hidkaldet Jens Andersen i Rangle Mølle, Holger Carlsen på Iversholm og Søren Andersen af Holmstrup, deres restans som forhen i protokollen findes anført at tilstå til deres høje herskab at være skyldige, og derefter dom at lide. -- Peder Engel ville fornemme efter kald og varsels afhjemling om de indstævnte, som uden kald og varsel ikke har været at formane til at møde, noget nu imod stævnemålet eller indførte restans, som nu for retten begæertes lydeligt for de indstævnte måtte oplæses, kunne have at indvende. -- Hvorefter Peder Engel tilspurgte Søren Andersen af Holmstrup, som af de indstævnte allene for retten var mødt, om han nogen tid de anførte tre års huspenge, som er 10 rdl., har betalt, om han da her udi retten ville fremvise kvittering derfor? Hvortil han svarede, at pengene havde han ikke betalt, men som skytten mange gange, tillige med skovfogderne, ofte har taget ham ud på klapjagt efter dyr, formenten han derfor at blive befriet pengene, men kvittering for noget sådant arbejde, som en eller anden har kommanderet ham til, er han ej nogen meddelt, undtagen han foregiver, at når han ikke ville gøre som skytten bad ham på jagten ville han pante ham. Engel tilspurgte endnu Søren Andersen om ikke såvel de andre herskabets husmænd og gårdmænd har forrettet denne lille tjeneste når skytten har kommet der og skulle jage uden noget dem udi huspenge eller andet at dekortes? Hvortil han svarede, at når de ikke gik med blev de pantet, hvorefter Peder Engel satte udi rette med formentlig påstand, at enhver især såvel sde i dag som forrige tingdage har været mødt, både uden stævnemål og efter stævnemål, blider tilfundet efter loven den udi protokollen anførte restans til deres høje herskab, højædle og velbårne hr. Frederik Christian Adeler, at betale inden 15 dages forløb eller lide nam i deres bo og gods hvor det findes, så og at have deres fæstende gårde og huse forbrudt, og endelig at betale denne proces' omkostning skadesløst, hvorudi samme doms begæring Holger Carlsen på Iversholm "exiperes" [undtages], sådsom han pengene han søges for har betalt. Det øvrige indlades under dommerens kendelse, og begærede dom. -- Den indstævnte Jens Andersen i Rangle Mølle blev af retten tre gange lydeligt påråbt, men mødte ikke, hvorfor han af retten blev forelagt at møde i dag 8 dage for enten at tilstå eller på lovsikkert måde at fragå det hos ham søgende, til hvilken tid sagen beroer. Opsat til næste tingdag.

Hr. kommerceråd Peder Svane til Annebjerg- og Ellingegårde lod ved sin skriftlige tillysning, dateret Annebjerggård dags dato, på det forordnede stemplede papir, lod for alle og enhver tillyse og advare, at når de høster deres korn af alle slags, så vidt i Vig og Røvig sogne falder, at de deraf intet utalt indtager førend de først deraf har ydet deres tiende efter loven, med videre samme skriftlige tillysnings indhold, som for retten blev læst og påskrevet.

3. august 1725 (fol. 187)

Tingmænd: Jens Pedersen i Nakke, Mikkel Bøjesen i Vindekilde, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup, Peder Andersen i Glostrup og Henrik Jørgensen i Grevinge. [Dvs. de sædvanlige]

Læst etatsråd og amtmand Johan Christoph von Schönbachs ordre til sr. Niels Christian Kiærgaard om dommersædet at betjene her ved retten, med videre dessen indhold så lydende: "På det ved SI:

birkefogeds monsieur Claus Busings dødelig afgang justitien ej skulle hindres udi sin fremgang, da ordineres hermed på det mig allernådigst anbettede amtmands embedes vegne, mons. Niels Kiergaard dommerens sæde ved Ods herreds ting ad interim at beklæde indtil hans K.M behager en birkdommer igen allernådigst at beskikke, hvorudi bemeldte monsieur Kiergaard sig således anskikker og forholder som han agter at ansvare. Birkendegård den 28. juni 1725, JC Schionback"

Læst og forkyndet K.M. påbud på kroner og anden grovmønts udførsel af rigerne, dateret Fredensborg Slot den 3. juli 1725.

Læst generalmajor Martin Mouls og etatsråd Lars Bendtzen, begge allernådigst anordnede desisoris ved arkeliregningers revision, deres udgangne trygte plakater, at for de officerer, arkelimestre, konstabler og andre, som udi næst afvigte kongens tid har stået udi hans majestæts tjeneste ved søetaten, og ikke forevist af ammunition har været anfortroet nogen regnskab eller rigtighed aflagt, alle og enhver som enten selv noget for gjorde tjeneste har til gode eller efter afdøde noget i arv måtte have at forvente, at de sig her i Danmark inden 6 måneder og i Norge, Holsten eller Oldenburg inden 8 måneders forløb efter denne plakats publikation enten selv eller ved nogen på deres vegne på tøjhuset her i den kgl. residensstad København anmelder og udførligt erklærer, om de sådan efterstående regnskaber vil forfatte, indlevere og til endelig rigtighed befordre, såfremt de ikke alt deres tilgodehavende til hans majestæts kasse være hjemfalden, med videre samme plakats indhold, dateret Københavns Tøjhus den 27. juli 1725.

Efter krigsråd og amtsforvalter Jurgen Langefelds begæring til Herluf Kiær i Ulkerup mødte for retten Lars Pedersen i Lestrup og fremstillede kaldsmænd Peder Christensen i Bråde og Bertel Jensen i Hylkerup, som hjemlede til i dag at have stævnet sr. Hans Holm, sr. Peder Breedahl, Henrik Valentinsen og Mikkel Smed, alle i Nykøbing, og Christen Pedersen tjenende sr. Holm sammesteds, med 14 dages varsel efter en skriftlig kaldseddels formelding, som efter begæring blev læst, påskrevet og udi akten skal findes tilført, dateret Ulkerup den 18. juli 1725. -- Efter afhjemlet kald og varsel begærte fornævnte Lars Pedersen på sr. Herluf Kiærs vegne sagens anstand til om 14 dage, som er den 17. august, og vidnerne til samme tid at måtte forelægges, hvorudi formodes rettens assistance. -- På de indstævntes vegne mødte efter begæring sr. Christian Christensen af Holbæk, i tanke at have afhørt de indstævnte vidner, men i stedet fornemmer at citanten selv begærede oipsættelse, hvorved en forgæves rejse er forårsaget, som reserveres at søge erstatning for hos sr. Kiær, der ej forfølger sit stævnemål. Ellers finder han udi stævningen denne mislighed, at hovedmanden hvorom tvivles, navnlig Søren Bodelsen, ikke enten som tilstedeværende eller fraværende er stævnet eller nogen på hans vegne; så indstillede han til retten om enten vidner kan foretages eller antages i denne sag førend at benævnte Søren Bodelsen lovligt til processen bliver kaldt, og det i følge af lovens pag. 29-30 art. 1, som han formoder dommeren observerer. -- Den konstituerede sættemand kunne ikke på sr. Christensens indvendte give nogen endelig resolution i betragtning af, at der først rekvireres sr. Herluf Kiærs svar, om ikke de vidner, som føres, skal kunne føres uden at nævne Søren Bodelsens navn, og sr. Kiær muligt kunne imod sr. Christensens tilførte have noget til oplysning at indvende; thi reserverer dommeren sig derom at give sin kendelse om 14 dage, og vidnerne til samme tid forelægges at møde efter stævnemålet. Hvad bekostninger kontraparterne formedelst citantens udeblivelse og sagens i så måde forlængelse forårsages finder de vel selv på sine tider og steder måde at søge regres for.

Udi den sag, som ridefogden sr. Peder Nielsen på sit herskabs vegne har begyndt ctr. en del Dragsholms bønder og tjenere for pådragende restans lod Jens Andersen af Rangle Mølle ved Niels Christensen, tjenende bemeldte Jens Andersen, i retten fremlægge et sit skriftlige og på det forordnede stemplede papir

underskrevne indlæg, dateret Rangle Mølle dags dato, som efter begæring for retten blev læst, påskrevet og i akten skal indføres. -- Hvornæst dommeren lod påråbe citanten sr. Peder Nielsen, om han eller nogen på hans vegne var mødt imod det indgivne indlæg noget at svare, men ingen mødte efter rettens tre ganges påråbning, hvorfor såsom samme indlæg til dels restans dommen kun ganske lidt vedkommer, dommeren optog sagen til endelig doms afsigelse til næste tingdag.

Landstinget foretages den 22. august.

10. august 1725 (fol. 188)

Tingmænd inkl. Jens Pedersen i Egebjerg.

Dom afsagt over en del af Dragsholms bønder for resterende skatter og landgilde med videre fra 1. maj 1723 til 1. maj 1725.

Udi den sag, som hr. Hans Schanch har ladet begyndt ctr. birkeskriveren Niels Madsen i Høve mødte ermeldte Niels Madsen, som bad retten ville tillade ham endnu anstand i sagen til i dag 8 dage, og som citanten ej var mødt kunne retten ikke nægte samme anstand. Opsat til næste tingdag.

17. august 1725 (fol. 188b)

Tingmænd inkl. Ole Jensen i Nakke.

Læst K.M. højforordnede deputerede for financen og samtlige tilforordnede udi kammerkollegiet deres udgangne plakats, at Zacharias Niemann ("Sackarias Niemand") i København allernådigst er blevet tilladt udi 16 år ikke alene den kgl. residensstad København, men end og ganske Danmark med godt og forsvarlig crønroj(?) skal forsyne, og på det conrøj(?) ved/med for... kunne hommes(?) er tallene derpå blevet forhøjet, med videre samme plakats indhold, dateret Rentekammeret den 20. juli 1725 under kammerkollegiets segl.

For alle og enhver blev bekendtgjort, at onsdagen den 22. august 1725 klokken 10 slet formiddag er berammet at skal holdes offentlig auktion udi Nykøbing på en del kobber-, jernfang og trævarer, så og bæster, kvæg og får, ejendomsjord i marken, samt en ejendomsgård er i byen, og det udi Ole Bendtsens Smeds tilhørende gård sammesteds, alt forskrevne ham som auktionær skal ham selv tilhørende, hvilket liebhaverne ville lade sig tjene til efterretning.

Birkeskriveren Niels Madsen i Høve mødte for retten, og udi den sag begyndt af hr. Schanch imod ham refererede sig til hvad han i sagen har svaret, og indlod sagen under dom. Citanten sr. Herluf Kiær blev af retten påråbt, men mødte ikke. Sagen blev optaget til doms afsigelse til om tre uger, som er den 7. september.

Udi den sag som Kiær har begyndt til tingsvidnes erhvervelse ctr. sr. Holm og sr. Breedahl m.fl. af Nykøbing betræffende Søren Bodelsen blev parterne af retten tre gange lydeligt påråbt, men mødte ikke. Opsat til næste tingdag.

24. august 1725 (fol. 188b)

Tingmænd inkl. Jens Pedersen i Egebjerg, Peder Arvesen i Hønsinge og Ole Jensen i Nakke.

Intet forrettet.

31. august 1725 (fol. 188b-189)

Tingmænd: sædvanlige.

Læst og forkyndet K.M. befaling til etatsråd og amtmand Johan Christoph von Schönbach så lydende: "Frederich den 4de af guds nåde, konge til Danmark og Norge, de venders og goters hertug udi Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, greve udi Oldenburg og Delmenhorst. Vor gunst tilforn eftersom den ved vores hau(?) værende svenske enbojs ekstraordinere generalmajor Adlerfeldt udi memorial af den 14. juli sidst afviget haver tilkendegivet, at en regimentsskriver ved det Nørre Skånske regiment, navnlig Johan Stubb, med en del regimentspenge fra Sverrige skal være undgivet, med begæring at samme person, somefter hans formening skal opholde sig udi vort land Sjælland, måtte blive eftersøgt, og at han når og hvor han kunne forefindes måtte arresteres og derefter ekstradere, så er efter sådan han begæring hermed vores allernådigste vilje og befaling, at der overalt udi de dig allernådigst anbetroede amter gør al fornøden og mulig anstalt at bemeldte person, som skal være født udi Halland og kan ej andet språke end svensk, er af middelmådig statur, omtrent nogle og tredive år gammel, rund af ansigt, havende et mørkebrunt kruset hår hvorudi han undertiden bærer en pung, samme person har tilforn haft smerte udi enene, hvoraf han har en synderlig gang og er noget halt. Da han fra Sverige bortrømte skal han have båret en grå klædning med kamelhårsknapper. Bliver med fordeligste eftersøgt, og såfremt han nogensteds udi de dig anbetroede amter findes, straks pågreben og i sikker forvaring hensat, da de ufortøvet sligt og på hvad sted bemeldte svenske regimentskriver i arrest holder, til vores videre allernådigste foranstaltning om hans udlevering allerunderdanigst haver at indberette. Udi det øvrige venter vi din allernådigste relation, at du denne vores allernådigste ordre har bekommet. Dermed sker vores vilje, befalende dig gud, skrevet på vor slot Clausholm den 17. august 1725. Under vor kgl. hånd og signet, Frederik R. Til etatsråd og amtmand Johan Christoph von Schönbach." -- Indholdet af fornævnte allernådigste ordre blev tingmændene alvorligt anbefalet overalt i amtet vedbørligt at bekendtgøre.

Landstinget foretages den 19. september.

7. september 1725 (fol. 189b)

Tingmænd inkl. Jens Pedersen i Egebjerg.

Dom afsagt imellem hr. Hans Barach Schanche, sognepræst for Fårevejle sogns menighed på den ene, ctr. birkeskriveren sr. Niels Madsen i Høve på den anden side, angående resterende tiendeafgift for 1724.

14. september 1725 (fol. 189b)

Tingmænd: sædvanlige.

Krigsråd Jørgen Langefelds fuldmægtig sr. Stephen Clausen i Vindekilde lod tillyse, at der på Højby mark er optaget og udi Lars Skånings forhen iboende gård i Højby indebragt, som på benævnte Højby mark har gået

på skade, en sortbæltet galt, en rød bæltet ditto og en rødsandet med nogle pletter, item en rødsandet so, alle mærket det højre øre afskåret med en klo i stumpen og en burre på det venstre øre, omtrant i 3. år, som gives ejermændene til efterretning hvor de er at finde.

Sr. Peder Breedahl udi Nykøbing lod tillyse og bekendtgøre, at han af sin sæd udi sin enghave der for byen har ladet indtage, hvor til sig ingen ejermænd har indfundet, og er da gæssene mærkede som følger: 13 stk. mærkede på det højre ben indtil som en tunge(?), 9 stk. med et rist på det højre ben udtil, 1 ditto med en rist på hvert ben; og gives vedkommende til kende, at de hos anmeldte Breedahl forbliver på ejermændenes bekostning indtil de skadesløst bliver udløst.

21. september 1725 (fol. 190)

Tingmænd: sædvanlige.

På forrige K.M. birkefoged til Dragsholms birkering salig Claus Busings efterladte stærvbos vegne blev tillyst og bekendtgjort, at offentlig auktion er berammet at skal holdes udi den salig mands efterladte stærvbo i Egebjerg førstkomende Tirsdag, som er den 25. september 1725, på en del gods og løsøre bestående af sølv, kobber, messing, malm, tin, linned og sengeklæder, trævarer, kvæg og bæster, får og svin, vogn og plovredskab samt bøger, med videre, til hvilken tid og sted de løsthavende ville behage at lade sig indfinde fornævnte dags formiddag klokken 9 slet.

Sr. Christian Christensen, prokurator af Holbæk, lod ved velagtede Niels Andersen i Grevinge fremstille kaldsmænd Søren Larsen og Lars Jensen, begge af Steenstrup, som afhjemlede lovligt med 8 dages varsel at møde for dokumenter og fornyelsesdom at anhøre og til namsdoms erholdelse hvor hvad de til hr. rådmand Beck i København skyldige er, nemlig: Rasmus Rasmussen i Grevinge 5 mk. 2 sk., Lars Svendsen i Gundestrup 4 rdl. 2 mk. 5 sk., Søren Jørgensen ibm. 4 rdl. 6 sk., Anders Sørensen ibm. 2 rdl. 12 sk., Niels Andersen i Herrestrup 3 rdl., Rasmus Olsen ibm. 3 mk. 8 sk., Søren Olsen ibm. 1 rdl. 4 mk. 6 sk., Mikkel Smed ibm. 3 rdl., Christen Larsen ibm. 2 rdl. 6 sk., Lars Nielsen i Tårndrup 2 rdl. 2 mk., Isak Jørgensen i Atterup 1 rdl. 4 mk., Peder Larsen i Prejlerup 3 rdl. 2 mk. 4 sk., Jens Svendsen i Frenderup 1 rdl. 2 mk., Mads Hansen ibm. 1 rdl. 3 mk. 14 sk., Ole Olsen i Odstrup 8 rdl. 3 sk., Hor... sogn og by Ole Jørgensen 3 rdl. 2 mk. 8 sk., Erik Vincentsen i Vig 1 rdl. 2 mk., Hans Hansen i Vig 3 rdl. 6 sk., Lars Hansen i Jyderup 2 rdl. 1 mk. 14 sk., Jacob Larsen i Jyderup 2 rdl. 8 sk., Mads Andersen ibm. 1 rdl., Christopher Jensen i Kelstrup 1 rdl. 2 mk. 8 sk., Hans Larsen i Hønsinge 3 rdl. 5 mk. 2 sk., Niels Larsen ibm. 1 rdl. 5 mk. 2 sk., Mads Larsen ibm. 5 rdl. 4 mk. 13 sk., Mads Pedersen ibm. 5 mk. 4 sk., Jens Pedersen Møller ibm. 5 rdl. 2 mk., Morten Eriksen ibm. 7 rdl. 4 mk. 13 sk., Peder Christensen i Asnæs 2 rdl. 1 mk. 13 sk., Søren Pedersen i Åstofte 2 rdl. 3 mk. 8 sk., Anders Andersen i Fårevejle 5 rdl. 2 mk., Niels Ottesen skomager ibm. 3 mk. 8 sk., Rasmus Andersen ibm. 2 rdl. 4 mk. (?) sk., Lars Madsen i Storeklint i Vallekilde sogn 3 rdl. 1 mk. 10 sk. og Søren Jensen ibm. 3 rdl. 15 sk. -- I lige måde afhjemlede fornævnte kaldsmænd at have stævnet, så vidt ryttergodset angår, dets forsvar og fuldmægtig sr. Herluf Kiær i Ulkerup og sr. Stephen Clausen i Vindekilde, om de noget hertil agter at svare. -- Efter afhjemlede kald og varsel blev fra anmeldte sr. Christensen ved fornævnte Niels Andersen til bevis om restansen irettelagt en dom udstedt her af retten og afsagt den 7. januar 1724, hvis doms slutning for retten blev læst, påskrevet efter begæring og siden i akten skal følge, hvorefter velmeldte sr. Christensen lod gøre rettesættelse med påstand at enhver af de indstævnte bliver tilfundet til velædle hr. rådmand Beck i København efter kaldets formelding samt fornævnte doms slutnings indhold det søgende at betale, eller og derfor at lide nam efter loven, hvorpå ham var fornyelsesdom såvel for det søgende som for denne af dem selv forvoldte omkostning, begærende de indstævnte blev af retten tre gange lydeligt påråbt,

hvor da ingen mødte, undtagen Lars Nielsen i Torndrup som beviste med kvittering af 19. maj 1724 at have betalt efter den irettelagte dom, som og på samme dom findes afskrevet. Af Atterup beviste Isak Jørgensen med sr. Christensens egen kvittering af 25. maj 1724 at have betalt alt hvad han efter forhvervede domme til madame Skult var skyldig. Af Prejlerup mødte Peder Larsen og svarede, at han er kommet fra sin gård, og derover geråden i armod, hvorfor han nu intet havde at betale med, dette han formodede vedkommende lod sig gå til hjerte og ham for det søgende ville forskåne, men ellers på spørgsmål af retten kunne han ikke nægte jo at være skyldig efter stævnemålet. Af Jyderup mødte Mads Andersen, som svarede ord til anden ligesom forrige. Af Hønsinge mødte Hans Larsen, som fremviste rådmand Becks kærestes egen regning med derpå tegnede kvittering, hvoraf den sidste er dateret 19. februar 1723, da Hans Larsen har betalt den øvrige rest ... rdl. 3 mk. 2 sk., men rester 1 mk. for dommens omkostning af 29. maj 1722. Niels Larsen af Hønsinge mødte og nægtede aldrig at have bekommet noget af rådmand Becks kæreste, og ved aldrig at have set eller kendt hende, hvilket han med en god samvittighed med ed kan bekræfte når det ham af retten må tillades, men om hans salig formand var hende noget skyldig ved han ikke, det er ham uvedkommende at svare til. Mads Larsen i Hønsinge mødte og nægtede ikke jo at være skyldig efter saggivelse, men det gud og godtfolk er bevidst har ikke det ringeste at betale med, desforuden er nu fra sin gård hvorfor han formodede hr. Beck havde medynk med ham at han ikke endnu yderligere skulle gerådes i armod. Anders Andersen i Fårevejle, Niels Ottesen og Rasmus Andersen sammesteds lover med allerfordreligste det fordrende at kontentere. Flere mødte ikke, hvorfor de øvrige af retten blev forelagt at møde i dag 8 dage for det søgende at tilstå eller med kvittering at afbevise, medmindre de selv til tilskrive sig hvad skade de deraf lider, til hvilken tid sagen beroer. Opsat til næste tingdag.

25. september 1725 (fol. 191)

Efter foregående lovlig tillysning til Nykøbings byting og Dragsholms birketing er foretaget offentlig auktion udi forrige birkefoged sl. Claus Busings efterladte stærvbo, hvor da indfandt sig den af hr. etatsråd og amtmand Johan Christoph von Schönbach ved ordre af 28. juli 1725 konstituerede birkedommer, indtil det behagede hans K.M. en anden virkelig at beskikke, Niels Christian Kiærgaard i Egebjerg, tillige med Anders Andersen udi Fårevejle som ordineret skriver udi birkeskriveren sr. Niels Madsens svaghed, og er da foretaget og auktioneret efterskrevne varer: Niels Chrystalsin af Egebjerg, på sin broder Hans Chrystalsins vegne som har til ægte en af afgangne salig Claus Búsings døtre, mødte ved auktionsforretningen og formente at hr. Skiønback ikke kan have givet nogen ordre til monsr. Kiærgaard som medarving på sin hustrus vegne denne auktion at forvalte, i henseende først i fornævnte at han er en medarving; 2det at om dispute forekom i auktionsforretningen; 3die at loven forbyder ingen dommer må betjene retten i de sager ham selv pågælder; altså kunne Chrystalsin ikke på sin broders vegne tilstå nogen auktionsforretning af sr. Kiærgaard forvaltet, men bør at ske af en anden dertil beskikket edsvoren dommer, som samme efter hans majestæts lov of forordning bør forrette. -- Af foregående anledning mødte også Herluf Kiær af Ulkerup, som begærte skifteforvalteren af velædle og velbyrdige hr. krigsråd og amtsforvalter Jurgen Langefelts vegne, som tilholdt sig i lige måde lovens anledning, og som at ædle hr. byfoged i Nykøbing sr. Morten Hansen Grundtvig af etatsråd Johan Christoph von Schönbach skal være konstitueret dette skifte på rettens vegne til befodrning at bivånde, og til den ende som begæret skifteforvalteren at begge ordrer måtte fremvises til retten observans i sin tid, og når sligt er sket skal nærmere følge. -- Hvad Kiærs mening ved den auktionsholdelse kan blive, Kiærgaard som måtte fornemme sr. Chrystalsins og sr. Kiærs begges gode intention imod ham ved sådan anførte protest at betage(?) ham det som ham i sine tanker med rette tilkom, siden at her ikke i dag skal fældes nogen dom imellem arvingerne; thi da kunne det endelig have nogen rimelighed, og som efter Kiærs begæring den Niels Kiærgaard tilstillede ordre protokollen blev forevist, såvel og den K.M. byfoged sr. Morten Hansen Grundtvig tilstillede ordre af 14. august 1725, som i

retten blev forevist og for retten læst, påskrevet og herefter skal blive protokolleret, så kan deraf ikke i ringeste måde fornemmes at hr. etatsråd Schönbach ved den sidste ordre har igenkaldet den første så vidt auktionen angår, imidlertid når sr. Kiær som skifteforvalter forsikrer Kiærgaard at indeholde auktionssalarium indtil nærmere ordre, da ville Kiærgaard for at lade se at han så gerne ønsker denne auktionsbefordring som andreaftå fra retten og med de andre deres vilje, som forhen imod Kiærgaard har protesteret, tillade K.M. byfoged auktionen at forrette, men ej i den henseende at den af ham foreviste ordre kan være tilstrækkelig at betage(?) Kiærgaard auktionssalæret for sin part. -- Kiær påstod på sr. Kiærgaards begæring og gav til svar, at han som skifteforvalter skulle handle herudi hvad lov og ret kan medføre, og som Kiær erfarer af hr. amtmandens konstitution og begæring til hr. byfogden, at monsr. Kiærgaard er arving udi stærvboet og derfor ikke som dommer sig med skiftet kan befatte, da som auktionen rekvirerer efter arvingernes begæring, så var Kiær af byfogden begærende, efter merhøjmeldte amtmandens ordre, auktionen at forvalte, hvorefter siden kan indhentes hr. etatsråd amtmandens videre ordre om hvem skal være berettiget til salæret. -- For førnævnte indførte var byfogden anlediget at give til kende, at han ikke påtager sig nogen auktionsforretning at holde medmindre sr. Herluf Kiær, som har begæret at byfogden her på auktionsstedet ville fremkomme og auktionen forvalte og derhos forevist amtmandens udgivne ordre af 14. august som forhen er ommeldt, selv vil tilstå og være byfogden ansvarlig til det auktionssalær, som han efter kgl. allernådigste auktionsforordning kan tilfalde, såsom byfogden ikke efter sr. Kiærgaards mening kan eller vil være fornøjet af ham eller nogen medarving med nogen diskretion, i henseende at byfogden aldrig om den auktionsforretning har gjort nogen ansøgning hos amtmanden, men af sr. Kiær på arvingernes vegne af byfogden er blevet begæret, hvorpå sr. Kiærs svar forventes. -- Kiærgaard, for at forekomme længere ophold, reserverede sig mere indsigende på andre steder, og derfor underkastede sig skifteforvalterens egne forsvarlige handling. -- Sr. Niels Chrystalsin på sin broders vegne reserverede sig til sin forhen indførte gjorde protest, og holdt byfogden for auktionens holdelse efter amtmandens ordre skadesløs i alle måder efter auktionsforordningen, og var derfor begærende auktionen måtte foretages. -- Hvorefter byfogden sig for auktionsretten fremstillede, og som auktionsforvalter den foretog, som herefter findes antegnet, og blev da givet konditionerne til kende... [herefter er indført hele auktionsforretningen med solgte varer, højeste bud og vindernes navne.] (Slutning:) Denne forretning er af os underskrevne således, som foran findes anført, forrettet, datum Egebjerggård den 27. september 1725, Morten Hansen Grundtvig, Anders Andersen.

28. september 1725 (fol. 197)

Tingmænd: Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Peder Andersen i Glostrup, Niels Jensen i Jyderup, Ole Jensen i Nakke og Henrik Jørgensen i Grevinge.

Udi den sag som hr. rådmand Beck af København ved prokurator sr. Christian Christensen af Holbæk har ladet begynde ctr. en del hans debitorer her i Ods herred mødte efter rettens gjorde forelærrelse efterskrevne af Vig sogn, nemlig Erik Vincentsen, som imod forhen i protokollen indførte krav svarede, at det rejser sig af en fjerding sild, som skulle roste en rigsdaler, som han og Hans Hansen har bekommet tilsammen, og hver deraf at svare 3 mk., men som fornemmes skal de hver være opført for 1 rdl for samme fjerding sild, hvilket han mener ikke at være ret, at han ska søges for mere end han er skyldig, nemlig 3 mk., hvilket han er overbødig at betale når han for det øvrige må forskånes. -- I lige måde mødte Hans Hansen af Vig sogn, somej kunne nægte jo at være de søgende 3 rdl. 6 sk. skyldig, men derimod til hr. rådmand Bæks kærester da madame Schuldt at have pantsat 17 alen blåstribet nyt dynevår, som ikke alene han selv ved ed kunne bekræfte, men end og der på skaffe næstnævnte Erik Vincentsen til vidne, som straks for retten fremstod og tilstod, at det forholdt sig således i sandhed, hvilket han ved ed efter loven var overbødig at

bekræfte når det af ham forlanges. Ellers udsagde Hans Hansen også, at i fornævnte 3 rdl. 6 sk. er indberegnet hans part for den fjerding sild, som Erik Vincentsen ene er opført for, og når hans pant ham bliver tilbageleveret vil han straks pengene betale, indtil da formoder han for det søgende at blive forskånet. -- Af Jyderup mødte Lars Hansen, som foreviste salig hr. rådmand Eggers udgivne kvittering af 29. januar 1718, som udviser at han har betat 2 rdl., og mere har han for sin egen person ikke nogensinde blevet hende skyldig, men om hun kunne have antegnet ham som kautionist for en anden for det øvrige, det er ham ganske ubevidst, og hr. rådmand Beck i ringeste får med sin kærestes hovedbog at bevise, at han samme med hånds underskrift har tilstået, og indtil da formoder han at blive frikendt for det han ikke har bekommen noget at svare. -- Jacob Larsen af Jyderup mødte også, og med fornævnte kvittering beviste at have betalt 2 sldl. 2 mk., hvilket er alt den summa som han til madame Schuldt var skyldig blevet, hvorfor han formoder for alt tiltalt at blive frikendt. -- Af Hønsinge mødte Hans Larsen igen og betalte retten den omkostning han var tildømt at betale efter dom af 29. maj 1722, på det han for videre tiltale kan blive fri, men den omkostning han ved dom af 7. januar 1724 er tilfunden formodede han ikke at komme ham til last, siden han de 3 rdl. 3 mk. 2 sk. den 19. februar 1723 har betalt, som var førend den sidste dom gik. -- De øvrige indstævnte, som ej efter rettens forelæggelse har indfundet sig, blev lydeligt påråbt men mødte ikke, ej heller nogen på deres vegne, der hos dem søgende enten at tilstå eller på lovskikket måde at fragå, hvorfor dommren ikke understod sig i så put og ren en sag, hvor der ligger en usvækket dom, som allerede har stået sin fatalits(?) vedkommende citant sin ret længere at opholde, men optog sagen til endelig doms afsigelse til i dag 14 dage, som er den 12. oktober. Skulle nogen til næste tingdag fremkomme, som kan forevise kvittering for at have betalt det søgende, finder den post sig selv.

5. oktober 1725 (fol. 198)

Tingmænd inkl. Jens Pedersen i Egebjerg og Peder Jensen i Rørvig.

Udi den sag, som er begyndt angående hr. rådmand Becks debitorer, mødte Ole Olsen i Odstrup, som beviste med sr. Christian Christensens egen kvittering dateret Holbæk den 11. december 1724, udi retten fremvist, at have på de hos ham søgende 8 rdl. 3 sk. betalt tilsammen 6 rdl., hvorefter da sagen efter forrige optagelse hviler under dom.

På hans excellence gehejmeråd Adellers vegne mødte sr. Christian Christensen af Holbæk og fremstillede kaldsmænd Nicolaj Hofmester og Hans Andersen, begge af Føllenslev, som hjemlede med 8 og 14 dages varsel at have hidstævnet Jens Andersen i Rangle Mølle tillige med hans kautionister, ærværdige hr. Jochum Gynther i Havrebjerg og hr Mathias Drachart i Sæby, samtlige efter en skriftlig kaldseddels formelding af dato 14. september 1725, som blev irettelagt, læst, påskrevet og udi akten tilført. -- Udi Prokurator Jørgen Larsen af Kalundborg, som fuldmægtig for den indstævnte Jens Andersen og vedkommende, hans lovlige forfald, mødte Hans Riis af Reerslev(?), og imod tilførte stævnemål ville have dommeren til eftertanke forestillet: først det, at ingen opmeldelse af mænd til at syne og besigtige hvad stævnemålet indbefatter hos Jens Andersen i Rangle Mølle forend citanten legitimerer sit sigtemål og påstand, enten med lovskikket tingsvidne eller også med Jens Andersen reversalfæstebrev, at han sig har forbundet til sådan skuf./stuf.(?) at imodtage; thi hvad ham til møllens istandsættelse af gehejmeråd Adeler er blevet belovet er til dags ikke holdet, og indtil det sker og bliver præsteret af citanten vil Riis råbe dette varsel bliver af ingen kraft. For det andet koncernerer stævnemålet også Jens Andersens kautionister hr. Drachart og hr. Gynther, at de skal lide dom under denne ret, så ville sr. Christensen på citantens side forevise deres kaution, om deraf kan udvindes de sig til citantens påstand har forbundet, hvad ikke formodes intet imod dem inden denne ret til doms bliver handlet, som strider imod lovens pag. 8 art. 3. For

det tredje, skulle dommeren da imod alt forhåbning også lovgyldige protester ikke ville billige Riis' påstand, men sk... til opmeldelsen, da han observerer at dertil bliver udmeldt uvildige og forstandige mænd, der sådant kunne forrette således, at det ikke strider imod loven, samt også at de betjenelig adviserer vedkommende og deres fuldmægtig, at de kan være tiltænkt sådant at bivåne. Overalt er Riis i de tanker, at hans gjorte protester er så tilstrækkelige, at dommeren imod dem ej tillader nogen synsmænds opmeldelse førend hvad af ham påstået er af citanten bliver fuldbyrdet, men vaset til lovformeligere omgang bliver afvist, hvorpå erfarer dommerens kendelse. -- Sr. Christensen fandt ikke noget i denne protest at hindre de påstævnte synsmænds opkrævelse, ligesom det og af fornødenhed vil foregå førend han videre kan avancere med sagen, hvorfor han i kraft af det afhjælede stævnemål og lovens medhold begærede nu af retten opkrævet fire uvildige og fornuftige dannemænd, som kunne efterkomme stævnemålets indhold så vidt dem agår, og til næste tingdag gøre deres edelige afsigt, og erklærede han at Jens Andersen skal blive advaret hvad dag forretningen på stedet bliver foretaget, og begærede herudi rettens assistance, og reserverer sig derefter at fremkomme med udkrævende vidner og beviser i sagen. -- Dommeren anså ikke sr. Riis' påstående at være af den gyldighed, at det kunne hindre de begærte mænds udmeldelse, allerhelst lovens pag. 29 og 30 art. 1 ved stævnemålet er observeret og efterkommet, så stævnemålet har sin lovlige omgang; thi understod dommeren sig ikke så lovligt et kald at afvise, men efter citantens begæring udmeldte efterskrevne danne mænd, navnlig: formand Peder Hansen Qvist i Lestrup Møllehus, Hans Rasmussen Møller i Engelstrup, Jens Pedersen Møller i Hønsinge og Peder Hansen Møller i Kelstrup Mølle, hvilke fornævnte fire mænd på K.M. og rettens vegne anbefales at forføje sig til Rangle Mølle hvilken dag, som citajnten af dem begærende bliver ved takstens overlevering til dem, og der at syne og besigtige de Jens Andersen leverede materialer til møllen, hvorledes han dem har tilredt, samt i hvad tilstand møllen nu befindes, og endelig hvad hans på stedet værende midler og formue sig kan bedrage, og alt sligt til præcis værdi at anslå og udregne, og det således at forrette, at de samme sig her i retten til næste tingdag, som er den 12. oktober, kan levere beskrevet og med en god samvittighed ved ed efter loven at bekræfte. -- Riis, på vedkommendes vegne, reserverede sig dommerens givende kendelse sine tider og steder at påanke, ligeledes forbeholdt sig alt lovmæssig indsigende imod hvad i sagen citanten siden måtte blive ført. -- Sr. Christensen begærede taksten beskrevet, som retten konsenterede. -- Opsat til næste ting.

Sr. Christensen irettelagde en af stiftsprovsten magister Morten Reenberg udstedt tillysning, osm efter begæring for retten blev læst og påskrevet, og lyder: "For Sjællandfars landsting gøres hermed offentlig tillysning, at her findes i Sokkelunds herred i Gladsaxe et stærvbo efter salig Søren Nielsen Lemvig, forrige sognedegn der, og hans salig hustru Anne Eriksdatter, som ikke vides hvor de næste tilkommende arvinger efter bemeldte salig Søren Nielsen Lemvig er at finde; da samme godtfolk, som da tænker at noget arv sig i stærvboet kunne tilkomme, ville angive sig her udi København hos stiftsprovsten mag. Morten Reenberg med tilstrækkeligt bevis på hvor nær de kunne være benævnte stærvbo vedkommende som arvinger, og om de kunne vide nogen her eller andetsteds, som sligt kunne vedkomme, det da betjeneligt for mig underskrevne at angives, da enhver skal vederfares efter loven. Denne tillysning således for retten at måtte læses, påskrives og igen tilstilles, underskrevne dette skiftes forvalter, Morten Reenberg, provst i Sokkelunds herred." Læst på Sjællandsfar landsting 19. sept. 1725.

"K.M. byfoged i Nykøbing mons. Grundtvig: som skiftet udi Egebjerg efter salig birkefoged Claus Busing fordreiligst skal foretages, og den af mig ad interim konstituerede dommer mons. Kiærsgaard er arving udi stærvboet, hvorfor sligt ej af ham kan forrettes, da anmodes venligst byfogden mons. Grundtvig sig dette påtager når han derom af mons. Stephen Clausen bliver rekvireret, såsom sligt hans K.M. og besagte skiftes befordring udkræver, idet ingen anden end svorne dommere der i amtet sig befinder hvortil jeg mig forlader. Udi det øvrige forblivende K.M. byfogeds beredvillige tjener, Johan Schionback."

12. oktober 1725 (fol. 199)

Tingmænd inkl. Jens Pedersen i Egebjerg.

Dom afsagt over en del af hr. rådmand Andreas Beck i København hans debitorer udi Dragsholms birk.

Efter rettens udmeldelse sidste tingdag, udi den sag imellem hans excellence gehejmeråd Adeler på den ene og Jens Andersen i Rangle Mølle på den anden side, mødte på etatsrådets vegne sr. Christensen af Holbæk, som fremæskede de udmeldte mænd med deres takst og forrening, hvor da mødte, i den udmeldte formands sted som endnu er i lovligt forfald, Peder Rasmussen Møller i Svinninge, tillige med de øvrige udmeldte mænd Hans Rasmussen Møller i Engelstrup, Jens Pedersen Møller i Hønsinge og Peder Hansen Møller i Kelstrup Mølle, som fremlagde den dem givne takst med påtegnede forandringer, hvilket blev læst og påskrevet og i akten tilføres. -- Dernæst fremlagde de deres skriftlige forretning, dateret Rangle Mølle den 11. oktober 1725, som i lige måde blev læst, påskrevet etc. -- Da efter at samme deres irettelagte skriftlige forretning for fornævnte fire mænd lydeligt og tydeligt ord til andet for dem af retten var blevet oplæst gjorde de deres ed efter loven, at de deres forretning har gjort der retteste og bedste de har kunnet syne og skønne. Christensen tilspurgte de fire mænd under ed, først om de ved Rangle Mølle forefundne nye træmaterialer var i den tilstand, at til denne tid har behøvedes enten jern eller møllestene? Mændene svarede, at det var endnu ikke i tilstand enten at kunne behøve jern eller møllestene. For det andet tilspurgte Christensen vidnerne, om de ikke forefandt at Jens Andersen var givet assistance med grøfters rensning, gravning og kastning? Mændene svarede, at grøften fandtes rensset og opkastet så at vandet var så højt som det kunne komme, og til samme mølle brugeligt. -- Jens Andersen af Rangle Mølle, som ved retten havde været til stede imens alt forskrevne i dag passerede såvel som ved gårsdagens syn, var anlediget til at tilspørge synsmændene om grøften er så dyb og vid, som den burde være, og videre tilspurgte han om de ikke så et nyt kokkehjul som er dygtigt? Mændene erklærede, at siden deres takst ikke tilholder dem at måle nogen grøfters vidde og dybde, så har de det ej heller gjort, og for det øvrige refererede de sig til deres forrening, som melder om samme kokkehjul. Jens Andersen tilspurgte endnu mændene hvor mange stivere de gjorde vandstuer havde fornødet, og hvor de skulle sættes, enten de skal sættes inden i vandstuen eller udenfor? Mændene svarede, at der skal 12 stivere til, en ved hver stolpe udenfor. Jens Andersen nok tilspurgte mændene hvor mange stolper der befindes i vandstuen? Mændene svarede, at de ikke eftertalte alle stolper eller pæle som fandtes i vandstuen, men 12 af dem behøvede de forommeldte 12 stivere. Jens Andersen formoder af retten at få anstand og ej med retten bliver overilet indtil han bekommer ud af øvrighed et forsvar, såsom alt hans middel og formue er vurderet og beskrevet og ej er ejer(?) deraf og er ikke denne gang alleneste men har også tilforn sket tre gange, hvorudover han nødes til at søge øvrighed om forsvar. -- Christensen formodede at Jens Andersen nok kan få forsvar når han det hos amtmanden forlanger, og ikke vil fremdeles betjene sig af selvantagne prokuratorer som hidindtil, hvorfor at føje hans begæring Christensen lod bero med videre i sagen til om 14 dage, såvel med vidner som breve og dokumenter, som han reserverede sig til samme tid at fremkomme med, da og Jens Andersen til den tid kan være forsynet med forsvar. -- Jens Andersen forholdte sig efter sit forrige og formoder af retten bliver tilladt anstand til om 3 uger. -- Christensen for endnu gider mere at fornøje Jens Andersen i hans begæring lod sagen opstå til i dag 3 uger, som er den 2. november, og da at fremkomme med sine forhen reserverede vidner og beviser, til hvilken tid sagen beroer. Opsat 3 uger.

19. oktober 1725 (fol. 200)

Tingmænd inkl. Søren Ibsen i Glostrup.

Efter hr. krigsråd Jørgen Langefelds til Ringsted Kloster, hans til sin fuldmægtig Stephen Clausen i Vindekilde ergangne skriftlige ordre, lod Clausen ved Rasmus Pedersen af Hønsinge på sin principals vegne bgære, at 8 uvildige mænd måtte her af retten udmeldes til at besigtige Åstofte og Overby gårdmænds tilhørende mark og jorder, om hver mand efter sit skyld kan så lige meget eller om nogen befindes, som kan efter sit hartkorn have ringere eller bedre jorder end de andre; da derom at gøre forklaring hvem det er, og hvad forskel der findes, og samme deres forrening således at fuldbyrdige, at de den her til næste ting, som er den 26. oktober, skriftligt kan indlevere og ved ed efter loven bekræfte, hvortil blev af retten udmeldt: formand Hans Brun i Unnerud, Lars Ungersen i Gelstrup, Rasmus Jensen i Grevinge, Mads Olsen i Plejerup, Christopher Jensen i Kelstrup, Søren Nielsen og Hans Jacobsen i Højby og Søren Larsen i Klint, hvilke fornævnte dannemænd på K.M. og rettens vegne anbefales at møde udi Åstofte førstkommende mandag, som er den 22. oktober, og der at for sig kalde samtlige Åstofte bymænd og af dem lade sig udvise enhvers jorder i alle tre vanger, og derefter at skønne og efterse om deres jorder efter enhvers hartkorn er så meget og så god, at enhver efter samme kan så lige meget, alt at forestå efter lige skyld, og om nogen findes, som enten kan så mindre eller mere end de andre, da derom at gøre udførlig forklaring hvem det er og hvor meget, og så snart de med benævnte Åstoftes markers besigtigelse er klar, da straks at forføje dem til Overby på Odden, der ligeledes at lade sig udvise af bymændene enhvers jorder, og derefter samme i alle tre vanger at besigtige, alt på samme måde som om Åstofte bys marker er om formeldet, alt forskrevne de således skriftligt har at forfatte og her inden tinge i dag 8 dage, som er den 26. oktober, at fra sig levere, og ved ed efter loven at tilstå og bekræfte.

K.M. amtsforvalter hr. krigsråd Jørgen Langefelds fuldmægtig sr. Stephen Clausen i Vindekilde lod tillyse og bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at skal holdes efterskrevne steder, nemlig: Efter Niels Gabielsen i Asmindrup hans afgangne hustru Anne Gudmandsdatter mandagen den 24. oktober 1725 om morgenen klokken 9 slet; i lige måde efter afgangne Niels Pedersen i Sognerup samme dag klokken 12 slet; efter Mikkel Larsen i Overby hans afdøde hustru Anne Mikkelsdatter tirsdagen den 30. oktober klokken 9 slet; efter Mads Larsens afgangne hustru i Vig onsdagen den 31. oktober; efter Niels Pedersens afgangne hustru i Grevinge lørdagen den 3. november om formiddagen; efter Lars Andersens afgangne hustru i Grevinge samme dag om eftermiddagen.

26. oktober 1725 (fol. 201)

Tingmænd: sædvanlige.

[Afsigt af syn jf. sidste tingdag]

Landstinget foretages den 14. november 1725.

2. november 1725 (fol. 201b)

Tingmænd: sædvanlige.

Læst K.M. forordning om kornskatten i Danmark for år 1726, dateret Fredensborg Slot den 18. oktober 1725.

Opsat fra 12. oktober. Udi den sag af hr. gehejmeråd Adeler til Dragsholm begyndt imod Jens Andersen af Rangle Mølle og kautionister hr. Mathias Drachart i Sæby og hr. Jochum Gynther i Havrebjerg, til i dag opsat, på bemeldte møllers og kautionisters vegne mødte Jørgen Larsen af Kalundborg, og førend han videre indlod sig i sagen ville fornemme om på gehejmerådets side i dag efter anlovning haves nogen vidner, efter påråbelse for tre uger siden, at føre, hvilket Lauridsen [Larsen] tillige med hvad videre måtte fremkomme vil anhøre, og derefter fremføre og indsigte hvad derimod kan agtes billigt og nødigt. -- På gehejmerådets vegne mødte sr. Christian Christensen af Holbæk, som fremlagde den i sagen faldende landstingsdom, dateret den 22. august 1725, hvis slutning han begærede læst, påskrevet og udi akten tilført. Han gav derhos til kende, at siden Jens Andersen sidste gang besværgede sig at mangle forsvar, og ej inden i dag har ladet bekendtgøre om han noget havde fået, ej heller påstævnet eller søgt forandret de fire mænds syn og takst, så har man ikke forgæves kunnet bestille de agtende vidner til i dag, men Christensen, formedelst den nu indkomne ...ering af sr. Jørgen Larsen, lovede til næste tingdag at føre og fremkomme med alt hvad i sagen måtte eragtes fornødent til gensvar. Opsat til næste tingdag.

Velædle og velbyrdige hr. kommerceråd Svane til Annebjerg- og Ellingegårde mødte ved C. Christensen og fremstillede kaldsmænd Gregers Andersen og Niels Pedersen, begge af Hønsinge, som hjemlede til i dag med 8 dages varsel at have hidstævnet sr. Stephen Clausen i Vindekilde for beskikkelses- og andre vidner og beviser at påhøre, spørgsmål at tilsvare og dom at lide til at fra sig levere de citantens bonde Christen Rasmussen i Steenstrup tilhørende og efter sr. Clausens ordre og tilståelse uretteligt optagne og af sr. Clausen til sig tagne og beholdne 4 stk. svin, efter at først er ført bevis og hjemmel at samme svin tilhører bemeldte Christen Rasmussen, og måden af deres optagelse, som formenes at være imod loven, med hvad videre den sag i en eller anden måde måtte angå og give anledning at påstå dom. Forbemeldte kaldsmænd afhjemlede også at have stævnet, for processens skyld. hr. løjtnant Suchou i Højby og Jens Sørensen? ("Jeels Sørensen") husmand i Ellinge om noget dem angående måtte forefalde, eller de noget hertil kan have at erindre, og ellers forsåvidt sagen dem anrører de agrende vidner at anhøre til vedbørlig doms vorventende. Nok afhjemlede kaldsmændene at have stævnet til vidne i sagen efterskrevne: UBBERUP Hans Ejlertsen, Jens Larsen, Jørgen Mikkelsen, Hans Larsen, Henning Svendsen og Anders Larsen, HØJBY: Jens Pedersen og Jacob Andersen, STEENSTRUP: Jens Pedersen og Søren Larsen såvelsom Søren Larsen sammesteds, SVINNINGE: Peder Larsen og Hans Pedersen; samtlige deres sandhed herom ved saligheds ed at forklare. -- Efter afhjemlede stævne mål irettelagde Christensen en beskikkelse fra kommerceråd Svane til sr. Stephen Clausen og flere sagens vedkommende med deres og mændenes påtegnede svar, dateret 8., 9. og 10. oktober 1725, som han begærede læst, påskrevet og udi akten tilført, og indstævnte beskikkelsesmænd at måtte beedige det påtegnede svar. -- Samtlige vidner blev taget i ed, og først fremstod fornævnte to beskikkelsesmænd Peder Larsen og Hans Pedersen, begge af Svinninge, som hver for sig tilstod den irettelagte beskikkelse og dens påtegnede svar i alle måder. -- Dernæst fremstod Hans Ejlertsen af Ubberup, som vidnede at han ikke vidste noget i sagen. -- Derefter fremstod Jens Larsen af Ubberup, som vidnede at Christen Rasmussen, mens han var i Ubberup, havde hans svin det mærke: en klo i det højre og en burre i det venstre [øre], og videre vidste han ikke. -- Hans Larsen af Ubberup vidnede ligesom forrige vidne. -- Jørgen Mikkelsen vidste ikke noget i sagen, ej heller gjorde Anders Larsen, begge af Ubberup. -- Endelig fremstod Henning Svendsen af Ubberup, som vidnede om Christen Rasmussens svins mærke ord til andet som Jens Larsen og Hans Larsen har vidnet. -- Jens Pedersen og Jacob Andersen, begge af Højby, vidnede hver for sig, at nogle dage før Mikkelsdag 1725 var de en lørdag sammen med Christen Rasmussen hos løjtnant Sukou i Højby for at begære at Christen Rasmussen måtte ... tre galte og en so, som han sagde sig at tilhøre og var oplyste dagen tilforn her på tinget, og da var [svinene] i Lars Skånings gård, hvortil løjtnanten svarede, at han kunne ikke gøre derved, siden dette dependede af mons. Clausen, og løjtnanten var kun et bud i det fald, hvorpå det blve således til næste mandag derefter, da de tillige med

Christen Rasmussen atter var udsendte for at vurdere svinene, og fandt de da på Højby Fade, på Jens Sørensen af Ellinge hans vogn, beliggende og bundet fornævnte svin, nemlig en sortbæltet galt, to rødsandede galte og en rødsandet so, og den ene galt havde en bred streg over ryggen, hvilke alle var mærkede med en klo i det højre øre og en burre på det venstre, og kunne omtrent være 3 år gamle, hvilke svin Christen Rasmussen på stedet vedkendte sig at være sine, og af ham selv tillagt. Jens Sørensen derimod sagde sig at have taget dem i Lars Skånings gård efter sr. Clausens begæring, og skulle nu føre dem for ham til Vindekilde. Benævnte svin forklarede vidnerne ikke at have set på skade udi nogen af Højbys marker dette år, eller at have været udi byens fald optaget, og ved vidnerne ikke om samme svin tilhørte Christen Rasmussen eller ej, videre end han selv sagde det. -- Sr. Kiær af Ulkerup mødte på sr. Clausens vegne, og gjorde sørgsmål til de sidste to vidner, om Lars Skåning ikke havde omvundne mærke på sine svin i den tid han boede i Højby? Vidnerne svarede, at de ikke egentlig kan erindre sig hvad Lars Skånings kvægmærke var, men vel kan erindre at der var et burre i det venstre og en klo i det højre øre, men om han havde flere regn ved sit mærke ved de ikke. -- På Christensens spørgsmål svarede vidnerne, at soen, som da på vognen, var nær i far. Christensen lod bero med de øvrige vidner til næste tingdag, og til den tid beroer sagen. -- Kiær erklærede på sr. Clausens vegne, at disse omtvistede svin er anholdt formedelst de holdes for suspect at være ført fra Lars Skånings gård i Højby, hvilken han havde ruineret og bortført kreaturet fra stedet, og ellers er befundet ved registrering tre galte og en rød so en en hvid ditto, som formenes at være disse samme, og har samme mærke, og foruden er denne Christen Rasmussen fornævnte Lars Skånings svigersøn, og opholder sig hos ham bemeldte hans svigerfader, og ikke desto mindre så erklæres, at når Christen Rasmussen lovligt forskaffer sig hjemmel, skal svinene ham uden nogen dispute blive leverede. I øvrigt ereserverede Kiær sig hvad videre på sr. Clausens side fornøden kan eragtes. Opsat til næste tingdag.

Hr. kommerceråd Svane mødte ved sr. Christensen og fremstillede kaldsmænd Gregers Andersen og Niels Pedersen af Hønsinge, som afhjemlede med 8 dages varsel at have stævnet Lars Pedersen, landsoldat, nu værende i Svinninge, for vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at tilsvare og dom at lide, angående at han har lovet citantens bonde Anders Jensen i Gudmandrup tjeneste fra sidste Mikkelsdag og lovligt dertil er blevet fæstet, men sig ikke udi tjenesten har indfundet, med hvad videre loven derom anlediger. Til at vidne er indstævnet Anders Jensen, Mads Madsen og Hans Pedersen, alle af Gudmandrup [el. Gundestrup? rettet fra det ene til det andet], deres sandhed derom ved saligheds ed at tilstå. -- Efter stævnemåls afhjemling blev sagen således for retten forligt, at Anders Pedersen tilstår nu førstkommende søndag at begive sig udi Anders Jensens tjeneste, og der det udlovede år at forblive, og imod at benævnte Anders Pedersen forholder sig flittig og skikkelig udi tjenesten eftergiver Anders Jensen ham de dage han hidtil har forsømt fra Mikkelsdag af, hvis ikke står sagen ham ovenfor. Til rettens salær betaler Anders Pedersen 3 mk. 4 sk., hvorpå de gav hverandre hånden og sagen nu uden dom afstod.

9. november 1725 (fol. 203b)

Tingmænd: sædvanlige

Madame Anne, salig hr. Hans Bruns udi Nykøbing, lod tillyse og bekendtgøre, at offentlig auktion er berammet at skal holdes udi hendes iboende gård sammesteds mandagen den 26. november 1725 klokken 10 slet formiddag på en del løsøre, bestående af guld, sølv, kobber, tin, messing, senge- og linnedklæder samt adskilligt boskab og husgeråd, item en ejendomsgård, så og jord og eng i marken, med videre.

Opsat fra 2. november. På Svanes vegne mødte Christensen udi sagen imod Clausen og fremstillede vidner to af de forhen indstævnte, som blev taget i ed, og da for retten fremstod Søren Larsen og Lars Jensen af

Steenstrup, som hver for sig vidnede, at de afvigte lørdag har været til sr. Stephen Clausen i Vindekilde hvor dem af hans svoger blev forevist dem efter deres begæring de svin, som fra Lars Skånings gård i Højby var bragt did, og så de samme gående iblandt sr. Clausens egne svin i gården, hvilke didførte svin bestod af en sortbæltet galt, en rød bæltet galt, en rødsandet galt med nogle pletter samt en rødsandet so, som havde faret og havde nogle små grise hos sig, men hvor mange viste de ikke siden de gik i flæng med de andre grise der i gården. Fornævnte fire svin var alle mærkede i det højre øre med en klo i stumpe og en burre på det venstre, galtene er i 3. år og soen noget ældre, og fornævnte fire svin er Christen Rasmussen tilhørende, såsom han i de to næst foregående vintre har opfødt dem ved sin sti i marken, og har fornævnte Christen Rasmussen ført en del af dem med sig til gården i Steenstrup, og en del er opfødt der, så at vidnerne har kendt dem siden de var små grise, og alle de svin Christen Rasmussen har lagt til at den sto han førte med sig har stedse haft samme mærke som disse forbenævnte, men hvad svin han fik ved gården i Steenstrup beholdt det mærke de havde tilforn. -- Herluf Kiær var mødt på sr. Stephen Clausens vegne, og tilspurgte vidnerne om Lars Skånings i Højby ikke har tilhørt disse omvundne svin, og har sådanne af lige lid og mærke, som kunne være de samme? Vidnerne svarede, at de ikke har kendt Lars Skånings svin eller mærke. - Christensen irettelagde derefter en tillysning, som Clausen har ladet gøre her ved retten sidste 14. september, og derved foregivet årsagen til deres optagelse og indbringelse udi Lars Skånings gård, nemlig at de skulle have gået på Højby mark på skade. Samme tillysning begærede han læst, påskrevet og udi akten tilført, som også skete. -- Kiær indlod det til dommerens skønsomhed om samme kan imodtages udenforegående stævne mål, ellers i øvrigt indlod Kiær sig ej i videre procedure denne sinde, men refererede sig til forhen i protokollen gjorde tilbud, eftersom er bevist at svinene Christen Rasmussen skal være tilhørende, da de at følge. -- Christensen refererede sig først til sr. Kiærs erklæring sidste ting, som har en anden årsag til svinenes optagelse end i fremlagte tillysning, men begge dele formener han ikke kunne give Clausen anledning til at optage svinene, og mindre at lade dem føre fra Højby og til sin bolig i Vindekilde; thi havde de gået på skade, som anderledes er bevist, da var byens fald det rette sted hvor de burde have været henført. Var der mistanke at de skulle have tilhørt Lars Skånings gård, da burde det have været lovligt forfulgt og bevist førend ejeren kunne forpligte sig at skaffe hjemmel, men som sr. Clausen af egen myndighed uden lovlig anledning og uden forfølgning eller stævne mål har optaget og til sig taget disse ham uvedkommende svin, og dem uden lovmål beholdt i to måneder, da hr. kommerceråd Svane bed beskikkelse gjorde bekendt hvem svinene tilhørte og hvad hjemmel dertil var, men han dog det uagtet har beholdt svinene og dermed forceret hr. kommerceråd at gøre denne proces, og derved påført ham sådan kostbar omkostning, så sættes i rette: først om ikke sr. Clausen bør lade levere ejermanen samme svin i sin gård igen uskadte og med soen lade følge så mang egrise som hun har føet sidste gang; og for det andet om han ikke for sådan omgang bør give en anseelig mulkt til de fattige efter lovens anledning af sagens beskaffenhed; for det tredje om han ikke bør betale citanten den af svingene proces' omkostning samt nu tvende forårsagede tingrejser, i det mindste med 12 rdl., hvilket alt indlades under en lovmæssig dom. -- Kiær anførte sr. Christensens gjorte påstand, hvilken Kiær ikke vil formene sr. Clausen kan påbyrdes, helst Christen Rasmussen ikke har tilhjemlet sig svinene førend nu; thi dersom han det i tide havde gjort havde ingen proces blevet formeret, hvorfor Clausen formenes at blive sagesløs ved gjorte tilbud, og i fald sr. Christensen ikke dermed på kommerceråds side vil være fornøjet, begærte Kiær sagens anstand til om 14 dage, da Clausen videre i retten kan gøre genmæle om hvad fornødent eragtes. -- Christensen ville alene erindre dommeren, at det der er skaffet hjemme på Christen Rasmussens side er sket til overflod; thi sr. Clausen har aldrig bevist sig nogen rettighed til optagelsen, mindre at den er sket på lovlig måde, ... inden var ejeren ej pligtig til at skaffe hjemmel. For resten ... ikke sagen på anden måde afståes end sr. Clausen lader tillevere bonden klagesløst svinene, erkender sin forseelse og betaler den tilfaldne påstående omkostning. Vil han ikke dermed i dag ...lle sagen, reserverer han lovens medhold at skærpe sin irettesættelse om sagen længere skal kontinuere. -- Kiær kunne ikke denne inde tilstå sr. Christensens

gjorte begæring med omkostning, men begærede sagens anstand som før er meldt, som retten konsenterece. Opsat 14 dage.

Opsat fra 2. november. På gehejmeråd Adellers vegne mødte Christensen udi sagen imod Jens Andersen i Rangle Mølle og fremstillede en del vidnesbyrd, som han begærede måtte tages udi edeligt forhør. Da efter at vidnerne var taget i ed fresstod først Peder Larsen af Birkenæs, som af sr. Christensen blev tilspurgt: først om han ikke er bevidst, at Jens Andersen i Rangle Mølle straks efter han år 1721 kom til møllen har fået de ham belovede 11 ege og 1 bøg, som ham er blevet forevist, så vidt hans for hans tid var udvist eller fældet, og resten ham udvist, hvad han sig deraf har benyttiget, og om han ikke derefter formedelst at nogle af disse ege var toppen afhugget og barken aftagen fik endnu af herskabet to ege oven i tallet, og om han samme udvisning har bragt til møllen eller ikke? For det andet, om Jens Andersen ikke har ødelagt det gamle mølleværk ved møllen, hvor længe det er siden og om han enten da eller endnu har bragt det nye i brugbar stand? For det tredje, om ham ikke nogle gange er givet assistance med grøfternes rensning og opkastning ved møllen af godsets bønder, at han på det sidste her erklæret sig at være fornøjet dermed? For det gjerde, om han ikke fra 1721 har benyttiget sig møllens huse, jrdsmøn og alt hvad dertil hører, til dato? Og for det femte, om ikke Jens Andersen er blevet tilbudt originalt fæstebrev imod en ligelydende genpart at reversere sig på, og samme revers af kautionisterne hr. Jochum Gynther og hr. Mathias Dracart er blevet påskrevet i vidners nærværelse, og bemeldte kautionister da har tilstået den forhen givne og på slet papir forfattede kaution, som ved bemeldte reversfæstebrev findes hæftet, og om vidnet ikke har været hos da Jens Andersen fik møllen og dens tilhørende og gav opladelse til formanden, alt efter den påtegning vidnet har gjort på forommeldte reversfæstebrev og vedhæftet forrige kaution, som Christensen nu irettelagde og efter hans begæring blev læst, påskrevet og udi akten tilført? -- På fornævnte spørgsmål svarede vidnet således: til det første, at Jens Andersen er udvist 6 ege i Møsten og 6 ege i Rejstrup have samt en eg i "Deelhafvetz Vangen", og en bøg i Borrevang, hvoraf de to ege var i stedet for toppen og barken af nogle af de første, som var borte, og af fornævnte træer har Jens Andersen hjemført til møllen de 6 ege i Reistrups Have og dem i Møsten, som var fællede før han kom der, og er dem toppen og barken var fra. Deraf har Jens Møllelæder ladet slinge eller skære de to, og da vidnet kom til Jens Andersen i Skoven og så at rodstakket var stået og borte af den tredje, spurgte vidnet ham hvo han havde således forskåret det, og dertil svarede Jens Andersen at han ikke havde skåret det således, men det øvrige af samme træ fik Jens Andersen hjem til sig. Vidnet er også bevidst at Jens Andersen siden i stedet for den knip(?) han foregav at være blevet borte fik en eg igen af herskabet i Møsten, og de øvrige foromrørte tre ege i Møsten ligger der endnu, og er ej af Jens Andersen ført i brug, men findes alle på stedet. Hvad han deraf har brugt til møllen ved vidnet ikke. Til det andet spørgsmål svarede, at Jens Andersen har nedbrudt det gamle mølleværk som var ved møllen efter at han den første sommer og vinter havde malet og stampet dermed, og ej endnu bragt det nye i sådan stand at det kan bruges. Til det tredje spørgsmål svarede vidnet, at Jens Andersen nogle gange har haft hjælp med grøfternes kastning og oprensning ved møllen, og den sidste gang hørte vidnet, at Peder Engel, som tjener ridefogden på Dragsholm, spurgte Jens Andersen om han ikke var tilfreds, og i fald der fattedes noget, han da nu ville sige det; men folkene var, derpå det at de ikke siden skulle jages derhen igen, da Jens Andersen svarede at nu var det godt nok, nu var han tilfreds, og om der var noget faldt igen af grøften ville han selv ved sine folk lade det opkaste igen. Til det fjerde spørgsmål svarede ja. Jørgen Larsen reserverede på Jens Møllers og kautionisters vegne hvad imod vidnets udsigende på de fire spørgsmål er, og ellers imod vidnets egen person kan være at indsige, det under sagen at fremføre, dommeren videre til eftertanke, og førend vidnet svarer på det femte spørgsmål var Larsen årsaget til at tilføre hvorledes dokumenterne er skikket, det første kopi af fæstebrevet dateret 9. oktober 1721, påskrevet af hr. Jochum Gynther med dato 12. december 1721, hvilket bette i dato er korrigeret, af hr. Mathias Dracart påskrevet 1723, som kommer overens med det ark stemplet papir samme er skrevet på.

Den påskrift af to mænd Peder Larsen og Jørgen Justesen er ikke dateret. Dernæst begærtes at dommeren ville under spørgsmålets besvarelse lade vidnet forklare om benævnte dokument to steder i dag og årstal således var korrigeret, da de det havde og dermed er bortgået fra hr. Jochum Gynther, så og om den påskrift under mændenes hænder da er skrevet eller og når og om det ... skrevet det straks da om det for sig selv har skrevet det ... efter samme i dag kunne skrives, og hvem sådant for dem kan have skrevet, og dersom dommeren af vidnets svar erfarer deres nemlig mændenes svar, først i dag er skrevet, protesteres såvel imod Peder Larsen som Jørgen Justesens vidne, at de ikke tillades at vidne på ord enten af Jens Møller eller kautionister for over to år siden passeret. -- Christensen formodede at retten modtager vidnet at svare på dette såvelsom de andre spørgsmål, særdeles dette er en beskikkelsesforretning, og hvad de øvrige af sr. Larsen anførte omstændighed og dokumentbeskrivelse angår, da reserveres derom svar under sagens videre drift. -- Dommeren, i anledning af sr. Jørgen Larsens sidste tilførte, tilspurgte vidnet om deres påtegnede svar er skrevet tilforn eller nu i dag. Vidnet tilstod at det var skrevet og underskrevet i dag, hvorefter dommeren efter parternes forlangende resolverede, at i henseende til at det er en beskikkelsesforretning og beskikkelsesmænd efter loven skal gøre forklaring om deres forretning, og enten de da er skrevet derpå eller og at de mulig svarede når samme af dem bliver beediget holder dommeren for lige meget; thi understod dommeren sig ikke at nægte såvel dokumentets antagelse som vidnets nærmere forklaring efter indførte spørgsmål under aflagte ed, hvor vidt det siden ved sagens endelighed kan og bør anses skal dommeren nok iagttagelse som forsvarligt kan være -- Hvorefter da vidnet blev tilholdt at svare på parternes spørgsmål. som da og på sr. Christensens femte spørgsmål svarede således, at Jens Andersen er blevet tilbudt originalfæstebrev imod ligelydende genpart at reversere sig på med at underskrive sit navn på det irettelagte dokument, alt det øvrige af spørgsmålets indhold tilstod vidnet at forholde sig efter spørgsmålets formelding, og på sr. Jørgen Larsens spørgsmål svarede vidnet, at hvad sig dato under fæstebrevet såvelsom under hr. Gynthers kaution angår, da kan han nu efter så lang tids forløb ej erindre sig enten om det da blev skrevet således som det nu på dokumentet findes eller ikke, og endnu på Larsens spørgsmål forklarede vidnet at han ikke kan erindre sig at gehejmeråd Adeler's navn den tid stod under fornævnte dokument, og ellers på Larsens spørgsmål forklarede vidnet at han ikke har haft noget skriftligt førend det, som nu i dag er skrevet, men har gemt det i sine tanker indtil nu i dag han det mundtligt har tilsagt, hvorefter det er skrevet. -- Jørgen Larsen tilspurgte endnu vidnet om den eg i Møsten, som siger skal være savet fodstokken(?) af ikke alt førend Jens Møllers ankomst til Rangle Mølle var udvist til møllens reparation og ligeledes dertil fældet, og siden Jens Andersen kom til møllen af hr. gehejmeråd fremdeles tillagt Jens Andersen Møller, og om vidnet ikke ved at Jens Andersen Møllers tegn var hugget på den, såvelsom på de andre, så og ved efter hvis ordre deraf blev savet fodstykker, og hvem samme kom til nytte? Hvorpå vidnet svarede, at omspurgt eg var udvist til møllen førend Jens Andersen kom, såvelsom flere, som dog ej kom til møllen, og ej heller var samme eg iblandt de ham til møllens reparation anviste ege. Vidnet ved ej heller om Jens Andersens tegn noget at forklare, og at samme ej er savskåret efter ridefogdens befaling og kommet til herskabets og ikke til Jens Andersens nytte. For det andet tilspurgtes vidnet om han ikke ved hvem der fældede den eg i Deelhaved som Jens Andersen skulle have til stampetrug, og hvem der tog de store grene og toppen deraf? Vidnet svarede, at det ved bønderne lod det fælde efter ridefogdens ordre, og ved vidnet ikke hvem der tog det øverste, men ved nok at Jens Andersen ikke skulle have deraf (uds..?) til et stampetrud, og derfor blev det fældet fordi det øvrige skulle savskæres, til herskabets nytte. For det tredje, på Larsens spørgsmål om vidnet ikke ved at Jens Andersen Møller fik toppen af de andre træer, og om gehejmeråden nogen tid har befalet at Jens Andersen ikke skulle have uden den nederste bul af dette træ? Vidnet svarede, at Jens Andersen har fået toppen af de andre ege, så mange han selv har fældet, men af denne sidstnævnte eg havde gehejmeråden sagt, at han skulle have et stampetrug af rodkjævelen, og det andet skulle savskæres, som og til stolper blev vurderet og i skovrullen findes indført. For det fjerde tilspurgtes vidnet om det ikke er bevidt, at de af bønderne, som var at grave

ved møllen, de var ikke alene fortræden i deres arbejde, men end og gjorde Jens Andersen adskillig ulejlighed og brændte ved stort anrettet bål både af tømmer og andet træværk og hans harve og bark? Vidnet svarede, at bønderne var fortræden for det varede så længe, nemlig Dragsholms gods i to dage og af Egemarkes gods i en dag, og Jens Andersen ej kunne blive gjort tilpas, så og ved vidnet at de ...n bæk ovenfor møllen i overdrevet gjorde en ild på ... aftenen hvortil de i møllegården tog en del brændesprag og nogle krogede egegrene, så og beklagede Jens Møller for vidnet at de havde brændt en harve for ham, og blev de som havde antændt ilden derved om natten, såsom de skulle på arbejde igen om morgenen, og antændte de denne ild noget før solen gik ned. For det femte tilspurgte Larsen om vidnet, der har vidnet at Peder Engel havde fået Jens Møllers svar at han ikke ville have mere gravet, ved at Jens Møller sagde det for han kunne være fornøjet eller og for han kunne blive fri for den skade og fortræd de tilføjede ham når de var der, so også om vidnet ikke ved at Peder Engel ville have haft skriftlig kvittering for at Jens Andersen var fornøjet, og Jens Andersen ikke ville give den kvittering? Vidnet svarede, at hvad det første af spørgsmålet angår, så var Jens Andersens ord til Peder Engel som omvundet er, men hvad tanke han havde dermed vidste vidnet ikke, men ved vel at Peder Engel begærede om Jens Andersen ville komme til ham i Birkenæs, som også skete, og da havde Peder Engel skrevet en seddel som han bad Jens Andersen ville underskrive, og da han ikk ville sagde de til ham: "Hvad er det for noget? I sagde før, I var tilfreds, og ville selv gøre det til rette, om noget halede med afgrøften?" hvortil Jens Andersen intet svarede, men gik sin vej. -- Dernæst fremstod Jørgen Jystesen af Holmstrup, som vidnede under ed på sr. Christensens forhen indførte fem spørgsmål at være bevidst som følger: På det første spørgsmål, såvel som det andet og fjerde, svarede efter parternes og rettens eksamen ligesom forrige vidne Peder Larsen, men på det tredje vidste han ikke at gøre forklaring såsom han den tid var syg. Til det femte svarede ham ligesom forrige vidne, undtagen at hr. gehejmeråd Adellers navn og de anspurgte datoer, derom kunne vidnet ikke gøre nogen forklaring, såsom han hverken kan læse eller skrive. På sr. Jørgen Larsens spørgsmål svarede vidnet til det første og tredje ligesom forrige vidne, undtagen det træ i Delhalfret vidste vidnet intet om. Det andet, fjerde og femte vidste vidnet ej heller nogen om. -- Endnu fremstod Peder Ibsen af Vallekilde, som svarede på sr. Christensen tredje spørgsmål, at vidnet var overværende da Peder Engel tilspurgte Jens Andersen om han var fornøjet med gravningen, da Jens Andersen svarede ligesom første vidne har forklaret, men vidnet ved ikke videre hvad Jens Møller mente dermed, og var vidnet selv med at grave førend omvundne ord blev sagt og vidnet ved el at en del af de andre, som var at grave, havde haft en ild på om natten, men hvad de brændte ved vidnet ikke såsom han ikke så ilden, men om morgnen blev sagt og vist hvor de havde ilden. -- Nok fremstod Christopher Olsen og Jens Olsen, begge af Kajemose, som hver for sig gjorde deres ed efter loven og vidnede, og svarede på en del af Christensens forhen indførte fem spørgsmål således: at da de skulle ud til Dragsholm med skat ved høsttid for to år siden kom de ind til Jens Andersen Møller og spurgte ham om han ville følges med dertil. Han svarede ja, og tog med. Da de kom til slottet tog han et brev frem og begærte Jens Andersen ville underskrive, med sigende at det var hans fæstebrev, hvortil Jens Andersen svarede nej: han tog ikke imod det fæstebrev således som det var skrevet; thi han sagde der stod udi at han skulle tale retfærdigt og handle vel med samme mølleæster, at flere kunne vænnes til, og havde han haft så mange møller tilforn hvor ikke han sådan var foreskrevet, og der kunne nemt(?) komme en at klage over ham så han blev sin mølle kvit; og videre vidste vidnerne ikke. -- Endelig fremstod Peder Olsen af Akselholm, som vidnede at Jens Andersen kom til møllen 1721, nedbrød det gl. mølleværk i den første vinter og sommer, og så tog det ned da de kom dertil med gravningen, men siden den tid er ikke det nye værk kommet i brug, og mere vidste han ikke. -- Christensen, på citantense vegne, erklærede at han ej agtede at føre flere vidner i sagen efter dens slige tilstand, medmindre kontraparten siden ved sine procedure måtte anledige, og derfor hos kontraparten ville fornemme om han enten agter at opkræve andre synsmænd eller føre kontradidner, omhan sig da dertil ville erkære, på det irettesættelsen efter begge parters bevis kunne følge, og sagen desto snarere til endskab kunne befordres. -- Jørgen Larsen, på

sin principals vegne, svarede at de mener hr. gehejmeråden ikke har haft føje til imod nogen af dem at begynde denne proces, refererede sig derfor endnu til de exceptioner monsr. Riis allerførst har ladet tilføje, og dernæst vil vente citantens præentioner, og når samme fremkommer begæres fra den tid 14 dages opsættelse for om nødtigt agtes kontra... i sagen at udstede. -- Christensen anlovede til om 14 dage at indgive hvad videre fornødent eragtes. og til den tid begæres opsættelse, som retten konsenterede. Opsat 14 dage.

16. november 1725 (fol. 208)

Tingmænd: sædvanlige.

Hr. krigsråd og amtsforvalter Jørgen Langefelds beskikkede fuldmægtig sr. Herluf Kiær af Ulkerup lod, formedelst sin svaghed, ved Jacob Knudsen af Ulkerup fremstille her for retten kaldsmænd Peder Nielsen af Tengselmark og Jens Sørensen i Ellinge, som afhjemlede at have stævnet Lars Skånung, nu opholdende sig hos [sin svigersøn] Christen Rasmussen i Steenstrup, til vidnesbyrd og breve at anhøre, spørgs mål at svare og dom at lide, angående at han sin forhen ifæstehavende gård i Højby har ruineret og ladet forfalde i bygning og besætning, samt pådraget sig en stor del restanser af kgl. udgifter, og gården i sådan måde forladt som påankes, med videre som deraf kan dependere at imodtage. -- Samme kaldsmænd har også stævnet, for at vidne i sagen, Søren Nielsen i Højby, Mads Iversen, Niels Jensen og Andreas Jensen sammesteds, og som ermeldte sr. Kiær formedelst påkommende svaghed ej i dag har kunnet møde for at afhøre vidnerne begæertes at de af retten måtte forelægges at møde til næste tingdag. Opsat.

23. november 1725 (fol. 208)

Tingmænd: sædvanlige.

Gehejmeråd Adellers ridefoged sr. Peder Nielsen på Dragsholm lod tillyse, at skifte og deling er berammet at skal holdes efter afgangne Mikkell Andersen skomager, som boede og døde i Vindekilde, førstkommende mandag, som er den 26. november 1725.

Sr. Hans Holm, borger og indvåner i Nykøbing, lod lyse efter tre svin, hvoraf de to er hvide, den ene lidt sandet, nok en galt det højre øre afskåret og en rist i stumpen og en tegte(?) i samme øre, nok en hvid so som er sumprummet og har samme mærke, desuden en hvishornet vædder, en hvidkuldet(?) ditto, samt en sortblisset ditto, alle mærkede med et hul igennem hvert øre, og har ulden på, med begæring at retten ville befale tingmændene samme på sognestævnerne at bekendtgøre.

Landstinget foretages den 12. december.

Opsat fra 9. november. På gehejmeråd Adellers vegne mødte C. Christensen af Holbæk udi sagen imod Jens Andersen af Rangle Mølle, som producerede efterskrevne dokumenter: A) en restansdom over en del af Dragsholms tjenere, og deriblandt Jens Andersen i Rangle Mølle, afsagt år 1723, som nu ikke haves med i retten men af Christensen blev anlovet til den tid sagen bliver optaget at irettelægge; B) en restansodm afsagt den 10. august 1725, hvorefter såvidt Jens Andersen i Rangle Mølle angår, og udi aktens pag. 1, 3, 4, 5, 6 og 11 findes nomimerede, han begærte læst, påskrevet og udi akten tilføjet. Endelig under et ark stemplet papir producerede Christensen efterskrevne: C) en forening imellem Jens Andersen og hans formand om Rangle Mølles afståelse dateret 2. og 3. december 1721, underskrevet af bemeldte Jens Andersen og hans

formand, så og til vitterlighed af sr. Anders (...?) og sr. Peder Nielsen, som beviser at Jens Andersen fra 3. december 1721 har antaget samme Rangle Mølle og fra den tid er pligtig til at svare dens afgift og kontributioner, hvoraf såvidt insigneret og ekstraderet er han ligeledes begærte læst, påskrevet og akten tilført. D) et approberet koncept til Jens Andersens fæstebrev på Rangle Mølle. E) en originalskrivelse fra Jens Andersen til hr. gehejmeråd Adeler af dato 29. februar 1724, som han ord til andet begærende læst, påskrevet og i akten tilført. F) udi samme skrivelse påberåbte registrering over Jens Andersens bo, beløbende til 69 rdl. 1 mk. 8 sk., forfattet efter Jens Andersens egen begæring af ham og hans kautionister og to vurderingsmænd, underskrevet og dateret 29. februar 1724, som også begæret ord til andet læst, påskrevet og akten tilført. -- Til hvilke forskrevne dokumenter, såvel som den endelig her ved retten af synsmændene gjorde forretning og de i sagen afvigte 9. november førte vidnesbyrd, såvelsom da irettelagte genpart fæstebrev med kautionisternes påskrift, foruden den forhen af dem givne og ad interim forfattede kaution på slet papir, Christensen sig i alle måder refererede og dermed forhåbende klarligt at have bevist: først at Jens Andersen har antaget Rangle Mølle til beboelse i december 1721 efter at han den 9. oktober 1721 havde akkorderet med gehejmeråden om møllens antagelse og de derved forfattede konditioner, hvoriblandt var aftale to års tid at Jens Andersen skulle sætte møllen i stand udi, hvilken tid fæstebrevet er blevet indeholdt for at have den post afgjort, men da samme tid var expireret er fæstebrevet forfattet og ham genpart til underskrivelse tilbudt, som han har vægret sig ved at underskrive formedelst de af vidnerne anførte årsager, og dette er anledningen til at det irettelagte reversfæstebrev er skrevet på papir fra 1723, da det blev skrevet samm år og intet andet papir var brugeligt, men at det er dateret 9. oktober 1721 sigter til den tid akkorden blev gjort, ligesom også hr. Jochum Gynthers påskrevne kaution, som er skrevet i august 1723, er dateret 12. december 1721, og dermed sigter til den tid at kautionen er indgået og af begyndelsen på irettelagte slet papir var fattet, hvilket formodes ej kan give noget til sagen eftersom hans majst. interesse intet derved er afgået siden at fæstebrevene dog på stemplet papir er forfattede. For det andet er bevist, gehejmeråd Adeler på sin side i alle måder har holdt sin akkord med træers overladelse, og mere end Jens Andersen var lovet, og med grøfternes opkastning således i alle måder som han har erklæret sig at være fornøjet. For det tredje er derimod bevist, at Jens Andersen på sin side intet har efterkommet noget af sine løfter: han har ikke sat møllen i stand, og selv bekender årsagen dertil alene at være pengemangel; han har fordærvet det træ og tømmer som ved møllen skulle bruges, at den aldrig dermed kan komme i stand, og derved ikke alene forårsaget sig selv skade men end og herskabet, langt mere at møllen nu i så mange år har været ubrugbar, og i lang tid ikke endnu kan komme i brug; foruden at han uden tilladelse eller akkord og uden herskabets minde har understået sig at nedtage og ødelægge det gamle maleværk inden han noget af det nye havde forfærdiget, og således af en brøstfældig mølle gjort en øde mølle; han har benyttet sig af husene og møllens tilligende jordmon, men aldrig fra hans tiltrædelse 1721 betalt en skilling, enten i kongelige skatter eller afgift, som de producerede restansdomme, Jens Andersens skrivelse til herskabet og hans med kautionister udi hans bo foretagne registrering nærmere udviser. -- Som da Jens Andersen har antaget møllen, men ubeføjet vægret sig ved at underskrive fæstebrevet, og dog nu i fire år besiddet og ødelagt møllen, da han intet fæstebrev havde, men intet betalt deraf, hvorudaf han kunne søges som en der ulovligt havde anmaset sig en andens grund og ejendom og samme forødet, ikke desmindre som der er kautionister for ham, hvilke og har angrebet sig med sagen, og adskillige dokumenter deres kaution overbevist: så ville Christensen betragte Jens Andersen som en fæstende der alene har været modvillig at underskrive fæstebrevet, og derfor anmeldte restansen over ham således: [...detaljeret restans...] tilsammen restans 89 rdl. 3 mk. 13 3/4 sk., foruden det seneste allernådigst påbudne skatte Korn og skatte Kornspenge såvelsom hvad kvartalskatter endnu måtte tilvokse mens Jens Andersen og hans kautionister skulle have vilje til at forfætte med proces, som ej her udi er beregnet. (...)et tages reserveret inden sagens slutning at anmelde (...) forestillede den af de fire mænd ansatte taksation på møllens brøstfældighed 380 rdl. 4 mk., hvorudi afgår det tilberedte tømmer når det

ved eksekution måtte befindes i lige tilstand som da mændene var der, beregnet ti 131 rdl. 5 mk. 8 sk. og bliver så brøstfældighedens rest 328 rdl. 4 mk. 8 sk., tilsammen med forfaldne skatter og landgilde 418 rdl. 2 mk. 5 3/4 sk., som Christensen satte udi rette at Jens Andersen bliver tildømt at betale, såvelsom denne og forrige fra landstinget hjemviste proces' omkostning, med 30 rdl., og dersom han ikke har at betale med, at da hans kautionister bliver pligtige det manglende at betale, som indstilles til retten, enten der her ved retten skal tildømmes at betale det manglende, eller og giver regres at søge dem ved deres værneting. -- Dernæst påståes at Jens Andersen, som selv bekender sin pengemangel til at føre møllen i stand, og med foretagne arbejde beviser sin udygtighed i at kunne føre den i stand, enten med arbejde eller evne, foruden at hans bo næppe kan betale restansen, mindre blive noget til møllens forfærdigelse, foruden at kautionisterne først vil bevise deres vederhæftighed med at betale det, som rester til dato førend videre på deres kaution kan for efterfølgende tid regarderes, og foruden at Jens Andersen ej enten har modtaget fæstebrev eller givet revers på genpart deraf, og således intet har at forsvare møllens besiddelse med uden hans kautionisters forpligt, hvortil også kommer at han ej årligt i rette tide har betalt kgl. skatter eller husbondens landgilde, mindre holdt møllen i stand og hævd som loven udkræver, at Jens Andersen da bliver dømt til at have alt sin til dato formenende fæsteret til Rangle Mølle forbrudt, som alt indlades under en lovmæssig ddom. -- Prokurator sr. Jørgen Larsen, som Jens Andersens ordinerede forsvar, lod ved ermeldte Jens Andersen i Rangle Mølle til retten fremkomme sin skrivelse, dateret Kalundborg den 19. november 1725, hvorudi han begærer at hvad i dag i sagen fremkommer må leveres Jens Møller til hans besvaring efter i protokollen anførte vedtagelse. -- Christensen formodede, at retten ikke ekstraderer originale dokumenter til Jens Andersen formedelst han de fleste selv har underskrevet, men om sr. Larsen havde været her selv skulle det ikke være blevet imod sagt. -- Af slig omstændigheder understod retten sig ikke de begærte dokumenter at udlevere, siden begge parter ikke derom er enige, men tilstedes/tillades? [krimskrams] Jens Andersen deraf såvelsom af protokollens udskrift at nyde, og sagen at bero efter foregående vedtagelse til i dag 14 dage. Opsat 14 dage.

Opsat fra 9. november. I den sag indstævnet af kommerceråd Svane til Annebjerggård ctr. sr. Stephen Clausen i Vindekilde angående de omtvistede 4 stk. svin, som var optaget, at skulle tilhøre Christen Rasmussen af Steenstrup, da endskønt de er fundet iringede, så dog at forekomme proces har sr. Stephen Clausen svinene ladet her til tinget sende, som Christen Rasmussen, der her ved retten var til stede, vedkender at være de samme, og er Kiær i så måde på sr. Clausens vegne overbødlig til Christen Rasmussen dem straks at levere, enten her ved retten eller i Højby, om han samme vil imodtage, hvorved processen kan blive ophævet, hvorpå forlanges hans svar. -- Christian Christensen af Holbæk mødte på kommerceråd Svanes vegne, og erklærede at i den tilstand svinene her frembydes, særdeles at grisene fra soen er blevet borte, kan de ikke af ejeren enten her eller andensteds imodtages, men vil sr. Stephen Clausen indgå forrige tilbud, skal det blive imodtaget på det sted hvor svinene hjemmehører; hvis ikke tilholdt han sig forrige irettesættelse med tillag af processens omkostnings forbedring, og begærede dom. -- Kiær, som fornam af Christensens tilførte, at han ikke inklinerer til det forlig og tilbud Kiær har gjort, hvorfor blev beføjet at sende svinene igen til sr. Clausen, hvad han videre udi sagen vil indvende eller lade svare reserveres til næste gang. Opsat 14 dage.

Opsat fra 16. november. I den indstævnte sag på hr. krigsråd Langfeldts vegne ctr. Lars Skåning i Højby for hans gårds forsidelse mødte Kiær og producerede først en restansregning ved sr. Stephen Clausens hånd, dateret Vindekilde den 31. oktober 1725, at Lars Skåning er skyldig specificeret og summeret til hans K.M. 92 rdl. 5 mk. 15½ sk., som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilført. Dernæst producerede Kiær en registreringsforretning dateret Højby den 13. juni 1725 under hr. løjtnant Suckous og to vurderingsmænd Søren Nielsen og Mads Pedersen af Højby deres hænder, som ligeledes blev læst etc.

Dernæst fremæskede Kiær de to vurderingsmænd Søren Nielsen og Mads Pedersen, som fremstod for retten og bekræftede under ed at de har vurderet de udi specifikationen meldte varer, brøstfældighed og besætning i Lars Skånings gård, det retteste de skønne og se kunne. Kiær tilspurgte dem om de ikke har fornemmet eller er vidende, at Lars Skåning har forflyttet det gods han var tilhørende, da han beboede gården, eller om af hans livvare i bæster, kvæg, svin eller andet, om de det da under ed ville forklare? Vidnerne svarede, at i fjor ved disse tider havde Lars Skåning flere kreaturer end som ved registreringen befandtes, men hvor meget eller hvor det siden er blevet af, det ved vidnerne ikke at forklare. Ydermere på spørgsmål forklarede de, at de ikke ved årsagen til hans gårds slette tilstand, siden det dem ikke er bevidst at ham på kreatur eller andre måder særdeles ulykkelig hændelse er påkommet. -- Lars Skåning mødte for retten og erklærede, at hvad fordringerne afngår, da har han ikke noget derimod at sige, men årsagen til hans slette tilstand og gårdens brøstfældighed er sket formedelst han og hustruens alderdom og svaghed, så han ikke har kunne holde samme ved lige, som ske burde, og ikke har haft råd til at holde folk. Han var derfor ydmygt bønfoldende den gunstige øvrighed ikke streng gerne(?) til dets(?) yderste med ham, såsom han er en gammel stakkel, 72 år gammel. -- Kiær, eftersom Lars Skåning ikke havde noget imod restansregningen at sige, fandt sig beføjet at sætte i rette om ikke Lars Hansen Skåning bør tilfindes at betale fordringen i alt som meldt efter loven, og hvis ikke han samme kan præstere, da at anses at bør lide efter hans K.M. forordning af dato 10. august 1695, dens 32. post, med videre efter loven, samt processens omkostning at betale med 2 rdl., hvilket i alt indlades under dommerens kendelse, og var dom begærende. -- Sagen optaget til doms.

30. november 1725 (fol. 211b)

Tingmænd: sædvanlige.

Ole Christensen, boende i Hørve på gehejmeråd Adellers gods, mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Lars Andersen og Mads Hansen, begge af Hørve, som afhjemlede at have stævnet et kvindfolk Maren Eriksdatter, værende hos hendes fader Erik Eriksen i Hørve, til vidnesbyrd at anhøre, spørgsmål at svare og dom at lide angående den beskyldning, som hun for præsten og to mænd har gjort over fornævnte Ole Christensen at han skulle være fader til et hendes foster, som hun nu efter udsigende skal være med, alt til frifindelsesdom på Ole Christensens side. Endnu er indstævnet, til at vidne i sagen, Hannibal Andersen og Jeppe Pedersen, begge af Hørve. -- Peder Engel af Dragsholm, som på sin husbonds sr. Peder Niensens vegne var befalet af møde på herskabets vegne for at dæmpe denne stridighed imellem partnerne, og fornam mulig at hindre citanten som ved sin gjorte bekendelse er faldet i en fristelse, ikke efter hans formenende skulle geråde i en langvarig [proces], og til den ende på den indstævnte Maren Eriksdatters vegne begærte de af citanten agtende beskikkelsesvidner af retten separat må blive afhørte, for derved at erfare hvorvidt samme med hans egen bekendelse kommer overens. -- Da efter at vidnerne var blevet taget i ed fremstod for retten Hannibal Andersen og Jeppe Pedersen, som fra retten blev udvist mens den indstævnte Maren Eriksdatter svarer på spørgsmål. -- Ole Christensen tilspurgte Maren Eriksdatter hvorledes hun så ublu har kunne beskylde ham for at han skulle være hendes barnefader, da han dog er uskyldig, som han ved ed efter loven agter sig at fralægge? Maren Eriksdatter svarede, at hun her eller hvor det af hende forlanges kan ved saligheds ed bekræfte, at den bekendelse hun har gjort for præsten og de to mænd forholder sig i guds sanghed, og at hun ikke ved af andre barnefædre at sige, ej heller har hun haft legemlig omgængelse med nogen anden hvorved hun kunne være blevet frugtsommelig. -- Peder Engel, på Maren Eriksdatters vegne, tilspurgte Ole Christensen: først om han kan nægte næst afvigte pinseuge, da han kom af marken med en "skulle" [skovl] på sin nakke, om han da ikke kaldte på bemeldte Maren Eriksdatter, som da kom i møde med ham, og da hun gik til ham om han da ikke tog fat på hende, kysse

hende, slog hende over enden, tog hendes klæder op og brugte legemlig omgængelse med hende? For det andet, om han kan nægte da gerningen var gjort, da det flød over alle brede, om hun da ikke sagde til ham: "hvor vil det gå om jeg bliver med barn?". For det tredje, om han da ikke sagde: "det skal jeg svare til!"? -- Ole Christensen, skønt han ikke var indstævnet for at svare på nogen spørgsmål, udsagde frivilligt at han ikke kunne nægte Marens spørgsmåls første indhold, nemlig at han kaldte på hende og kyssede hende, tog hendes klæder op og havde i tanke at fuldkomme sin vilje, men som han da havde ingen kræfter havde han ingen legemlig omgængelse med hende. På det andet spørgsmål svarede Ole Christensen, at det ikke forholder sig efter spørgsmålets indhold, men om han kunne have sagt at han skulle svare til hun fik ikke barn kunne vel være muligt, allerhelst han intet dertil havde brudt. -- Hvorefter Ole Christensen fremæskede vidnerne, som havde været i beskikkelse hos Maren Eriksdatter, nemlig fornævnte Hannibal Andersen og Jeppe Pedersen, som efter sr. Engels tilståelse siden de har været i beskikkelse begge på en tid måtte gøre deres udsigende, og da hver for sig gjorde deres ed med opragte fingre efter loven og vidnede således: at da de den 20. i denne måned efter Ole Christensens begæring var hos indstævnte Maren Eriksdatter for at fornemme hvad årsag hun kunne have til at beskyldte Ole for hendes barnefader, da Maren Eriksdatter i Ole Christensens nærværelse svarede hun havde ingen anden barnefader, og vidste ingen anden, og han skulle være barnefader, hvilket var såvidt deres forretning egentlig vedkom, men hvad ord der imellem Ole Christensen og Maren Eriksdatter aparte passerede er dem umuligt alle at erindre. Siden det dog var om samme materie, alene på Ole Christensens spørgsmål forklarede, at da Ole tilspurgte Maren Eriksdatter hvorledes hun kunne komme til at skylde ham for barnefader, siden han ikke havde haft nogen legemlig omgængelse med hende, da svarede hun: "dersom jeg havde haft 10 før og 10 efter, skal I dog være min barnefader, siden jeg ingen anden ved af at sige", hvilke de begge vel kan erindre, og det ens viden. Jeppe Pedersen alene erindrede desforuden, at da Maren sagde forskrevne om at have haft 10 før og 10 efter, aparte sagde: "som jeg ikke har, så er I dog min barnefader". Videre vidste vidnerne ikke. -- Peder Engel, som før ermeldt på herskabets vegne var mødt for at dæmpe denne tvist, tilspurgte Ole Christensen, som ikke alene ved egen bekendelse men end og ved vidners føring karligt er overtødet at være skyldig som Maren Eriksdatters barnefader, om han uden videre proces samme end ydermere vil tilstå, og til herskabets prætentioner i den post vil være ansvarlig, for processen derved at korte og penge spare? Ole Christensen svarede og nægtede at være barnefader, han ville ej heller vide af nogen prætentioner i den post at søges. - Engel begærede sagens opstand. Opsat 14 dage.

Herluf Kiær af Ulkerup var mødt på velbyrdige hr krigsråd Langefelds vegne og fremstillede kaldsmænd Bertel Jensen i Hylkerup og Peder Christensen i Bråde, som afhjemlede at have stævnet Hans Pedersen i Gelstrup for beganget lejemål han beskyldes for at skal have øvet med Margrethe Pedersdatter, opholdende sig i Bråde, desuden indstævnet fornævnte kvindfolk, med videre indhold efter en skriftlig kaldseddels formelding dateret Ulkerup den 20. november 1725 under Kiærs hånd, som efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilført. -- Dernæst producerede Kiær velærværdige provst hr. Andreas Nielsen Chrystalsins attest, dateret Egebjerg den 25. november 1725, under hans egen hånd, hvormed Kiær beviste at fornævnte Hans Pedersen i Gelstrup er udlagt ved dåben til at være barnefader til forbemeldte Margrethe Pedersdatters uægte drengebarn Niels, som ligeledes efter begæring blev læst, påskrevet etc. -- Den indstævnte Hans Pedersen mødte for retten og benægtede den beskyldning Margrethe Pedersdatter har ladet gøre over ham ved dåben, og derpå erbyder sig at gøre sin benægtelsesed når dommren det ham forelægger, og var ellers begærende vidnerne måtte stedes til forhør. -- Hvor da fremstod Hans Dyr af Unnerud og Johan Rideknægt af Gelstrup, som blev taget i ed og vidnede som følger: at da de omtrent ved Sankt Hansdags tid var efter Hans Pedersens begæring udi hans gård i Gelstrup for at fornemme hos indstævnte Margrethe Pedersdatter om hun ikke var med barn, eftersom han tvivlte at hun skulle love til børn, for at få hendes bekendelse erom, på det hun ikke skulle

have tid og rum at føde i dølgsmål, men hun var i han gård, og da vidnerne var kommet ind i Hans Pedersens stue kaldte han kvinden frem og spurgte hende ad om hun ikke lovede til barsel, og hvem der var hendes barnefader, at nu skulle hun bekende det for disse to mænd; hvortil Margrethe Pedersdatter svarede: "Ja det er vist, jeg er med barn, og Rasmus Sørensen landsoldat, som tærskede her i vinter, har gjort det, og han skal love skyld derfor." Derefter sagde Hans Pedersen: "folk kunne have mig mistænkt derfor, eftersom du er her i gården, at jeg kunne få skyld derfor, men bekend nu og sig rent ud for disse mænd om jeg nogen tid har begæret sligt af dig eller har haft med dig at gøre på den måde", hvortil hun svarede: "nej, I har ikke begæret sligt af mig, og ikke heller rørt mig på den måde at jeg er blevet med barn". Videre vidste vidnet ikke at forklare. -- Dernæst fremstod Mads Larsen i Hylkerup, som vidnede under ed, at den omvundne tid, næste dag efter at beskikkelsesmændene havde været hos benævnte Margrethe Pedersdatter, var vidnet i den indstævnte Hans Pedersens gård for at tjene tækkemanden for Hans Pedersen, og da hørte vidnet at fornævnte Margrethe Pedersdatter og Rasmus Sørensen skændtes med hinanden og havde mundklammeri inde i stuehuset, og straks derefter gik bort. Lidt derefter gik vidnet ind tillige med tækkemanden Laurids Christensen, som spurgte Margrethe Pedersdatter ad hvad der gik af dem, men de kunne ikke forliges, og spurgte yderligere af om han ville intet holde for, hvorpå hun svarede "Jo, lige så dygtig som jeg har holdt for ham skal han holde for mig", videre vidste vidnet ikke. -- Dernæst fremstod den omvundne tækkemand Lars Christensen, som under ed vidnede ord til andet som forrige vidne Mads Larsen, med det tillæg at udtalte de samme ord til Margrethe som forrige vidne, og mente han fornævnte landsoldat Rasmus som skændtes med hende. Videre vedste han ikke. -- Den indstævnte kvinde [Margrethe Pedersdatter] blev af Kiær tilspurgt hvem hun egentlig han udlægge til sin barnefader, om hun det for retten ville gøre bekendt, eftersom her er tvivlsmaal om hendes gjorde uensstemmige bekendelser? Hvorpå Margrethe Pedersdatter svarede, at hun vidste ikke af anden barnefader at sige end Hans Pedersen af Gelstrup, og han havde "pasqvederet" hende til at lægge Rasmus Landsoldat ud, men han var dog ikke barnefader til hendes barn. -- Hans Pedersen benægtede dette udsigende i alle måder, og endnu som tilforn erbyder sig at gøre benægtelsesed når retten ham den vil forelægge, men som det er bevidst hendes ustadighed at hun nu siger et, nu et andet, hun da ej bliver at stå til troende, og hendes udlæggelse ikke at præjudicere Hans Pedersen i nogen måde. -- Kiær, efter aktens formelding, fandt sig beføjet til at gøre følgende irettesættelse: At såsom her er ført to ensstemmige vidner der forklarer, at Margrethe Pedersdatter har udlagt Rasmus Sørensen til at være barnefader, og ikke andre, så bevises også med to ensstemmige vidnesbyrd at hun havde sagt, at han skulle holde for hende så dygtig som hun havde holdt for ham, men derimod er bevist med provstens attest at Hans Pedersen i Gelstrup er udlagt til at være hendes barnefader; da endskønt efter sådan sagens beskaffenhed og førte beviser har hun udlagt to, så påstås dog at den indstævnte Hans Pedersen bliver tilfundet efter loven sit halve bo at have forbrudt, eller også at blive fundet at gøre sin benægtelsesed efter loven, efter den formodning dommeren kan finde af sagen, med processens omkostning 2 rdl. Ligeledes sættes i rette over kvindfolket at bøde efter loven hendes lejemålsbøder, eller og at afbevise sine/samme(?) vilkår hvad være kan, hvis ikke da at lide på kroppen efter K.M. forordning af 19. august 1724, hvilket alt indledes under dommerens forsvarlige handling og kendelse. -- Dommeren fandt sagen af den beskaffenhed, at den ikke nu til doms kunne optages, men til eftertanke og afskræk forelæste indstævnte Hans Pedersen edens forklaring at love, og formanede ham at gå til sandheds bekendelse, og om han er skyldig, da ej at fælde sådan gruelig og streng dom over sig selv i fald retten eragtede fornøden at pålægge ham sig med ed at befri, og til den ende forelagde parterne igen at møde her for retten i dag 8 dage, til hvilken tid de måske bedre kunne betænke sig og gå til anden bekendelse. Opsat til næste tingdag.

Hr. gehejmeråd Frederik Christian Adellers ridefoged sr. Peder Nielsen på Dragsholm lod tillyse og bekendtgøre, at skifte og deling er berammet at skal holdes efter afgangne Anders Christensen, som boede

i Asnæs og druknede i Fårevejle, mandagen den 3. december 1725; i lige måde samme dag efter Peder Rasmussens hustru, som boede og døde sammesteds.

7. december 1725 (fol. 214)

Tingmænd: sædvanlige.

K.M. skovrider sr. Johan Klipping lod ved velagtede Christian Hansen af Bråde begære at af retten måtte udmældes fire uvildige mænd til at syne og besigtige K.M. skove og skovsparter her i Ods herred [...] udmeldt: formand Mads Pedersen i Hønsinge, Jens Nielsen i Åstofte, Jens Larsen i Klint og Anders Andersen i Hønsinge. [...] den 14. decemer her i retten skriftligt kan indlevere og ved ed efter loven at bekræfte.

Opsat fra 30. november. I den sag Hans Pedersen i Gelstrup og Margrethe Pedersdatter i Bråde, som søges og tiltales for lejermålsbøder, fremstillede Kiær for retten to vidnesbyrd, Christian Hansen af Bråde og Jens Andersen sammesteds, som havde været overværende da fornævnte kvindfolk Margrethe Pedersdatters middel og formue blev eftersat, hvilke de hver for sig under ed vidnede, at nu sidste onsdag var de sammen med sognefogden Lars Pedersen af Lestrup hos den indstævnte Margrethe Pedersdatter i Bråde for at efterse hendes middel og formue, hvad hun kunne have til at betale hendes lejermålsbøder med, og befandt de da slet intet der kunne være en dalers værdi, undtagen de pjalter hun havde på sin krop at skjule sig med. -- Kiær tilspurgte Margrethe Pedersdatter om hun ikke havde løn til gode eller og nogen middel at kunne betale en del af K.M. bøder med, om man kunne akkordere hende noget afslag? Hvortil hun svarede nej. Hvorfor Kiær blev ved sine irettesættelser og begærede dom. -- Margrethe Pedersdatter, efter rettens forelæggelse og anstand, mødte for retten, og efter alt forhen i akten passerede ærbød sig at gøre sin saligheds ed at hun ikke ved af anden barnefader at sige end som den indstævnte Hans Pedersen, hvorfor hun formodede at han ej blev tilladt at gøre benægtelsesed, til hvilken ende hun begærede den agtende dom beskrevet for på sine steder at påtale. -- Kiær anså Margrethe Pedersdatters tilbødne ed og protest imod edsgørelse af ingen kraft eller lovligt fundament; thi hun søges her kun for sine lejermålsbøder at at betale eller og at lide på kroppen, og Hans Pedersen, den ene af de hun har udlagt til barnefader, for sin forseelse, og da for at korte sagen tillader Kiær ham på øvrighedens vegne som citant sig med sin sandfærdige korporlige ed at befri om han den kan gøre med sin samvittighed uskadt, således at han aldrig har haft nogen legemlig omgængelse med benævnte kvindfolk hvormed han kunne være hendes barnefader. Hvis ikke refererede Kiær sig til sit forhen gjorde påstående, og fremæskede efter forelæggelse den indstævnte Hans Pedersen for at høre hans svar. -- Hans Pedersen fremstod for retten, og efter rettens nøje eksamination gjorde sin bekendelse og svar, at han kan med en uskadt samvittighed gøre sin ed at han ej nogen tid med den her for retten tilstedeværende Margrethe Pedersdatter har haft legemlig omgængelse eller haft del i det lem hvor foster udgik hos hende, hvorpå han ærbød sig at gøre sin saligheds ed når det ham af retten må tillades, og var begærende dommeren ham det i dag tilsteder for at spare rejser, bekostning og tidsspilde, hvormed han underskød sig dommerens lovformelige vilje og var kendelse begærende. -- Dommeren optog sagen til endelig doms afsigelse, på begge sider, til næste tingdag.

Opsat fra 23. november. Kiør mødte på sr. Stephen Clausens vegne for at besvare sr. Christenens gjorde irettesættelse angående de optagne svin. Da hvad sig samme angår, da ser den velvise dommer vel hvad føje eller adgang sr. Christensen dertil har haft; thi først er svinene fundet på Højby mark, uringede, for det andet har de haft det mærke som Lars Skånings gård tilhørte i Højby, hvilken gård han har forsidet og ødelagt. For det tredje er de ikke blevet afhændet efter tillysning og K.M. udgangne skovforordning af 1710, dens 6. artikel, hvorved de burde at være konfiskerede. Ikke des mindre så har dog sr. Clausen

svinene her ved retten den dem tilholdte ejer ladet præsentere til annæmmelse, men samme ikke har villet imodtage. Altså påstår Kiær at sr. Christensens irettesættelse bliver anset af ingen kraft, og derimod sr. Clausen at blive tilkendt at være ejer til svinene efter den alligierede forordnings artikel, men i fald dommeren ikke skulle finde svinene konfiskerede, da påstås i kraftigste måde at Christen Rasmusen bliver tilfundet selv svinene at afhente imod betaling efter forordningen samt erstatningsfødegæld, hvilket alt indlades under dom og kendelse. Sagen optaget til doms afsigelse til næste tingdag.

I den sag begyndt af hr. gehejmeråd Adeler ctr. Jens Andersen i Rangle Mølle blev begge parter påråbt, men ingen af dem mødte. Opsat til næste tingdag.

14. december 1725 (fol. 215)

Tingmænd: sædvanlige [stadig Mikkil Bojesen i Vindekilde, Jens Pedersen i Nakke, Anders Andersen i Fårevejle, Jens Pedersen i Holmstrup, Hans Jensen i Eskildstrup, Isak Jørgensen i Atterup og Henrik Jørgensen i Grevinge.]

Dom afsagt imellem krigsråd Jørgen Langefeldt ctr. Lars Skåning i Højby for hans gårds forsidelse.

Dom afsagt imellem kommerceråd Svane ctr. sr. Stephen Clausen i Vindekilde angående omtvistede 4 svin.

Dom afsagt imellem Langefeldt ctr. Hans Pedersen i Gelstrup og Margrethe Pedersdatter i Bråde, angående begangen lejemål. Hans Pedersen var mødt for retten og var den afsagte dom bgærende beskrevet, ligeledes var også mødt Margrethe Pedersdatter som efter forrige begæring var genpart af dommen begærende.

[Afsigt af syn, jf. sidste tingdag]

Monsr. Henrik Holst ("Hendrick Holdst"), ad interims beskikket kontrollør ved Rørvigs toldkammer, lod tillyse og bekendtgøre at offentlig auktion er berammet at skal holdes tirsdagen den 18. december 1725 på hvad løsøre som hans salig fader, forrige K.M. kontrollør salig Andreas Holst sig har efterladt, bestående af kobber, tin, messing, sengelinned og gangklæder, andet boskab såvelsom en ko og nogle svin, med videre som forefindes kan, hvilket tjener liebhaverne til efterretning at de sig bemeldte tid og sted ved Rørvigs toldbod klokken 10 slet formiddag ville lade indfinde.

Opsat fra 30. november. Udi den sag ctr. kvinden Maren Eriksdatter, værende hos sin fader Erik Eriksen i Hørve, som har beskyldt Ole Christensen i Hørve for at have hende besvangret, mødte på Ole Christensens vegne sr. Anders Pedersen af Nørre Eskildstrup, og i anledning af det for 14 dage siden til Maren Eriksdatter givne stævne mål fremstillede han for retten Ole Christensen, som i anledning af lovens pag. 177 art. 6 og pag. 937 art. 5 var overbødig at gøre sin benægtelsesed, at han aldrig har brugt nogen legemlig omgængelse til barne undfængelse med denne kvinde Maren Eriksdatter, ej heller er skyldig udi den ublu og uforskammede gerning hun ham således har påsagt, hvilken hans benægtelsesed, som han med en god samvittighed nu var overbødig at give, han formodede retten ham i dag tillod, for videre derefter at søge regres til maren Eriksdatter for sådan hendes usandfærdige påsagn. Derom ville han tjenstligt udbede dommerens interlocutoriekendelse for det første.

Opsat fra 30. november. Sr. Peder Engel fra Dragsholm mødte for retten og fremstillede kaldsmænd Mogens Pedersen og Erik Madsen, begge af Hørve, som hjemlede med 8 dages varsel at have stævnet Ole Christensen af Hørve i anledning af den af ham selv begyndte sag, til vidner og attester at anhøre, spørgsmål at svare, og i fald retten det nødigt skulle eragte, ed at høre, og derefter dom af lide, angående den forseelse og forargelse Ole Christensen såvel efter egen bekendelse som allerede førte bevis i sagen med Maren Eriksdatter af Hørve har begået. Ydermere afhjemlede samme kaldsmænd at have hidkaldet ti lat vidne i sagen Erik Hansen, tjenende Mogens Pedersen i Hørve, såvelsom sognepræsten hr. Oluf Skytte i Vallekilde til at give sin beedigede attest, såvel om Maren Eriksdatters forfald i menigheden hertil som både hendes og merbemeldte Ole Christensen for ham, som deres sjælesørger, gjorde bekendelse. Endelig afhjemlede kaldsmændene at have indciteret, for processens skyld, de førhen i sagen førte vidner Hannibal Andersen og Jeppe Pedersen af Hørve, om de noget herimod kan have at erindre. -- På Ole Christensens vegne replikerede sr. Anders Pedersen, at stævнемålet befatter to diverse materier, det ene som er beskyldning imod Ole Christensen at han Maren Eriksdatter skulle have besvangret, og det andet agter kontracitanten at bevise Maren Eriksdatters opførsel og forhold i menigheden, som ej vedkommer denne sag. Derfor protesterers at ej videre føres end lejermålet alene må kunne betræffe, og forbeholdt ellers Ole Christensens ret for de hårde ekspressioner stævнемålet befatter, som Ole Christensen i alle måder finder sig uskyldige i. -- Peder Engel, imod den på Ole Christensens vegne anmeldende fuldmægtiges tilførsel, begærede alene de indstævnte beviser i denne sag til oplysning at blive ført, og så vidt før er stævnet. -- Da fremstod Erik Hansen, tjenende Mogens Pedersen i Hørve, beslægtet med Maren Eriksdatter som hendes fætter, som efter være blevet taget i ed skulle til at vidne, men Anders Pedersen protesterede, med formening at dette uvildige vidne ingenlunde kan tillades at vidne udi denne sag, særdeles han som fornemmes skal vidne om ord imellem hans kusine og Ole Christensen skulle være passerede, og indlod derfor til dommerens forsvarlige handling om han bør stedes til forhør eller ikke i denne sag. - Peder Engel ville alene forestille dommeren om dette vidne, i så vigtig en sag, skulle nægtes sit vidne til sagens oplysning, og derfor begærede samme måtte tages i forhør. -- Dommeren kunne ikke nægte forsvarligt at dette vidnes udsigende jo til sagens oplysning at måtte føres, hvortil han allerede har aflagt sin ed, men hvorvidt samme vidne i sin tid kan anses skal nok af dommeren efter loven og sagens beskaffenhed ved endelig dom blive observeret, såvel og enten Ole Christensen efter sr. Anders Pedersens formenende kan tillades eller pålægges ed. -- Hvorefter vidnet Erik Hansen igen fremkom og forklarede, at omtrent 4 uger siden, som var en tirsdag, da vidnet var i Erik Eriksens hus i Hørve som er hans farbroder, da var Ole Christensen med to beskikkelsesmænd, navnlig Hannibal Andersen og Jeppe Pedersen af Hørve, hos Maren Eriksdatter, angående den beskyldning hun over Ole havde gjort at han skulle være hendes barnefader, og da hørte vidnet, at imellem Ole Christensen og Maren Eriksdatter passerede efterfølgende ord, nemlig at Maren sagde til Ole om han ikke engang havde tilbudt hende penge til høj til en hue, og engang, som var samme tid, gav hende 12 stykker(?) i en jord i Holbæk, såvel og tilbød hende at hun måtte udtage sig ½ lispund god hør, som han ville betale, som hun dog ikke turde imodtage for sine forældre. Dernæst sagde Maren til Ole: "Har I ikke ved pinsetide i den uge næst efter pinsens helligdage, da I kom gående med en skovl under armen og mødte mig i marken, om I ikke da kaldte på mig, dernæst tog mig om halsen og kyssede mig, tog mig så over enden og tog klæderne op over navlen og fuldkom eders vilje?" Hvilket altsammen Ole Christensen tilstod hende, undtagen at han nægtede at have gjort hende med barn, såsom han ej havde kræfter, hvortil hun svarede: "Jovist havde I kræfter, I gjorde alt det I kunne!", hvorpå hun ydermere sagde til ham: "Hvor vil det gå, som jeg bliver med barn?", da sagde han: "Det skal jeg være mand for!". -- Ole Christensen, som benægtede den største part var overbødig at gøre sin ed at han aldrig har brugt nogen legemlig omgængelse med hende. -- Derefter producerede Peder Engel en af sognepræsten hr. Ole Skytte i Vallekilde egenhændigt underskrevet og beediget attest, såvel om Maren Eriksdatters forhold i menigheden som både Ole Christensens og Maren Eriksdatters for ham som deres sjælesørger gjorde

bekendelse, dateret Vallekilde præstegård den 14. december 1725, som på det forordnede stemplede papir fremlagdes og efter begæring blev læst, påskrevet og i akten skal blive tilført. -- Anders Pedersen i alle måder forbeholdt Ole Christensens ret og sit indsigende, såvel imod sognepræstens attest som Erik Hansen og øvrige vidner, når sammen kommer nærmere til dom, og til den ende begærede sagens anstand til 11. januar 1726 for at føre hvad han på Ole Christensens side fornødent kunne eragtes. -- Peder Engel. som forment at Ole Christensen såvel efter egen bekendelse som førte beviser i sagen har begået åbenbart horeri udi sit ægteskab, hvorfor han satte udi rette, at ernævnte Ole Christensen af Hørve for sådan første gangs forseelse bør efter lovens 6. bogs 13. kapitels 24. artikel at straffes på sit gods og penge efter sin yderste formyt, og det foruden for sådan letfærdig og forargelig gerning at udstå kirkens disciplin, og endelig denne af ham selv forårsagede proces' omkostning med 4 rdl. at erstatte, alt inden 15 dages forløb efter dommens afsigelse, hvilket alt under dommerens lovforsvarlige handling indlades, dog alt med reservation at besvare hvad videre af kontraparten måtte blive indvendt. -- Anders Pedersen formodede at nyde den begærte anstand og midlertid forbeholdt sit svar og indsigende på Ole Christensens vegne. -- Opsat til 11. januar 1726.

Monsr. Stephen Clausen i Vindekilde lod tillyse, at skifte og deling er berammet at skal holdes førstkommande onsdag formiddag [19. december 1725] efter Niels Pedersen husmand i Nakke hand afgangne hustru Maren Madsdatter; samme dag om eftermiddagen efter afgangne Peder Jensen husmand i Rørvig.

18. december 1725, efter foregående lovlig tillysning til Dragsholms birketing den 14. og til Nykøbings byting den 17. dennes, blev foretaget offentlig auktion på hvad varer som fandtes udi ædle nu salig kontrollør Andreas Holsts efterladte stærvbo [...] overværende: sr. Henrik Holst og Hans Holst på egne vegne, samt hr. løjtnant Christopher Henrik Suckou i Højby som ordineret formynder for de umyndige [...auktionsforretningen indført... til sidst dateret Rørvigs toldbod den 19. december 1725]

21. december 1725 (fol. 221b)

Tingmænd: sædvanlige.

Udi den sag begyndt af gehejmeråd Adeler ctr. Jens Andersen i Rangle mølle blev parterne påråbt, eftersom ingen af dem mødte til sidste ting. Igen mødte ingen af parterne, og de blev forelagt ufejlbarligt at møde til første ting efter jul, som er den 11. januar 1726. Opsat.

Sr. Niels Mørdrup i Havnsø lod oplyse en sorthjelmet stud, 5 år gammel, til de tider han er født brændt uden på det højre horn med FCA og udenpå det venstre med SVS, som dog ikke ret til fulde kunne kendes. Mærket en klo i det venstre øre og ej mere. Studen var til stede her ved tinget og blev vurderet af Hans Jensne i Eskildstrup og Jens Pedersen i Holmstrup for 4 sldlr.

Jens Truelsen i Skaverup lod oplyse en rødhjelmet kvie i 4. år, mærket med det højre øre afskåret og en aksel underneden på det venstre, vurderet her ved tinget af Jens Pedersen i Nakke og Hans Jensen i Eskildstrup for 3 sldlr.

Hans Jørgensen i Atterup lod oplyse en blakket ko, 8 år gl., stumpumpet, mærket med det højre øre afskåret og et skår oven på samme og ej videre, vurderet her ved tinget af samme mænd som ovennævnt for 3 sldlr.

Søren Pedersen i Fårevejle lod oplyse en ravnsort stud, 4 år gl., mærket med det højre øre afskåret og en tegt underneden på stumphen, brændt udenpå det højre horn med nogle bogstaver som ikke kan kendes hvad har været, og som Søren Pedersen havde tænkt i dag at få ejermand til samme opspurgt har han ikke ladet den komme her til tinget, men forsikrede, i fald ejermand sig ej dertil indfindes inden førstkommende 18. januar, skulle han vist bringe studen til tinget for at vurderes.

Landstinget er berammet at skal holdes 9. januar 1726.